

ANU KINNUNEN

Sinkkuus Suomessa

Monimenetelmäinen tutkimus
parisuhdenormatiivisuudesta ja hyvinvointitekijöistä

Tampereen yliopiston väitöskirjat 500

ANU KINNUNEN

Sinkkuus Suomessa
Monimenetelmäinen tutkimus
parisuhdenormatiivisuudesta ja hyvinvointitekijöistä

AKATEEMINEN VÄITÖSKIRJA
Esitetään Tampereen yliopiston
Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan
suostumuksella julkisesti tarkastettavaksi
Tampereen yliopiston Arvo-rakennuksessa
Auditoriossa F114, Arvo Ylpön katu 34,
Tampere, 19.11.2021, klo 12

AKATEEMINEN VÄITÖSKIRJA

Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

<i>Vastuuohjaaja ja kustos</i>	Professori Piia Jallinoja Tampereen yliopisto Suomi	
<i>Ohjaajat</i>	Apulaisprofessori Ilkka Pietilä Helsingin yliopisto Suomi	Dekaani professori Juho Saari Tampereen yliopisto Suomi
<i>Esitarkastajat</i>	Dosentti Kaisa Kuurne Helsingin yliopisto Suomi	Dosentti Mia Tammelin Turun yliopisto Suomi
<i>Vastaväittäjä</i>	Professori Kimmo Jokinen Jyväskylän yliopisto Suomi	

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

Copyright ©2021 tekijä

Kannen suunnittelu: Roihu Inc.

ISBN 978-952-03-2167-3 (painettu)

ISBN 978-952-03-2168-0 (verkkojulkaisu)

ISSN 2489-9860 (painettu)

ISSN 2490-0028 (verkkojulkaisu)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2168-0>

PunaMusta Oy – Yliopistopaino
Joensuu 2021

ESIPUHE

Väitöskirjani valmistumiseen ja muotoutumiseen on vaikuttanut moni tekijä. Alkuisäyksen sinkkujen tutkimiseen sain miettiessäni seksuaaliterapeutin lopputyöni aiheutta vuonna 2012. Sinkkuutta käsitellyt terapeutin lopputyö sai sitten jatkoa tämän sosiaali- ja terveystieteiden väitöskirjan muodossa.

Haluan kiittää ensimmäisenä työni ohjaajistani terveys sosiologian professori Piia Jallinojaa ja apulaisprofessori Ilkka Pietilää. Heidän ohjauksessaan ja kannustamana tämä työ saatiin valmiiksi. Professori Piia Jallinojan tarkka kommentointi ja osallistuva ote työskentelyyn sai minut tuntemaan, että hän todella uskoi minuun ja tämän työn valmistumiseen. Ilkka Pietilä puolestaan auttoi minua ymmärtämään akateemista maailmaa ja tarjosi kanssakirjoittajamahdollisuuden vuoropuheluun sinkkumiesten hyvinvoinnin äärellä. Tutkimustyöni alkoi Itä-Suomen yliopiston sosiologian laitoksella sittemmin Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteen laitoksen dekaaniksi nimitetyn Juho Saaren ja sosiologian professori Anna-Maija Castrénin ohjauksessa. Professori Juho Saarelle haluan antaa erityisen kiitoksen kannustuksesta ryhtyä tähän tutkimustyöhön, uskosta ainestooni ja Suomalaisten yksinäisyys -hankkeen johtamisesta. Hankkeessa yhdistettiin järjestötoimijoita ja tutkijoita. Minulle tuo hanke toimi porttina akateemiseen maailmaan ja muistutuksen siitä, että teen tutkimustyötä juuri siksi, että sillä olisi merkitystä myös käytännön elämään.

Professori Anna-Maija Castrénille lämmin kiitos PeSon (Perhe- ja läheissuhteiden tutkimusseminaari) yliopisto- ja oppiainerajat ylittävän tutkimusseminaarin luotsaamisesta. Tämä yhteisö on toiminut minulle kiinnekohtana väitöskirjani alkumetreiltä tähän päivään saakka. Kiitos myös nykyisille ja entisille pesolaisille, erityisesti Aino Luotonen, Ella Sihvonen, Kitty Suoranta, Anna Heinonen, Vaula Tuomaala, Kaisa Kivipuro, Elina Turjamaa, Linda Hart, Marja Peltola ja Anne Mattila. Olette minulle tärkeä etätyöyhteisö ja kollektiivi, jossa itsenäistä tutkimustyötä tekevä on voinut tuntea kuuluvansa joukkoon ja tuoda artikkeliraakileensa näytille kannustavan kritiikin piiriin.

Toinen työni kannalta keskeinen tutkijakollektiivi sijoittuu Tampereelle, ja se on professori Piia Jallinojan koordinoima SoTePo (Sosiaali- ja terveystieteiden

tutkimusseminaari). Haluan sieltä kiittää erityisesti Lauri Kokkista, Jutta Pulkkia, Marjaana Jonesta ja Anna-Maija Talvitietä. Kiitos, että otitte minut vastaan Tampereelle.

Kiitän Osmo Kontulaa ja Väestöliittoa FINSEX-aineiston saamisesta käyttööni. Osmolle kiitos myös yhteistyöstä väitöskirjani kahden ensimmäisen artikkelin osalta. Osmo on koko väitöskirjani kummi, työn syntymisen tukija, joka ohjasi minut oikeiden ihmisten ja tiedeyhteisön äärelle. Annukka Lahtea ja Marjo Kolehmaista kiitän yhteydenotosta, joka johti yhteiseen pohdintaan sinkkuudesta, yhteisten artikkelien kirjoittamiseen ja Singlehood Studies -verkoston käynnistämiseen Tampereen yliopiston Seed-rahoituksella. Teidän kanssa sain kokea erinäisten zoom-sessioiden kautta, miten voi kirjoittaa yhdessä fyysisesti erillään.

Professori Pertti Töttö ja Heini Huhtala, lähes kaiken, mitä tiedän tilastollisista menetelmistä, olen oppinut teiltä. Kiitos tuestanne väitöskirjani laskelmien äärellä ja aidosta kiinnostuksesta aiheittani kohtaan.

Esitarkastajiani dosentti Kaisa Kuurnetta ja dosentti Mia Tammelinia haluan kunnioittaen kiittää rakentavista huomioista työni suhteen. En olisi voinut saada parempia esitarkastajia. Kommenttinne avasi silmiäni monessa kohtaa, ja ansiostanne työ sai lopullisen muotonsa.

Kiitos Tampereen yliopistolle tutkijanedellytysten järjestämisestä sekä viimeistely- ja lukuisista matka-apurahoista. Olen saanut esitellä tutkimustyötäni vuosittain kansainvälisissä konferensseissa ja tehdä tutkijavierailut Lundin yliopistoon ja Coimbraan. Korona katkasi kuuden kuukauden mittaiseksi suunnitellun tutkijavierailuni Coimbran yliopistoon ennen aikojaan. Korona oli jotain yllättävää ja totaalista. Aluksi uskoin, että palaan vielä Coimbraan ennen väitöstäni, mutta nyt päivien käydessä jo vähiin alan pikkuhiljaa uskoa, ettei niin tule käymään.

Koronan puhjetessa palasin yliopistonkin kehotuksesta Suomeen. Haluan kiittää ystäväistäni erityisesti Rauno Mertasta kotinsa tarjoamisesta minulle koronaturvaksi, paikaksi, johon sain palata Suomeen tultuani. Luoksesi on aina ollut hyvä tulla. Etelä-Savo on näiden väitöskirjavuosien aikana alkanut tuntua yhä enemmän kodilta ja paikalta, jonne kuulun.

Kiitos myös kaikille tutkimuksen aineistoon oman panoksensa antaneille. Kiitos, että kerroitte minulle sinkkuudesta sen kauniissa ja vähemmän kauniissa muodoissa.

Kiitos isä ja äiti. Olette olleet korvaamattomat. Väitöskirjan kirjoittamisen kanssa rinnakkain kulki projekti oman mökkini rakentamisesta. Tuosta työmaasta muodostui ensin harrastus ja sitten enemmän kuin koti. Olen asunut naapurissanne kohta kolme vuotta ja tänä aikana olen tutustunut teihin uudelleen. Koronan ja väitöskirjatyön mahdollistama kupla kanssanne Itä-Suomen metsässä on ollut mitä mainioin.

Näinä aikoina en olisi kirjoittanut työtäni missään muualla mieluummin. Kiitos ymmärryksestä, saunasta ja sapuskasta. Kaikki ne ovat tulleet tarpeeseen.

Kotona minua ovat tukeneet vanhempien ja sisarusten lisäksi lukuisat ystävät. Väitöskirjan vastapainoksi olen löytänyt aguaharan, vesirentoutuksen tarjoaman kokonaisvaltaisen veteen sulautumisen. Kiitos kanssakelluttaja Riikka Kankaanpäälle väitöstyöni rinnalle tuomasta ilosta ja keveydestä, luontoretkestä ja niistä pitkistä sukelluksista. Kiitos myös muut ystävät, että olette pitäneet minut kiinni siinä, mikä on oikeasti tärkeää – ystävyys, inhimillisyys, välittäminen. Kiitos Kaisa Malkamäki, Anna Hirvilampi, Ikko Alaska, Annukka Lahti, Minna Säkkinen, Lisa Lehtinen, Jussi Roivanen, Tellervo Väänänen, Reeta Kankaanpää, Amalia Verdu, Heidi Hasunen, Henrik Nyman, Pia-Lena Ilander ja Jukka Pesonen, että näitte vaivan tulla luokseni Porosalmelle. En olisi voinut asua täällä ilman teitä.

Tutkimuksen taloudellisesta tukemisesta kiitän ennen kaikkea Suomen kulttuuri-rahaston Etelä-Savon maakuntarahastoa. Rahaston tuki on ollut keskeinen ja mahdollistanut tähän työhön paneutumisen. Lisäksi kiitän Oskar Öfflundin säätiötä, Jorma ja Märtha Sihvolan rahastoa, Tampereen yliopistoa ja sen tukisäätiötä, Tampereen kaupungin tiederahastoa ja Itä-Suomen yliopistoa tutkimustyöni taloudellisesta tukemisesta ja mahdollistamisesta.

Mökillä Porosalmella

lokakuussa 2021 Anu Kinnunen

TIIVISTELMÄ

Tässä väitöskirjassa tarkastelen sinkkujen hyvinvointiin yhteydessä olevia tekijöitä ja pohdin, kuinka parisuhtenormatiivisuuden ja kulttuurin yksilöllistymisen diskurssit heijastuvat sinkkumiesten tarinoihin. Tarkastelen myös median tarjoamaa kuvaa sinkkuista.

Merkittävä osa suomalaisista elää ilman parisuhdetta. Yksinelävien määrä on kasvanut viime vuosina Euroopassa ja globaalisti (Eurostat, 2019; SVT, 2020a; Klinenberg, 2012; Yeung & Cheung, 2015). Erityisen paljon yksinasuvia on Pohjoismaissa, Suomi mukaan lukien. Yksinasumisen lisääntyminen johtuu monista tekijöistä. Yhtenä osatekijänä on individualistisen kulttuurin nousu ja siihen liittyen halu ja tarve pitää oma arki omassa hallussa. Samaan aikaan perinteinen parisuhtenormatiivisuus näkyy kuitenkin parisuhteen arvostuksena, ja parisuhdetta pidetään keskeisenä onnellisuuden lähteenä. Yhteiskunnallisesti merkittävän väestöryhmän, sinkkujen hyvinvoinnista tiedetään varsin vähän. Väitöskirjan tavoitteena on osaltaan paikata tätä tiedollista aukkoa.

Tutkimus on monimenetelmäinen hyödyntäen sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Aineistoja tutkimuksessa on kaikkiaan kolme. Suomalaisen seksuaalikäyttäytymistä ja asenteita kartoittavasta FINSEX-kyselystä poimitut sinkkujen vastaukset (N=944) vuosilta 1992–2015, 19 kirjoituskutsulla kerättyä sinkkumiesten kirjoitelmaa vuodelta 2019 ja 250 artikkelia käsittävä lehdistöaineisto vuosilta 2017 ja 2018. Lehdistöaineistoon on kerätty sinkkuutta ja yksinasumista käsitteleviä artikkeleita Iltä-Sanomista, Helsingin Sanomista ja Aamulehdestä. Kvantitatiivista aineistoa analysoin binäärisellä logistisella regressioanalyysillä ja ristiintaulukoi-malla. Media-aineistoa ja miesten kirjoitelmia analysoin diskurssianalyttisillä menetelmillä.

Sinkkujen hyvinvointiin vaikuttaa moninaiset tekijät. Kvantitatiivinen aineisto mahdollisti tarkastella onnellisuuden yhteyttä useisiin tekijöihin yhtä aikaa: intiimisuhteisiin, yksinäisyyden kokemukseen, liikunnallisuuteen, alkoholin käyttöön, uskonnollisuuteen, terveyteen ja sosioekonomiseen asemaan. Saamani tulokset osoittavat sinkkunaisten olevan vastaavassa tilanteessa olevia miehiä huomattavasti onnellisempia. Miehet kokivat naisia useammin, että kaivatun kumppanin löytäminen oli vaikeaa. Naisten kohdalla vähäiset yksinäisyyden kokemukset ennustivat

onnellisuutta. Vähäiset terveydentilaan liittyvät oireet ja liikunnallisuus nousivat vahvimiksi miesten onnellisuutta selittäviksi tekijöiksi. Aineistosta kävi myös ilmi, että naissinkkujen onnellisuus oli yhteydessä tuloihin ja miessinkkujen työssäkäyntiin.

Sinkkumiesten onnellisuuden analyysissä selvitin kvantitatiivisella aineistolla hyvinvoinnin yhteyttä parisuhdetoiveisiin. Sinkkut jaettiin tätä varten parisuhdetta toivoviin ja niihin, jotka eivät tällä hetkellä toivo vakituista parisuhdetta. Parisuhdetta toivovat olivat muita sinkku miehiä onnettomampia ja yksinäisempiä ja kärsivät muita enemmän psyykkisistä oireista.

Miesten kirjoitelmien avulla pääsin tarkemmin tarkastelemaan parisuhteen toivomisen ja individualistisen sinkkuelämän diskursseja. Perinteisessä parisuhdenormatiivisessa ajattelussa parisuhteeseen liitetään kulttuurisesti vahva lupaus onnellisuudesta (Ahmed, 2010). Odotukset sisältävät ajatuksen niin vastavuoroisuudesta, läheisyydestä, jatkuvuudesta kuin tasa-arvostakin (Jurva & Lahti, 2019; Sihto et al., 2018). Individualistisessa länsimaisessa kulttuurissa arvostetaan toisaalta myös yksilön vapautta ja päätäntävaltaa. Miesten kertomuksista parisuhdenormin ja yksilön vapauden välistä jännitettä oli kuitenkin vaikea löytää. Parisuhdenormatiivinen ajattelu oli vahvaa. Etenkin niiden kohdalla, joilla ei vielä ollut kokemuksia parisuhteesta, välittyi myös pelkoa siitä, että tämä tärkeä kokemus jää heiltä kokonaan kokematta. Parisuhteettomuuteen kytkeytyi miesten tarinoissa tuntemuksia ulkopuolisuudesta ja kelpaamattomuudesta. Osalla miehistä nämä tuntemukset olivat alkaneet jo nuoruusiällä.

Media-aineiston analyysi tukee vahvasti tutkimuksen muita löydöksiä. Lehdistöissä sinkkuutta määritetään yhä pitkälti parisuhteen puuttumisen kautta. Keskiössä on toive parisuhteesta, ja sinkkuus esitetään joko (yleensä naisten) kasvutarinana tai ylikorostetun seksuaalisena parinetsimisena. Sinkkuudella on selvästi mediassa myös viihdearvo. Sinkkujen ympärille rakennettujen tosi-tv-sarjojen raportointi yltää lehdistöön saakka. Sinkkujen osalta yhteiskunnallinen keskustelu puuttuu lähes kokonaan. Sinkkuja koskettavia aiheita olisi monia: sosiaalisten verkostojen rakentaminen, työn ja vapaa-ajan välisen rajan vetäminen, sinkkujen terveyshaasteet yksinasuttaessa tai vaikka elämänhallinnan tuntu.

Tehdyn tutkimuksen johtopäätöksenä voidaan todeta, että sinkkujen onnellisuudessa ja hyvinvoinnissa esiintyy suuria eroja niin sukupuolen kuin parisuhdetoiveidenkin mukaan. Osa suomalaisista sinkuista on onnellisia. Hyvinvoinnin ja onnellisuuden vajeisiin voidaan parhaiten pureutua tukemalla sinkkuja löytämään onnellisuutta parisuhteen ulkopuolisista tekijöistä, kuten sosiaalisista suhteista ja terveistä elintavoista. Tärkeää on myös ymmärtää, että median tarjoama kuva sinkkuudesta on varsin yksipuolinen.

ABSTRACT

This thesis analyses the happiness factors of single men and women, and contemplates how the discourses of the couple norm and individualistic culture are reflected in single men's written stories. It also analyses the current presentations of singles in the Finnish media.

The number of singles is assumed to be rising, but there is as yet no registered data to support the claim. The number of people living alone has ostensibly risen in Europe and globally (Eurostat 2019; SVT 2020a; Klinenberg 2012; Yeung & Cheung 2015), and living alone is particularly popular in the Nordic countries, Finland included. The increase in living by oneself is due to a number of factors. One reason among many is the rise of an individualistic culture. People are expected to exercise agency in their lives, and success is deemed to lie in one's own hands. However, at the same time, couple normativity puts the emphasis on a couple relationship as an essential source of happiness. Although the numbers of singles are rising, we know very little about their well-being. This work aims to fill this information gap.

The thesis is a multimethod study using both qualitative and quantitative methods, and three datasets: responses provided by singles to a Finnish survey on sex-related attitudes and behavior, FINSEX (N=944), between the years 1992 and 2015; writings by 19 single men collected by means of a writing invitation in 2019; and media data gathered from 250 newspaper articles from the years 2017 and 2018. The media data comprised articles on singlehood and living alone from three Finnish newspapers. When analysing the data, a binary logistic regression model and cross tabulation were used for the quantitative data, and discursive analytical methods for the media data and the men's writings.

The well-being of singles is the sum of many factors. The quantitative data were used to analyse the correlation of happiness with several variables simultaneously: intimate relationships, experiences of loneliness, exercise, alcohol usage, religiosity, health, and socioeconomic factors. The results show that single women are far happier than men in the same situation, and that men experience more difficulties than women in finding a partner. In the case of women, lack of experiences of loneliness was the strongest indicator for happiness. For men, the most vital indicators for happiness were fewer psychosocial symptoms and taking regular exercise.

In a more detailed analysis of the single men, the quantitative data were used to study the effect of wishing to have a partner on well-being. In this case, the single men were divided into two groups: those wishing to engage in a couple relationship and those who were not interested in such a committed relationship at that particular point in their life. The men who wanted a relationship were less happy, lonelier and had more psychosomatic symptoms than the other single men.

The men's writings were used to analyse the discourses of hoping for a relationship on the one hand, and the freedom offered by individualistic singlehood on the other. Traditional couple normativity is culturally linked to the promise of happiness (Ahmed 2010). Expectations include ideals of mutuality, closeness, continuity, and equality (Jurva & Lahti 2019; Sihto et al. 2018). In the Western individualistic culture, individual freedom and independence are also valued. However, in the single men's written stories, the dilemma between the couple norm and individual freedom was hard to detect, and couple normative thinking was predominant. In those without a previous couple relationship history, the fear of losing out on the essential experience of being in a couple was also present. Singlehood was connected in the men's stories with feelings of being an outsider and being ineligible – feelings which, in some cases, originated in their youth.

The media data strongly supported other findings in this study. In the press, singlehood is still often defined in terms of the lack of a couple relationship. The focus is on the wish to find a partner, and singlehood (in most cases of women) is presented either as a growth story or as an overly sexualised search for a partner. Singlehood also seems to have entertainment value in the press, as reporting on events from reality shows concerning singles counts as valid press content. Social discussion on the subject of singlehood seems almost nonexistent, although many topics related to singlehood could be taken up, such as social networking, separating work and free time, health challenges when living alone, or even feelings of a lack of agency in one's life.

Given that a proportion of Finnish singles are happy, it can be concluded from this study that the well-being of singles varies considerably based on both gender and the voluntary nature of singlehood. Well-being can best be supported by reinforcing sources of happiness outside of traditional couple relationships such as other social relations and healthy living. It is also essential to understand that the picture of singlehood presented in the media is rather one-sided.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	15
2	SINKKUUS OSANA YHTEISKUNTAA.....	19
	2.1 Individualismin nousu länsimaissa.....	19
	2.2 Sinkkuus ja yksinasuminen.....	22
	2.3 Parisuhdenormin monet ilmenemistavat.....	24
3	TERVEYTEEN JA HYVINVOINTIIN YHTEYDESSÄ OLEVAT TEKIJÄT.....	26
	3.1 Terveys.....	27
	3.1.1 Fyysinen hyvinvointi: Eliniänodote ja kuolleisuus.....	27
	3.1.2 Psykkinen hyvinvointi ja päihheet.....	28
	3.1.3 Sosiaalinen hyvinvointi: Yksinäisyys.....	29
	3.2 Koettu hyvinvointi.....	31
	3.2.1 Koetun hyvinvoinnin ja onnellisuuden mittaaminen.....	31
	3.2.2 Aikaisempi tutkimus onnellisuustekijöistä.....	33
4	SINKKUUS MEDIASSA.....	37
	4.1 Televisio.....	37
	4.2 Kirjallisuus ja lehdistö.....	39
5	TUTKIMUSASETELMA.....	41
	5.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	41
	5.2 Aineistot ja menetelmät.....	43
	5.2.1 FINSEX-aineisto.....	43
	5.2.2 Miesten kirjoitelmat.....	46
	5.2.3 Lehdistöaineisto.....	47
	5.3 Menetelmät.....	48
	5.3.1 Ristiintaulukointi ja suorat jakaumat.....	49
	5.3.2 Binäärinen logistinen regressionanalyysi.....	50
	5.3.3 Diskurssianalyysi.....	50
	5.4 Tutkimuseettiset kysymykset.....	51
6	TULOKSET.....	53
	6.1 Sinkkunaiset miehiä onnellisempia.....	53

6.2	Vastentahtoinen sinkkuus näkyy terveyseroina.....	55
6.3	Parisuhdenormatiivisuus hallitsee sinkkuuspuhetta.....	57
6.4	Media esittää sinkun seksinjanoisena selviytyjänä.....	60
7	POHDINTA.....	63
7.1	Tulosten tarkastelu.....	63
7.1.1	Sinkkuus parisuhdenormin puristuksessa.....	63
7.1.2	Sinkkuuden mediassa	65
7.1.3	Sinkkujen yksilölliset hyvinvointitekijät.....	67
7.2	Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu	70
7.2.1	Kvantitatiivisen analyysin luotettavuus.....	70
7.2.2	Kirjoitelma-aineiston realistisuus ja analyysin luotettavuus.....	71
7.2.3	Lehdistöaineiston analyysin luotettavuus	73
7.2.4	Monimenetelmäisyyden toteutuminen tutkimuksessa.....	73
7.3	Tulosten hyödyntäminen	74
7.4	Jatkotutkimusaiheet	76
	LÄHDELUETTELO	77
	JULKAISUT.....	91

ALKUPERÄISJULKAISUT

- Julkaisu I Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo (2021) Suhteetonta elämää. Parisuhteettomien onnellisuustekijät. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti Janus. 29 (2), 141–159.
- Julkaisu II Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo (2018) Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. 55(1), 22–34.
- Julkaisu III Kinnunen, Anu & Pietilä, Ilkka. The couple norm in digital stories of single men. Vertaisarvioitavana.
- Julkaisu IV Kolehmainen, Marjo & Kinnunen, Anu & Lahti, Annukka (2020) Parittomuuden politiikat. Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Yhteiskuntapolitiikka. 85(4), 370–381.

1 JOHDANTO

Perheeseen ja parisuhteeseen liittyy vahvoja ja laajasti jaettuja normeja, joiden ulkopuolelle asettuminen katsotaan helposti marginaalipositioiksi. Ilman parisuhdetta elävät, ts. sinkut ovat eräänlainen normin ulkopuoleinen enemmistö (*marginalized majority*) (Collins, 2013). Sinkkuuteen läheisesti liittyvät tilastot näyttävät yksinasumisen lisääntyvän (Eurostat, 2020) ja avioliittojen solmimisen vähenevän (SVT, 2020b). Perhebarometri-tutkimuksen (Kontula, 2013) mukaan suomalainen nimeää keskeisimmäksi voimavarakseen ja onnen lähteeksi puolison ja perheenjäsenet. Monille parisuhde on tärkein asia elämässä, vaikka se voi olla onnellisuuden ohella tuoda myös paljon onnettomuutta (Kontula, 2013). Sinkkuilla ei vakinaista parisuhdetta ole, mutta monet sinkut elävät silti hyvin onnellisina. Heidän onnellisuutensa rakentuu jollain muulla tapaa kuin väestötantaan perustuva barometri antaa olettaa.

Ilman parisuhdetta elämistä eli sinkkuutta on määritelty tutkimuskirjallisuudessa usealla tavalla, ja käytännöt vaihtelevat tutkimuksesta toiseen. Välillä sinkuiksi lasketaan kaikki, jotka eivät ole naimisissa, ja toiset tekevät erottelun yhdessä asumisen perusteella (Kislev, 2020). Tässä tutkimuksessa on päädytty tarkastelemaan sinkkuina vain henkilöitä, joilla ei ole vakituista parisuhdetta. Sinkkuilla on voinut olla aikaisempia seurustelusuhteita, avoliittoja ja/tai avioliittoja. He voivat asua joko yksin, yhteisöissä tai lastensa kanssa. Sinkuiksi lasketaan myös lesket tai muutoin kumppaninsa menettäneet. Sinkkuus voi olla joko itse valittua tai olosuhteista johtuvaa. Useiden kohdalla se voi olla hieman molempia: ollaan sinkkuja, koska eletään mieluummin yksin kuin huonossa parisuhteessa.

Sinkkujen onnellisuuden yhteydessä kuulee usein puhuttavan sinkkuuden mahdollistamasta vapaudesta. Sinkkuus asettuukin mielenkiintoisella tavalla kahden erilisen diskurssin ja käytännön elämäntavan, parisuhdenormatiivisuuden ja yksilöllistymisen, risteyskohtaan. Yksilön omaan kokemukseen sinkkuudesta vaikuttaa normien lisäksi myös median esittämä julkinen kuva oikeanlaisesta sinkkuudesta.

Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämä väitöstutkimus keskittyy sinkkujen hyvinvointiin. Tutkimuksen tarkoitus on tarkastella parisuhdenormia ja yksilökeskeistä kulttuuria sinkkujen näkökulmasta, kuvailla lehdistön esittämää sinkkuutta ja tarkastella sinkkujen hyvinvointiin yhteydessä olevia tekijöitä. Hyvinvointitekijöitä lähestytään yksilöllisten valintojen ja yhteisöllisten tekijöiden kautta. Yksilötekijöitä tarkastellaan sinkkujen onnellisuuteen yhteydessä olevien muuttujien avulla. Yhteisöllisessä tarkastelussa selvitetään yhteiskunnassa vallitsevien asenteiden, kuten yksilökeskeisen kulttuurin ja parisuhdenormatiivisuuden, peilautumista sinkkujen tarinoihin omasta hyvinvoinnistaan. Yhtenä yhteisöllisenä hyvinvointitekijänä nähdään myös julkisuuden puhe sinkkuudesta ja mielikuvat, mitä sinkkuuteen julkisuudessa liitetään. Tutkimuksen yhtenä tarkastelun kohteena on median välittämä kuva sinkkuudesta. Sinkkulla tarkoitetaan tämän tutkimuksen yhteydessä henkilöä, jolla ei ole yhtään vakituiseksi luokiteltavaa parisuhdetta. Sinkku ei ole terminä virallinen, mutta suomen kielessä on *single*-sanalle vaikea löytää parempaa vastinetta. Aluksi käytin sanaa parisuhteeton, mutta jatkossa luovuin sen käytöstä, koska se väistämättä luo mielikuvaa siitä, että sinkulta puuttuisi jotakin.

Väitöskirjan tavoitteena on auttaa sinkkujen kanssa työskenteleviä ja heitä kohtaavia eli meitä kaikkia, jotta ymmärtäisimme paremmin sinkkuutta ei vain välivaiheena, mutta myös itsessään arvokkaana tapana elää aikuiselämää. Haluan tutkimuksen avulla herättää erityisesti mielenterveys- ja hyvinvointialan ammattilaisia ymmärtämään sinkkujen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä ja näkemään myös yksilöpsykologista näkökulmaa laajemmin parisuhdenormin ja mediapuheen yhteyden sinkkujen hyvinvointiin.

Tutkimus on ensimmäinen kvantitatiivista analyysia sinkkuudesta sisältävä väitöskirja Suomessa. Tutkimus käyttää aineistonaan parisuhdetiedot sisältävää kyselyaineistoa usein nähtävien yksinasumiseen perustuvien rekisteriaineistojen sijaan. Tutkimus nostaa aikaisempien, pääasiassa naisten sinkkuutta käsittelevien tutkimusten rinnalle myös miesten kokemukset sinkkuudesta. Analysointitapa on monimenetelmäinen yhdistäen kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen analyysin. Kvantitatiivisella otteella saadaan tietoa suuresta aineistosta ja useiden ihmisten kokemuksista, kun taas kvalitatiivinen analyysi mahdollistaa syvällisemmän tarkastelun ja ilmiön taustalla olevien tekijöiden paremman ymmärryksen.

Tutkimuksen aineisto käsittää 944 sinkkua sisältävän otoksen FINSEX-kyselyaineistosta. Vertailuryhmänä miehiä koskevassa analyysissä on lisäksi FINSEX-aineiston 2 372 parisuhteessa olevaa miestä. Tutkimuksen toisen aineistokokonaisuuden muodostaa 19 sinkkumiesten kirjoitelmaa. Kirjoituksissa miehet kuvailevat

sinkkuuteensa vaikuttaneita tekijöitä ja oman elämänsä ilojen ja surujen aiheuttajia. Kolmannen aineistokokonaisuuden muodostaa 250 sinkkuaiheista lehtiartikkelia sisältävä media-aineisto, jonka avulla halutaan tarkastella median välittämää kuvaa sinkkuudesta. Tutkimus on otteeltaan empiirinen. Koko tutkimus rakentuu sinkkuuden ilmiön ympärille tarkastellen sitä eri näkökulmista. Sinkkuus ilmenee elämänpölyllisesti eri ihmisillä eri kohdissa, ja tarkastelen tässä väitöskirjassa ensisijaisesti työikäistä väestöä, 25–64-vuotiaita suomalaisia.

Tässä tutkimuksessa hyödynnetystä aikaisemmasta tutkimuskirjallisuudesta haluan nostaa erityisesti esiin sinkkuutta käsittelevää kirjallisuutta ja parisuhdenormatiivisuutta käsittelevän, hiljattain julkaistun teoksen *The Tenacity of the Couple-Norm* (Rosenfeld et al., 2020), jossa eritellään parisuhdenormatiivisuuden eri ulottuvuuksia. Sinkkuihin kohdistuvasta syrjinnästä on kirjoitettu useita julkaisuja (DePaulo, 2006, 2011, 2014; Morris et al., 2007; DePaulo et al., 2005; Zajicek & Koski, 2003). Aikaisempi sinkkuja koskeva tutkimus on muutamaa poikkeusta (Marks, 1996; Kislev, 2020) lukuun ottamatta ollut kvalitatiivista ja käsitelty erityisesti naisia. Näissä naisia koskevissa tutkimuksissa keskeisiä teemoja ovat olleet sinkkuuteen liitetty stigma (Byrne & Carr, 2005; Byrne, 2000), identiteetin neuvotteleminen (Moore & Radtke, 2015; Reynolds & Wetherell, 2003; Reynolds et al., 2007; Vickery, 2009; Simpson, 2006, 2016; Macvarish, 2006), sinkkuuden tuottaminen osana kulttuuria (Budgeon, 2008, 2015), sinkkuuden ajallinen ulottuvuus (Lahad, 2012, 2017, 2019) sekä ikääntyminen ja yksinhuoltajien sinkkuus (McCann et al., 2018; Sandfield & Perry, 2003; Morris & Munt, 2018). Miesten sinkkuutta on käsitelty huomattavasti niukemmin. Aikaisemmat puhtaasti miesten sinkkuutta käsittelevät tutkimukset kohdistuvat homomiehisiin (Suen, 2017; Sharp et al., 2011; Hostetler, 2009, 2012).

Sinkkuuden mediapresentaatioita on tutkittu erityisesti sinkkuja käsittelevien tv-sarjojen analyysin ja sinkuille suunnatun *self help* -kirjallisuuden kautta (Collins, 2012; Rabinovitz, 1989; Arthurs, 2003; Brasfield, 2006; Koeing et al., 2010). Uutena tutkimuksen alana mukaan on tullut myös deittisovelluksiin liittyvä tutkimus (Timmermans & De Caluwé, 2017; Sumter et al., 2017; Ranzini et al., 2016).

Suomalaista sinkkututkimusta on tehty toistaiseksi hyvin vähän. Ensimmäinen suomalainen sinkkuustutkija lienee Tuula Gordon. Hän kyseenalaisti sinkkunaisiin kohdistuvaa dikotomista ajattelua vanhoista piioista ja uraohjuksista (Gordon, 1994). Mäkinen (2008) tutki väitöskirjassaan yksineläjänäisten kokemuksia normaaliudesta, hyväksyttävyydestä ja aikuisuudesta. Olen saanut inspiraatiota myös Ojalan ja Kontulan (2002) keski-ikäisiä yksineläjiä ja heidän tarpeellisuutensa kokemuksia käsittelevästä teoksesta. Anu Pylkkänen ei ole varsinaisesti tutkinut sinkkuutta, mutta esittää erittäin inspiroivia ajatuksia parisuhdenormatiivisuuden purkamiseksi yhteiskunnan

rakenteista (Pylkkänen, 2006, 2007, 2012). Myös Jallinojan (2006) analyysi familistisesta käänteestä avartaa näkemään ilmapiiriä, jossa sinkut Suomessa elävät.

Tämän lisäksi on Suomessa tehty muutama sinkkuutta lehdistössä ja nettiryhmässä käsittelevä opinnäytetyö (Laitinen, 2015; Vilska, 2006; Paajanen et al., 2012) sekä kirjoitettu yksittäisiä sinkkuutta käsitteleviä artikkeleita ja kirja-arvosteluja (Sihto, 2018; Kolehmainen & Lahti & Kinnunen, tulossa).

Väitöskirja ammentaa sinkkuustutkimuksen lisäksi hyvinvointitutkimuksesta, yksinäisyystutkimuksesta ja onnellisuutta käsittelevästä tutkimuksesta. Nämä julkaisut esitellään kunkin luvun yhteydessä.

Väitöskirjan rakenne

Väitöskirja koostuu yhteenveto-osan lisäksi neljästä itsenäisestä tutkimusartikkelista. Ensimmäinen artikkeli käsittelee työikäisten sinkkujen onnellisuuteen yhteydessä olevia tekijöitä FINSEX-aineiston valossa. Toinen artikkeli pureutuu tarkemmin sinkkuuden vapaavalintaisuuteen ja keskittyy tarkastelemaan miesten hyvinvoinnin yhteyttä parisuhteen toivomiseen. Kolmas artikkeli selvittää yksilökeskeisen kulttuurin ja parisuhdenormatiivisen ajattelun välistä jännitettä ja sen ilmenemistä sinkkumiesten tarinoissa. Neljäs artikkeli keskittyy tarkastelemaan, millaista julkista puhetta ja mediapresentaatiota sinkuista tämän hetken Suomessa esiintyy. Artikkelit löytyvät kokonaisuudessaan tämän yhteenvetoluvun lopusta.

2 SINKKUUS OSANA YHTEISKUNTAA

Luku 2 esittelee sinkkuutta ilmiönä aikaisempaan tutkimukseen pohjaten. Luvussa tarkastellaan sinkkuuteen yhteydessä olevana tekijänä länsimaisen individualistisen kulttuurin kehittymistä (2.1). Sinkkuutta ei ilmiönä tilastoida, mutta tarkastelemme yksinasumisen yleisyyttä (2.2), koska monet sinkut asuvat yksin. Sen jälkeen esitellään lyhyesti parisuhtenormatiivisuutta ja sen ilmenemistapoja (2.3).

2.1 Individualismin nousu länsimaissa

Länsimaissa on viimeisten vuosikymmenien aikana siirrytty kohti individualistisempaa eli yksilökeskeisempää ajattelua (Beck & Beck-Germersheim, 2001). Yhtenä keskeisenä syynä tälle kehitykselle pidetään eksistentiaalisen turvallisuuden tunnun lisääntymistä. Toisesta maailmansodasta saakka jatkunut rauhan kausi on lisännyt erillaisuuden hyväksyntää ja samalla tukenut yhä yksilöllisempien valintojen tekemistä. (Ingleheart, 2018.) Toinen yksilökeskeistä kehitystä tukeva tekijä on eliniän pidentyminen ja lapsikuolleisuuden vähentyminen. Yhteiskunnan tasolla ei enää ole vastaavaa tarvetta uusintaa väestöä suuren lapsiluvun turvin kuin vielä sata vuotta sitten. Tulevien sukupolvien eteen uhrautumisen sijaan ihmisille on vapautunut tilaa keskittyä myös omien tarpeiden ja toiveiden kuunteluun. (Inglehart, 2018.)

Tämä on johtanut osaltaan siihen, että yksilökeskeisen kulttuurin ytimessä on käsitys itsestään vastuussa olevasta ihmisestä. Lisäksi yksilö on vastuussa aivan lähimmistään. Työllistyminen edellyttää koulutusta, ja sekä koulutus että työn vastaanottaminen edellyttävät halukkuutta ja usein myös liikkuvuutta (Beck & Beck-Germersheim, 2001). Yksilöllistymisprosessi ei siis ainoastaan mahdollista yksilöllisiä valintoja, vaan se myös vaatii yksilöltä aktiivista osallistumista, pitkän tähtäimen suunnittelua ja kykyä mukautua jatkuvasti muuttuvaan työmarkkinatilanteeseen. Menestys tulee siis ottaa omiin käsiin. (Beck & Beck-Germersheim, 2001.)

Beckit (Beck & Beck-Germersheim, 2001) määrittelevät yksilöllistymisen tarkoittavan aikaisemmin vallinneiden sosiaalisten muotojen, kuten luokan, sosiaalisen statuksen, sukupuoliroolien ja perheen, väljentymistä. Oletuselämäntulkku *normal biography* (Beck, 1992) eli perinteiden, uskomusten, kirkon ja valtion ennalta

hyväksyttäväksi määrittelemä elämänkulku väistyy ainoana oikeana mallina ja sallii suurempaa vapautta erilaisten yksilöllisten elämäntapojen toteutumiselle. Aikaisemmin yksilöä suojaaneet mekanismit, kuten pitkät työsuhteet, läheinen perheyhteisö ja sosiaaliseen luokkaan liittyvät säännöt, eivät enää toimi samalla tavoin, ja yksilö on yhä enemmän itse vastuussa itsestään. (Beck & Beck-Gernsheim, 2001.) Sama kehityskulku näkyy monen asian osalta: jumalsuhde, luontosuhde, totuus, tiede, teknologia, moraali, rakkaus ja avioliitto tarkoittavat kaikki eri ihmisille eri asioita. Modernissa elämässä asioista ei ole enää yhtä jaettua totuutta tai pysyvyyttä, vaan Beckin ja Beck-Gernsheimin (2001) termein ennen pysyväksi oletetut tekijät on vaihdettu epävarmaan vapauteen, nuoralla tanssiin ja myös nuoralta putoamisiin. Yksilön vastuu on muuttunut paljon viimeisimpien sukupolvien aikana ja jo ennen sitä teollistumisen ja varhaisen kaupungistumisen myötä. Nyt voimme lisääntyvässä määrin päättää elämästä, kuolemasta, sukupuolesta, identiteetistä, uskonnosta, avioliitosta, vanhemmuudesta ja sosiaalisista suhteistamme. (Beck & Beck-Gernsheim, 2001.) Yhteiskunnan kehitys ajaa meitä yksilökeskeisyyden suuntaan vaatien yksilöltä osallisuutta itsenäisenä toimijana.

Beckien ajatukset herättävät myös toisenlaisia tulkintoja. Eldén (2012) toteaa ruotsalaistutkimuksessaan, että yksilöllistyminen ei suoranaisesti vapauta ihmisiä rajoittavista toimintamalleista, vaan tekee näistä malleista ainoastaan henkilökohtaisempia. Eldénin näkemyksen mukaan vallalla olevassa terapiapuheessa ei ole niinkään kysymys beckiläisestä oman yksilöllisen itsen pelastamisesta yksilön ylitse ajavalta ”meiltä”, vaan ”meidän” pelastamisesta ottamalla itse yksilönä vastuu omalta osaltaan parisuhdetaidoista, kuten hyvästä kommunikaatiosta ja itsereflektiosta, jotta idealisoitu parisuhde voi toteutua. (Eldén, 2012.) Giddensin (2008) ajattelussa parisuhde ei ole samalla lailla toivottu päämäärä kuin Eldénillä. Hän näkee, että yksilöllistyminen johtaa parisuhteissa tasa-arvoisuuteen ja mahdollistaa täydelliset suhteet, joissa kukin on osa suhdetta vain niin kauan kuin se palvelee itseä.

Yhteiskunnan tasolla individualisoituminen näkyy esimerkiksi hyvinvointivaltioiden tulonjakoperusteiden siirtymisenä perheyksiköistä yksilökeskeisempään suuntaan (Lister 1994; Orloff, 2009). Suomalainen avioliittolaki on pyrkinyt edistämään puolisoitten keskinäistä tasa-arvoa (Finlex, 2021) eikä sen osalta ole siis parisuhdenormatiivinen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että valtiovallan suunnalta tuetaan pohjoismaissa kahden työssäkäyvän aikuisen perhemallia sen sijaan, että kannustettaisiin naisia pysymään kotona hoitamassa lapsia. Tämä osaltaan helpottaa avio-/avoeroja, sillä pohjoismaisessa mallissa tulonsiirrot tasaavat eroa usein etenkin naisille koituvaa taloudellisen tilanteen heikentymistä, joskaan ei kata sitä kokonaan (Airio, 2014). Perhettä ei enää nähdä sellaisena yksityisalueena, jossa toinen aikuisista voisi

omistautua ainoastaan palkattomalle hoivatyölle (Carter & Duncan, 2018). Vaikka perheen yhteenlasketut tulot yhä vaikuttavat viimesijaista toimeentulotukea haettaessa, on Suomessa paljon etuuksia, kuten työttömyysturva ja sairausvakuutus, jotka perustuvat yksilön omiin ansioihin perhesuhteista riippumatta (Kela, 2021).

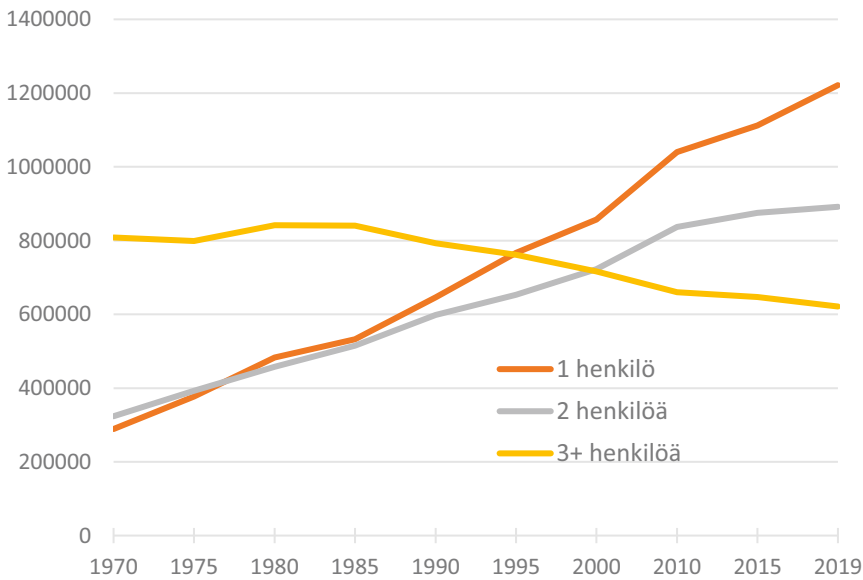
Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että perinteisen perheen arvostus olisi laskussa. Aikaisemmassa tutkimuksessa (Castrén & Högbacka, 2014) on havaittu, että uusperheissä halutaan usein painottaa nimenomaan sitä, kuinka ollaan ihan ”tavallinen perhe” ja entisten puolisoiden läsnäolo yhteisen lapsen elämässä tai adoptiolapsen oikeus tietää perhetaustastaan koetaan perheidyllä haastavana tekijänä. Uuden ”tavallisen perheen” ulkopuolinen sinkkuvanhempi asettuu siis hankalaan positioon toivotun tavallisen ja eletyn perheen välille. Biologisen sukulaisuuden olemassaolo ja toisaalta arjessa todeksi eletyt suhteet ja niihin kiinnittyvät tunteet tuottavat erilaisia sukulaisuuden ja perheen kokoonpanoja (Castrén & Högbacka, 2014; Luotonen & Castrén, 2018). Muutosprosessi kohti monimuotoista suhdeymmärrystä on kaikkiaan hidasta, ja avioliittoon ja parisuhteeseen liittyy yhä paljon elementtejä, jotka asettavat sinkut eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi leskeneläkkeen kaltainen oman eläkekertymän siirtäminen läheiselle on mahdollista ainoastaan avioliiton kautta. Teoksessaan *Vaihtoehto avioliitolle* Anu Pylkkänen (2012) esittää mielenkiintoisen ajatuksen siitä, että avioliitto instituutiona tulisi eriyttää perheitä koskevasta lainsäädännöstä. Läheissuhteinen oikeudellinen säätely perustaksi hän ehdottaa yhteistaloutta parisuhteen tai seksuaalisuuden sijaan (Pylkkänen, 2012). Todellisia vaihtoehtoja avioliitolle ei ole kuitenkaan poliitikkojen toimesta edistetty. Sen sijaan avioliitto-oikeutta on laajennettu ja myös avoliitto on hyväksytty joiltain osin lakisääteisten etujen perustaksi.

Liian kiihkeäksi luonnehdittu individualisoituminen on herättänyt myös vastavoimia. Teoksessaan *Perheen vastaisku* Riitta Jallinoja (2006) kuvaa vuosituhannen vaihteen familistista käännettä, joka nojasi yhteisöllisyyden parantavaan voimaan ja ilmeni erilaisten toimijoiden liikehdintänä perhearvojen puolesta. Familismin nousu tarjosi vastavoiman yksilökeskeisyydelle, jonka syytettiin lähes tuhonneen perheen. Meillä on siis kaksi hyvin erilaista ilmiötä. Toisaalta normit väljentyvät ja käsitykset perheestä laajenevat perinteisen ydinperheen ulkopuolelle (Luotonen & Castrén, 2018), mutta samanaikaisesti parisuhdenormatiivisuus pitää pintansa. *Normaalien biografian* mukaisen elämänsäntulon rinnalla näkyy yhä enemmän työelämän pirstaleisuutta, eroja, sinkkuutta, yksinasumista ja kaikkinaista epävarmuutta. Seuraavaksi tarkastelemme sinkkuuden ja yksinasumisen yleistymistä.

2.2 Sinkkuus ja yksinasuminen

Vaikka kaikki sinkut eivät asu yksin, monet kuitenkin asuvat. Sinkkujen määrästä meillä ei ole käytettävissä tilastotietoa, joten viitataan seuraavassa yksinasuvien tilastoihin painottaen samalla, että kaikki sinkut eivät asu yksin eivätkä kaikki yksinasuvat ole sinkkuja. Väestöä edustavista rekisteriaineistoista voidaan kuitenkin seurata yksinasumisen nousevaa trendiä. Yksinasuvien määrä on kasvanut viime vuosina niin Suomessa (Kuvio 1) kuin Euroopassa. Vuonna 2019 kaikista Euroopan kotitalouksista 39 prosenttia oli yhden hengen talouksia (Eurostat, 2020). Erityisen voimakkaasti Euroopassa on kasvanut yksinasuvien miesten talouksien määrä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana 55–64-vuotiaiden miesten ikäryhmässä yksinasuminen kasvoi 48 prosentilla (Eurostat, 2020b). Pohjoismaissa yksinasuminen on muuta Eurooppaa yleisempää. Suomen kotitalouksista 44 prosenttia on yhden hengen talouksia (SVT, 2020a). Eniten yksinasuvia on suurissa kaupungeissa.

Kuvio 1. Asuntokunnat Suomessa koon mukaan 1970–2019, lkm. (SVT, 2020a)

Mikä sitten saa ihmiset asumaan yksin? Yksinasumisen yleistymistä voi selittää monin tavoin: yksilökeskeisellä kulttuurilla, hyvinvointivaltion luomalla taloudellisella turvalla, nuorten poismuuttamisella kotoa, avioerot sallivalla uskonnolla ja kulttuurilla ja naisten hyvällä asemalla sekä taloudellisella riippumattomuudella (Henriksson, 2019; Klinenberg, 2012; Gordon 1994). Yksi selittävä tekijä on myös väestön

vanheneminen (Pyykkönen, 2016). Avioerojen yleistymiseen on voinut vaikuttaa myös se, että avioliiton arvo instituutiona on vuosien saatossa laskenut painoarvon siirtyessä enemmän parisuhteen laadun arvostukseen (Maksimainen, 2010).

Avioitumisen yleisyys onkin laskenut jyrkästi viimeisen vuosikymmenen aikana. Kun vielä vuoden 2008 avioitumistahdilla olisi voitu olettaa miehistä 73 prosentin ja naisista 78 prosentin avioituvan ensimmäiseen avioliittoon ennen 50 ikävuottaan, on vastaava tahti vuoden 2019 tilastojen mukaan naisille 50 prosenttia ja miehille 55 prosenttia. (SVT 2020b.) Nykyään on sosiaalisesti hyväksyttyä, jopa odotettua, myös erota, mikäli parisuhde ei toimi halutulla tavalla yrityksistä huolimatta. Esimerkiksi parisuhdeneuvonnassa terapeutin ote on keskiössä ja ymmärrys avioliitosta sidoksena jää usein taka-alalle. (Maksimainen, 2014.) Eroaminen ja erilaiset ydinperheen ideaalista poikkeavat suhdemallit, kuten uusperheet ja sinkkuus, ovat kulttuurissamme hyväksytyjä vaihtoehtoja, mutta se ei siltikään tee niistä ensisijaisesti toivotuja. Myös muut ei-konventionaaliset suhdemuodot, kuten ystäväverkostojen keskeinen rooli, ovat yleistyneet (Roseneil, 2006, 2007). Näiden muutosten rinnalla parisuhde on kuitenkin säilyttänyt arvostuksensa (Kolehmainen & Juvonen, 2018).

Yksin elämiseen liittyy myös kysymyksiä toimeentulosta ja taloudesta. Viittaan jatkossa yksinasuvien tilastoihin, koska sinkkujen osalta ei vastaavia tietoja ole saatavilla. Haluan silti muistuttaa, että kaikki yksinasuvat eivät ole sinkkuja ja kaikki sinkut eivät asu yksin. Yhdysvaltalainen sosiologian professori Klinenberg (2012) ihailee kirjassaan *Going Solo* skandinaavista yksinasumisen mallia. Yksinasuvien taloudellisista vaikeuksista kirjassa sen sijaan vaietaan. Vuonna 2018 suomalaisista yksinasuvien talouksista noin 28 prosenttia oli pienituloisia, kun kaikista kotitalouksista pienituloisten osuus oli noin 12 prosenttia (SVT, 2020c). Toimeentulotuen saajien osuus kaikista kotitalouksista oli 9,5 prosenttia. Näistä tuensaajista kolme neljäsosaa oli yksinasuvien kotitalouksia. (THL, 2020.) Merkille pantavaa on miesten korkea osuus toimeentulotuen saajissa. Vuonna 2019 yksinasuvat miehet muodostivat 45 prosenttia toimeentulotukea saaneista kotitalouksista ja yksinasuvat naiset 29 prosenttia (THL, 2020). Yksinasumiseen oman rasitteen tuovat myös huollettavat lapset. Yksinhuoltajien kotitalouksista 28 prosenttia sai toimeentulotukea vuonna 2019 (THL, 2020).

Yksinasuvien joukkoon mahtuu siis paljon muitakin kuin itseään toteuttavia uratykkeitä, ainakin Suomessa. Klinenberg (2012) tuo vahvasti esiin yksilövapautta korostavaa näkökulmaa, ja ehkä se ilmentääkin jotain yksinasumisen taustalla vallitsevasta ajan hengestä ja arvojen vapautumisesta. Yksinasumisessa ei kuitenkaan aina ole kyse riippumattomuuden lisääntymisestä, vaan kuten suomalaiset tilastot osoittavat, myös taloudellisesta huono-osaisuudesta – joka voi paradoksaalisesti lisätä riippuvuutta muista.

Individualismin ja lisääntyvän yksinasumisen rinnalla meillä on toinen diskurssi, parisuhdenormatiivisuus. Parisuhdenormatiivisessa viitekehyksessä sinkun keskeinen tehtävä on löytää oikeanlainen parisuhde.

2.3 Parisuhdenormin monet ilmenemistavat

Parisuhdenormatiivisuus kiteytyy ajatukseen, että parisuhde on normaali, luonnollinen ja paras tapa elää aikuisuutta (Roseneil et al., 2020). Normi näkyy arkielämässä monenlaisina oletuksina, odotuksina ja toiveina. Normi vaikuttaa myös tiedostamattomalla tasolla arvostuksiin, valintoihin ja tekoihin. *Intimate citizenship regimes in a changing Europe* -tutkimusprojektissa (Roseneil et al., 2020) tunnistettiin parisuhdenormille kuusi erilaista näyttäytymistapaa, joiden myötä normi todentuu arjen käytännöissä. Seuraavaksi esittelen nämä kuusi parisuhdenormin toteutumiseen liittyvää ulottuvuutta, jotka ovat: perheen hyväksyvä rooli (*family approval*); samataustaisuus (*homogamy*); avioliitto /elämän mittainen sitoutuminen (*marriage/lifelong commitment*); romanttinen rakkaus (*romantic love*); parisuhdeseksi (*sex within the couple*); ja sitoutuminen vaivannäköön (*dedicated work*). (Roseneil et al., 2020.)

Perheen hyväksyvä rooli pitää sisällään ajatuksen, että sukulaisten ja/tai muiden läheisten tulee hyväksyä uusi potentiaalinen kumppani. Ajatus siitä, että nykypäivänä kumppanin valinta ei olisikaan yksityisasia, voi tuntua yllättävällä. Tarve sille, että oma kumppani hyväksytään, on kuitenkin yleisesti jaettu. *Samataustaisuudella* viitataan erilaisiin kulttuurisiin, etnisiin ja uskonnollisiin taustoihin, joiden normi olettaa olevan yhtenäiset. Samataustaisuuden oletama kytkeytyy läheisesti perheen hyväksyntään, mutta se voi olla myös sisäistetty ajattelumalli siitä, millainen kumppani on itselle sopiva. Samataustaisuudella voidaan viitata myös oletukseen siitä, että parilla ei ole kovin suurta ikäeroa. *Avioliitto /elämän mittainen sitoutuminen* on osa parisuhdenormia ja liittyy parisuhdenormin yhteen heteronormatiivisen ydinperheajattelun kanssa. Avio-/avoerot näyttäytyvät tämän normin valossa epäonnistumisina, kuten myös lyhyemmät suhteet niiden sisällöllisestä annista riippumatta. Suhteen perustana tulee olla *romanttinen rakkaus*, ainakin suhteen alussa. Muunlaisille perusteille rakentuvat suhteet eivät ole normin valossa yhtä arvokkaita. Seksin tulisikin olla *parisuhdeseksiä*, ja molemminpuolisesti tyydyttävän, uskollisen ja monogaamisen seksin tulisi toimia parisuhteen peruspilarina. Parisuhteen ulkopuoliset tai esimerkiksi sinkkujen seksisuhteet eivät mahdu normatiivisen ajattelun sisään. Romanttisen rakkauden rinnalla toinen mahdollinen onnistuneen parisuhteen eetos on vaivan näkeminen suhteen eteen. *Sitoutuminen vaivannäköön* näyttäytyy haluna ponnistella suhteen eteen

vaikeuksista huolimatta. Ulkopuolisen avun hakeminen ennen lopullista eropäätöstä kuuluu sekin osaksi parisuhdenormia. Parisuhde nähdään arvokkaana päämääränä, jonka eteen tulee olla valmis tekemään myös töitä. (Roseneil et al., 2020.)

Koska parisuhdenormiin kuuluu kumppaniin sitoutuminen varhaisella aikuisiällä, asettuu sinkkuus nuoruuteen sijoittuvaksi välivaiheeksi ennen vakituisen kumppanin löytymistä. Tässä parisuhdenormi kytkeytyy yhteen ajatukseen oletuselämäkulusta (*normal biography*) (Beck, 1992), jossa nuoruutta ja ammatin hankintaa seuraa työelämään siirtyminen, parisuhteeseen asettuminen ja lasten hankinta. Parisuhdenormin ja oletuselämäkulun mukaisesti ajateltaessa saman kumppanin kanssa ollaan yhdessä pitkään ja eläkepäiviä vietetään yhdessä. Nuoruusaikaa pidemmälle ulottuva sinkkuus, suhteiden katkeamiset, terveyden aiheuttamat haasteet parisuhteille tai kumppanin ennenaikainen kuolema istuvat kaikki huonosti oletuselämäkulkuun.

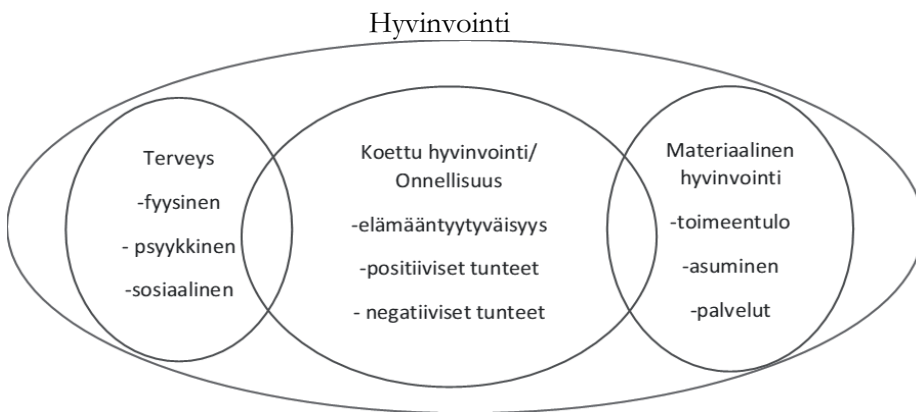
Parisuhdenormatiivisuutta voidaan uusintaa lainsäädännössä ja erilaisissa sosiaalisissa käytänteissä. Kullakin maalla on oma historiansa, mutta Euroopan laajuisesti on havaittavissa lainsäädännön muuttumista perhekeskeisyydestä yksilökeskeisempään, sukupuolten välistä tasa-arvoisuutta lisäävään ja seksuaalisen moninaisuuden hyväksyvään suuntaan (Roseneil et al., 2019). Normin voimakkuus onkin sidoksissa vallitsevaan kulttuuriin ja ilmenee eri maissa ja väestöryhmissä erilaisena. Lakien muuttaminen ei välttämättä tarkoita parisuhdenormin merkityksen vähenemistä. Normin kannattelu vain siirtyy toisaalle, sosiaalisten käytänteiden varaan. Esimerkiksi uskonnollinen vakaumus, perheen suhtautuminen seksuaalisuuden moninaisuuteen tai etninen alkuperä voi saada normin vaateet tuntumaan hyvinkin erilaisilta eri väestöryhmissä samankin maan sisällä.

Vaikka lainsäädäntöä on Suomessa muutettu, saavat pariskunnat ja lapsiperheet yhä Suomessa useita verohelpotuksia yksinasujiin verrattuna. Sinkkuuden ilmiön ymmärtämisen kannalta on tärkeää tarkastella yksittäisten yksilöiden kokemusten lisäksi myös laajempaa yhteiskunnallista keskustelua, arvomaailmaa ja toimintaympäristöä. Sinkkuudesta mediassa käytävä keskustelu heijastelee yhteiskunnan arvomaailmaa, ja sen ymmärtäminen sinkkuuden tarkastelussa on keskeistä. Media osaltaan joko purkaa tai vahvistaa yhteiskunnan normeja ja sellaisena vaikuttaa myös sinkkujen omakuvaan ja hyvinvointiin. Hyvinvointiin vaikuttaa myös monet yksilölliset tekijät, ja kukin kokee oman hyvinvointinsa yksilöllisellä tavalla. Seuraavassa luvussa tarkastelemme terveyteen ja hyvinvointiin yhteydessä olevia tekijöitä.

3 TERVEYTEEN JA HYVINVOINTIIN YHTEYDESSÄ OLEVAT TEKIJÄT

Tässä luvussa tarkastellaan sinkkujen hyvinvointiin yksilötasolla yhteydessä olevia tekijöitä. Hyvinvoinnin osatekijät jaetaan usein kolmeen ulottuvuuteen: terveyteen, koettuun hyvinvointiin eli elämänlaatuun ja materiaaliseen hyvinvointiin (Vaarama et al., 2010).

Kuvio 2. Hyvinvoinnin osatekijät (yhdistetty eri lähteistä THL, 2021; Vaarama et al., 2010, Breslow 1972; Diener 2008)

Terveys jaetaan edelleen fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin (Breslow, 1972). Fyysisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan elimistön terveyttä ja suorituskykyä. Psykkinen hyvinvointi kuvastaa ihmisen omien henkisten voimavarojen hyödyntämistä ja tunne-elämän hallintaa, kun taas sosiaalisella terveydellä tarkoitetaan kykyä luoda ja ylläpitää ihmissuhteita (Breslow, 1972). Luvussa 3.1 käydään läpi ensin sinkkujen terveyttä, ja luku 3.2 tuo tarkasteluun henkilön oman kokemuksen hyvinvoinnista koetun hyvinvoinnin ja onnellisuuden tarkastelun kautta. Materialistisen tason hyvinvointia ei varsinaisesti käsitellä empiirisessä osassa muuten kuin tarkastelemalla onnellisuuden yhteyttä tuloihin, joten sen teoreettinen käsittely on rajattu pois.

3.1 Terveys

Luvussa 3.1 käsitellään terveyteen liittyviä teemoja, jotka ovat nousseet esiin väitöskirjan osajulkaisuissa yksi ja kaksi. Terveyttä tarkastellaan fyysisen hyvinvoinnin näkökulmasta alaluvussa 3.1.1. Psykkistä hyvinvointia ja päihteiden käyttöä tarkastellaan luvussa 3.1.2. Sosiaalista terveyttä lähestytään yksinäisyyden kautta luvussa 3.1.3.

3.1.1 Fyysinen hyvinvointi: Eliniänodote ja kuolleisuus

Tarkastelen ensin fyysistä terveyttä eliniän odotteen ja kuolleisuuden kautta. Suomessa naisilla elinajanodote on huomattavasti pidempi kuin miehillä (Tilastokeskus, 2020). Erityisesti työikäisten ikäryhmässä (30–64-vuotiaat) korostuu yksinasuvien suurempi kuolleisuus naimisissa oleviin verrattuna. Myös kansainvälisesti yksinasumiseen liittyy korkeampi kuolleisuus (Richmond & Roehner, 2017). Osa yksinasuvien ylikuolleisuudesta selittyy sosioekonomisilla eroilla, kuten koulutus, ammatti ja työllisyys, mutta näiden tekijöiden huomioimisen jälkeen ylikuolleisuus on silti merkittävä (miehillä 2,7- ja naisilla 1,8-kertainen). Itsemurhan todennäköisyys on yksinasuvilla niin ikään naimisissa olevia korkeampi (lähes kolminkertainen), ja miesten kohdalla tapaturmaiset ja väkivaltaiset kuolemat ovat neljä kertaa niin yleisiä kuin naimisissa olevilla. (SVT, 2020d.) Miesten yleisesti alhaisemmasta elinajanodotteesta ja yksinasuvien miesten naisia suuremmasta ylikuolleisuudesta johtuen iäkkäät naiset muodostavat merkittävän sinkkujen ryhmän. Terveyserot kytkeytyvät sukupuolen lisäksi myös sosiaaliseen asemaan. Koulutuksella on todettu olevan terveyttä edistävä vaikutus. Tämä näkyy esimerkiksi terveydentilana eläkkeelle jäätäessä ja koulutettujen ihmisten korkeampana eliniänodotteena (Majer et al., 2011).

Tuloilla on myös yhteys terveyteen. Tutkimusta aiheesta on tehty paljon. Yksi keskeinen kysymys on Wilkinsonin teoria (Wilkinsson & Pickett, 2011), jonka mukaan vähäiset tuloerot yhteiskunnallisella tasolla ennustavat kansalaisten terveyttä paremmin kuin yhteiskunnan vauraus itsessään. Suomi asettuu pienien yhteiskunnallisten tuloerojen hyvinvointivaltioihin. Yhden hengen taloudet ovat kuitenkin yliedustettuina toimeentulotukien saajissa, mikä osaltaan selittää sitä, että yksinasujilla on myös muuta väestöä heikommaksi koettu terveys (Airio & Niemelä, 2013). Yksinäisyystutkimusten yhteydessä terveydelliset seikat nousevat myös vahvasti esille. Yksinäisyydellä on todettu olevan yhteyttä kroonisiin sairauksiin ja eliniän odotteeseen (Ong et al., 2016). Tanskalaistutkimuksessa todetaan, että itsensä yksinäiseksi kokevat arvioivat muita useammin oman terveytensä huonoksi ja suorituskykynsä rajalliseksi sekä

kärsivät muita useammin monisairauksisuudesta (Jessen et al., 2018). Sosioekonomisten tekijöiden vaikutus terveyteen kertoo myös siitä, että sinkkujen joukossa on ryhmiä, joiden terveydessä voidaan olettaa olevan alenemaa muuhun väestöön verrattuna. Sinkkuja löytyy todennäköisesti muuta väestöä enemmän yksinasujista ja yksinäisistä, kuten myös vangeista ja muista laitospäristössä asuvista.

Nyt tehtävässä tutkimuksessa ei varsinaisesti selvitetä somaattisten sairauksien vaikutusta sinkkujen onnellisuuteen. Tarkastelussa on kuitenkin mukana oireita (unettomuus, päänsärky, jännittyneisyys/ahdistuneisuus, ylläastuneisuus, väsymys, huimaus, painajaisunet ja ilman ruumiillista ponnistelua esiintyvä hikoilu tai kuumotus), joista joidenkin taustalla voi olla psyykkisten tekijöiden ohella myös somaattisia sairauksia.

3.1.2 Psykkinen hyvinvointi ja päihteet

Sinkkuuteen liittyy paljon tekijöitä, jotka voivat kuormittaa psyykkistä terveyttä. Tutkimusten perusteella vaikuttaa, että miehillä on naisia suurempi riski eron ja leskeytymisen aiheuttamiin ongelmiin, kuten masennukseen ja kohonneeseen itsemurhariskiin (Yip et al., 2015; Stack & Scourfield, 2015; Lee & DeMaris, 2007). Osasyyn tähän voi olla se, että naiset toimivat miehiä useammin eron alullepanijoina (Rosenfield, 2017) ja ovat näin ollen ehkä käsitelleet parisuhteeseen liittyviä ongelmia jo ennen eroa.

Suomalaismiehillä säännöllinen alkoholinkäyttö on naisia yleisempää, mikä osaltaan heikentää miesten terveyttä ja lisää alkoholiongelmia miesten keskuudessa (Mäkelä et al., 2018). Kuolemansyissä korostuu yksinasuvilla naimisissa oleviin verrattessa erityisesti alkoholiin liittyvän kuoleman todennäköisyys, joka oli naisilla kolminkertainen ja miehillä viisinkertainen naimisissa oleviin verrattuna (Kauppinen et al., 2014). Myös alhaisen sosioekonomisen aseman on todettu olevan yhteydessä alkoholikuolemiin (Pena et al., 2020). Nuorten kohdalla toimeentulon saajien ero muihin 18–34-vuotiaisiin korostuu erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmia tarkasteltaessa (Vaalavuo et al., 2020). Alkoholinkäyttö saattaa hyvinkin liittyä myös sinkkuuteen. Runkas juominen voi johtaa eroon, ero puolestaan juomiseen. Juominen voi liittyä myös yksinäisyyteen, ja parisuhteelta voidaan toivoa syytä lopettaa juominen. Harva on kuitenkin halukas ottamaan kumppanikseen henkilöä, jolla on haasteita alkoholinkäytön tai muiden päihteiden kanssa. Säännöllinen runsas alkoholin tai muiden päihteiden käyttö voi siis hyvin muodostua myös parisuhteen toteutumisen esteeksi.

Parisuhteesta saadaan parhaassa tapauksessa tukea mielenterveyden haasteisiin, elämässä esiintyviin erilaisiin hankaliin tilanteisiin ja surun ja pettymysten käsittelyyn. Sinkuilta vastaava tuki saattaa puuttua. Siksi on erityisen tärkeää huomioida sinkut henkiseen hyvinvointiin liittyvässä palvelutarjonnassa. Tarvittavan tue puute voi johdattaa yksinäisyyden kokemuksiin.

3.1.3 Sosiaalinen hyvinvointi: Yksinäisyys

Sosiaalisella hyvinvoinnilla viitataan ihmisen kykyyn luoda ja ylläpitää sosiaalisia suhteita. Yksinäisyys (*loneliness*) negatiivisena tunnetilana eroaa yksinolemisestä (*solitude*), johon vastaavaa negatiivista tunnelatausta ei liity. Yksinäisyydelle löytyy kirjallisuudesta useita erilaisia määritelmiä. Yhteistä määritelmille on se, että yksinäisyys nähdään sosiaalisten suhteiden puutteena, subjektiivisena kokemuksena ja luonteeltaan epämiellyttävänä (Perlman & Peplau, 1984). Yksinäisyyttä tutkittaessa voidaan käyttää monikohtaista UCLAn yksinäisyysmittaristoa (*University of California loneliness scale*) (Russell, 1996) tai kysyä yksinäisyyden kokemuksesta suppeammin vain yhdellä kysymyksellä.

Toimivien ihmissuhteiden tiedetään lisäävän elämänlaatua, ja vastaavasti useissa tutkimuksissa on todettu yksinäisyyden elämänlaatua alentava vaikutus (Caccioppo et al., 2006; Caccioppo & Patrick, 2008). Sinkkuus tai yksinasuminen ei väistämättä kuitenkaan tarkoita lisääntyvää yksinäisyyttä, ja yksinäisyyttä voi kokea myös parisuhteessa. FINSEX-aineiston pohjalta näyttääkin, että vaikka yksinasuminen on viime vuosikymmeninä lisääntynyt, mitään vastaavaa yksinäisyyden kokemuksen lisääntymistä ei ole havaittavissa (Kontula, 2016b). Joidenkin lähteiden mukaan yksinäisyyden kokemukset ovat jopa vähentyneet (Moisio & Rämö, 2007). Tämä ei tietenkään tarkoita, etteivätkö sinkut silti olisi väestöryhmänä muita alttiimpia yksinäisyyden kokemuksille.

Yksinäisyyden kokemukset voivat myös vaihdella ajassa. Tiilikainen (2016a, b) puhuukin tutkimuksessaan yksinäisyyden elämänkulullisesta luonteesta. Toisilla yksinäisyys liittyy johonkin elämänvaiheeseen, kun toisilla se on koko elämää varjostava kokemus. Aikuisten yksinäisyyttä tarkastelevassa tutkimuksessa yksinäisyyden on todettu lisääntyvän iän myötä (Yang et al., 2018). Tiilikaisen (2016a) tutkimuksessa iäkkäiden yksinäisyys ilmeni rakkauden ja kiintymyksen kaipuuna, yhteenkuulumattomuuden tunteena sekä arvottomuuden ja tarpeettomuuden kokemuksina. Etenkin puolison kuoleman on todettu lisäävän yksinäisyyden tunnetta (Dykstra & Fokkema, 2007; Savikko et al., 2005). Vaikka iäkkäillä ihmisillä esiintyykin yksinäisyyttä, täytyy

muistaa, ettei kyseessä ole vain heitä koskettava ilmiö. Yksinäisiä löytyy kaikista ikäryhmistä. Suomalaistutkimuksessa (Nyqvist et al., 2018), jossa tutkittiin 15–80-vuotiaiden yksinäisyyttä, nuorissa todettiin yksinäisyyttä ikäryhmistä eniten. Näyttääkin, että yksinäisiä on erityisesti nuorissa ja kaikkein iäkkäimmissä.

Yksinäisyyden kokemus ei ole kaikille samanlaista. Yksinäisyyttä onkin jaoteltu kokemuksen luonteen mukaan emotionaaliseen yksinäisyyteen ja sosiaaliseen yksinäisyyteen (Weiss, 1973). Sosiaalisessa yksinäisyydessä on kyse siitä, ettei ole toivottuja sosiaalisia suhteita. Tällöin ihminen viettää paljon aikaa ihan konkreettisesti yksin. Sosiaalista yksinäisyyttä voi esiintyä läheissuhteissa tapahtuvien äkillisten muutosten seurauksena, mutta on myös ihmisiä, joilla läheissuhteet ovat kaikkiaan puutteellisia. Emotionaalisisessa yksinäisyydessä huomio kiinnittyy läheissuhteiden laatuun, joka koetaan riittämättömäksi. Tässä tapauksessa henkilöllä on ehkä ympärillään muita ihmisiä, mutta suhteiden laatu ei vastaa hänen toiveitaan tulla kuulluksi ja nähdyksi.

Parisuhdeyksinäisyydessä on usein kyse juuri emotionaalisesta yksinäisyydestä. Koetaan, että toinen on etäinen, vaikka on fyysisesti tilassa läsnä. Emotionaalista yksinäisyyttä esiintyy myös nuorilla, joilla on ihmisiä ympärillä, mutta todelliset läheiset ystävät puuttuvat. Emotionaalinen yksinäisyys on tyypillisempää miehille, kun taas naisten kokema yksinäisyys on useammin sosiaalista yksinäisyyttä. (Junttila et al., 2015.)

Nyt tehtävässä tutkimuksessa kysymys yksinäisyydestä on mukana FINSEX-aineistossa. Yksinäisyyttä tarkastellaan onnellisuuteen yhteydessä olevana hyvinvointitekijänä, joka kuvaa sinkkujen sosiaalisten suhteiden laatua ja riittävyttä. Hyvinvointi ei ole ainoastaan ulkoisin suurein mitattavissa olevaa, vaan aina myös henkilökohtainen kokemus omasta tilasta.

3.2 Koettu hyvinvointi

Tässä luvussa perehdyn koettuun hyvinvointiin (*subjective well-being SWB*) ja onnellisuuteen. Arkikielessä onnellisuudesta (*happiness*) puhutaan usein koetun hyvinvoinnin synonyymina, mutta tiedekirjallisuudessa termejä eritellään tarkemmin. Koettuun hyvinvointiin yhdistellään usein erilaisista kysymyspattereista koottu moniulotteinen näkemys, kun taas onnellisuuteen usein tiivistyy iso kokonaisuus yhden tai muutaman kysymyksen alle. Onnellisuuteen viitataan kirjallisuudessa sekä tämänhetkisenä positiivisena tunnetilana että laajempaan kokonaisvaltaiseen hyvinvointina. Onnellisuustutkija Edward Diener määrittelee onnellisuuden laajasti ja näkee sen tärkeimmiksi

osa-alueiksi elämäntyytyväisyyden, positiiviset tunnetilat ja negatiivisten tunnetilojen puuttumisen (Diener, 1984) eli juurikin samat kaksi ulottuvuutta, affektiivinen ja kognitiivinen, kuin koetun hyvinvoinnin määritelmässä (Pavot & Diener, 1993). Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa koettua hyvinvointia ja suppeammin kysytyä onnellisuutta voi pitää jokseenkin päällekkäisinä, mutta kehittyvissä yhteiskunnissa esiintyy tilanne, jossa ihmiset ovat onnellisia, mutta eivät elämäänsä tyytyväisiä (Saari, 2012). Käytän jatkossa onnellisuutta sen laajemmassa muodossa eli koetun hyvinvoinnin synonyymina, joka sisältää elämäntyytyväisyyden ja tämänhetkiset tunteet. Tämän luvun ensimmäinen alaluku keskittyy koetun hyvinvoinnin ja onnellisuuden mittaamiseen (3.2.1). Sen jälkeen käyn läpi aikaisemman tutkimuksen valossa yksilötasolla onnellisuuteen yhteydessä olevia tekijöitä (3.2.2). Keskityn esittelyssä erityisesti empiirisessä aineistossa mukana oleviin muuttujiin, kuten terveys (fyysinen ja psyykinen), työelämään integroituminen, sosiaaliset suhteet, parisuhde, uskonto, liikunta, alkoholi ja seksi. Luvun lopuksi tarkastelen onnen kiinnittämistä tulevaisuuteen ja tulevaisuuden tapahtumiin, vielä itsen ulottumattomissa oleviin onnellisuusobjekteihin.

Koettua hyvinvointia on Suomessa tarkasteltu aikaisemmin myös muun muassa sosiaalisia suhteita, elämänlaatua, turvallisuutta ja osallisuutta kuvaavien muuttujien avulla (Karvonen, 2019). Sosiaalisia suhteita kuvasimme jo edellä sosiaalisen hyvinvoinnin alla terveyttä käsittelevässä alaluvussa. Turvallisuus ja osallisuus eivät ole mukana tutkimuksen empiirisen osan aineistossa, joten niiden käsittely sivuutetaan myös tässä.

3.2.1 Koetun hyvinvoinnin ja onnellisuuden mittaaminen

Sitä, millaiseksi ihminen oman hyvinvointinsa kokee, on tarkasteltu useiden käsitteiden ja erilaisten mittarien avulla (Diener et al., 2009). Elämäntyytyväisyyden mittaristo (*satisfaction with life scale, SWLS*) koostuu viidestä tyytyväisyyttä koskevasta kysymyksestä, jotka eivät ota kantaa elämän eri osa-alueiden rooleihin tyytyväisyyden lähteinä (Pavot & Diener, 1993). Elämän kukoistuksen mittaristo (*flourishing scale, FS*) kuvaa myös elämäntyytyväisyyttä. Se huomioi kysymyksissään SWLS-mittarista poiketen erikseen myös uskon tulevaisuuteen ja muilta saatavan kunnioituksen (Diener & Biswas-Diener, 2009). Subjektiiivisen hyvinvoinnin (*subjective well being, SWB*) mittaristo ottaa elämäntyytyväisyyden lisäksi huomioon positiivisten ja negatiivisten tunnetilojen esiintymisen tiheyden ja määrittää subjektiivista hyvinvointia näiden kolmen muuttujan perusteella (Pavot & Diener, 1993). *World Happiness reportia* varten

tehdyssä kyselyssä pyydettiin arvioimaan (asteikolla 1–10), kuinka lähellä oma elämä on parasta mahdollista elämää (Helliwell et al., 2020).

Hyvän elämän ulottuvuuksia punnittaessa hahmottelun perusteena voidaan käyttää onnellisuustutkija Ruut Veenhovenin (2013) nelikenttää, jossa tekijät jaetaan yhtäältä sisäisiin ja ulkoisiin ja toisaalta mahdollisuuksiin ja toteumiin. Näin voidaan tarkastella elämän mielekkyyttä nelikentällä: 1) ympäristön elinkelpoisuus, 2) yksilön elinkelpoisuus, 3) elämän ulkoinen hyödyllisyys ja 4) sisäinen elämän arvostus. Nelikenttä herättää miettimään onnellisuuden subjektiivista luonnetta. Mikä on yhteiskuntarakenteen tai mielenterveyden osuus onnellisuutta määriteltäessä? Millä kriteereillä elämän hyödyllisyys yhteiskunnan kannalta määritellään? Veenhovenin nelikentällä tarkasteltuna ihminen ei voisi olla aidosti onnellinen, mikäli hänellä ei ole onneen todellista oikeutusta. Tällainen onnellisuuskäsitys on subjektiivista kokemusta laajempi ja pitää sisällään onnellisuuden edellytyksinä sekä ympäristöön että henkilöön itseensä liittyviä tekijöitä, kuten mielenterveys. (Veenhoven, 2013.)

Onnellisuutta ja koettua hyvinvointia mitataan moninaisin mittarein, joten tutkimustulosten vertailu ei ole aina yksiselitteistä. Onnellisuus on subjektiivinen kokemus siinä missä yksinäisyyskin. Syyt onnellisuuden taustalla voivat olla hyvinkin erilaisia liittyen nautinnon ja mielihyvän kokemuksiin, tunteeseen osallisuudesta tai vielä laajemmasta merkityksellisyydestä. Onnellisuutta voidaan kysyä suoraan, kuinka onnelliseksi vastaaja on itsensä kokenut jonain tiettyinä ajanjaksona tai kuinka tyytyväiseksi hän kokee elämänsä kokonaisuudessaan.

Kansalaisten elämäntyytyväisyys on vahvistanut asemaansa yhteiskuntapoliittisena tavoitteena (Saari, 2012; Bok, 2010). Parisuhteen nauttiessa yleistä arvostusta on erittäin tärkeää ymmärtää, minkälaiset tekijät korreloivat sinkkujen koetun hyvinvoinnin ja onnellisuuden kanssa. Tämän tiedon avulla voidaan kehittää politiikkaa suuntaan, joka lisää kansalaisten hyvinvointia niissä väestöryhmissä, joissa hyvinvoinnin edellytykset näyttäytyvät tilastojen valossa muita ryhmiä heikompana.

3.2.2 Aikaisempi tutkimus onnellisuustekijöistä

Väestökyselyiden mukaan Suomi on maailman onnellisin maa (Helliwell et al., 2020). Samaan aikaan itsemurhia tehdään kuitenkin yhä enemmän kuin Euroopassa keskimäärin, vaikka huippuvuosista onkin tultu alaspäin (SVT, 2020 d). Onnellisuus ei siis suinkaan jakaudu tasan, ja siksi onkin tärkeää ymmärtää eri väestöryhmien onnellisuuden taustalla olevia tekijöitä. Raportissa *In the Shadow of Happiness* (Andersson,

2018) tarkastellaan onnellisuuden jakautumista pohjoismaissa laajalla *European Social Survey ESS (2020)* -aineistolla. Vaikka Pohjoismaat on tunnetusti hyvinvointitilastojen kärjessä, Pohjoismaissa 12,3 prosenttia väestöstä raportoi elämän olevan joko hankalaa tai suorastaa kärsimystä (Andersson, 2018). Hankalimpana elämä näyttäytyy nuorilla 18–23-vuotiailla ja yli 80-vuotiailla. Terveys ja mielenterveys näyttäytyvät keskeisimpinä hyvinvointia rajoittavina tekijöinä työllisyyden ja tulojen seurattessa vasta perässä. Terveys on tärkein yksittäinen onnellisuutta heikentävä tekijä, ja se koettelee Pohjoismaissa etenkin vanhempaa väestöä (Andersson, 2018). Terveiden ja onnellisuuden välistä syy–seuraussuhdetta on tutkittu erilaisissa tutkimusasetelmissä, joissa on havaittu terveyden lisäävän onnellisuutta ja onnellisuuden terveyttä (Bjørnskov, 2008; Kageyama, 2012; Ngamaba et al., 2017; Saarinen et al., 2013; Boehm & Kubzansky, 2012). Toiseksi tärkeimpänä tekijänä raportti listaa mielenterveysongelmat, jotka puolestaan kohdistuvat erityisesti nuoriin. Nuorten mielenterveysongelmat ovat huolestuttavasti lisääntyneet viime vuosina. (Andersson, 2018.)

Vaikka hyvinvointivaltioissa on erilaisia mekanismeja tulojen tasaamiseksi, on *tuloilla* täälläkin yhä vaikutusta ihmisten kokemaan onnellisuuteen. Ruotsalaistutkijat (Berlin & Kaunitz, 2015) ovat osoittaneet, että ihmisten onnellisuus on yhteydessä käytettävissä oleviin varoihin, mutta myös menoilla on keskeinen rooli. Heidän tutkimuksensa mukaan mitä pienemmät ovat tulot, sitä suurempi niiden lisäyksen aiheuttama onnellisuuden lisäys on, kunnes saavutetaan tuloraja, jonka yläpuolella lisätuloilla ei käytännössä ole juurikaan merkitystä onnellisuuden kannalta. Ruotsalaiset tutkijat ehdottavatkin tulojen sijaan paremmin hyvinvoinnin kanssa korreloivan tulojen ja menojen välisen kulutusmarginaalin (*cash margin*) käyttöä puhuttaessa taloustilanteen vaikutuksesta elämäntyytyväisyyteen. Heidän tutkimuksessaan taloudellinen turvallisuus kulutusmarginaalin muodossa ennusti elämäntyytyväisyyttä paremmin kuin tulojen suuruus itsessään. (Berlin & Kaunitz, 2015.)

Työttömyys puolestaan on yhteydessä vaikeuksiin ja kärsimykseen, etenkin miesten kohdalla. Miehillä työttömyyteen yhdistyy naisia useammin myös mielenterveyden haasteita. Terveiden, mielenterveyden ja tulojen jälkeen työttömyys onkin seuraava onnellisuutta määrittävä tekijä Pohjoismaissa. Joka kolmas työtön raportoi alentunutta hyvinvointia, kun työssäkäyvistä näin tekee joka kymmenes. (Andersson, 2018.)

Miehien onnellisuutta vähentävät myös naisia *niukemmat sosiaaliset kontaktit*. Tämä on totta kaikissa ikäryhmissä, mutta korostuu erityisesti iäkkäämpien miesten kohdalla (Andersson, 2018). Sosiaalisten suhteiden tiedetään vaikuttavan onnellisuuteen, mutta samalla tiedetään myös, että onnelliset ihmiset pärjäävät paremmin ihmissuhteissaan.

Kaikkien kohdalla oma sosiaalinen elämä ei vastaa omia toiveita. Tämä tilanne on keskeinen yksinäisyyden kokemuksessa (Karisto & Tiilikainen, 2017). Sinkut raportoivat parisuhteessa eläviä enemmän yksinäisyyttä (Kinnunen & Kontula, 2018; Kontula & Saari, 2016). Vaikka yksinäisyys kertookin yleensä vakavista puutteista sosiaalisissa suhteissa, ei se välttämättä tarkoita, että ihminen olisi onneton. Onni koostuu monista muista tekijöistä sosiaalisten suhteiden lisäksi. Monen kohdalla yksinäisyys kuitenkin alentaa elämäntyytyväisyyttä merkittävästi (Cacioppo et al., 2006). Parisuhteen on edellä todettu vähentävän yksinäisyyttä. Avio- tai avoliitossa asuvat näyttävätkin tutkimusten valossa sinkkuja onnellisimmilta (Diener & Saligman, 2002; Kainulainen, 2014; Saarinen et al., 2013; Kontula & Saari, 2016), ja parisuhde näyttää keskeisenä onnen lähteenä (Pessi, 2008). Tämän suuntaisia tutkimustuloksia luettaessa on kuitenkin tärkeää muistaa, että parisuhteeseen valikoituminen ei ole sattumanvaraista. Parisuhteessa itsensä onnettomaksi kokevat myös eroavat muita parisuhteellisia helpommin – jolloin heidän parisuhdestatuksensa usein muuttuu jossain vaiheessa parisuhteettomaksi. Tämä aiheuttaa väkisin vääristymää, joka korostaa parisuhdetta onnelliseksi tekevänä tekijänä (DePaulo, 2014).

Uskonnon ja henkisyyden yhteys hyvinvointiin on todettu useassa tutkimuksessa (Koenig, 2009; Abdel-Khalek & Lester, 2018; Wills, 2009). *European social survey* -aineistossa (Andersson, 2018) uskonnollisuus lisäsi onnellisuutta, mutta ainoastaan vahvasti uskonnollisilla ihmisillä. Ei-uskovilla tai kohtuullisen uskonnollisilla vastaavaa vaikutusta onnellisuuteen ei havaittu. Hyvinvointia välittävänä tekijänä ovat uskonnollisuuteen tai muuhun henkisyyteen liittyvät positiiviset tunteet, kuten kiitollisuus, rakkaus, rauha ja syvä kunnioitus (Van Cappellen et al., 2016).

Onnellisuuteen voi vaikuttaa myös omilla elintavoillaan. *Liikuntaa harrastavat* ihmiset raportoivat usein muita korkeampaa onnellisuutta (Huang & Humphreys, 2012; Stubbe et al., 2007). Hollantilainen kaksoistutkimus kuitenkin paljasti myös sen, että syy-seuraussuhde ei välttämättä ole ihan niin suoraviivainen kuin monissa tutkimuksissa on annettu ymmärtää. Kaksoistutkimuksessa todettiin, että sekä liikuntaharrastaneisuuden että elämäntyytyväisyyden taustalla on myös perintötekijöitä. Tietyt henkilöt ovat alttiimpia liikkumaan ja toisaalta myös olemaan onnellisia (Stubbe et al., 2007). Masentuneena liikkuminen jää todennäköisesti vähemmälle, mutta olisi sitäkin tärkeämpää. Monissa liikunnan onnellisuusvaikutuksia tarkastelevien tutkimusten otoksissa on erityisesti hyvinvoinnissa puutteita kokevia henkilöitä, kuten masentuneita tai ahdistuneita. Liikunnan onkin todettu vähentävän ahdistuneisuutta ja kliinistä masennusta (Blumental et al., 2007).

Onnea tai edes lievitystä stressiin ja ahdistukseen etsitään myös *alkoholista*. Vaikka alkoholinkäyttöön liitetään usein rentoutuminen ja mukava tunnelma, ei

tutkimustulosten valossa voida esittää alkoholinkäytön lisäävän elämäntyytyväisyyttä. Laajassa amerikkalaistutkimuksessa selvitettiin kohtuuskäytön yhteyttä elämäntyytyväisyyteen. Taustalta kuitenkin löytyi muita selittäviä tekijöitä, kuten lomat (Kuroki, 2017), eikä alkoholilla voitu katsoa olevan elämäntyytyväisyyttä lisäävää vaikutusta edes kohtuullisesti nautittuna. Suomalaisen pitkittäistutkimuksen (Koivumaa-Honkanen et al., 2012) tulos on samansuuntainen. Elämäntyytyväisyyden ja alkoholinkäytön välinen yhteys oli negatiivinen: mitä enemmän alkoholia käytti, sitä suuremmalla todennäköisyydellä se myös ennusti tyytymättömyyttä tämänhetkiseen elämään. Juomatapatutkimuksessa yhtenä juomisen motiivina on tarkasteltu myös juomista kumppanin tai seuranhaun helpottamiseksi. Tämä kuitenkin osoittautuu hyvin harvoin juomisen ensisijaiseksi motiiviksi. (Törrönen & Härkönen, 2016.)

Seksillääkin on tunnetusti hyvää oloa lisääviä vaikutuksia. Seksin yhteyttä onnellisuuteen on tutkittu Yhdysvalloissa (Blanchflower & Oswald, 2004) ja Suomessa (Kontula, 2016a). Kontulan (2016a) tutkimuksen mukaan parisuhteessa elävillä on sinkkuja enemmän seksiä ja säännöllinen seksielämä ennustaa parisuhteelle pysyvyyttä. Ajankäyttötutkimuksilla (*daily reconstruction method, DRM*) saadut tulokset vahvistavat intiimin kanssakäymisen tärkeyden myös naisille. 900 naista käsittävässä tutkimuksessa intiimi kanssakäyminen osoittautui eniten onnellisuutta tuottavaksi yksittäiseksi aktiviteetiksi. (Kahneman et al., 2004.) Tyydyttävän seksielämän toive ja seksin mukanaan tuoma onnellisuus voivatkin olla keskeisiä motivaatiotekijöitä, miksi jotkut sinkut toivovat löytävänsä vakituisen kumppanin.

Edellä on tarkasteltu useita onnellisuuteen todistetusti yhteydessä olevia tekijöitä. Monilla ihmisillä on kuitenkin tämän lisäksi jonkinlainen käsitys siitä, mikä tekisi heidät onnelliseksi ja minkä tulisi olla toisin, jotta he voisivat olla onnellisia. Ahmed (2010) puhuu tutkimuksessaan onnellisuusobjekteista, asioista, joihin liitetään lupaus onnesta, vaikka omakohtainen kokemus ei vielä tuota onnea vahvistakaan. Onni määrittyy tällöin ennen kaikkea päämääränä, johon toiminnalla ja valinnoilla pyritään. Ymmärrys siitä, mitkä asiat tuovat onnen, on usein sosiaalisesti jaettava. Esimerkiksi perheen arvostus onnen lähteenä on perheen olemassaolon ytimessä. Perheellisten tulee keskittyä perheeseen, ja vastineena perhe luo turvan ja onnen.

Omat yhteisömmme opettavat meille jo hyvin pienestä saakka, mitä asioita arvostetaan onnen lähteenä. Kokemus välittyy meille oman uskomusjärjestelmämme läpi. Sen huomaaminen, ettei oma, ehkä lapsuudessa opittu järjestelmä palkitsekaan onnellisuudella, voi olla vaikea oivallus. Esimerkki onnellisuusobjektista voisi olla raha. Uskomus lottovoiton onnea lisäävästä vaikutuksesta on varsin laajasti jaettu. Tämän tutkimuksen kannalta on relevanttia ajatella myös parisuhdetta eräänlaisena onnellisuusobjektina. Parisuhdetoiveiden taustalla voi olla omien parisuhteessa

onnistumisen kokemusten sijaan uskomus, että parisuhde on jotain, joka takaa onnen. Näin ei kuitenkaan käytännössä välttämättä ole. Onnellisuusobjekteja rakentaa osaltaan myös yhteiskunta, jossa elämme. Kulttuuriset arvot ja odotukset välittyvät omaan arvojärjestelmäämme läheistemme lisäksi myös median kautta.

4 SINKKUUS MEDIASSA

Edellä on tarkasteltu sinkkujen hyvinvointiin yhteydessä olevia tekijöitä niin yhteiskunnallisella kuin yksilöllisellä tasolla. Media osaltaan heijastaa yhteiskunnassa käytävää keskustelua, mutta toimii myös mielipiteitä ja asenteita muokkaavana toimijana.

Tässä luvussa tuodaan lukijan huomio mediaan ja sen esittämään kuvaan sinkkuudesta. Sinkkuuden kokemukseen vaikuttaa paljon muun yhteiskunnan suhtautuminen sinkkuuteen, ja yksi tapa sen tarkasteluun on tarkastella median luomaa kuvaa sinkkuudesta. Alaluvussa 4.1 tarkastellaan televisiossa esitettävää sinkkuutta käymällä läpi sinkkujen kuvauksen historiallisia vaiheita. Luvussa 4.2 tarkastellaan sinkuista tehtyä lehdistötutkimusta. Huomio aikaisemmassa tutkimuksessa kiinnittyy erityisesti puheen erilaisuuteen mies- ja naissinkkujen kohdalla.

4.1 Televisio

Sinkkuuteen liittyvässä mediatutkimuksessa sinkkuja on tarkasteltu usein fiktiivisten sinkkukuvausten, kuten tv-sarjojen, analyysin kautta (esim. Brasfield, 2006; Taylor, 2012). Kristie Collins (2013) käy kirjassaan *The Marginalized Majority: Media Representation and Lived Experiences of Single Women* läpi naissinkkuuden kuvauksen vaiheita 1960-luvun *The Mary Tyler Moore Show'n* ja *That Girl* -tuotannoista alkaen aina 2000-luvulle saakka. Hän näkee sinkkusarjojen naiskuvan heijastavan selvästi feminismin kehityskulkua. Ensimmäisissä naisia vahvasti voimaannuttavissa sarjoissa kuvattiin kodin ulkopuolella työskentelevää sinkkunaista ja uudenlaista naisten itsenäisyyden mahdollisuutta. Glorian Steinemin sanat ”nainen tarvitsee miestä kuin kala polkupyörää” kuvaavat feminismin nousun ja 70-luvun henkeä. 1970-luvulta Collins (2012) nimeää itsenäistä vaihtoehtoista vahvan naisen elämää kuvaavia tuotantoja, kuten *Alice*, *One Day at a Time*, *Charlie's Angels* ja 1980-luvulla *Designing Women*, *Kate & Allie*, *The Golden Girls* ja *Murphy Brown*. Näissä sarjoissa eletään selkeästi yhteisöllisen perhekeskeisyyden ulkopuolella ja tukea haetaan klassisen ydinperheen sijaan toisilta naisilta. 1990- ja 2000-luvulla sarjojen sisällöissä tapahtuu käänne post-feminismiin. Tämä tarkoittaa, että tasa-arvo miesten kanssa ja muut feminismin tavoitteet katsottiin pitkälti saavutetuiksi. Post-feministisinä piirteinä voi tunnistaa

perhekeskeisten arvojen paluun ja fokuksen siirtymisen parinetsintään (Genz & Bradon, 2009; McRobbie, 2007). *Bridget Jones* etsii kiivaasti kumppania ja pitää miehen etsinnästään päiväkirjaa. *Ally McBeal*essa päähenkilö on pakkomielteinen perheen suhteen yrittäessään samalla rakentaa uraa, ja tätä seuraa moninaisemman sinkkuuden salliva sarja *Sex and the City*. (Collins, 2013.)

Sex and the City tai suomalaisittain *Sinkkuelämää* on inspiroinut useita tutkijoita (Arthus, 2003; Taylor, 2012; Brasfield, 2006; Karkulehto, 2011; Deborah, 2009). Arthus (2003) tuo esille, että sarja edeltäjistään poiketen ei syytä naisten yksityiselämän haasteista työssäkäyntiä. *Sex in the City*ssä häpeällistä ei ole sinkkuus sen enempää kuin seksuaalisen mielihyvän hakeminen (Taylor, 2012). Arthus (2003) toteaa, että kulttuurin ja seksin ympärille rakennettu sarja on suunnattu erityisesti keskiluokkaisille valkoisille kaupunkilaisnaisille. Brasfield (2006) näkee sarjan keskeisenä teemana nimenomaan tasa-arvon keskiluokkaisten heteronaisten ja -miesten välillä. Marginalisoitujen ryhmien osalta sarjaa on kritisoitu henkilöhahmojen stereotyyppisestä esittämisestä. (Karkulehto, 2011.)

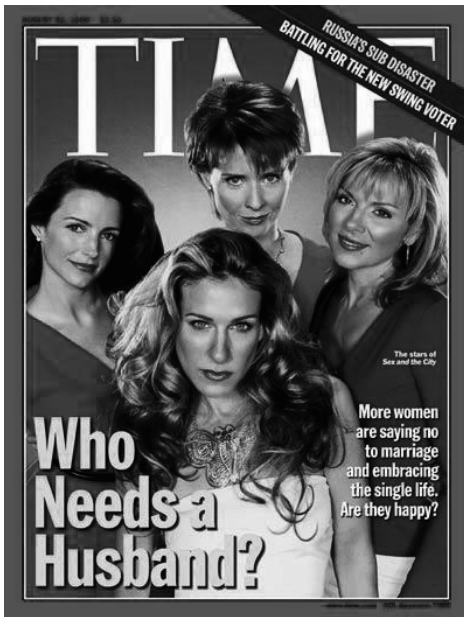
Sinkkuja kuvaavien tv-sarjojen keskiöön asettuvat miehiä useammin sinkkunaiset ja heidän halunsa muodostaa konventionaalinen parisuhde. Sinkkusarjoista useiden (*Bridget Jones*, *Frendit*, *Sinkkuelämää*) lopputulemana päähenkilöt myös löytävät itselleen kumppanin, mikä osaltaan vahvistaa ajatusta sinkkuudesta nimenomaan nuoruuteen sijoittuvana välivaiheena. Taylor (2011) toteaa, että vaikka sinkkunaisia nostetaan keskiöön, on taustalla kuitenkin usein parisuhdenormatiiviset arvot niin, että sinkkuus on jotain, josta pitää selvittää itsensä eroon, ja parisuhde näyttäytyy oikeana valintana.

Parisuhteen muodostaminen on teemana myös monissa tosi-tv-sarjoissa. Näissä sekä naiset että miehet joko etsivät itselleen kumppania tai taistelevat sinkkujen houkutuksia vastaan. Hautakangas (2004) on tarkastellut romantiikkaa ja parisuhdeihanteita suomalaisissa melodraamoiksi nimittämässään sinkkujen tosi-tv-ohjelmissa *Unelmien poikamies* ja *Escort*. Analyysissään Hautakangas osuu mielestäni tv-tuotantojen ytimeen: ”Todellisuustelevisiossa ei kuitenkaan ole kyse dokumentaarisuudesta, pyrkimyksestä kuvata todellisuutta ’sellaisena kuin se on’. Reality-ohjelmien realismi ei olekaan empiiristä vaan emotionaalista realismia, mikä tekee tarinasta katsojalle läheistä tunnetasolla. Suuret tunnekuohut tuottavat mielihyvää.”

Tunnekuohuja tuottavat sinkkusarjat muokkaavat kuitenkin myös katsojien asenteita sinkkuutta kohtaan. Amerikkalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että parin löytämistä käsittelevät tosi-tv-sarjat, kuten *Temptation Island* ja *Bachelor*, lisäsivät nuorten naisten keskuudessa seksistä keskustelua ja sai nuoret miehet arvioimaan vertaisensa seksuaalisesti kokeneemmiksi (Vandenbosch & Eggermont, 2011).

4.2 Kirjallisuus ja lehdistö

Toisen sinkkuja koskettavan kulttuurituotteiden alan muodostaa kirjallisuus. Koeing (et al., 2010) analysoi sinkuille suunnattua *self help* -kirjallisuutta. Hän toteaa yleiseksi ajatusmallin, jonka mukaan naisten tulisi tavoitella naimisiin menoa ja miesten vältellä sitä. Collins (2013) esitti samansuuntaisia havaintoja lehdistöstä. Hän kiinnittää huomion siihen, kuinka vuonna 2000 Time-lehden kansikuvassa komeilee *Sex and the City* menestyvien sinkkunaisten nelikko otsikolla ”Who Needs a Husband?”. Todellinen kysymys kuitenkin esitetään alaotsikossa ”Are they happy?”. Tähän retoriseen kysymykseen oletettu vastaus on selvä. Sinkkuus positoidaan yhä, neljä vuosikymmentä ensimmäisen amerikkalaisen sinkkunaisten tähdittämän TV-sarjan jälkeen, toissijaiseksi sosiaalisesti statukseksi ja elämänkuluksi, siinä missä avioliittoon liitetään taattu onnellisuus. Sinkkuus nähdään helposti yksinäisyytenä ja naissinkkuuteen liitetään ajatus toteutumattomasta aikuisesta naiseudesta. (Collins, 2013.)

Kuvio 3. Time lehden kansi 28.8.2000 (Time, 2000)

Kuukautta myöhemmin sama lehti julkaisi artikkelin Hollywoodin naissinkkuista. Otsikointi *Everything But Love* alaotsikolla *Sure, they're rich and gorgeous. But that doesn't make it any easier to find a love that lasts* tekee selväksi sen, että mikä vielä edellisessä kuussa oli ”*sexy and sizzling*” miesten kohdalla, ei sitä naisten kohdalla ole (Collins, 2013).

Blackman (2004) kiinnittää huomiota siihen, kuinka miesten ja naisten sinkkuus kehystetään naistenlehdissä eri tavoin. Naiset kuvataan toistuvasti ”liian hyviksi” suhteeseen ja sinkkuutta normalisoidaan, kun taas miehet kuvataan kyvyttömiksi suhteeseen. Naistenlehdissä seksuaalisuus liitetään tunteisiin ja emotionaaliseen

intiimiyteen korostaen myös haavoittuvuuden tärkeyttä. Michille suunnatuissa lehdissä haavoittuvuuskeskustelua ei ole esillä, vaikka muita neuvoja paremmaksi rakastajaksi tulemiseen tarjotaankin. Blackman alleviivaa myös sinkkuuteen liittyvää risti-riitaisuutta: sinkut kuvataan itsenäisinä ja riippumattomina, mutta samalla heidän tulisi johtaa omaa toimintaansa niin, että halutut tavoitteet, kuten oikean kumppanin löytyminen, toteutuvat. (Blackman, 2004.)

Suomalaisen tutkimuksen osalta sinkkuja ja lehdistöä on analysoitu ainakin kahdessa opinnäytetyössä. Vilska (2006) tutki pro gradu -työssään sinkkuutta suomalaisissa naistenlehdissä 18 artikkelin pohjalta. Hän näki kuvauksia sekä onnettomista että onnellisista sinkuista. Tosin positiivinen sinkkuus oli sallittua lähinnä nuorille naisille. Iän myötä pidempiaikainen sinkkuus muodostui merkiksi kypsymättömyydestä, kun taas eronneen väliaikainen sinkkuus nähtiin positiivisempänä mahdollisuutena omiin oivalluksiin. Vilska (2006) tunnisti erilaisia sinkkuihin liittyviä diskursseja, kuten sinkkujen vertaaminen parisuhteessa oleviin, sinkut uhkana parisuhteellisille, sinkkuus uudenlaisena naiseutena, miessinkut ja heistä parhaiden tavoittelu. Toinen kotimainen opinnäytetyö (Laitinen, 2015) tarkastelee sinkkumiesten kuvauksia naistenlehdissä. Laitinen päätyy työssään lopputulemaan, ettei kyseisiä kuvauksia juurikaan ole. Miehet esiintyvät ensisijaisesti isinä, puolisoina tai veljinä.

5 TUTKIMUSASETELMA

Tässä luvussa esittelen väitöstutkimuksen tavoitteet ja tutkimustehtävän sekä esittelen tarkat tutkimuskysymykset (5.1), tutkimuksessa käytetyt aineistot (5.2) ja menetelmät (5.3). Luvussa nostetaan esille myös tutkimuksen kannalta oleellisia tutkimuseettisiä kysymyksiä (5.4).

Väitöskirja muodostuu neljästä osatutkimuksesta, joista kukin on raportoitu omana artikkelinaan. Artikkeleista kaksi käsittelee hyvinvointia terveyden, onnellisuuden ja sinkkuuden vapaavalinnaisuuden kautta. Kolmas artikkeli tarkastelee parisuhdenormatiivisuuden ja yksilökeskeisen kulttuurin kohtaamista miesten kertomuksissa. Neljäs osatutkimus tarkastelee mediassa käytävää sinkkuuskeskustelua. Neljän osatutkimuksen kokonaisuus vastaa koko tutkimuksen päätavoitetta tarkastella ja ymmärtää sinkkujen hyvinvointia ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Haluan erityisesti ymmärtää miesten sinkkuuta, koska aikaisemmassa sinkkututkimuksessa huomio on usein kohdistunut naisiin.

5.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä työikäisen väestön sinkkuudesta, sinkkujen hyvinvoinnista ja hyvinvointieroista niin naisten ja miesten kuin myös vapaavalintaisten sinkkujen ja parisuhdetta toivovien välillä. Tutkimuksessa halutaan selvittää, kuinka vallitsevat diskurssit parisuhdenormatiivisuudesta ja toisaalta yksilökeskeisestä kulttuurista kohtaavat sinkkumiesten puheessa. Yhteenvetoluvulla on omat tutkimustehtävät, joissa yhdistetään eri osajulkaisujen yhteydessä saatuja tietoja luomaan aiheesta laajempi kokonaiskuva. Tutkimustehtävät on eritelty taulukossa 1.

Seuraavaksi esittelen artikkelikohtaisesti tavoitteet vielä yksityiskohtaisemmin. Ensimmäinen artikkeli *Subteetonta elämää – Parisubteettomien onnellisuustekijät* (Kinnunen & Kontula, 2021) käsittelee sinkkujen onnellisuuden yhteydessä olevia tekijöitä. Vaikka väestötasolla erilaisia onnellisuusmittauksia on tehty Suomessa aikaisemminkin, ei sinkkujen onnellisuutta ole aikaisemmin tutkittu kvantitatiivisella aineistolla.

Taulukko 1. Yhteenvedon tutkimuskysymykset, alkuperäisartikkelit, aineistot ja menetelmät

Artikkeli	Tutkimuskysymys	Aineistot	Menetelmät
1 & 2	Millaisille tekijöille sinkkujen onnellisuus rakentuu? Kuinka työikäisten parisuhteettomien miesten ja naisten onnellisuus kytkeytyy intiimisuhteisiin, yksinäisyyden kokemukseen, liikunnallisuuteen, alkoholin käyttöön, uskonnollisuuteen, terveyteen ja sosioekonomiseen asemaan.	FINSEX 1992-2015 sinkku miehet ja naiset n=944 ikäryhmä 25–64-vuotiaat	Suorat jakaumat Binäärinen logistinen regressiomalli SPSS 25
2	Miten sinkkuuden vapaavalintaisuus on yhteydessä hyvinvointiin? Esiintyykö parisuhdetilanteesta riippuvia hyvinvointieroja miesten keskuudessa, kuten kirjallisuudessa on esitetty?	FINSEX 1992–2015 miehet n=2797 ikäryhmä 25–64-vuotiaat	Ristiintaulukointi Binäärinen logistinen regressiomalli SPSS 25
3 & 4	Kuinka parisuhdenormatiivisuus ja yksilökeskeinen kulttuuri kohtaavat sinkkumiesten omassa puheessa ja median sinkkupuheessa? Kuinka miehet jäsentävät syitä oman sinkkuutensa takana.	Miesten kirjoitelmat n=19 ikä 29–64-vuotiaat, sinkkuaiheinen lehdistöaineisto 2017–2018, n=250	Diskurssianalyysi
4	Millaista julkista keskustelua sinkkuudesta käydään suomalaisessa mediassa? Minkä teemojen ympärille lehdistön sinkkuuspuhe asettuu vuosina 2017–2018?	Sinkkuaiheinen lehdistöaineisto 2017–2018, n=250	Diskurssianalyysi

Naissinkkuja on tarkasteltu aikaisemmassa tutkimuksessa miehiä enemmän, joten tässä tutkimuksessa haluttiin selvittää laajalla aineistolla myös sukupuolten välisiä eroavaisuuksia. Artikkelin lähtökohtana on tarkastella onnellisuuden yhteyttä eri muuttujiin, kuten yksinäisyyteen, intiimisuhteisiin, liikunnallisuuteen, alkoholin käyttöön, uskonnollisuuteen, terveyteen, ikään ja sosioekonomiseen asemaan (tulot, työelämään sijoittuminen). Tämän tarkastelun tavoitteena on lisätä ymmärrystä onnellisuuden yhteydessä olevista tekijöistä etenkin tilanteessa, jossa usein keskeiseksi onnellisuuden lähteeksi nimettyä parisuhdetta ei ole.

Toinen tutkimusartikkeli *Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin* (Kinnunen & Kontula, 2018) jatkaa sinkkujen hyvinvoinnin tarkastelua. Tässä artikkelissa tarkastelun lähtökohdaksi valittiin sinkkuuden vapaaehtoisuuden näkökulma. Sinkkuuteen johtavat elämäntulot ovat moninaisia, joten on erittäin tärkeää tutkia sinkkuutta myös valinnan näkökulma huomioiden. Vapaaehtoinen sinkkuus määriteltiin aineistosta elämäntilannetta kohtaan tunnetun tyytyväisyyden kautta. Mikäli vastaaja ilmoitti, että hän olisi mieluummin parisuhteessa kuin sinkku, katsottiin, ettei sinkkuus ole vapaaehtoista. Tarkastelussa tutkittiin onnellisuutta, yksinäisyyttä ja psyykkisiä ja somaattisia oireita (unettomuus, päänsärky, jännittyneisyys/ahdistuneisuus, yllärituneisuus, väsymys, huimaus, painajaisunet ja ilman ruumiillista ponnistelua esiintyvä

hikoilu tai kuumotus) erilaisissa parisuhdetilanteissa (vastentahtoisesti sinkku, valittu sinkkuus, parisuhteessa). Tarkastelun kohteena artikkelissa ovat miehet, koska erojen terveysvaikutuksia tarkastelevissa tutkimuksissa on havaittu miehillä olevan naisia suurempi riski eron ja leskeytymisen yhteydessä oleviin ongelmiin, kuten masennukseen ja kohonneeseen itsemurhariskiin (Yip et al., 2015; Stack & Scouterfield, 2015; Lee & De Maris, 2007).

Kolmas tutkimusartikkeli *Couple norm in the single men's digital stories* (Kinnunen & Pietilä, vertaisarvioitavana) tarkastelee sinkkuutta miesten kirjoittamien tarinoiden kautta. Artikkelissa analysoidaan nimenomaan miesten kokemuksia, sillä aikaisemmissa laadullisissa sinkkututkimuksissa on usein haastateltu naisia (Simpson, 2016; Mccann & Allen, 2018; Reynolds & Wetherell, 2007; Byrne, 2014; Lewis & Moon 1997). Artikkelissa tarkastellaan, miten sinkkuuteen usein liitettävä vapaus sanoittuu miesten tarinoissa heidän kuvatessaan itseään usein kuitenkin vielä varsin parisuhdenormatiivisessa yhteiskunnassa.

Neljäs artikkeli *Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa* (Kolehmainen, Kinnunen & Lahti, 2020) on ensimmäinen suomalaista median sinkkuuskeskustelua tarkasteleva artikkeli. Lähtökohtana on ajatus siitä, ettei yksilö toimi yhteiskunnassa muista erillisenä vaan on vuorovaikutteisessa suhteessa ympäristönsä kanssa. Artikkelissa selvitetään, millainen kuva sinkuista välittyy lehdistökeskustelun perusteella ja min-käläisiä sinkkuuden diskursseja mediassa tuetaan.

5.2 Aineistot ja menetelmät

5.2.1 FINSEX-aineisto

FINSEX-aineisto on Väestöliiton Väestöntutkimuslaitoksen hallinnoima suomalaisen seksuaalisuutta, siihen liittyviä asenteita ja käyttäytymistä kartoittava aineisto, jota on kerätty 1970-luvulta saakka (Kontula, 2008, 2016a; Haavio-Mannila et al., 2001; Sievers et al., 1974).

Aineisto on poikkileikkausaineisto, jonka vastaajat poimitaan satunnaisotannalla väestökisteristä. Nyt tehdyssä tutkimuksessa käytetään aineistoa vuosilta 1992, 1999, 2007 ja 2015. Aineiston on kerännyt Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos (1999, 2007 ja 2015) ja Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos (1992). Vastauksia on kerätty ensin käyntihaastatteluina vuonna 1992, minkä jälkeen on siirrytty postitettaviin vastauslomakkeisiin 1999 ja 2007. Vuonna 2015 oli mahdollista vastata

myös sähköisesti. Vastausprosentit ovat laskeneet keräyskerrasta toiseen. Vastausprosentissa on selkeä pudotus siirryttäessä käyntihaastatteluista postikyselyihin. Tämän jälkeen laskusuunta on yleistä trendiä noudattaen laskenut edelleen, joskin mallillisempana (Ruskoaho et al., 2010). Vastausprosentit olivat 75,9 (1992), 45,8 (1997), 43,4 (2007) ja 36,0 (2015). Vastaavasti otoskoko on kuitenkin nostettu, joten nyt käytetyssä aineistossa aineisto jakautuu jokseenkin tasan kyselyvuosille. Otoksoon nosto tuo kuitenkin myös ongelmia mukanaan. Sinkkuvastaajat ovat esimerkiksi sijoittuneet korkeampiin tuloluokkiin kuin aikaisemmin. Haastattelijan läsnäolo myös takaa paremmin, että kaikkiin kysymyksiin tulee vastattua ja mahdollisissa epäselvissä tilanteissa ne ymmärretään oikein. Henkilökohtaisten haastattelujen tekeminen on kuitenkin varsin kallista näin suurelle osallistujamäärälle, joten uskon, että keräystappaa on muutettu juurikin kustannussyistä. Tiedonkeruu postikyselyllä tai sähköisellä kyselyllä haastattelun sijaan toisaalta myös sopii varsin hyvin intiimiin aiheeseen, kuten seksuaalisuus. Totuudenmukaiset vastaukset esimerkiksi uskottomuutta tai seksuaalisia mieltymyksiä koskeviin kysymyksiin voi olla helpompi antaa täysin anonyyminä. Internetin myötä erilaisten survey-tutkimusten määrä on lisääntynyt voimakkaasti, ja tieteellisellä tutkimuksella onkin nykyään vastaajista kilpailemassa monia erilaisia kyselyjä ja kartoituksia.

Käytetty vastauslomake on 19 sivuinen ja sisältää yhteensä 127 kysymystä. Nyt tehdyssä analyysissä käytetään 21 kysymyksen vastauksia, osassa kysymyksiä oli myös alakohtia. Tässä tutkimuksessa valittiin tarkasteltavaksi työikäiset eli 25–64-vuotiaat. Aineisto käsittää kaikkiaan 6151 työikäistä, joista 3362 oli naisia ja 2797 miehiä. Käytetyt kysymykset ja vastausten uudelleen luokittelu on esitetty taulukossa 2.

Vaikka nyt käytetty kyselyaineisto perustuukin väestötantaan, on kuitenkin syytä muistaa, ettei tällaisilla kyselytutkimuksilla kuitenkaan usein tavoiteta kaikkein huono-osaisimpia (Saari, 2015). On todennäköistä, että sinkkuutta esiintyy tietyissä väestönosissa, kuten päihteiden käyttäjissä ja vangeissa, muita enemmän. Heidän kokemuksensa rajautuvat kuitenkin tämän aineiston ulkopuolelle. On myös mahdollista, että parisuhteettomat ovat vastanneet kyselyyn parisuhteessa eläviä harvemmin.

Ensimmäisen osajulkaisun aineiston muodostaa 944 sinkkua (keski-ikä 44,6 vuotta). Sinkkuilla voi olla satunnaisia suhteita, mutta tutkimuksen asetelmassa he ovat vastanneet, ettei heillä ole tällä hetkellä vakituista parisuhdetta eikä välttämättä ole sellaista koskaan ollutkaan.

Sinkkuus vaihtelee myös ajallisesti. Sinkkuus voi olla kausiluonteista, lyhytaikaista, pitkäaikaista tai koko elämän mittaista. Tässä tutkimuksessa sinkkuja ei ole eroteltu toisistaan sinkkuuden keston perusteella.

Taulukko 2. Kysymykset, vastaukset ja uudelleenluokittelut. FINSEX 1992–2015

Kysymykset aineistossa	Alkuperäiset vastausluokat	Muokatut luokat
Taustamuuttajat		
Minä vuonna olette syntyneet?	syntymävuosi	ikä vuosina
Oletko tällä hetkellä?	1 = naimaton, 2 = naimisissa asuen yhdessä puolison kanssa, 3 = naimisissa asuen erillään, 4 = eronnut, 5 = leski.	1 = ei naimisissa (1,4&5) 2 = naimisissa (2&3)
Asutteko tällä hetkellä avoliitossa?	kyllä/ei	kyllä/ei
Onko Teillä muu parisuhde, mutta ette asu kuitenkaan yhdessä?	1 = ei ole, 2 = kyllä, yksi, 3 = on, kaksi tai useampia.	kyllä/ei
Oletteko solminut avo- tai avioliiton?	Kyllä/ei	
Asuuko Teidän kanssanne vakituisesti kumppaninne tai omia lapsia?	Kyllä/ei	
Onnellisuus		
Millaisena pidätte elämäanne juuri nyt?	1 = hyvin onnellista, 5 = hyvin onnetonta	1 = onnellinen (1&2) 2 = ei onnellinen (3,4&5)
Sosiaaliset suhteet		
Millainen on elämäntilanteenne juuri nyt?	1-4, 1 = hyvin yksinäinen, 4 = ei lainkaan yksinäinen.	1 = hyvin tai melko yksinäinen (1&2), 2 = Vähän yksinäinen (3), 3 = Ei lainkaan yksinäinen (4)
Olen sukupuolisesti puoleensavetävä?	1-5, 1 = täysin samaa mieltä, 5 = täysin eri mieltä	1 = samaa mieltä (1&2), 2 = eri mieltä (4,5), 3 = ei samaa eikä eri mieltä
Oletteko koskaan ollut sukupuoliyhdyntässä?	1 = kyllä, 2 = ei	
Kun arvioitte omaa sukupuolielämäanne kokonaisuutena katsottuna, niin pidättekö sitä:	1-5, 1 = hyvin tyydyttävänä, 5 = hyvin epätyydyttävänä	1 = tyydyttävä (1&2), 2 = vaikea sanoa (3), 3 = epätyydyttävä (4&5)
Jos olette ollut sellaisessa tilanteessa, että olette kaivannut sukupuoliikumppania, onko kumppanin löytäminen ollut Teille:	1 = erittäin vaikeaa, 2 = melko vaikeaa, 3 = ei vaikeaa eikä helppoa, 4 = melko helppoa, 5 = täysin helppoa, 6 = en ole kaivannut sukupuoliikumppania	1 = vaikeaa (1&2), 2 = ei helppoa eikä vaikeaa (3), 3 = helppoa (4&5), 4 = En ole kaivannut sukupuoliikumppania (6)
Onko olemassa joku, joka rakastaa sinua?	1 = kyllä, 2 = ei, 3 = en osaa sanoa (vaihtoehto vuonna 1992)	
Terveys ja elintavat		
Onko teillä viimeisen kuukauden aikana esiintynyt a) unettomuutta, b) päänsärkyä, c) jännittyneisyyttä tai ahdistuneisuutta, d) yllärituneisuutta, e) yleistä väsymystä tai heikkouden tunnetta, f) huimausta, g) painajaisunia, h) käsien vapinaa, i) kuumatusta tai hikoilua ilman ruumiillista ponnistelua? 3 = usein (Tarkastelussa käytetyssä summamuuttujassa esiintyvyyksien arvot on laskettu yhteen)		1 = ei juuri lainkaan 2 = joskus 3 = usein
Kuinka usein harrastatte liikuntaa, jonka tarkoituksena on fyysisen kuntonne kohottaminen tai ylläpitäminen, vähintään puoli tuntia kerrallaan?	1) päivittäin, 2) 2 – 3 kertaa viikossa, 3) kerran viikossa, 4) 2 – 3 kertaa kuussa 5) muutaman kerran vuodessa, 6) En koskaan, 7) En voi vaman tai sairauden takia harrastaa	1 = ainakin kaksi kertaa viikossa (1&2), 2 = 2-4 kertaa kuukaudessa (3&4), 3 = maksimissaan muutaman
Katsotteko uskonnon elämässänne?	1-4, 1 = hyvin tärkeä, 4 = ei lainkaan tärkeä	1 = hyvin tärkeä (1), 2 = tärkeä (2), 3 = ei tärkeä (3&4)
Kuinka usein käytätte alkoholia tosi humalaan asti?	1 = vähintään kerran viikossa, 2 = Pari kertaa viikossa, 3 = Kerran viikossa, 4 = Pari kertaa kuukaudessa, 5 = Noin kerran kuukaudessa, 6 = Noin kerran kahdessa kuukaudessa, 7 = 3-4 kertaa vuodessa, 8 = Kerran vuodessa tai harvemmin, 9 = En lainkaan	1 = vähintään pari kertaa viikossa (1&2), 2 = 1 - 4 kertaa kk (3,4,5), 3 = harvemmin kuin kerran kuussa (6,7,8), 4 = En lainkaan (9)
Sosioekonominen asema		
Oletko tällä hetkellä?	1 = palkansaaja kokopäiväisesti, 2 = palkansaaja osapäivätoimisesti, 3 = maatalousyrittäjä, työssä perheen maatilalla, 4 = muu yrittäjä, 5 = työtön tai lomautettu ilman palkkaa, 6 = eläkkeellä, 7 = opiskelija, 8 = hoidatte kotia, 9 = muu vaihtoehto	1 = työtön (5), 2 = töissä tai opiskelija (1,2,3,4,7), 3 = eläkkeellä (6), 4 = muu (8,9)
Kuinka suuret ovat tulonne kuukaudessa, kun verot on vähennetty?	1-10, keräyskerroittain vaihtuvat viralliset väestön tulokymmenykset	1-5, keräyskerroittain vaihtuvat viralliset väestön tulokvintiliit, tulokymmenykset yhdistetty kvintileiksi 1) 1 & 2, alle 600€/kk 2) 3 & 4, 601 - 1050 €/kk 3) 5 & 6, 1051 - 1450€/kk 4) 7 & 8, 1451 - 1850 €/kk 5) 9 & 10 yli 1851 €/kk

Onnellisuuden osalta on päädytty annetun aineiston puitteissa yksiuolotteisen mittarin käyttöön. Onnellisuudesta kysytään kysymyksellä, millaisena pidätte elämäanne juuri nyt asteikolla 1 hyvin onnellista, 5 hyvin onnetonta.

Taulukossa 3 näkyy sinkkuaineiston sukupuoli- ja ikäjakauma. Aineistossa on naisia 519 ja miehiä 425. Vastaajissa naiset ovat hieman iäkkäämpiä kuin miehet, ja naisten keski-ikä oli 46,3 ja miesten 42,5 vuotta.

Taulukko 3. Sinkkunaisten ja -miesten keski-ikä aineistossa, FINSEX 1992–2015, ikäryhmä 25–64-vuotiaat

	1992	1999	2007	2015	yhteensä
Yhteensä	236 (100%)	141 (100%)	293 (100%)	274 (100%)	944
keski-ikä	43,9 (SD 12,4)	43,5 (SD 13,0)	45,1 (SD 11,6)	45,1 (SD 12,9)	44,6 (SD 12,4)
Naisia	125 (53,0%)	72 (51,0%)	171(58,4%)	151(55,1%)	519
keski-ikä	46,4 (SD 12,4)	43,9 (SD 13,0)	47,3 (SD 11,4)	46,1 (SD 12,4)	46,3 (SD 12,6)
Miehiä	111 (47,0%)	69 (49,0%)	122 (41,6%)	123 (44,9%)	425
keski-ikä	41,0 (SD 11,8)	43,0 (SD 13,0)	42,1 (SD 11,3)	43,9 (SD 13,5)	42,5 (SD 12,4)

Toisessa artikkelissa keskitytään tarkastelemaan ainoastaan miehiä. Tarkastelun kohteena ovat sinkkumiesten lisäksi myös parisuhteessa olevat miehet (n=2797, keski-ikä 44,1 vuotta). Seksuaalinen suuntautuminen ei ollut tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena eikä aineiston valinnan perusteena.

5.2.2 Miesten kirjoitelmat

Miesten kirjoitelmat koostuivat sinkkumiesten vapaasti kirjoittamista kertomuksista koskien heidän elämänsä sinkkuina. Kirjoitusten keräämiseksi julkaistiin kirjoituskutsu 8.5.2018 (liite 1), jossa miehiä kehoitettiin erityisesti kertomaan, millaisena he ovat kokeneet elämän ilman parisuhdetta, mitkä ovat erityisiä ilon tai surun aiheita heidän elämässään, mitä he pitävät syynä sille, ettei heillä ole vakituista parisuhdetta, ja miten he haluaisivat yhteiskunnassa otettavan sinkut huomioon. Aineiston keruu suljettiin 1.11.2018, mutta avattiin vielä uudelleen aineiston vähäisyyden takia 7.1.–14.3.2019.

Kirjoituskutsut julkaistiin Tietoarkiston Penna-järjestelmässä ja kutsua jaettiin Perheyhteiskunta.fi-blogisivun lisäksi perhetutkijoiden henkilökohtaisilla Facebook-sivuilla ja edelleen heidän verkostoissaan. Kirjoituksen jättäjiltä kysyttiin taustatietoina sukupuolta, ikää ja sitä, kuinka kauan he olivat olleet sinkkuina. Kirjoituskutsuun tuli kaikkiaan 20 vastausta, joista käyttökelpoisia oli 19. Yksi vastaus jouduttiin

hylkäämään, koska se ei sisältänyt muuta kuin vastaajan taustatiedot. Aineisto on tallennettu Yhteiskunnalliseen tietoarkistoon.

Kirjoittajakutsuun vastanneet miehet olivat ikäjakaumaltaan 29–64-vuotiaita, ja keski-ikä oli 42,5 vuotta. Mukana oli kolme vastaajaa (iältään 32–34-vuotiaita), jotka eivät olleet koskaan seurustelleet. Muilla edellisestä seurustelusuhteesta oli kulunut aikaa kahdesta kuukaudesta 18 vuoteen, keskimäärin 5,5 vuotta. Yksi vastaaja kertoi toivovansa parisuhdetta ilman seksuaalista kanssakäymistä. Vastaajien seksuaalista suuntautumista ei erikseen kysytty, mutta kahta vastaajaa lukuun ottamatta miehet viittasivat naiseen potentiaalisena kumppanina. Kaksi vastaajaa käytti sukupuolineutraalia kieltä ja puhui kumppanista. Pituudeltaan kirjoitelmat vaihtelivat vajaasta sivusta usean sivun mittaisiin teksteihin. Miesten kirjoitelmat muodostivat aineiston osajulkaisulle kolme.

5.2.3 Lehdistöaineisto

Sinkkuaiheinen lehdistöaineisto kerättiin *Ilta-Sanomista*, *Helsingin Sanomista* ja *Aamulehdestä*. Lehdet valittiin niin, että ne ovat levikiltään laajoja ja paljon luettuja. *Ilta-Sanomien* on kokonaistavoittavuudeltaan Suomen suurin päivälehti (2 493 000 lukijaa) vuonna 2018. Suomen suurin sanomalehti on *Helsingin Sanomat* (1 716 000 lukijaa), ja *Aamulehti* on Suomen viidenneksi suurin lehti (680 000 lukijaa) (Media Audit Finland, 2019). Usean lehden seuraamisella toivottiin myös löydettävän erilaisia tulokulmia sinkkuuteen. Pääkaupunkipainotteisen *Helsingin Sanomien* rinnalle haluttiin ottaa toinen sanomalehti pääkaupunkiseudun ulkopuolelta.

Aineistonkeruu toteutettiin alkuvuodesta 2019 kolmen tutkijan, itseni (*Ilta-Sanomien*), Marjo Kolehmaisena (*Aamulehti*) ja Annukka Lahden (*Helsingin Sanomat*) yhteistyöprojektina. Aluksi kukin perehtyi yhteen lehteen ja keräsi aineistoa yhteisten periaatteiden mukaan kyseisestä lehdestä. *Ilta-Sanomista* kerättiin 100 parasta osumaa vuosilta 2017 ja 2018, *Helsingin Sanomien* aineisto käsitti vuoden 2018 julkaisuja ja *Aamulehti* osumat vuosilta 2017 ja 2018. *Ilta-Sanomien* ja *Helsingin Sanomien* aineisto kerättiin kyseisten lehtien omien sähköisten arkistojen kautta ja *Aamulehden* aineisto Suomen Media Arkiston kautta. Käytetyt hakusanat olivat: sinkkuus, yksinasuminen sekä sinkku. Aineiston ulkopuolelle rajattiin artikkelit, joissa sinkku viittasi levytyksiin, sinkkutapahtumien mainoksiin, elokuva- ja ohjelmatietoihin sekä useaan kertaan julkaistuihin juttuihin. Mukaan valituissa artikkeleissa oli mukana henkilöhaastatteluja, tv-sarjojen kommentointia, tiedeuutisia, sinkuille suunnattuja kyselyitä (erityisesti

seksiin liittyen) ja artikkeleita, jotka eivät suoranaisesti käsitelleet sinkkuutta, mutta sinkkuus mainittiin esimerkiksi henkilökuvan tai kulttuurituotteen yhteydessä.

Lopulliseen aineistoon valikoitui *Ilta-Sanomista* 126, *Helsingin Sanomista* 40 ja *Aamulehdestä* 84 artikkelia. *Ilta-Sanomien* mukaan luettuihin artikkeleihin kuuluu 13 juttua, jotka ovat alun perin *MeNaiset*-lehden verkkosisältöä, joka on edelleen julkaistu *Ilta-Sanomien* verkkolehdestä. Lehdistöaineiston pohjalta on kirjoitettu osajulkaisu neljä.

5.3 Menetelmät

Väitöskirja koostuu neljästä osatutkimuksesta, joista kaksi on laadullisia ja kaksi määrälliseen väestötantaan perustuvia. Tutkimus on lähestymistavaltaan monimenetelmäinen (”mixed methods”) (Seppänen-Järvelä et al., 2019; Sandelowski, 2000). Monimenetelmäiseen tutkimukseen päädyttiin, koska sinkkuus on ilmiönä monipaikkainen. Sinkkuus ilmenee niin yksilötasolla, yhteiskunnan tasolla kuin mediassa. Sinkkuustutkimusta on tehty Suomessa kaikkiaan vielä varsin vähän, joten on perusteltua, että uuteen tutkimusalaan perehdyttäessä sitä lähestytään erilaisista näkökulmista. Usean eri aineiston käyttäminen mahdollistaa myös eri näkökulmien välisten erojen tarkastelun. Väitöskirjassa yhdistyy kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimusote ja niiden erilaiset metodologiset paradigmat. Väitöskirjan osatutkimukset ovat kuitenkin metodologisesti täysin itsenäisiä. Väitöskirjakokonaisuudessa ne kuitenkin täydentävät toisiaan (Creamer, 2018). On myös esitetty, että monimenetelmällisyydellä saadaan parempi ymmärrys tutkimuskohteesta kuin mitä olisi saavutettavissa puhtaasti laadullisella tai määrällisellä tutkimuksella yksinään (Tuomi & Sarajärvi, 2018; Sormunen et al., 2013). Tässä tutkimuksessa esimerkiksi määrällinen ja väestötantaan perustuva FINSEX-aineisto antaa 944 sinkun vastauksen avulla hyvän kokonaiskuvan sinkkujen hyvinvoinnista ja parisuhdetoiveista, kun taas miesten omat kirjoitelmat paljastavat ilmiön monitahoisuutta. Tutkimuksessa käytetyt menetelmät on esitelty artikkeleittain taulukossa neljä.

Taulukko 4. Osatutkimuksissa käytetyt analysointimenetelmät

Osatutkimus	Aineisto	Menetelmät
1	FINSEX 1992–2015 sinkkumiehet ja -naiset n=944 ikäryhmä 25–64-vuotiaat	Suorat jakaumat Binäärinen logistinen regressiomalli SPSS 25
2	FINSEX 1992–2015 miehet n=2797 ikäryhmä 25–64-vuotiaat	Ristiintaulukointi Binäärinen logistinen regressiomalli SPSS 25
3	Miesten kirjoitelmat n=19 ikä 29–64-vuotiaat	Diskurssianalyysi
4	Sinkkuaiheinen lehdistöaineisto n=250	Diskurssianalyysi

5.3.1 Ristiintaulukointi ja suorat jakaumat

Määrällisiin aineistoihin perehtyminen aloitettiin kuvailevalla analyysillä. Menetelmänä käytettiin frekvenssien ja prosenttijakaumien laskentaa, tarvittavien muuttujien uudelleen luokittelua, uusien muuttujien luontia yhdistelemällä muuttujia ja niiden luokkia sekä tekemällä ristiintaulukointeja. FINSEX-aineistossa yhdistettiin eri keräilykerroilla saatu sinkkuja koskeva aineisto niin, että saatiin luokiteltua sinkkuja muun muassa parisuhteen toivomisen ja sukupuolen mukaan säilyttäen silti tarpeeksi suuret otoskoot. Aineistojen yhdistäminen varsin pitkältä ajanjaksolta, 23 vuoden tarkasteluväliltä, herättää kysymyksen ilmiön pysyvyydestä ajassa. Herkkyytstarkastelussa verrattiin vuositasolla tapahtuneita muutoksia aineistossa ja muutoksen tilastollista merkitsevyyttä. Tarkasteltaessa oireiden yhteyttä parisuhdetilanteeseen käytettiin khiin neliö -testiä sekä ristiintaulukointia. Ristiintaulukointi havainnollistaa mahdollisia yhteyksiä kahden muuttujan välillä. Eroavaisuuden tilastollisen merkitsevyyden tarkasteluun suositellaan khiin neliö -testiä (Metsämuuronen, 2008). Tilastollisen merkitsevyyden raja-arvona käytettiin arvoa $<0,05$.

5.3.2 Binäärinen logistinen regressioanalyysi

Ensimmäisessä ja toisessa osatutkimuksessa tutkimusmenetelmänä on binäärinen logistinen regressioanalyysi. Analyysillä tarkastellaan selitettävien muuttujien yhteyttä selitettävään ilmiöön eli ensimmäisessä osatutkimuksessa sinkkujen onnellisuuteen ja toisessa miesten parisuhteen toivomiseen. Analyysimenetelmänä binäärinen logistinen regressiomalli sopii silloin, kun sekä selittävä että selitettävä muuttuja ovat kategorisia ja selitettävä muuttuja kaksiluokkainen. Alkuperäisessä aineistossa onnellisuutta oli kysytty viisiportaisella Likert-asteikolla, mutta useita selittäviä muuttujia sisältävän analyysin selkeyttämiseksi onnellisuus muutettiin mallia varten binääriseen ”onnellinen”/”ei onnellinen” -muotoon. Kaikki muuttujien yhdistämiset ja uudelleenluokittelut on kuvattu tarkemmin taulukossa 2. Sinkkujen parisuhdetoiveet luokiteltiin myös kahteen ryhmään ”toivoo” ja ”ei toivo” niin, että miehet, jotka eivät oikein osanneet määritellä, toivovatko vaiko eivät, luokiteltiin ei-toivovien luokkaan.

Regressioanalyysillä havaitut merkityssuhteet eivät välttämättä kuitenkaan ole toisiinsa kytköksissä. Siksi on tärkeää, että analyysiin mukaan otetuilla selittäville muuttujilla on teoreettisesti, loogisesti tai muuten perusteltavissa oleva yhteys selitettävään muuttujaan eli siihen ilmiöön, jota analyysillä halutaan selittää (Pearl, 2000). Tämä on ollut lähtökohta osatutkimusten yksi ja kaksi tutkimusasetelmia suunniteltaessa. Muuttujien käyttö on perusteltu aikaisemmalla tutkimuskirjallisuudella luvussa kolme. FINSEX-aineiston tilastolliseen analysointiin käytettiin IBM SPSS Statistics for Windows SPSS (versiot 25–27) -ohjelmistoa.

5.3.3 Diskurssianalyysi

Kirjoitelma-aineiston ja media-aineiston analyysissä hyödynnetään diskurssianalyttistä lähestymistapaa. Ymmärrän diskurssianalyysin kuten Burr (2004) ja Jokinen et al. (2016) pikemmin teoreettis metodologisena viitekehyksenä ja lähestymistapana kuin selvärajaisena menetelmänä. Lähestymistavan lähtökohtana on oletus siitä, että 1) kielenkäytöllä on sosiaalista todellisuutta luova luonne, 2) rinnakkain voi olla useita erilaisia keskenään kilpailevia merkityssysteemejä, 3) merkityksellinen toiminta on kontekstisidonnaista, 4) kokemus toimijuudesta kiinnittyy merkityssysteemeihin ja 5) kielenkäytöllä on seurauksia tuottava luonne (Jokinen et al., 2016). Lähtökohtani on, että sinkkuutta koskevat julkiset diskurssit osallistuvat keskeisellä tavalla sinkkuutta koskevien käsitysten tuottamiseen (Wood & Kroger, 2000). Diskurssianalyttinen

kuuluvalla tavalla, vaan kaikkiin aineiston keruisiin on vastattu nimettömänä. FIN-SEX-aineistosta vastaa Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos. Kirjoitelma-aineiston keruun yhteydessä pyydettiin suostumusta käyttää aineistoa joko tutkimus- ja opetuskäyttöön. Kirjoitukset kerättiin Tietoarkiston Penna-alustalla, ja tietoarkisto myös toteutti tekstien anonymisoinnin ennen arkistointia. Anonymisoitavia tietoja oli kirjoitelmissa ainoastaan yhdessä, muissa ei tunnistamista edesauttavia tietoja ollut. Tekstissä käytettyjen pseudonyymien valinnassa on käytetty vastaajan kanssa samana vuonna syntyneiden miesten yleisimpiä nimiä. Tutkimustuloksista ei ole mahdollista ulkopuolisen tunnistaa vastaajaa. Lehtiartikkelit on kerätty julkisilta sivustoilta ja niiden osalta anonymisointia ei ole tehty, koska artikkelit ovat julkisia dokumentteja ja sellaisina kaikkien saatavilla. Tutkimuksen eettiset periaatteet on huomioitu myös tuloksia ja johtopäätöksiä esitettäessä.

6 TULOKSET

Luku 6 esittelee tutkimuksen tulokset sinkkujen onnellisuudesta (6.1), vastentahtoisen sinkkuuden terveysvaikutuksista (6.2), parisuhdenormin ja yksilökeskeisyyden kohtaamisesta miesten tarinoissa (6.3) ja median esittämästä sinkkuudesta (6.4). Alalukujen alussa on lainauksia sinkkumiesten kirjoitelmista ja lehdistöaineistoista. Näitä lainauksia ei ole tarkoitus analysoida kyseisissä luvuissa, vaan ne ovat mukana ainoastaan luvun teemaan liittyvinä esimerkinomaisina aineistopimintoina.

6.1 Sinkkunaiset miehiä onnellisempia

Etsin myös älykästä ja viisasta naista ja kait he ovat sitten niin viisaita, etteivät astu parisuhteen sudenkuoppaan, vaan nauttivat vaihtelusta ja seikkailuistaan. En halua sanoa luonnevikaisia, mutta niin erilaisia arvomaailmoja ja outoa käytöstä olen kohdannut, ettei monesti mitään sidelankaa löydy suhteeseen. Olen ajatellut, että kait omasakin päässä jotain vikaa kun ei ole vähempään tyytyväinen. *Jari 64 vuotta*

Seuraavaksi tarkastellaan sinkkujen onnellisuutta ja etsitään vastausta kysymykseen sinkkujen onnellisuuden yhteydestä intiimisuhteisiin, yksinäisyyden kokemukseen, liikunnallisuuteen, alkoholinkäyttöön, uskonnollisuuteen, terveyteen ja sosioekonomiseen asemaan.

Tarkastelin sinkkujen onnellisuutta 944 sinkkua käsittävällä FINSEX-aineistolla ja havaitsin naisten ja miesten onnellisuuden välillä suuren eron. Sinkkunaiset ovat huomattavasti sinkkumiehiä onnellisempia. Naisista oli onnellisia 60 prosenttia, kun taas vastaavassa tilanteessa olevista miehistä onnellisia oli vain 40 prosenttia.

Tämä herättää miettimään, mitkä tekijät ovat yhteydessä sinkkujen onnellisuuteen. Binäärisellä logistisella regressiomallilla mallinnettaessa onnellisuutta selittäviksi tekijöiksi nousivat hieman erilaiset asiat miehille ja naisille. Naisilla merkitsevimmiksi onnellisuuden selittäjiksi osoittautuivat vähäinen koettu yksinäisyys ja hyvä terveys. Sekä uskonnollisuus että tulot selittivät naisten onnellisuutta tilastollisesti merkitsevästi. Näin rakennetulla mallilla pystyttiin varsin hyvin selittämään naisten onnellisuutta ja selitysasteeksi pseudo R^2 saatiin 0,46 eli noin 46 prosenttia.

Miesten kohdalla keskeisimmät onnellisuuteen yhteydessä olleet tekijät olivat terveys, viikoittainen liikuntaharrastus ja vähäinen humalajuominen. Työ- tai

opiskeluelämään kiinnittyminen ja tyytyväisyys omaan sukupuolielämään kokonaisuudessaan olivat myös keskeisiä onnellisuuden selittäjiä. Tällä mallilla saatiin miesten onnellisuuden selitysteeksi $R^2 = 0,27$.

Kyselyyn vastanneilla naisilla oli kaikkiaan enemmän terveyteen liittyviä oireita kuin miehillä, mutta he olivat silti miehiä huomattavasti onnellisempia. Naisille oli tyypillisempää runsaslukuinen lievästi oireilu, miehillä puolestaan esiintyi enemmän tapauksia, joissa oireet toistuivat usein ja näin ollen myös vaikuttivat todennäköisesti onnellisuuteen enemmän kuin naisten lievät oireet.

Naisilla onnellisuutta määrittivät terveyttä selkeämmin yksinäisyyden kokemukset. Naiset olivat miehiä harvemmin yksinäisiä, mutta yksinäisyyttä tuntevilla naisilla yhteys alentuneeseen onnellisuuteen oli erittäin vahva. Vain alle viidennes miehistä ei kokenut lainkaan yksinäisyyttä.

Naisilla onnellisuutta selitti merkittävästi myös uskonnollisuus. Uskonnon yhtenä onnellisuuteen vaikuttavana mekanismina on usein pidetty yhteisön tarjoamaa yhteisöllisyyttä (Sander, 2017). Nyt tehdyssä tutkimuksessa selvisi, että merkitys on muuttakin, sillä uskonnollisuus säilyy merkittävänä selittäjänä onnellisuudelle silloinkin, kun yksinäisyyden kokemus oli vakioitu.

Työtilanteen ja tulojen osalta yhteys onnellisuuteen oli sukupuolittunutta siten, että naisilla onnellisuus oli yhteydessä tuloihin, kun taas miehillä tulojen sijaan työtilanteeseen. Työttömyyden tai työelämän ulkopuolella olemisen negatiivinen vaikutus erityisesti työkäisten miesten ja yksinasuvien eläkeläisnaisten hyvinvointiin on todettu tutkimuskirjallisuudessa myös aiemmin (Clark et al., 2008; Airio & Niemelä, 2013). Sinkkunaisilla onnellisuus näytti kytkeytyvän myös tuloihin, eli ainakin jokin merkitys tulotasolla onnellisuuteen on. Raha antaa mahdollisuuksia tehdä vapaa-aikaan liittyviä valintoja. Matkustaminen ja kahvilakulttuuri vaativat taloudellisia resursseja. Tutkimuksen perusteella vaikuttaakin siltä, että rahan käyttäminen tapahtumiin ja aktiviteetteihin materialistisen kulutuksen sijaan johtaa pitkäkestoisempaan hyvinvoinnin kokemukseen (Howell et al., 2013). Kuluttamisen käytäntöihin liittyy usein myös sosiaalisia piirteitä ja sitä kautta mahdollisesti kestävämpiä onnellisuuden tunteita (Goldsmith & Flynn, 2016). Sinkkunaisten onnellisuuden yhteys tuloihin voi myös selittyä sillä, että avio- ja avoerot koettelevat usein naisten taloutta enemmän kuin miesten (Airio, 2014). Naisille jää usein miehiä enemmän hoivavastuuta, ja naisten tulotaso on keskimääräisesti miehiä matalampi. FINSEX-aineistossa vastanneet sinkkunaiset olivat kuitenkin miesvastaajia parempituloisia.

Onnellisuus on myös usein yhteydessä terveyteen ja terveys onnellisuuteen. Seuraavaksi tarkastelemme sinkkujen terveyttä.

6.2 Vastentahtoinen sinkkuus näkyy terveyseroina

Olen kokenut elämisen ilman parisuhdetta pääsääntöisesti negatiivisena ja se on aiheuttanut melkein kahden vuosikymmenen ajan pahimmillaan masennusta, ahdistusta sekä itsetuhoisia ajatuksia... Vaikka elämässäni on paljon merkityksellistä sisältöä, koen että tässä suhteessa olen epäonnistunut suuresti ja se vaikuttaa negatiivisesti itsetuntoon ja minäkuvaan. *Antti 34 vuotta*

Edellisessä luvussa totesimme miessinkut naisia onnettomammiksi, joten tässä luvussa pyrim vastaamaan kysymykseen, esiintyykö parisuhdetilanteesta riippuvia hyvinvointieroja miesten keskuudessa, kuten kirjallisuudessa on esitetty. Lähempään tarkasteluun otettiin miesten hyvinvoinnin yhteys parisuhdetilanteeseen ja parisuhdetoiveisiin FINSEX-aineistossa. Tätä tarkastelua varten sinkkumiehet jaettiin parisuhdetta toivoviin ja niihin, jotka eivät toivoneet parisuhdetta.

FINSEX-tutkimukseen osallistui vuosina 1992–2017 kaikkiaan 2657 parisuhdetilanteestaan kertanutta miestä, ja heistä 15 prosenttia kertoi elävänsä tällä hetkellä sinkkuna. Näistä sinkkumiehistä (425) 59 prosenttia toivoi itselleen jonkinlaista vakituista parisuhdetta. Neljännes miehistä ei toivonut vakituista parisuhdetta, ja muut eivät oikein osanneet määritellä toiveitaan. He eivät osanneet sanoa, millainen elämäntilanne tai parisuhdemalli olisi heille tässä hetkessä paras.

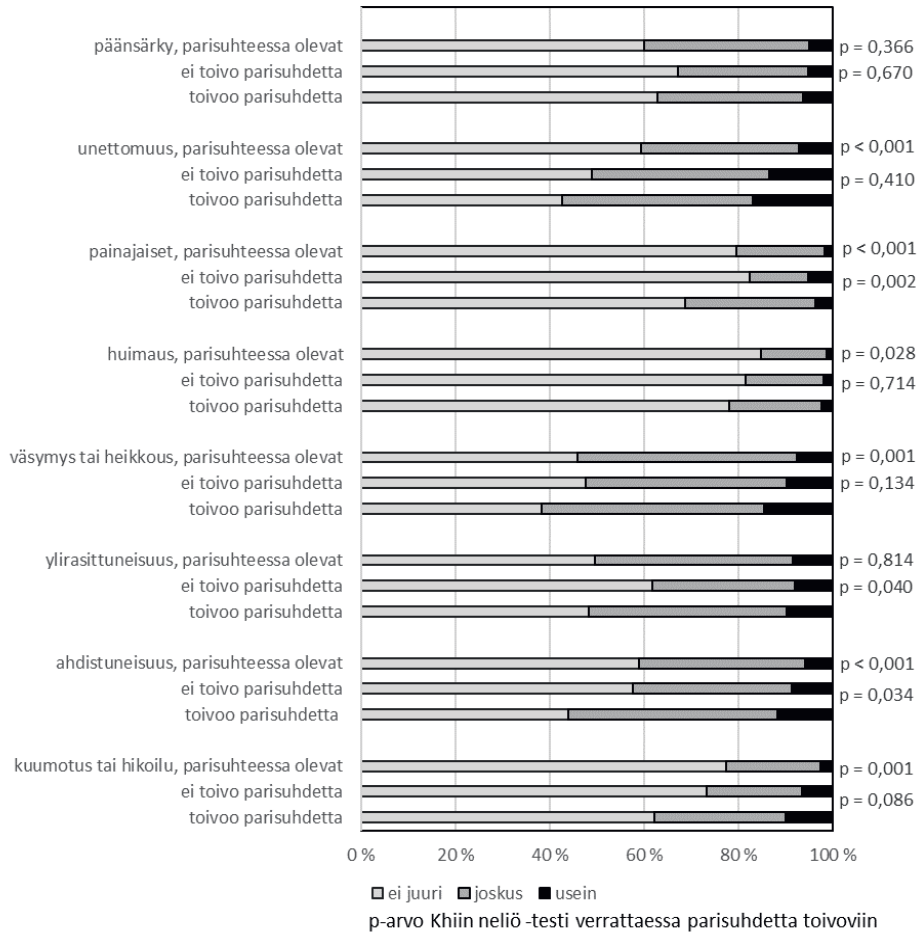
Parisuhteen toivominen oli tarkastellussa sinkkujen ryhmässä (25–64-vuotiaat) verraten yleistä kautta linjan. Kaikissa ikäluokissa yli puolet sinkkumiehistä toivoi itselleen vakituista parisuhdetta muodossa tai toisessa. Voimakkainta parisuhteen toivominen oli 35–44-vuotiaiden keskuudessa. Heistä kaksi kolmasosaa (66 %) toivoi itselleen parisuhdetta. Parisuhteessa eläminen oli yleisintä 45–55-vuotiaiden ikäryhmässä (88 %). Tämän jälkeen toiveet parisuhteesta vähenivät ja yksinelämisen todennäköisyys nousi. Puolet (49 %) yli 60-vuotiaista sinkkumiehistä piti itsenäistä elämää ilman vakituista kumppania hyvänä ratkaisuna.

Taulukko 5. Aineiston jakautuminen ikäryhmän ja parisuhdetilanteen mukaan n=2657 FINSEX 1992–2015

ikäryhmä	25-34 n= 697		35-44 n = 680		45-54 n = 671		55-64 n = 609		yhteensä n = 2657	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
toivoo parisuhdetta	84	12,1	56	8,3	42	6,3	49	5,5	231	8,7
ei toivo parisuhdetta	58	8,3	29	4,3	38	5,7	34	5,4	159	6,0
parisuhteessa	555	79,6	595	87,5	591	88,1	526	86,5	2267	85,3

Suhdetilanteen yhteyttä hyvinvointiin tarkasteltiin ensin ristiintaulukoimalla ja sitten regressiomallilla. Parisuhdetta toivovien miesten oirehdintaa verrattiin yhtäältä sinkkuihin, jotka eivät toivo parisuhdetta, ja toisaalta parisuhteessa oleviin miehiin (kuvio 4).

Kuvio 4. Miesten raportoimien oireiden esiintyvyys parisuhdetilanteen mukaan, n= 2657 FINSEX 1992–2015

Sinkkumiehet, jotka toivoivat parisuhdetta, kokivat muita sinkkumiehiä enemmän painajaisunia ($p=0,002$), yllirasittuneisuutta ($p=0,040$) ja ahdistuneisuutta ($p=0,034$). Parisuhteen toivominen ei puolestaan ollut yhteydessä sinkkumiesten keskuudessa

päänsärkyyn, unettomuuteen, huimaukseen, yleiseen väsymyksen tunteeseen eikä kuumotukseen tai hikoiluun ilman työtä. Kun vertailuryhmäksi valittiin parisuhteessa olevat, löytyi kuitenkin eroavaisuuksia. Parisuhde näyttäytyi unettomuutta, huimausta sekä kuumotusta ja hikoilua vähentävänä tekijänä. Parisuhteessa olevat kokivat puolestaan sinkkuja enemmän väsymystä. Päänsärky osoittautui tarkastelluista oireista ainoaksi, johon parisuhdetilanteella ei ollut lainkaan merkitsevää yhteyttä. Parisuhdetilanne heijastui myös miesten onnellisuuteen ja yksinäisyyden kokemuksiin. Parisuhteessa olevat miehet olivat sinkkuja onnellisempia ja vähemmän yksinäisiä. Parisuhdetta toivovat miehet olivat hieman yksinäisempiä kuin sinkkumiehet, jotka eivät toivoneet olevansa parisuhteessa.

Sinkkujen parisuhdetilanteeseen yhteydessä olevia hyvinvointitekijöitä tarkasteltiin binäärisellä logistisella regressiomallilla, jossa etsittiin selittäjiä miesten kuulumiselle parisuhdetta toivovien ryhmään. Selitysaste jäi varsin alhaiseksi, kun selittävinä muuttujina mallissa olivat onnellisuus, yksinäisyys, ikä ja tulot. Parhaiten näistä sinkkujen parisuhdetoiveita selittivät tulot: parisuhteen toivominen korostui tuloluokkien ääripäissä.

Yksi syy parisuhteen toivomiselle voi olla myös halu elää parisuhdenormin mukaista elämää.

6.3 Parisuhdenormatiivisuus hallitsee sinkkuuspuhetta

”Tämä liitto kestää! Lukijat äänestivät suosikeikinsa uusista Ensitreffit alttarilla -sinkuista – Vaikuttavat jo nyt hyvältä parilta”. Ilta-Sanomat otsikossa 5.9.2018.

Tässä alaluvussa vastaan tutkimuskysymykseen, kuinka parisuhdenormatiivisuus ja yksilökeskeinen kulttuuri kohtaavat sinkkumiesten omassa ja median sinkkupuheessa. Tarkastelen myös, minkälaisia legitimejä syitä sinkkuudelleen miehet esittävät omassa kirjoituksissaan.

Parisuhdenormatiivinen ajattelu heijastui useista miesten tarinoista tapana, jolla he pitivät parisuhdetta tavoiteltavana tapana elää aikuiselämää. Valtaosalla kirjoittaneista oli aikaisempia seurustelukokemuksia. Vain muutama kirjoituskutsuun vastanneista miehistä piti sinkkuutta itselleen sopivana elämäntapana. Tämän taustaksi esitettiin useimmiten negatiivisia kokemuksia naisista tai parisuhteesta. Individualismi ei näkynyt näiden miesten kirjoitelmissa niinkään kuvaelmina omien arvojen mukaisesta itsenäisen miehen elämästä, vaan pikemminkin miehet eivät vain halunneet, että kukaan tulee kertomaan heille, mitä heidän pitäisi milloinkin tehdä.

Kaikki sinkut, joilla ei ollut aikaisempia kokemuksia parisuhteista, toivoivat elämänsä kumppania. Miehet näkivät parisuhteessa elämisen ja omalla kohdallaan sellaisen toivomisen itsestäänselvyytenä. Syitä parisuhteen toivomiselle he eivät juurikaan eritelleet.

Tarinansa kirjoittaneista miehistä osa tunnisti ja nimesi vallitsevan parisuhdenormatiivisuuden ja sen kielteiset vaikutukset omaan hyvinvointiinsa, kuten Arttu seuraavassa lainauksessa toteaa.

Paineet parisuhteessa olemiselle ovat yhteiskunnan ja sosiaalisten normien takia suuret ja mielestäni tämä on ollut omiaan lisäämään parisuhteettomuuden ahdistavuutta. Vaikka minulla olisi hyvä olla tuntuu kuin minun olisi pakko olla parisuhteessa.
Arttu 29 vuotta

Miehet kertoivat myös, kuinka sukulaisten ja tuttavien kyselyt kumppanin perään koettiin hankalina. Eron tuoma poikkeama oletuselämänculusta haluttiin korjata mahdollisimman nopeasti ja palauttaa elämä turvalliseen muottiin.

Parisuhdenormatiivisen ajattelun tunnistaa myös Marko. Hän oli yksi harvoista, jotka esittivät epäsuoraa vastustusta normin mukaista elämänculkua kohtaan.

Ainakin kehä kolmosen ulkopuolella on jokaisen teinin seurusteltava, jollei pidettäisi hulluna. Siellä ympäristön paine on niin kova että sitä sitten aletaan seurustelemaan vaikka minkälaisen tollon kanssa jotta oltaisiin ns. normaaleja. *Marko 53 vuotta*

Markon tavassa puhua tulee näkyväksi parisuhdenormatiivisuuden kyseenalaistaminen. Ehkä elämä ”tollon” kanssa ei kuitenkaan ole lopulta se onnelliseksi tekevä asia. Marko näkee normin ja myös sosiaalisen paineen sen noudattamiseen ja edelleen noudattamisesta seuraavat onnettomat liitot ”tollojen” kanssa. Hänen tarinassaan parisuhdenormi näyttäytyy niin vahvana, että se jyrää alleen mahdollisuuden oman näköiseen valitun elämänculun (*choice biography*) (Beck 1992) toteuttamiseen.

Oletuselämänculun (*normal biography*) (Beck, 1992) mukaiseen elämänculkuun liitettiin miesten tarinoissa vaimon, lasten ja uran lisäksi myös kokemusten karttuminen seksuaalisessa kanssakäymisessä. Parisuhdenormista pitkään poikennut elämänculku mietitytti mahdollisten tulevien kumppanien kohtaamisessa, koska oletettua parisuhdekokemusta ei ollut karttunut.

Parisuhteen toivomiselle ei löytynyt miesten kirjoitelmista kovinkaan laveita perusteluja. Miehet eivät nostaneet esille emotionaalisia tarpeitaan, käytännönasioiden hoitamista, seksiä tai muita perusteita, vaan nojasivat vahvasti normin mukaiseen oletukseen parisuhteen tärkeydestä. Miehet esittivät perusteluina omalle sinkkuudelleen niin omassa luonteessaan olevia piirteitä kuin myös ulkoisia tekijöitä. Ulkoisista tekijöistä mainittiin naisten liiallinen vaatavuus ja hankaluus sekä työelämän asettamat

rajoitteet. Niin luonteenpiirteisiin kuin ulkoiisiin tekijöihin vaikuttaminen näyttäytyi miesten tarinoissa lähes mahdottomalta, mikä tekee niistä valideja perusteluita sinkkuudelle.

Muutama mies ei halunnut tällä hetkellä ensisijaisesti parisuhdetta. He olivat kaikki olleet aikaisemmin parisuhteessa, eli parisuhdenormin mukainen elämän kulku oli jo jossain määrin toteutunut heidän elämässään. Tarinoissa viitattiin aikaisempiin suhteisiin niin hyvässä kuin pahassa. Mikäli edellinen kokemus oli hyvä, ei ollut syytä tyytyä nyt vähempään. Jos aikaisemmat kokemukset olivat huonoja, tuntui sinkkuus nyt hyvältä ja uuteen sitoutumiseen suhtauduttiin varauksella. Sinkkuus ei siis näissäkään tarinoissa esiintynyt varsinaisena valittuna elämänkulkuna, vaan pikemminkin tilanteena, johon aikaisempi parisuhdehistoria oli legitimi selitys.

Vaikka sinkkuuteen vaikuttavat tekijät nähtiin usein hankalina muuttaa, suurin osa vastanneista oli kuitenkin sitä mieltä, että he olivat itse vastuussa omasta tilanteestaan ja sen muuttamisesta. Miehet siis olivat sisäistäneet individualismidiskurssin ajatuksen itsestään vastuussa olevasta yksilöstä, mutta samanaikaisesti kokivat tuon vaateen täyttämisen kohdallaan hankalaksi. Parisuhdenormi ja individualismi kietoutuvat tässä mielenkiintoisella tavalla yhteen. Parisuhde näyttäytyy eräänlaisena onnellisuusobjektina, jonka saavuttaminen riippuu yksilön kyvykkyydestä. Molemmat diskurssit ovat siis läsnä samanaikaisesti. Tarinoissaan miehet eivät esittäneet strategioitaan ei-toivotun sinkkuuden muuttamiseksi, ja vallitseva sävy kirjoitelmissa oli usein varsin passiivinen ja jopa uhripositioon asettautuva. Toki vastaajissa oli myös miehiä, joilla oli ristiriitainen suhde parisuhdenormiin. He toisaalta toivoivat parisuhdetta, mutta eivät hinnalla millä hyvänsä. Heidän tarinoissaan tuli esille hyvät välit aikaisempiin kumppaneihin.

Parisuhdenormin valossa miehet painottivat yksilöllistä kyvykkyyttä tai kyvyttömyyttä normin toteuttamiseen, mikä nostaa esiin parisuhdenormin ja yksilöä painottavan näkökulman keskinäistä yhteyttä vastakkaisuuden sijaan.

Parisuhdenormin sisäistämiseen vaikuttaa ympäristö, jossa elämme. Seuraavaksi tarkastelemme median esittämää kuvaa sinkkuudesta.

6.4 Media esittää sinkun seksinjanoisena selviytyjänä

”Mies käsitteli minua kuin itäsaksalaista Trabantia” – sinkut avautuvat hirvittävimmistä seksikokemuksistaan” *Ilta-Sanomat* 21.7.2018

Tässä luvussa vastataan kysymyksiin, millaista julkista keskustelua sinkkuudesta käydään suomalaisessa mediassa ja minkä teemojen ympärille lehdistön sinkkuuspuhe asettuu vuosina 2017–2018. Luku pohjaa väitöskirja-artikkeliin numero neljä.

Tarkasteltaessa sinkkuuden esittämistä suomalaisessa lehdistössä, tarkemmin kotimaisissa sanomalehdissä, nousee esille kolme pääteemaa: sinkkuus ja parisuhde, seksikäs sinkkuus ja sinkkuus terapeuttisena prosessina. Taulukkoon 6 on koottu eri lehdissä esiintyvien sinkkuutta ja yksinasumista sivuavien juttujen keskeisimmät teemat.

Taulukko 6. Sinkkuutta käsittelevien artikkelien sisällölliset teemat vuosina 2017–2018

	Aamulehti (n=40)	Helsingin Sanomat (n=84)	Ilta-Sanomat (n=126)	Yhteensä
1) yksinäisyys	9	7	2	18
2) terapeuttinen sinkkuus	8	17	25	50
3) vastakkainasettelu sinkkujen ja parisuhteellisten välillä	16	17	39	72
4) ei-konventionaaliset intiimisuhteet	9	1	12	22
5) sinkkujen keskinäiset eroavaisuudet	20	17	6	43
6) seksuaalisuus	3		45	48
7) asuminen	16	4	6	26
8) pariutuminen	8	16	91	115
9) lisääntyminen ja lapset	8	8	17	33
10) politiikka ja politisoituminen	17	14	7	38
11) kuluttaminen	7	14	10	31
12) viihde	1	22	65	88

Analyysissa yhdeksi keskeisimmäksi tavaksi puhua sinkkuudesta oli liittää sinkkuus osaksi pariutumisen tematiikkaa. Parin etsintää käsittelevissä jutuissa sivutaan sinkkuseksiä ja sähköisiä sovelluksia, ja sinkkuuden suurimpana ongelmana näyttäyty kumppanin puute.

Etenkin *Ilta-Sanomissa* painottui sinkkuuden viihteellisyys ja seksuaalisuus. *Ilta-Sanomien* sinkkuaiheisesta sisällöstä ison osan muodosti television viihteellisten

sinkkusarjojen kommentointi. Tämä on mielenkiintoinen ilmiö: yhdessä mediassa raportoidaan toisen median tapahtumia. Tarkasteluvälillä 2017–2018 *Ilta-Sanomissa* kerrottiin peräti kymmenestä sinkkujen parinetsinnän ympärille rakennetusta tv-ohjelmasta: *Ensitreffit alttarilla*, *Maajussille morsian*, *Temptation Island Suomi*, *Love Island*, *Bachelorette Suomi*, *Bachelor Suomi*, *Unelmien poikamies*, *Paratiisihotelli*, *Napakymppi* ja *Heikki Paasonen show*. Kaikissa näistä sarjoista kirjoitetuissa jutuissa välittyi sarjojen viesti ponnistelusta parisuhteen löytymisen ja ylläpitämisen eteen. Osassa sinkut esitettiin myös viettelijöinä, jotka testaavat kunnollisten ihmisten parisuhdetta. Sarjojen kommentointi keskittyi yksittäisten tapahtumaepisodien raportointiin tai sarjaan osallistuvien ihmisten yksityiselämään kuuluvien tapahtumien ja mielipiteiden jakamiseen. Juttujen tarkoitus ei ole tuottaa niinkään keskustelua sinkkuudesta, vaan viihdyttää lukijaa.

Parinhaun ympärille rakentuissa jutuissa uudistetaan pääsääntöisesti heteronormatiivista ajattelumallia. Seksuaalisuudesta puhutaan varmasti vapaammin kuin 50 vuotta sitten, mutta seksuaalisuuden moninaisuudelle ei vielä kukaan ole juuri tilaa sinkuista käytävässä lehdistökeskustelussa. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat sinkut eivät saa lehdissä palstatilaa muutamaa julkisuuden henkilöä lukuun ottamatta. Myös maahanmuuttajat ja iäkkäämmät, esimerkiksi leskeytymisen myötä sinkuiksi tulleet, eivät esiintyneet sinkku-sanalla haetuissa artikkeleissa. Television seksikkäiden sinkkuaiheisten tosi-tv-sarjojen raportoinnin lisäksi naisten seksuaalisuudesta ja seksikokemuksista kerrottiin *Ilta-Sanomissa* erilaisten, usein lehden itse toteuttamien kyselyiden tuloksien muodossa.

Oman teemakokonaisuuden muodostavat artikkelit, joissa sinkkuus nähdään hedelmällisenä välivaiheena, jonka aikana oivalletaan elämän syvempää olemusta ja pohditaan merkityksellisyyksiä. Tämänäyttöisiä sinkkuuden terapeuttisia vaikutuksia käsitteleviä henkilöhaastattelujen pohjalta kirjoitettuja juttuja oli etenkin *Helsingin Sanomissa*. Myös julkisuuden henkilöiden sinkkuuskokemukset esitetään pääsääntöisesti positiivisina. Näissä artikkeleissa korostuu individualistinen maailma ja mahdollisuus omannäköiseen elämään. Nämä artikkelit tekevät tilaa parisuhtenormatiivisuuden keskelle mahdollisuudelle elää sinkkuna etenkin, jos olet valkoinen, hyvin toimeentuleva, koulutettu ja heteroseksuaali nainen ja sinkkuus on itse valittua. Vastentahtoiseen parisuhteettomuuteen ja siihen liittyvien ongelmien käsittelyyn ei lehdissä juurikaan menty. Etenkin miesten sinkkuuden käsittely jää kaikkiaan hyvin ohueksi. Näyttääkin siltä, että miesten kirjoitelmista välittyvä todellisuus oli varsin kaukana median esittämästä sinkkuudesta. Yhteiskunnallista keskustelua sinkkuudesta oli eniten *Aamulehdessä*, jossa käsiteltiin myös yksinasumista.

Sinkkujen hyvinvointi rakentuu monien tekijöiden yhteisvaikutuksena. Seuraavaksi pohdimme vielä koko tutkimusta, sen merkitystä ja tulosten luotettavuutta.

7 POHDINTA

Luvussa 7 tarkastellaan tutkimuksen päätuloksia, niiden yhteyttä aikaisempaan tutkimukseen ja merkitystä (7.1), käydään läpi tutkimuksen luotettavuutta ja edustavuutta (7.2), tarkastellaan tulosten hyödyntämistä (7.3) ja hahmotellaan jatkotutkimusaiheita (7.4).

7.1 Tulosten tarkastelu

Tuloksia tarkastellaan kahdessa alaluvussa. Luku 7.1.1 tarkastelee sinkkuutta yhteiskunnallisesta näkökulmasta kahden eri diskurssin, yksilökeskeisyyden ja parisuhdenormin, kautta. Luvussa 7.1.2 pohditaan median luomaa kuvaa sinkkuudesta ja luvussa 7.1.3 tarkastellaan sinkkujen hyvinvointia koetun hyvinvoinnin, psyykkisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmista.

7.1.1 Sinkkuus parisuhdenormin puristuksessa

Sinkkuus oli tutkimuksessa käytettyjen kyselyjen vastaajissa yleisintä 25–34-vuotiaiden ikäluokassa. Vaikka yksilökeskeinen kulttuuri on yleistynyt ja yksineläminen on kulttuurisesti sallitumpaa kuin aikaisemmin, laskee tyytyväisyys omaan sinkkuuteen iän myötä. Samansuuntaisia tuloksia on saanut Britanniassa sinkkuja tutkinut Simpson (2016). Hänen tutkimuksessaan naiset eivät pitäneet pitkäaikaista sinkkuutta toivottuna. Sosiaalisen hyväksynnän ja tuen tarve voi olla yksi keskeinen syy sille, miksi parisuhteessa olevien hyvinvointi näyttäytyy sinkkuja parempana. Myös muissa tutkimuksissa on todettu parisuhteessa olevien yksiasuvia parempi terveys ja vähäisempi yksinäisyys (Cacioppo & Patric, 2008; Moisio & Rämö, 2007; van Gelder et al., 2006). Yksi syy parisuhteessa hyvin voimiseen on varmasti myös se, että parisuhteessa huonosti voivat ovat taipuvaisempia eroamaan parisuhteestaan. Aikaisemmassa tutkimuksessa onkin todettu, että äskettäin eronneet voivat muita sinkkuja huonommin (Soons et al., 2009).

Toinen selitys parisuhteissa elävien sinkkujen parempaan vointiin on parisuhdenormatiivinen ajattelu. Tämän normin vallitessa hyvää tunnetta voi saavuttaa jo pelkän normin täyttämisen eli onnistumisen tunne siitä, että on onnistunut luomaan itselle oletuselämäkulkua (*normal biography*) (Beck, 1992) vastaavan elämän. Maksimaisen (2014) mukaan avioliiton painoarvo on kuitenkin siirtynyt muodosta sisältöön eli avioliiton muodollisen normin täyttymisen arvon koetaan vähentyneen viime vuosina. Sen sijaan vallalle on noussut terapeutin ymmärrys, ajatus siitä, että parisuhteen tulee antaa myös sisällöllisesti merkityksellisiä kokemuksia. Kolmanneksi parisuhde toimii monelle myös porttina oman lapsitoiveen toteutumiseksi. Ihmisellä on myös biologisia ajureita, jotka osaltaan tukevat ajatusta parisuhteesta oikeanlaisena tapana elää aikuiselämää.

Länsimaissa vallitseva yksilökeskeinen kulttuuri tukee naisten mahdollisuuksia työssä käyntiin ja sen myötä itsenäiseen elämään, toisaalta parisuhdenormatiivisuus näyttäytyy yhä voimakkaana. Parisuhdenormin mukainen ajattelu asettaa sinkut positioon, jossa heiltä puuttuu jotain. Moore ja Radke (2015) puhuvat sinkkuuteen liittyvästä puutteen identiteetistä, ajatuksesta siitä, että asioiden tulisi olla jotenkin toisin, jotta ne olisivat oikein. FINSEX-aineistosta on havaittavissa, että parisuhteen toivominen on yleistä ja yli puolet miessinkkuista toivoo parisuhdetta kaikissa tarkastelluissa ikäryhmissä. Kaikki eivät kuitenkaan parisuhdetta toivo. Aikaisemmassa tutkimuksessa naiset rakensivat itselleen positiivista sinkkuuden identiteettiä esittämällä parisuhteen toivomiselle vaihtoehtoisia tavoitteita elämässä, kuten itsetuntemuksen lisääminen tai muut saavutukset (Reynolds et al., 2007; Moore & Radke, 2015). Nyt tarkastelluissa miesten kertomuksissa ei vastaavaa kuitenkaan voitu havaita.

Miesten kertomuksissa sinkkuus näyttäytyi usein haasteellisena. Parisuhteen ihannointi oikeana tapana elää aikuisuutta ja omalla kohdalla ei-toivottu sinkkuus voivat johtaa häpeän tunteisiin (Morris & Munt, 2018). Budgeonin (2008) tutkimuksen tulosten mukaan naisille parisuhdenormatiivisesta ajattelusta luopuminen toimi naisten tapana käsitellä omaa positiotaan, mutta tämän tutkimuksen miesten kirjoitelmissa ei vastaavaa parisuhdenormista erkaantumista ollut juurikaan havaittavissa. Aikaisempiin elämäntapahtumiin, kuten lapsuudenkotiin tai koulukiusaamiseen, viittaaminen näyttäytyi miehillä hyväksyttävänä selityksenä parisuhdenormista poikkeamiselle. Miesten tarinoissa ei sen sijaan esiintynyt naisilla havaittua (Byrne, 2000) puhetta vanhempiin kohdistuvasta hoivavastuusta ja hoivaan käytetystä ajasta perusteluna sinkkuudelle.

Miehet, jotka eivät toivoneet parisuhdetta, kertoivat sinkkuudestaan kahdesta huonosta vaihtoehdosta parempana. Näissä tapauksissa parisuhdenormiin liitettiin tarinoita huonoista suhteista ja epäonnistuneista liitoista. Sinkkuutta ei esitetty

toivottuna, itse valittuna elämänkulkuna (*choice biography*) (Beck, 1992), vaan se sanoitettiin osaksi aikaisempien tapahtumien väijäämätöntä kulkua. Jotkut iäkkäämmät miehet normalisoivat sinkkuutta liittämällä parisuhteen nimenomaan lasten kasvatukseen ja hankintaan. Näin sanoitettaessa sinkkuus vanhemmalla iällä ei enää näyttyä parisuhteen vastaisena, vaan luonnollisena siirtymänä perheajan jälkeiseen elämään. Pietilä (et al., 2018) havaitsi samanlaista kerronnallista poissulkemista eturauhassyöpöpotilaiden keskuudessa. Siellä seksuaalisuus liitettiin ensisijaisesti lasten hankintaan, minkä seurauksena hoitojen sivuvaikutuksena aiheutuneet erektio-ongelmat voitiin ohittaa toteamalla, että tässä vaiheessa elämää lastenhankinta ei olisi muutenkaan ajankohtaista. Kirjoitelmissa ei esiintynyt jännitettä parisuhteen ja yksilökeskeisen kulttuurin välillä lukuun ottamatta muutamaa kriittistä ääntä normin seuraamisen seurauksista. Aineistossa oli myös yksi mies, joka kertoi viettävänsä itse valittua ja seksuaalisesti tyydyttävää sinkku-elämää. Hänen voidaan katsoa asettuvan parisuhteen vastaan ja toteuttavan itse valittua elämänkulkua (*choice biography*). Parisuhteenormatiivinen ajattelu näyttää muuttuvan sallivammaksi myös iän myötä.

FINSEX-aineistossa tyytyväisyys sinkkuuteen kohosi notkahduksen jälkeen iäkkäimpien vastaajien luokassa. Kirjoitelma-aineistossa nuorten seurustelemattomien miesten tarinoissa parisuhde esiintyi onnellisuusobjektina, mutta vanhemmilla vastaajilla parisuhdetoiveet lievenivät ja omaa vapautta arvostettiin parisuhteessa elämisen jälkeen enemmän. Selittävinä tekijöinä voi olla pitkäkestoiseen sinkkuuteen totuminen, tai iäkkäät vastaajat ovat mahdollisesti jo kokeneet parisuhteen mukaisen elämänkulun ja voivat nyt helpommin kokeilla jotakin muuta. Parisuhteenormin mukaisesti perheen perustaminen liittyy erityisesti nuoruuteen, joten iäkkäät sinkkut ovat tältä osin vapaita myös lasten hankkimisen ja perheen perustamisen vaahteista. Yksinäisyys kuitenkin vaivasi sinkkuja parisuhteessa olevia enemmän.

7.1.2 Sinkkuuden mediassa

Median välittämää kuvaa sinkkuudesta tarkasteltiin aikavälillä 2017–2018 *Iltä-Sanomien*, *Aamulehden* ja *Helsingin Sanomien* sinkkuaiheisia kirjoituksia analysoimalla. Erityisesti halusin tarkastella, kuinka sinkkuuspuhe politisoituu erilaisissa sinkkujen etuja ajavissa kannanotoissa ja puheenvuoroissa. Näitä lehdissä oli kuitenkin erittäin vähän. Vaikuttaakin media-aineiston perusteella, että sinkkujen asiat eivät politisoidu ja herätä samalla tavalla intoa kuin esimerkiksi perheiden etujen ajaminen. Vaikka parisuhde näyttäytyy FINSEX-aineistonkin valossa olevan toiveena yli puolella sinkuista, sinkkuuskeskustelun tyypistäminen parisuhteen löytämisen problematisointiin

uusintaa helposti parisuhdenormatiivisuutta ja tekee hankalaksi sinkkuutta koskevien yhteiskunnallisten kysymysten esilletuonnin.

Mielenkiintoinen kysymys onkin, miksi työikäiset sinkut eivät ole yhteiskunnallisesti kiinnostava väestöryhmä. Voisi ajatella, että kyseessä on kuitenkin merkittävä ryhmä veronmaksajia. Yhden hengen talouksia on jo 44 prosenttia Suomen kaikista kotitalouksista. Nämä kotitaloudet eivät toki välttämättä ole sinkkotalouksia, mutta niitäkin on varmasti joukossa merkittävä osa. Sinkkujen hyvinvointi tuntuu sekivan aiheena epäkiinnostava. Keskustelua aiheesta on vähän, jos lainkaan.

Osasy keskustelun vähyteen voi olla sinkkuuden näkeminen yhä temporaalisesta näkökulmasta ensisijaisesti nuoruuteen sijoittuvana välivaiheena (Lahad, 2012). Sinkkuilla saattaa itselläänkin olla ajatuksena, että he ovat pian (jälleen) parisuhteessa, joten motivaatiota sinkkujen asioiden ajamiseen ei ehkä löydy. Miesten kirjoitelma-kutsussa kysyttiin, miten sinkkumiehet toivoisivat yhteiskunnan paremmin ottavan sinkut huomioon. Kysymys koettiin ehkä hieman hankalaksi, koska monikaan miehistä ei siihen vastannut tai vastauksista ilmeni, että sinkkuus on omaa syytä ja näin ollen sinkkujen tulisi pärjätä omillaan. Perheellisten kohdalla lapsia ei yleensä nähdä samalla tavalla omana valintana ja henkilökohtaisena taakkana, vaan yhteiskunnassa on laajasti hyväksytty lapsiperheiden tukeminen erilaisten palveluiden ja tukien muodossa.

Tämä herättää kysymyksen kuulumisen politiikasta tai tässä tapauksessa kuulumattomuuden. Kuulumisen politiikassa keskeisiä kysymyksiä ovat kuuluminen ja oikeutus, eli millä ehdoilla ja edellytyksillä yksilöt ovat oikeutettuja ryhmän täysivaltaiseen jäsenyyteen (Yuval-Davis, 2006). Sinkkujen kohdalla täysivaltainen jäsenyys voisi tarkoittaa esimerkiksi yhteiskunnan tarjoamia hyvinvointipalveluita. Kuulumisen politiikka tekee näkyväksi, kuinka kuuluminen ei ole ainoastaan yksilötason kysymys. Kyse ei ole ainoastaan tunteesta, että kuuluu johonkin ryhmään, ja omasta valinnasta vaan myös poliittisista päätöksistä, joilla koko ajan rajataan kuulumisia (Yuval-Davis, 2006). Jos sinkkuja ei tunnisteta tärkeänä ihmisryhmänä yhteiskunnassa, heidän on lähes mahdotonta päästä osalliseksi yhteiskunnallisesta hyvinvoinnista.

Myös lehtikirjoituksissa sinkkuus esiintyy yksilöpsykologisenä ilmiönä, joka politisoituu hankalasti. Aikaisemmassa tutkimuksessa (Reynolds & Wetherell, 2003) sinkkuus on todettu ongelmaintiteetiksi, johon johtaneita tapahtumia ja valintoja joudutaan puolustelemaan. Sinkkuja on väestössä huomattavan paljon, mutta silti poliittinen sinkkuuskeskustelu puuttuu lehdistöstä suurella määrällä. Sinkkuuden näkeminen yksilötason ongelmana vaikeuttaa sinkkujen kokemusten näkemistä osana suurempaa yhteiskunnallista valtasuhteisiin liittyvää kokonaisuutta, kuten

perhepolitiikkaa ja eläkejärjestelmää. Sinkkuuskeskusteluun toivoisin mukaan enemmän todenmukaisia kuvauksia erilaisten merkityksellisten elämien elämisestä ja monen näköisiin elämänvaiheisiin asettuvasta sinkkuudesta. Sinkkuuden haasteina näyttäytyy lehdistössä nimenomaan parisuhteen puuttuminen ja siitä seuraava yksinäisyys. Keskiluokkaisen ydinperheen ihanne heijastuu lehdistöstä annettuna, eikä sen itsestäänselvyttä pysähdytä kyseenalaistamaan. Nyt tarvitaan keskustelunavauksia, joissa sinkkuudesta ei puhuta parisuhteen puuttumisen näkökulmasta vaan osana aikuisväestöä. Sinkkujen hyvinvointi on tärkeää turvata siinä missä muidenkin.

Riitta Jallinoja (2006) kirjoittaa uusfamilistisesta käänteestä vastapainona liian pitkälle edenneelle yksilökeskeiselle kulttuurille. Yksinäisyys on yksi keskeinen sinkkujen onnellisuutta varjostava tekijä. Familismi vastaa yhteisöllisyyden kaipuuseen perheen perään kuuluttamalla. Paluuta yhden ansaitsijan perhemalliin tuskin enää tulee. Toivottavasti familistista käännettä voisi jatkossa seurata yhteisöllisyyden käänne, jossa ei enää korosteta perhepolitiikkaa sinkkujen kustannuksella, vaan haetaan ratkaisuja monenlaisten sosiaalisten verkostojen tukemiseen. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi eläkekertymän siirtämistä muillekin läheisille kuin puolisolle. Eurooppalaisittain leskeneläkekäytännöt vaihtelevat hieman, mutta edunsaajat rajoittuvat yhä usein puolisoon tai aikaisempaan puolisoon (Turunen, 2010; Eläketurvakeskus, 2020). Sinkkujen näkökulmasta läheissuhteiden oikeudellinen säätely tulisi perustua parisuhdemuodon sijaan yhteistalouden käsitteelle. Yhteistalouden voisivat muodostaa henkilöt myös ilman parisuhdetta oman valintansa ja sopimuksensa mukaisesti.

Medialla on keskeinen rooli vallitsevien ajatusmallien heijastajana ja niiden vahvistajana. Siksi onkin tärkeää, että tuotetaan mediasisältöä, joka kuvaa koko sinkkuuden kirjoa. Sinkkuja koskevien yhteiskunnallisten aiheiden nostaminen julkisen keskustelun piiriin on myös tärkeää, jotta parisuhdenormatiivinen ajattelu saa rinnalleen vaihtoehtoisen tavan katsoa asioita.

7.1.2. Sinkkujen yksilölliset hyvinvointitekijät

Yhteiskunnallisen ympäristön, normien ja politiikan ohella sinkkujen hyvinvointiin vaikuttavat myös monet yksilölliset tekijät. Nyt saadut tulokset kertovat sinkkuuden moninaisuudesta. Sinkkujen kokemukset ja ajatukset eivät ole yhtenäisiä, ja joukosta on tunnistettavissa hyvinvointieroja niin naisten ja miesten kuin parisuhdetta toivovien ja sinkkuuteen tyytyväisien välillä. *Koettua hyvinvointia* tarkasteltiin empiirisessä aineistossa onnellisuus-muuttujan avulla. Naissinkuista 60 prosenttia oli onnellisia. Miesten kohdalla osuus oli 40 prosenttia. Naisten mielisiä suurempaa onnellisuutta

on havaittu myös koko väestöä tarkastelevissa tutkimuksissa (Yoko et al., 2018; Zweig, 2015). Sukupuolten välinen eroavaisuus onnellisuudessa on näissä tutkimuksissa ollut kuitenkin huomattavasti nyt löydettyä alhaisempi. Suunta on myös vaihdellut maittain. Gallup World Poll -tutkimuksessa naiset olivat miehiä onnellisempia 27 maassa ja miehet naisia onnellisempia 16 maassa. Keskimääräinen ero onnellisuudessa oli vain 0,18 yksikköä asteikolla 1–10. (Meisenberg & Woodley, 2015.)

Euroopassakin yli 50-vuotiaiden onnellisuus vaihtelee maittain, ja lännessä naiset ovat onnellisempia kuin miehet ja idässä miehet onnellisempia kuin naiset (Solé-Auró et al., 2018). Koska aikaisemman tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että yleisesti väestössä miesten ja naisten välinen onnellisuusero on varsin pieni, näyttää sinkkuus kytkeytyvän alentuneeseen onnellisuuteen erityisesti miesten osalta. Osa sinkkuista elää kuitenkin onnellista elämää eikä toivo itselleen parisuhdetta. Onnellisia sinkkuja löytyy erityisesti hyvätuloisista ja hyvät sosiaaliset suhteet omaavista naisista. Parisuhdenormatiivisen ajattelumallin omaavalle voi sinkkuus tuntua raskaalta.

Aikaisemmassa tutkimuksessa on osoitettu naisten selviävän avio- ja avoeroista miehiä paremmin. Tanskalaisessa tutkimuksessa on havaittu, että avioero vähentää luottamusta muihin ihmisiin ja sosiaalisia kontakteja miesten parissa, kun eronneilla naisilla suunta on päinvastainen. Eronneilla naisilla luottamus ja sosiaaliset kontaktit olivat jopa korkeammalla tasolla kuin naimisissa olevilla. (Hussain & Kangas, 2009.)

Miesten onnellisuus oli yhteydessä työ- ja opiskeluelämään kiinnittymiseen. Kirjallisuudessa onkin esitetty, että vaikka työelämä pirstaloituu, on klassisen menestyksen arvostaminen pitänyt samanlailla pintansa kuin parisuhdenormikin (Potter, 2019). Työelämä näyttää Suomessa eriarvoistuvan niin, että matalasti koulutettujen työurat ja palkkakehitys jäävät paremmin koulutetuista yhä enemmän jälkeen ja työttömyys koettelee erityisesti matalasti koulutettuja (Ojala & Pöyriä, 2020). *Materiaalisen hyvinvoinnin* näkökulmasta voidaan todeta, että Suomessa yksinasujat saavat kahden ansaitsijan talouksia useammin toimeentulotukea välttämättömien kulujensa kattamiseen. Pohjoismaiden korkea yksinasumisen määrä selittyy ainakin osittain taloudellisilla resursseilla. Pohjoismaat ovat vauraita, mutta täällä on myös hyvä sosiaaliturva (Glassdoor Economic Research).

FINSEX-aineiston perusteella sinkkunaiset ovat miehiä onnellisempia, joten miesten kirjoitelmissa vallitseva alavireisyys ei tullut täysin yllätyksenä. Miesten tarinoista välittyikin ahdistusta ja ulkopuolisuuden kokemuksia. Kirjoitelmakutsu on saattanut houkutella kirjoittamaan erityisesti tilanteessa, jossa kuulluksi tulemisessa on koettu puutteita. Vaikeista aiheista voi olla haastavaa puhua, joten ne päätyvät kirjoitelmiksi ehkä positiivisia kokemuksia helpommin.

Kun sinkkumiesten *psyhykkistä hyvinvointia* tarkasteltiin FINSEX-aineistolla, kävi ilmi, että kumppania toivovilla sinkuilla oli muita sinkkuja enemmän terveyteen liittyviä oireita, kuten ahdistuneisuutta, ylläsiittuneisuutta ja painajaisia. Kirjallisuudessa on esitetty, että yölliset painajaiset voivat olla yhteydessä päiväs aikaan koettuun stressiin (Loveland, 1990). Painajaisissa toistuvista negatiivisista tunteista yleisimpiä ovat pelko, suru ja viha (Zadra et al., 2006). Sinkkumiesten painajaiset voisivat ainakin osittain selittyä parisuhteen kaipuun aiheuttamalla stressillä. Niillä, joilla toivetta kumppanista ei ollut, olivat oireetkin vähäisempiä. Hostetlerin (2012) tutkimuksen mukaan sinkkujen hyvinvointi on keskeisesti yhteydessä sinkkuuteen sopeutumiseen. Sosiaalinen tuki voi osaltaan helpottaa sopeutumista.

Sosiaalisen hyvinvoinnin vaje näkyi aineistossa yksinäisyytenä. Miesten yksinäisyys ei ollut yllättävä löydös, sillä keski-ikäiset miehet on todettu yksinäisyyden kannalta haavoittuvaksi ryhmäksi aikaisemmassa tutkimuksessa (Kontula, 2013; Kainulainen, 2016). Sinkkumiesten naisia useammin raportoima yksinäisyys on sekin yhtenevä löydös aiemman tutkimuksen kanssa (Pinquart, 2003; Moisio & Rämö, 2007). Se, mikä nyt saaduissa tuloksissa oli yllättävää, oli yksinäisyyden voimakas yhteys onnellisuuden etenkin naisilla. Iäkkäitä tarkastelevissa tutkimuksissa on todettu parisuhteen suojaavan yksinäisyyttä vastaan (Lumme-Sandt & Lyyra, 2013; Tijhuis, 1999; Pinquart, 2003). Parisuhteen kautta avautuu usein tie myös muihin sosiaalisiin suhteisiin (Ketokivi, 2012). Siinä, missä parisuhteessa ja/tai lasten kanssa elävän ihmisen arki täyttyy erilaisista kohtaamisista arjen askareissa, lapsettoman sinkun tulee tietoisesti nähdä vaivaa ystävyys-suhteiden luomiseen, tapaamisten järjestämiseen ja yksinolon vähentämiseen. Seksuaalisuuteen tyytyväisyys lisäsi etenkin sinkkumiesten kohdalla onnellisuutta merkitsevästi. Aikaisemmassa tutkimuksessa leskeksi jääneiden yksinäisyyttä on vähentänyt vapaaehtoistoimintaan osallistuminen. Jo parin tunnin viikoittaisella osallistumisella on ollut tärkeä yksinäisyyttä vähentävä merkitys (Carr et al., 2017).

Sinkkuuteen oltiin myös usein tyytymättömiä, ja suurin osa sinkuista toivoi itselleen kumppania. Miesten tarinoista välittyi samantapaista odottamisen ilmapiiriä kuin Lahadin (2019) naisia koskevassa tutkimuksessa. Tässä tilanteessa sinkkuus näyttäytyy passiivisena odottamisena ja ajan armoilla olemisena. Tilanteeseen toivotaan muutosta, mutta toimijuutta asian suhteen ei näissä kertomuksissa esiinny. Tämä kytkeytyy läheisesti myös Gunnarssonin (2014) tekemään havaintoon, jossa parisuhteessa olevat miehet usein ottivat muuttumattoman position, jossa heidän tulee keltava sellaisina kuin ovat. Naisten puolestaan odotettiin olevan joustavia ja mukauttamaan tarpeitaan kumppaninsa tai tässä tapauksessa potentiaalisen kumppanin mukaan (Gunnarsson, 2014). Miesten passiivinen asenne ja toimijuuden puuttuminen

eivät ole ainoastaan yksilön omasta valinnasta johtuvaa, vaan liittyvät usein laajempaan kokemukseen turvallisuuden ja ennustettavuuden puutteesta (Beck & Beck-Germshheim, 2001; Woodman, 2009). Parisuhdemarkkinoilla siirtojen tekeminen on epävarmaa, ja elämässä saattaa olla muitakin epävarmuustekijöitä, jotka entisestään huonontavat edellytyksiä kokemukselle omasta toimijuudesta.

7.2 Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelu

Nyt tehdyssä tutkimuksessa on hyödynnetty menetelmä- ja aineistotriangulaatiota eli samaa aihetta on tutkittu usealla aineistolla ja menetelmällä. Analyysissa on edetty kvantitatiivisesta analyysistä kvalitatiiviseen tarkasteluun. Kvantitatiivisen analyysin löydökset, esimerkiksi miesten naisia alhaisemmasta onnellisuudesta ja onnellisuuteen yhteydessä olevista tekijöistä, ovat vaikuttaneet kvalitatiivisen tutkimuksen rajauksiin ja vahvistaneet osaltaan löydöksiä. Kirjoitelma-aineiston tuominen lehdistö-aineiston rinnalle on osa tutkimuksen monimenetelmäisyyttä. Kumpikin aineisto olisi yksinään antanut sinkkuuden ilmiöstä erilaisen kuvan ja rajallisemman ymmärryksen.

7.2.1 Kvantitatiivisen analyysin luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa kvantitatiivisen analyysin osalta keskeinen kysymys on mittaamisen onnistuminen. FINSEX-aineisto on suomalaista aikuisväestöä edustavasta rekisteristä poimittu ja sellaisenaan erittäin edustava tietolähde. Aineistossa olevat muuttajat rajoittivat osittain ilmiön tarkastelua. Onnellisuusmuuttuja oli yksiulotteinen, ja aineistosta puuttui muutamia tutkimuskysymyksen kannalta oleellisia muuttujia, kuten sosiaalisia verkostoja kuvaavat muuttajat yksinäisyyttä lukuun ottamatta sekä turvallisuutta ja osallisuutta kuvaavat muuttajat.

Kvantitatiivinen aineisto on rajattu 25–64-vuotiaisiin eli työikäisiin suomalaisiin miehiin ja naisiin. Tulokset eivät siis ole yleistettävissä nuoriin eikä tätä vanhempaan, paljon parisuhteettomia sisältävään eläkeläisväestöön.

Keskeiseksi kysymykseksi luotettavuuden kannalta nousee myös sinkkuuden tulkinta aineistosta. Nyt sinkkuiksi on määritelty henkilöt, jotka eivät ole naimisissa, eivät asu kumppaninsa kanssa ja vastaavat kielteisesti kysymykseen ”onko teillä parisuhde, mutta ette asu yhdessä?”. Lesket ja eronneet luokitellaan siis aineistossa lähtökohtaisesti sinkkuiksi, mutta avoliitossa tai muussa parisuhteessa olevia ei.

Koska sinkkuja on aineistossa verraten vähän, on analyysia varten yhdistetty aineistoja vuosilta 1992–2015. Aineistosta tehtiin herkkyysoanalyysiä miessinkkuja käsittelevän artikkelin yhteydessä ja todettiin, että miesten onnellisuus on hieman noussut vuosi vuodelta ja vastaajien tulokvintiilit ovat muuttuneet niin, että vastaaminen korkeammassa tuloluokissa on painottunut vuosina 2007 ja 2015. Aineisto ei siis ole täysin yhtenäinen, vaan vuosien välillä on tilastollisesti merkitsevää vaihtelua.

FINSEX-aineistoa on kritisoitu siitä, ettei se huomioi seksuaalisen suuntautumisen moninaisuutta kysymysasetteluissaan (Juvonen, 2002). Nyt käytetyissä tutkimusasetelmissa ei havaittu käytettyjen vastausvaihtoehtojen olevan heteronormatiivisia sukupuolen dikotomisuutta ja yhdyntää koskevaa kysymystä lukuun ottamatta. Vaikka seksuaalinen suuntautuminen ei ollut nyt millään tapaa analyysin kohteena, voidaan todeta, että vastaajista 92 prosenttia oli kiinnostunut ainoastaan vastakkaisesta sukupuolesta. Kiinnostusta kysyttiin viisiluokkaisella muuttujalla ja vastaajien sukupuoli luokiteltiin kaksiluokkaisena. Sinkkumiehistä ainoastaan naisista oli kiinnostunut 85 prosenttia, ainoastaan miehistä kolme prosenttia ja loput 12 prosenttia olivat kiinnostukseltaan jossain välimaastossa ($n=425$, ikä 25–64-vuotiaat, ajalla 1992–2015). Aseksuaalisuus ei ollut mukana vaihtoehtoissa. On arvioitu (Lehtonen, 2007), että suomalaisista 5–15 prosenttia kuuluu seksuaalivähemmistöön, joten näyttää siltä, että tässä väestöpohjaisesti toteutetussa kyselyssä vastaajakatoa on ollut nimenomaan seksuaalivähemmistöihin kuuluvissa vastaajissa. Jos määrällisellä aineistolla haluttaisiin sanoa jotain erityisesti seksuaalivähemmistöistä, täytyisi kysely toteuttaa joko suuremmalla otannalla tai kohdistaa väestöpohjaisuuden sijaan erityisesti tähän ryhmään.

7.2.2 Kirjoitelma-aineiston realistisuus ja analyysin luotettavuus

Kirjoitelma-aineisto kohdistettiin samaan ikäryhmään kuin FINSEX-aineiston analyysi. Kirjoittajiksi on valikoitunut miehiä, jotka ovat löytäneet kirjoituskutsun yhteiskuntatieteellisestä blogista tai sitä seuraavien henkilöiden verkostoista. On mahdollista, että kirjoituskutsuun on vastannut erityisen moni mies, joka kokee sinkkuuden hankalana. Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että suomalaisten miesten osalta kirjoituskutsuihin vastanneet kirjoittavat usein nimenomaan negatiivisväyisistä kokemuksistaan (Hyvärinen et al., 1998). Kirjoituskutsuun vastaamisen tueksi ohjeessa (liite 1) kehoitettiin vastaajia kirjoittamaan erityisesti neljästä sinkkuuteen liittyvästä teemasta. Ohje on ollut kaikille kirjoittajille täysin samanlainen, ja kirjoitelmien analyysin on suorittanut yksi henkilö.

Laadullisissa menetelmissä luotettavuutta arvioidaan eri tavalla kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Tutkimuksen ei ole tarkoitus olla samalla tavalla edustava kuin kvantitatiivisen lomaketutkimuksen, eikä tuloksia pyritä samalla tavoin yleistämään tiettyyn joukkoon (Alasuutari, 2011). Alasuutari (2011) puhuu yleistettävyyden sijaan suhteuttamisesta eli siitä, mitä tutkimus kertoo muusta kuin itse aineistostaan. Nyt tehdyn tutkimuksen laadullisen analyysin avulla on pystytty kertomaan sinkkuuden ilmiöstä sekä yksilön kokemuksen että mediassa esitettyjen artikkelien kautta. Yksittäisiä miesten kirjoituksissaan esittämiä kokemuksia ja kerrontatapaa on suhteutettu laajempaan kokonaisuuteen ja yksittäisten media-artikkelien kautta on löydetty yleisiä nimittäjiä mediassa käydyille keskusteluille.

Tarkastelen seuraavaksi laadullisen tutkimuksen luotettavuutta realistisuuden ja vakuuttavuuden näkökulmista (Eskola & Suoranta, 1998). Realistisuuden tarkastelussa huomio kiinnittyy siihen, kuinka hyvin nämä miesten kirjoitelmat ylipäätään kuvaavat nyt tutkittuja asioita. Kirjoitelmia kerätessä miehiä oli väljästi ohjeistettu kertomaan tutkimuksen teemoista. Kirjoittajat olivat kaikki itse sinkkuja, joten kyse on siltä osin sinkkujen omakohtaisista kokemuksista esimerkiksi näytelmäkirjoitelmien tai muiden kuin sinkkujen itsensä kirjoittamien tekstien sijaan. Toinen realistisuuden alle asettava tekijä on ylipäätään aineiston riittävyys. Voidaanko totuudenmukaisesti sanoa jotain sinkkuudesta 19 kirjoitelman perusteella? Mäkelän (1991) mukaan tarvittavaa aineiston määrää voidaan arvioida kylläntymisen käsitteen avulla. Mikäli uudet vastaukset eivät enää tuota uutta tietoa aiheesta, on aineisto kylläntynyt. Käytännössä rajaa voi kuitenkin olla vaikea saavuttaa etenkin monimuotoisten tutkimuskohteiden kohdalla. Toisin kuin määrällisessä tutkimuksessa, laadullisessa analyysissä havaintojen määrä ei ole keskeistä. Jo pienellä aineistolla voidaan tavoittaa jotakin ilmiön ominaispiirteitä ja ilmenemismuotoja. Analyysin kattavuus tarkoittaa, ettei analyysiä perusteta satunnaisiin otoksiin aineistosta (Eskola & Suoranta, 1998). Nyt tehdyssä analyysissä kaikki kirjoitelmat on käyty systemaattisesti läpi, ja analyysi perustuu koko aineistoon. Kirjoittajien valikoituminen on yksi tekijä, joka myös vaikuttaa tutkimuksen realistisuuteen. On mahdollista, että kirjoittajiin on valikoitunut erityisesti sinkkuuden negatiivisesti kokevia miehiä.

Luotettavuus vakuuttavuutena ei tarkastele aineistoa ja sen analyysiä vaan koko uuden tuotetun tekstikokonaisuuden vakuuttavuutta (Eskola & Suoranta, 1998). Vakuuttavuutta on tutkimuksessa lisätty peilaamalla saatuja tuloksia aikaisempaan aiheesta tehtyyn tutkimukseen.

7.2.3 Lehdistöaineiston analyysin luotettavuus

Kolme suurta suomalaista sanomalehteä (*Helsingin Sanomat*, *Ilta-Sanomat* ja *Aamulehti*) kattava aineisto antoi varsin hyvän kuvan siitä, mitä sanomalehdissä kirjoitetaan sinkkuudesta. Tarkastelun tulos olisi todennäköisesti ollut erilainen, mikäli mukaan olisi valittu eri tyyllilajeja edustavia lehtiä, kuten aikakauslehtiä (esimerkiksi *Seiska*, *Anna*, *Trendi*), tai olisi analysoitu muita kulttuurituotteita, tv-tuotantoja, näytelmiä tai musiikkituotantoja. Lehdistöaineiston yhtenäisyyttä saattaa hieman haitata se, että keräämisen suoritti kolme eri henkilöä, joista kukin arvioi itsenäisesti artikkelien teemoja ja oleellisuutta aiheen kannalta. Media-aineistoa on luettu ristiin vain lopulliseen aineistoon valikoitujen artikkelien osalta. On siis mahdollista, että artikkeleita on valikoitunut mukaan tarkasteluun hieman eri kriteerein eri lehdistä.

7.2.4 Monimenetelmäisyyden toteutuminen tutkimuksessa

Väitöskirjatutkimuksessa käytettiin erilaisia aineistoja ja menetelmiä, joista kunkin luotettavuutta on tarkasteltu edellä. Menetelmät muodostavat myös monimenetelmäisen kokonaisuuden, mixed methods -tutkimuksen. Väitöskirjaan sisältyvät tieteelliset artikkelit keskittyvät yhteen menetelmään kukin jo lehtien asettaman rajallisen sanamäärän takia. Monimenetelmäisyys on lisääntynyt terveystieteissä ja erityisesti suosiossa ovat olleet tutkimukset, joissa eri menetelmiä kuljetetaan rinnakkain (Östlund et al., 2011). Tässä tutkimuksessa menetelmät asettuivat kuitenkin peräkkäin. Tällaisella monimenetelmäisyydellä (*sequential multimethod*) haettiin kokonaiskuva kvantitatiivisen aineiston avulla, jota syvennettiin miesten kertomuksilla ja yhteiskuntaa tarkastelevalla näkökulmalla.

Tässä yhteenvetoluvussa on pyritty saattamaan aineistot keskustelemaan yksittäisiä artikkeleita paremmin keskenään ja yhteenvedon tutkimuskysymyksiin on vastattu aineistoja yhdistäen etenkin onnellisuutta ja parisuhdenormia tarkasteltaessa eli tutkimuskysymyksissä yksi ja kolme. Esimerkiksi mediassa sinkkujen keskeisenä tehtävänä näyttäytyi usein parisuhteen löytäminen, mutta kvantitatiivisen aineiston perusteella vain 59 prosenttia sinkkumiehistä toivoi itselleen tällä hetkellä vakituista kumppania. Kvantitatiivisen aineiston olemassaolo auttoi kyseenalaistamaan median luomaa kuvaa sinkkuudesta.

7.3 Tulosten hyödyntäminen

Tässä väitöskirjatutkimuksessa selvitetään sinkkujen onnellisuuden yhteydessä olevia tekijöitä ja tarkastellaan parisuhdenormatiivisuutta ja yksilökeskeistä kulttuuria sinkkujen näkökulmasta. Tutkimus myös valaisee tämänhetkistä sinkkuihdeista mediakeskustelua. Tutkimus toimii puheenvuorona ja sinkkuuden nostona esiin yhteiskunnalliseen keskusteluun. Yhteiskunnalliset normit ja sinkkuuden hyväksyntä ovat jatkuvassa muutoksessa, mutta sinkkuuteen suhtaudutaan silti yhä usein puutteena. Sinkkumiesten puheenvuoroista ja lehdistöaineistosta nousee esiin, kuinka parisuhdenormatiivisuus ja sen uusintaminen erilaisissa arjen käytänteissä luo sinkuille ulkopuolisuuden tuntua. Sinkkuja on määrällisesti erittäin paljon verrattuna siihen keskusteluun, jota heistä tällä hetkellä yhteiskunnassa käydään.

Tulosten hyödynnettävyyttä mietittäessä on helppo tunnistaa hyvin käytännönläheisesti erilaisia intressiryhmiä, joita tulokset koskettavat. Listasin seuraavaan esimerkinnomaisesti erilaisia tulosten hyödyntämiskohteita:

Sinkkut voivat tutkimusta lukemalla saada omille kokemuksilleen kiinnityskohtia. Lukijat voivat saatujen tulosten valossa paremmin reflektoida, mikä esimerkiksi parisuhdenormatiivisen ajattelun merkitys on omassa elämässä. Onnellisuuden rakentumista kuvaavista tuloksista voi niin ikään saada miettimisen aiheita oman onnellisuuden tarkasteluun. Tehty tutkimus herättää sinkkuja myös tarkastelemaan kriittisesti median välittämää hyvin rajallista tulkintaa sinkkujen elämästä.

Politiittiset päätöksentekijät saavat tutkimuksesta hyvää tietoa sinkkujen hyvinvoinnista, parisuhdenormatiivisuudesta ja sinkkuuden heikosta politisoitumisesta. Päätöksentekijöille on merkityksellistä ymmärtää, kuinka laajasta ilmiöstä sinkkuudessa on kyse ja kuinka se on vahvasti muutakin kuin nuoruuteen sijoittuva välvaihe. Palveluiden tarjontaa ei tule rakentaa sen varaan, että kaikilla on merkityksellinen toinen, joka voi tarvittaessa ottaa esimerkiksi hoivavastuuta. Parhaillaan politiikka luo tunnetta omasta kuuluvuudesta yhteisöön, ja kaikki väestöryhmät tulevat huomioiduiksi samanarvoisina kansalaisina.

Seksuaalivoujat, -kasvattajat ja -terapeutit saavat tutkimuksesta tukea asiakastyöhönsä kohdatessaan sinkkuja. Sinkkujen elämässä ei välttämättä ole kyse parisuhdetoiveesta, mutta mikäli näin on, on keskeistä ymmärtää sinkkuuteen liittyvää mahdollista alentunutta hyvinvointia, parisuhdenormatiivisuutta ja sinkkuihin kohdistuvan syrjinnän eli *singlism* (DePaulo, 2011) toimintatapoja. Asiakkaiden kanssa on hyvä ottaa puheeksi myös onnellisuuden yhteydessä olevia tekijöitä ja selvittää erityisesti naisten kohdalla, miten yksinäiseksi he kokevat olonsa ja miten he kokevat taloudellisen tilanteensa. Miesten kohdalla on tärkeää tukea liikunnallisuutta ja

työelämään integroitumista. Asiakas voi yhdistää omaan sinkkuuteensa liittyviä tekijöitä ulkopuolisiin, itsensä ulottumattomissa oleviin asioihin, jolloin ammattiauttajien rooli on keskeinen palautettaessa toimijuuden kokemusta itselleen kumppania toivoville sinkuille. Asiantuntijat voivat tukea sinkkuja myös ottamaan välimatkaa parisuhdenormatiiviseen ajattelumalliin ja tunnistamaan mahdollisuuden omannäköisen valitun elämänkulun (*choice biography*) (Beck, 1992) toteuttamiseen. Auttajien on myös hyvä ymmärtää median luomaa kuvaa sinkkuudesta ja keskustella tästä sinkkuasiakkaiden kanssa.

Kouluttajat voivat käyttää tuloksia miettiessään koulutusten sisältöjä ja kohderyhmiä. Tämä väitöskirjan yhteenvetoluku kirjoitettiin suomeksi pitkälti juuri kouluttajien näkökulmaa ajatellen. Näen, että väitöskirja tarjoaa tervetullutta sinkkunäkökulmaa hyödynnettäväksi erilaisia terapeuttien, kasvattajien ja valmentajien koulutuksia suunniteltaessa. Parisuhdenormatiivista ajattelua uusinnetaan helposti terapeuttisessa kontekstissa, mikäli sinkun keskeiseksi ongelmaksi oletetaan lähtökohtaisesti parisuhteen puuttuminen.

Yhteiskuntatieteelliselle tutkimukselle tämä tutkimus tuo merkittävän usean osatutkimuksen kokonaisuuden tietoa sinkkujen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä. Tutkimus kokoaa yhteen kotimaista ja kansainvälistä aiheen tutkimusta hyväksi perustaksi jatkotutkimusta varten. Nyt saaduista tuloksista voidaan johtaa jatkotutkimusaiheita. Sinkkujen arjen ja läheissuhteiden tutkimuksen tuominen muun perhetutkimuksen rinnalle on vasta alkumetreillä.

Kolmas sektori voi hyödyntää tätä tutkimusta järjestäessään sinkuille suunnattua vapaa-ajantoimintaa ja ohjelmaa. Kolmannen sektorin toimijat tarjoavat myös erilaisia tuki- ja terapiapalveluita, joita suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon sinkkuuteen liittyviä erityiskysymyksiä.

Yhteiskunnallisesti tutkimus tukee hallituksen tavoitetta eriarvoisuuden vähentämiseksi. Tähän tavoitteeseen on mahdollista päästä puuttumalla heikommassa asemassa olevien hyvinvointitekijöihin. Sinkkujen joukko ei ole yhtenäinen, mutta joukossa on henkilöitä, jotka kärsivät parisuhdenormatiivisuuden paineesta ja sinkkuihin kohdistuvasta syrjinnästä.

Lehdistölle väitöskirja toimii tiiviinä tietopakettina sinkkuudesta ja sinkkujen hyvinvoinnista ja siihen vaikuttavista tekijöistä, kuten parisuhdenormista.

7.4 Jatkotutkimusaiheet

Kaksi osatutkimusta keskittyi erityisesti miesten sinkkuuteen, koska se on homomiehiä lukuun ottamatta lähes tutkimaton aihealue. Sinkkututkimus on kaikkiaan varsin vähäistä, mikäli sitä suhteuttaa sinkkujen määrään. Hyviä jatkotutkimusaiheita on useita. Yksi keskeinen tutkimusalue on parisuhdenormatiivisuudesta neuvottelu eli sen selvittäminen tarkemmin myös naisten osalta, pyrkivätkö sinkut neuvottelemaan itselleen positiivista sinkun identiteettiä ja miten he siinä onnistuvat. Sinkkuus keskittyy usein suuriin kaupunkeihin, mutta myös maaseudulla ja pienillä paikkakunnilla elää sinkkuja. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin 25–64-vuotiaita suomalaisia sinkkuja. Tulokset eivät ole suoraan siirrettävissä koskemaan nuoria tai iäkkäämpiä sinkkuja. Sinkkututkimukseen kaivataan intersektionaalista otetta, risteävän eriarvoisuuden tutkimusta, jossa tarkastellaan sinkkuutta yhteydessä muihin epätasa-arvoisia asioita tuottaviin tekijöihin, kuten etniset vähemmistöt, koulutustausta, ikä tai pitkäaikaissairaus. Lainsäädännön tueksi tarvitaan selvityksiä, miten parisuhdenormatiiviseen toimintaympäristöön suunniteltu perhepolitiikka pystyisi jatkossa palvelemaan ei ainoastaan erinäköisiä parisuhteita vaan myös yhteistalouksia, jotka eivät perustu parisuhteeseen, sekä sinkkuja, jotka asuvat läheisistään erillään.

LÄHDELUETTELO

- Abdel-Khalek, A. M., & Lester, D. (2018). Subjective well-being and religiosity: significant associations among college students from Egypt and the United Kingdom. *International Journal of Culture and Mental Health*, 11(3), 332–337.
- Ahmed, S. (2010). *The Promise of Happiness*. London: Duke University Press.
- Airio, I. (2014). Parisuhteen päättymisen yhteys tuloihin ja tulonmuodostukseen Euroopassa. Teoksessa M. Niemelä (Toim.), *Eurooppalaiset elinolot* (s. 100–120). Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Airio, I., & Niemelä, M. (2013). Työmarkkinatuen saajien koettu terveys ja toimeentulo. Teoksessa M. Niemelä & J. Saari (Toim.), *Huono-osaisten hyvinvointi Suomessa* (s. 44–60). Helsinki: Kelan tutkimusosasto.
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Andreasson, U. (2018). *In the Shadow of Happiness*. Denmark: Nordic Council of Ministers.
- Arthurs, J. (2003). Sex and the City and Consumer Culture: Remediating Postfeminist Drama. *Feminist Media Studies*, 3(1), 83–98.
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards new modernity*. Sage.
- Beck, U., & Beck-Gernsheim, E. (2001). *Individualization institutionalized individualism and its social and political consequences*. London: Sage Publications.
- Berlin, M., & Kaunitz, N. (2015). Beyond Income: The Importance for Life Satisfaction of Having Access to a Cash Margin. *Journal of Happiness Studies*, 16(6), 1557–1573.
- Bjørnskov, C. (2008). Healthy and happy in Europe? On the association between happiness and life expectancy over time. *Social Science & Medicine*, 66(8), 1750–1759.
- Blackman, L. (2004). Self-Help, Media Cultures and the Production of Female Psychopathology. *European Journal of Cultural Studies*, 7(2), 219–236.
- Blanchflower, D. G., & Oswald, A. J. (2004). Money, Sex and Happiness: An Empirical Study. *Scandinavian Journal of Economics*, 106(3), 393–415.
- Blumental, J. A., Babyak, M. A., Doraiswamy, M., Watkins, L., Hoffman, B. M., Barbour, K. A., ... Sherwood, A. (2007). Exercise and Pharmacotherapy in the Treatment of Major Depressive Disorder. *Psychosomatic Medicine*, 69(7), 587–596.
- Boehm, J. K., & Kubzansky, L. D. (2012). The heart's content: The association between positive psychological well-being and cardiovascular health. *Psychological Bulletin*, 138(4), 655–691.
- Bok, D. C. (2010). *The Politics of Happiness: What Government Can Learn From the New Research on Well-Being*. Princeton: Princeton University Press.
- Brasfield, R. (2006). Rereading: Sex and the City: Exposing the Hegemonic Feminist Narrative. *The journal of popular film and television*, 34(3), 130–139.
- Breslow, L. (1972). A Quantitative Approach to the World Health Organization Definition of Health: Physical, Mental and Social Well-being. *International Journal of Epidemiology*, 1(4), 347–355.
- Budgeon, S. (2008). Couple Culture and the Production of Singleness. *Sexualities*, 11(3), 301–325.

- Budgeon, S. (2015). Individualized femininity and feminist politics of choice. *European Journal of Women's Studies*, 22(3), 303–318.
- Burr, V. (2004). *Social Constructionism*. London: Routledge.
- Byrne, A. (2000). Singular Identities Managing Stigma, Resisting Voices. *Women's Studies Review*, 7, 13–24.
- Byrne, A. (2003). Developing a Sociological Model for Researching Women's Self and Social Identities. *European Journal of Women's Studies*, 10(4), 443–64.
- Byrne, A. (2014). Single women in story and society. Teoksessa T. Inglis (Toim.), *Are the Irish different?* (s. 76–87). Manchester: Manchester University Press.
- Byrne, A., & Deborah, C. (2005). Caught in the Cultural Lag: The Stigma of Singlehood. *Psychological Inquiry*, 16(2 & 3), 84–91.
- Caccioppo, J., & Patric, W. (2008). *Loneliness: human nature and the need for social connection*. New York: W. W. Norton & Company.
- Caccioppo, J. T., Hughes, M. E., Waite, L. J., Hawkley, L. C., & Thisted, R. A. (2006). Loneliness as a Specific Risk Factor for Depressive Symptoms: Cross-Sectional and Longitudinal Analyses. *Psychology and ageing*, 21(1), 140–151.
- Carr, D. C., Kail, B. L., Matz-Costa, C., & Shavit, Y. Z. (2018). Does Becoming A Volunteer Attenuate Loneliness Among Recently Widowed Older Adults? *The Journals of Gerontology: Series B*, 73(3), 501–510.
- Carter, J., & Duncan, S. (2018). *Reinventing Couples: Tradition, Agency and Bricolage*. UK: Palgrave Macmillan.
- Castrén, A.-M., & Högbacka, R. (2014). Avautuuko perhe? Eksklusiivisuuden ja inklusiivisuuden dynamiikka perhesidoksissa. *Sosiologia*, 51(2), 106–122.
- Clark, A. E., Diener, E., Georgellis, Y., & Lucas, R. E. (2008). Lags and Leads in Life Satisfaction: A Test of the Baseline Hypothesis. *The Economic Journal*, 118(529), 222–243.
- Collins, K. (2013). *The Marginalized Majority: Media Representation and Lived Experiences of Single Women*. Bern: Peter Lang AG, International Academic Publishers.
- Creamer, E. G. (2018). *An Introduction to Fully Integrated Mixed Methods Research*. SAGE Publications, Inc.
- Deborah, J. (2009). *Sex and the City. TV milestone series*. Michigan: Wayne State University Press.
- DePaulo, B. (2006). *Singled Out: How Singles are Stereotyped, Stigmatized, and Ignored, and Still Live Happily Ever After*. New York: St. Martin's Press.
- DePaulo, B. (2011). *Singlism: What It Is, Why It Matters, and How to Stop It*. Lexington: Double Door Books.
- DePaulo, B. (2014). A Singles Studies Perspective on Mount Marriage. *Psychological Inquiry*, 25(1), 64–68.
- DePaulo, B. M., & Morris, W. L. (2005). Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16(2–3), 57–83.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542–575.
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2009). *Happiness: Unlocking the Mysteries of Psychological Wealth*. Somerset: Wiley-Blackwell.
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13(1), 80–83.
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2009). New Measures of well-being. *Social Indicators Research* 39, 247–266.

- Dykstra, P. A., & Fokkema, T. (2007). Social and emotional loneliness among divorced and married men and women: – comparing the deficit and cognitive perspectives. *Applied Economics*, 25(3), 331–348.
- Eeva, R. (2014). "Vahva täytyy olla että pärjää yksin". *Diskursianalyttinen tutkimus yksinelävistä, heidän taloudellisesta asemastaan ja diskursiivisesta vallasta Taloussanomien nettikeskusteluissa*. (Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto). Julkaisematon.
- Eldén, S. (2012). Scripts for the 'good couple': Individualization and the reproduction of gender inequality. *Acta Sociologica*, 55(1), 3–18.
- Eläketurvakeskus (2020). Leskelle ja lapsille perhe-eläkettä Saatavissa <<https://www.tyoelake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/leskelle-ja-lapsille-perhe-elaketta>>, luettu 23.11.2020.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Jobdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- European Social Survey ESS (2020). Saatavissa <www.europeansocialsurvey.org>, luettu 6.1.2021.
- Eurostat (2019). Distribution of population by household types. Saatavissa <<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesov190&plugin=1>>, luettu 22.5.2019.
- Eurostat (2020). Number of private households by household composition, number of children and age of youngest child (1 000). *lfst_hhnhtych*.
- Finlex (2021). Avioliittolaki. Saatavissa <<https://www.finlex.fi/fi/laki/smur/1929/19290234>>, luettu 1.2.2021.
- van Gelder, B. M., Tijhuis, M., Kalmijn, S., Giampaoli, S., Nissinen, A., & Kromhout D. (2006). Marital Status and Living Situation During a 5-Year Period Are Associated With a Subsequent 10-Year Cognitive Decline in Older Men: The FINE Study. *The journals of gerontology. Series B, Psychological sciences and social sciences*, 61(4), 213–219.
- Genz, S., & Bradon, B. A. (2009). *Postfeminism Cultural Texts and Theories*. Edinburg: Edinburgh University Press.
- Giddens, A. (2008). *The transformation of intimacy: Sexuality, love and eroticism in modern societies*. Cambridge, England: Polity.
- Gillespie, B. J., Lever, J., Royce, T., & Frederick, D. (2013). Gender and the Importance of Close Friendship for Life Satisfaction and Happiness. Conference Paper. American Sociological Association, 1–47.
- Glassdoor Economic Research & Llewellyn Consulting (2016). *Which Countries in Europe Offer the Fairest Paid Leave and Unemployment Benefits?* Research Report, 2016.
- Goldsmith, R., & Flynn, F. R. (2016). The big five, happiness, and shopping. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 31, 52–61.
- Gordon, T. (1994). *Single Women: on the margins?* Basingstoke: Macmillan Press.
- Gunnarsson, L. (2014). Loving him for who he is - the microsociology of power. Teoksessa L. Gunnarsson. *The contradictions of Love: Towards a Feminist-realist Ontology of Sociosexuality* (s. 97–110). London & New York: Routledge.
- Haavio-Mannila, E., Kontula, O., & Kuusi, E. (2001). *Trends in Sexual Life: Measured by national sex surveys in Finland in 1971, 1992 and 1999 and a comparison to a sex survey in St.Petersburg in 1996. Working Papers E 10/2001*. The Population Research Institute. Helsinki: The Family Federation of Finland.
- Hautakangas, M (2004). *Juuri oikeenlaista kemiaa. Romantiikka ja parisubdeibanteet vertaismelodraamoissa Unelmien poikamies ja Escort*. (Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto). Mediakulttuuri. Tampereen yliopisto.

- Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J., & De Neve, J.-E. (2020). *World Happiness Report, 2020*. New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Henriksson, A. (2019). Singles' activities: Sociability and the ambiguities of singledom. *Families, Relationships and Societies, 8*(1), 37–52.
- Hostetler, A. J. (2009). Single by Choice? Assessing and Understanding Voluntary Singlehood Among Mature Gay Men. *Journal of Homosexuality, 56*(4), 499–531.
- Hostetler, A. J. (2012). Singlehood and Subjective Well-Being among Mature Gay Men: The Impact of Family, Friends, and of Being “Single by Choice”. *Journal of GLBT Family Studies, 8*(4), 361–384.
- Howell, R. T., & Guevarra, D. A. (2013). Buying Happiness: Differential Consumption Experiences for Material and Experiential Purchases. *Advances in Psychology Research, 98*(1), 57–70.
- Huang, H., & Humphreys, B. R. (2012). Sports participation and happiness: Evidence from US microdata. *Journal of Economic Psychology, 33*(4), 776–793.
- Hussain, M. A., & Kangas, O. (2009). New holes in the safety net? Economic and social consequences of divorce in Denmark. Teoksessa H.-J. Andreß, D. Hummelsheim (Toim.), *When marriage ends. Economic and social consequences of partnership dissolution* (s. 98–131). Cheltenham: Edward Elgar.
- Hyvärinen, M., Peltonen, E., & Vilkkö, A. (1998). *Läikeuvat erot. Sukupuoli elämäkertatutkimuksessa*. Tampere: Vastapaino.
- Inglehart, R. (2018). *Cultural evolution: people's motivations are changing, and reshaping the world*. Cambridge: University Press.
- ISA (2021). Ethical Guidelines. Saatavissa <<https://www.isa-sociology.org/en/about-isa/code-of-ethics>>, luettu 14.2.2021.
- Jallinoja, R. (2006). *Perheen Vastaisuus: Familistista Käännettä Jäljittämässä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Jessen, M. A. B., Pallesen, A. V. J., Kriegbaum, M., & Kristiansen, M. (2018). The association between loneliness and health – a surveybased study among middle-aged and older adults in Denmark. *Aging & Mental Health, 22*(10), 1338–1343.
- Jokinen, A., Juhila, K., & Suoninen, E. (2016). *Diskursianahyysi: teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Vastapaino.
- Junttila, N., Kainulainen, S., & Saari, J. (2015). Mapping the lonely landscape: Assessing loneliness and its consequences. *The Open Psychology Journal, 8*(1), 89–96.
- Jurva, R., & Lahti, A. (2019). Challenging Unequal Gendered Conventions in Heterosexual Relationship Contexts through Affective Dissonance. *NORA: Nordic journal of women's studies, 27*(4), 218–230.
- Juvonen, T. (2002). Niin makaa kuin petaa: Lomaketutkimuksen ongelmat ja homoseksuaalisuus suomalaisissa seksitutkimuksissa. *Sosiologia, 39*(4), 309–321.
- Kageyama, J. (2012). Happiness and Sex Difference in Life Expectancy. *Journal of Happiness Studies, 13*(5), 947–967.
- Kahneman, D., Krueger, A. B., Schkade, D., Schwarz, N., & Stone, A. (2004). Toward National Well-Being Accounts. *American Economic Review, 94*(2), 429–434.
- Kainulainen, S. (2014). Raha ja rakkaus hyvinvoinnin lähteinä. *Yhteiskuntapolitiikka, 79*(5), 485–497.
- Kainulainen, S. (2016). Yksinäisen elämänlaatu. Teoksessa J. Saari (Toim.), *Yksinäisten Suomi* (s. 114–125). Helsinki: Gaudeamus.
- Karisto, A., & Tiilikainen, E. (2017). Yksinäisyys ja aika. *Yhteiskuntapolitiikka, 82*(5), 527–537.
- Karkulehto, S. (2011). *Seksin mediamarkkinat*. Helsinki: Gaudeamus.

- Karvonen, S. (2019). Koetun hyvinvoinnin tila tunnuslukujen valossa. Teoksessa L. Kestilä, S. Karvonen (Toim.), *Suomalaisten hyvinvointi, 2018* (s. 96–100). THL.
- Kauppinen, T. M., Martelin, T., Hannikainen-Ingman, K., & Virtala, E. (2014). *Yksin asuvien hyvinvointi. Mitä tällä betkellä tiedetään?* Työpaperi 27/2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kela (2021). *Kun elämäntilanne muuttuu*. <<https://www.kela.fi/muutostilanne>>, luettu 23.11.2020.
- Ketokivi, K. (2012). The Intimate Couple, Family and the Relational Organization of Close Relationships. *Sociology*, 46(3), 473–89.
- Kinnunen, A., & Kontula, O. (2018). Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 55(1), 22–34.
- Kinnunen, A., & Kontula, O. (2021). Suhteetonta elämää: Parisuhteettomien onnellisuustekijät. *Janus*, 29(2), 141–159.
- Kinnunen, A., & Pietilä, I. The Couple Norm in Digital Stories of Single Men. Tulossa.
- Kislev, E. (2019). Social Capital, Happiness, and the Unmarried: a Multilevel Analysis of 32 European Countries. *Applied Research in Quality of Life*, 15(5), 1475.
- Klineberg, E. (2012). *Going Solo: The Extraordinary Rise and Surprising Appeal of Living Alone*. New York: Penguin Press.
- Koening, J., Schindler Zimmerman, T., Haddock, S. A., & Banning, J. H. (2010). Portrayals of Single Women in the Self-Help Literature, *Journal of Feminist Family Therapy*, 22(4), 253–274.
- Koenig, H. D. (2009). Research on Religion, Spirituality, and Mental Health: A Review. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 54(5), 283–291.
- Koivumaa-Honkanen, H., Kaprio, J., Korhonen, T., Honkanen, R. J., Heikkilä, K., & Koskenvuo, M. (2012). Self-reported life satisfaction and alcohol use: a 15-year follow-up of healthy adult twins. *Alcohol and alcoholism*, 47(2), 160–168.
- Kolehmainen, M., & Juvonen, T. (2018). Thinking with and through affective inequalities. Teoksessa T. Juvonen, M. Kolehmainen (Toim.), *Affective Inequalities in Intimate Relationships* (s. 1–15). London: Routledge.
- Kolehmainen, M., Kinnunen, A., & Lahti, A. (2020). Parittomuuden politiikat: Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa. *Yhteiskuntapolitiikka*, 85(4), 370–381.
- Kolehmainen, M., Lahti, A., & Kinnunen, A. Affective intensities of single lives: An alternative account of highs and lows of everyday life. Tulossa.
- Kontula, O. 2008. *Halu ja intohimo: Tietoa suomalaisesta seksistä*. Helsinki: Otava.
- Kontula, O. (2013). *Yhdessä vai erikseen? tutkimus suomalaisten parisuhteiden vabvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä*. Helsinki: Väestöliitto.
- Kontula, O. (2016a). *Lemmen paula: Seksuaalinen hyvinvointi parisuhteiden avaimena. Perheparometri, 2016*. Katsauksia Väestöntutkimuslaitos E50/2016. Helsinki: Väestöliitto.
- Kontula, O. (2016b). Teoksessa J. Saari (Toim.), *Yksinäisten Suomi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kuroki, M. (2017). Does Drinking in Moderation Lead to Higher Life Satisfaction? *Applied Research in Quality of Life*, 12(1), 125–135.
- Lahad, K. (2012). Waiting, singlehood and sociology of time. *Sociological Forum*, 27(1), 163–186.
- Lahad, K. (2017). *A Table for One: A Critical Reading of Singlehood, Time and Gender*. Manchester: Manchester University Press.
- Lahad, K. (2019). Stop waiting! Hegemonic and alternative scripts of single women's subjectivity. *Time & Society*, 29(2), 499–520.

- Laitinen, H. (2015). *Sinkekumiehet Annassa ja Me Naisissa - Hyödyntämätön luonnonvara*. [Opin- näytetyö, Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu] <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015052810888>
- Lee, G. R., & DeMaris, A. (2007). Widowhood, Gender, and Depression A Longitudinal Analysis. *Research on Aging*, 29(1), 56–72.
- Lehtonen, J. (2007). Seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuden liittyvä syrjintä. Teoksessa O. Lepola, S. Villa (Toim.), *Syrjintä Suomessa, 2006* (s. 18–55). Helsinki: Ihmisoikeusliitto.
- Lewis, K. G., & Moon, S. (1997). Always single and single again women: a qualitative study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 23(2), 115–34.
- Lister, R. (1994). “She Has Other Duties”: Women, Citizenship and Social Security?, Teoksessa S. Baldwin, J. Falkingham (Toim.), *Social Security and Social Change: New Challenges to the Beveridge Model* (s. 31–44). UK: Harvester Wheatsheaf.
- Loveland, C. C. A., Caplan, R. D., & Wolowitz, H. (1990). Nonwaking Responses to Waking Stressors: Dreams and Nightmares. *Journal of Applied Social Psychology*, 20(3), 199–226.
- Lumme-Sandt, K., & Lyyra, T.-M. (2013). Ikääntyvän miehen muuttuva rooli perheessä. Teoksessa H. Ojala, I. Pietilä (Toim.), *Miehistä puhetta: Miehet, ikääntyminen ja vanhenemisen kulttuuriset mallit* (s. 252–273). Tampere: Tampere University Press.
- Lun, V., & Bond, M. (2016). Achieving Subjective Well-Being Around the World: The Moderating Influence of Gender, Age and National Goals for Socializing Children. *Journal of Happiness Studies*, 17(2), 587–608.
- Luotonen, A., & Castrén, A.-M. (2018). Understandings of family among wives and husbands: reconciling emotional closeness and cultural expectations. *European Societies*, 20(5), 743–763.
- Macvarish, J. (2006). What is the Problem of Singleness. *Sociological Research Online*, 11(3), 1–8.
- Majer, I. M., Nusselder, W. J., Mackenbach, J. P., & Kunst, A. E. (2011). Socioeconomic inequalities in life and health expectancies around official retirement age in 10 Western-European countries. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 65(11), 972–979.
- Maksimainen, J. (2010). *Parisuhde ja ero: sosiologinen analyysi terapeutillisestä ymmärryksestä*. [Väitöskirja, Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos]. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Maksimainen, J. (2014). Avioliiton pelastamisesta parisuhteen hoitamiseen. *Sosiologia*, 51(2), 123–138.
- Marks, N. F. (1996). Flying Solo at Midlife: Gender, Marital Status, and Psychological Well-Being. *Journal of Marriage and Family*, 58(4), 917–932.
- Mccann, B. R., & Allen, K. R. (2018). Romantic Forecasts in Later Life: Older Single Women’s Perspectives on Family and Kin Relationships. *Journal of Family Issues*, 39(3), 747–770.
- McRobbie, A. (2007). Post Feminism and Popular Culture: Bridget Jones and the New Gender Regime. Teoksessa D. Negra, Y. Tasker (Toim.), *Interrogating Postfeminism: Gender and the Politics of Popular Culture* (s. 27–39). Duke University Press.
- Media Audit Finland. (2019). KMT, 2018 lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet. Saatavissa <<http://mediaauditfinland.fi>>, luettu 2.7.2019.
- Meisenberg, G., & Woodley, M. A. (2015). Gender Differences in Subjective Well-Being and Their Relationships with Gender Equality. *Journal of Happiness Studies*, 16(6), 1539–1555.
- Metsämuuronen, J. (2008). *Monimuuttujamenetelmien perusteet*. International Methelp: Helsinki.

- Moisio, P., & Rämö, T. (2007). Koettu yksinäisyys demografisten ja sosioekonomisten taustatekijöiden mukaan Suomessa vuosina 1994 ja 2006. *Yhteiskuntapolitiikka*, 72(4), 392–401.
- Moore, J. A., & Radtke H. L. (2015). Starting “Real” Life: Women Negotiating a Successful Midlife Single Identity. *Psychology of Women Quarterly*, 36(3), 305–319.
- Morris, C., & Munt, S. R. (2018). Classed formations of shame in white, British single mothers. *Feminism & Psychology*, 29(2), 231–249.
- Morris, W. L., Sinclair, S., & DePaulo, B. M. (2007). No Shelter for Singles: The Perceived Legitimacy of Marital Status Discrimination. *Group Processes & Intergroup Relations*, 10(4), 457–470.
- Mäkelä, K. (1990). Kvalitatiivisen aineiston arviointiperusteet. Teoksessa K. Mäkelä (Toim.), *Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta* (s. 42–61). Helsinki: Gaudeamus.
- Mäkelä, P., Härkönen, J., Lintonen, T., Tigerstedt, C., & Warpenius, K. (2018). *Näin Suomi juo — Suomalaisten muuttuvat alkoholinkäyttötavat*. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.
- Mäkinen, A. (2008). *Oikeesti aikuiset: Puheenvuoroja yksineläjänaisen normaaliludesta, hyväksyttävyydestä ja aikuisuudesta*. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Ngamaba, K. H., Panagioti, M., & Armitage, C. J. (2017). How strongly related are health status and subjective well-being? Systematic review and meta-analysis. *European Journal of Public Health*, 27(5), 879–885.
- Nyqvist, F., Victor, C. R., Forsman A. K., & Cattan, M. (2016). The association between social capital and loneliness in different age groups: a population-based study in Western Finland. *BMC Public Health*, 16(1), 542–542.
- Ojala, E. M., & Kontula, O. (2002). *Tarvitseeko minua kukaan? Keski-ikäiset yksineläjät perhekeskeisissä yhteisöissä*. Helsinki: Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos.
- Ojala, S., & Pyöriä, P. (2020). *Pirstoutuvatko työurat?: teollisuusalat talouden ja teknologian murroksissa*. Tampere University Press.
- Ong, A. D., Uchino, B. N., & Wethington, E. (2016). Loneliness and Health in Older Adults: A Mini-Review and Synthesis. *Gerontology*, 62(4), 443–449.
- Orloff, A. S. (2009). Gendering the Comparative Analysis of Welfare States: An Unfinished Agenda. *Sociological Theory*, 27(3), 317–343.
- Paajanen, A., Raamos, N., & Seppälä, S. (2012). *Sinkkuna: sinkkuuden kokemuksia Nyyti ry:n nettiryhmässä*. [Opinnäytetyö, Metropolia ammattikorkeakoulu].
- Pavot, W., & Diener, E. (1993). Review of the satisfaction with life scale. *Psychological Assessment*, 5(2), 164–172.
- Pearl, J. (2009). *Causality*. New York: Cambridge University Press.
- Perlman, D., & Peplau, L. A. (1984). Loneliness research: A survey of empirical findings. Teoksessa L. A. Peplau, S. Goldston (Toim.), *Preventing the harmful consequences of severe and persistent loneliness* (s. 13–46). U.S.: Government Printing office.
- Pessi, A. B. (2008). What constitutes Experiences of Happiness and Good Life: Building a Novel Model on the Everyday Experiences. Teoksessa H. Tissari, A. B. Pessi, M. Salmela (Toim.), *Happiness: Cognition, Experience, Language*. Helsinki: Helsinki Collegium for Advanced Studies.
- Pietilä, I., Jurva, R., Ojala, H., & Tammela, T. (2018). Seeking certainty through narrative closure: men’s stories of prostate cancer treatments in a state of liminality. *Sociology of Health & Illness*, 40(4), 639–653.

- Pinquart, M. (2003). Loneliness in Married, Widowed, Divorced, and Never-Married Older Adults. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20(1), 31–53.
- Potter, J. (2019). Work and Intimacy: Reassessing the Career/Couple Norm through a Narrative Case Approach. *Sociological Research Online*, 24(3), 261–277.
- Pylkkänen, A. (2006). Perhe yksityisalueena. *Lakimies*, 7–8, 1104–1117.
- Pylkkänen, A. (2007). Liberal Family Law in the Making. Nordic and European Harmonisation. *Feminist Legal Studies*, 15(3), 289–306.
- Pylkkänen, A. (2012). *Vaihtoehto avioliitolle: seksuaalisuudesta yhteistalouden sääntelyyn*. Tampere: Vastapaino.
- Pyykkönen, M. (2016). Väestörakenteen muutos selittää yksinasumisen yleistymistä. *Yhteiskuntapolitiikka*, 81(2), 221–226.
- Rabinovitz, L. (1989). Sitcoms and Single Moms: Representations of Feminism on American TV. *Cinema Journal*, 29(1), 3–19.
- Ranzini, G., Lutz, C., & Gouderjaan, M. (2016). Swipe Right: An Exploration of Self-Presentation and Impression Management on Tinder. Conference paper. 66th Annual Conference of the International Communication Association. Fukuoka, Japan.
- Reynolds, J. & Wetherell, M. (2003). The discursive climate of singleness: The consequences for women's negotiation of a single identity. *Feminism & Psychology*, 13(4), 489–510.
- Reynolds, J., Wetherell, M., & Taylor, S. (2007). Choice and chance: negotiating agency in narratives of singleness. *Sociological Review*, 55(2), 331–351.
- Richmond, P., & Roehner, B. M. (2017). Impact of marital status on health. *Physica A*, 486, 542–553.
- Roseneil, S. (2006). On not living with a partner: Unpicking coupledness and co habitation. *Sociological Research Online*, 11(3): 1–14.
- Roseneil, S. (2010). Intimate Citizenship: A Pragmatic, Yet Radical, Proposal for a Politics of Personal Life. *European Journal of Women's Studies*, 17(1), 77–82.
- Roseneil, S., Crowhurst, I., Hellesund, T., Santos, A. C., & Stoilova, M. (2020). *The Tenacity of the Couple-Norm: Intimate citizenship regimes in a changing Europe*. UCL Press.
- Rosenfeld, M. J. (2017). Who wants the Breakup? Gender and Breakup in Heterosexual Couples. Teoksessa D. F. Alwin, D. Felmlee, D. Kreager (Toim.), *Social Networks and the Life Course: Integrating the Development of Human Lives and Social Relational Networks* (s. 221–243). Springer.
- Ruskoaho, J., Vänskä, J., Heikkilä, T., Hyppölä, H., Halila, H., Kujala, S., ... Mattila, K. (2010). Postitse vai sähköisesti? Näkemyksiä tiedonkeruumenetelmän valintaan Lääkäri, 2008 -tutkimuksen pohjalta. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 47(4), 279–285.
- Russell, D. (1996). UCLA Loneliness Scale Version 3: Reliability, validity, and factor structure. *Journal of Personality Assessment*, 66(1), 20–40.
- Saari, J. (2012). *Onnellisuuspolitiikka Kohhti sosiaalisesti kestäväää Suomea*. Jyväskylä: Kalevi Sorsa -säätiö.
- Saari, J. (2015). *Huono-osaiset: elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla*. Helsinki: Gaudeamus.
- Saarinen, A., Airio, I., Kaikkonen, R., & Luoma, M.-L. (2013). Onnellisuus erityyppisillä asuinalueilla. *Yhteiskuntapolitiikka*. 78(5), 520–532.
- Sandelowski, M. (2000). Combining qualitative and quantitative sampling, data collection, and analysis techniques in mixed-method studies. *Research in Nursing & Health*, 23(3), 246–255.
- Sander, W. (2017). Religion, Religiosity, and Happiness. *Review of Religious Research*, 59(2), 251–262.

- Sandfield, A., & Perry, C. (2003). Accounting for Single Status: Heterosexism and Ageism in Heterosexual Women's Talk about Marriage. *Feminism and Psychology*, 13(4), 475–88.
- Savikko, N., Routasalo, P., Tilvis, R., & Pitkälä, K. (2006). Ikääntyneiden turvattomuus ja sen yhteys yksinäisyyden kokemiseen. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 43(3), 198–206.
- Seppänen-Järvelä, R., Åkerblad, L., & Haapakoski, K. (2019). Monimenetelmällisen tutkimuksen integroivat strategiat. *Yhteiskuntapolitiikka*, 84(3), 332–339.
- Sharp, E. A., Elliott, C., & Zvonkovic, A. (2011). Single Gay Men's Commitment and Long-Term Partner Preferences. *Journal of GLBT Family Studies*, 7(4), 349–67.
- Sievers, K., Kortelainen, O., & Leppo, K. (1974). *Suomalaisten sukupuolielämä*. Porvoo: Werner Söderström.
- Sihto, T. (2018). Sinkkunaisia ajan armoilla? *Sukupuolentutkimus* 31(1), 44–46.
- Sihto, T., Lahti, A., Elmgren, H., & Jurva, R. (2018). Naisvalitus ja parisuhteen epätasa-arvot. Teoksessa P. Eerola, H. Pirskanen (Toim.), *Perhe ja tunteet* (s. 279–298). Helsinki: Gaudeamus.
- Simpson, R. (2006). The Intimate Relationships of Contemporary Spinsters. *Sociological Research Online* 11(3), 1–12.
- Simpson, R. (2016). Singleness and self-identity: The significance of partnership status in the narratives of never-married women. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(3), 385–400.
- Solé-Auró, A., Jasilionis, D., Li, P., & Oksuzyan, A. (2018). Do women in Europe live longer and happier lives than men? *European Journal of Public Health*, 28(5), 847–852.
- Soons, J. P. M., Liefbroer, A. C., & Kalmijn, M. (2009). The Long-Term Consequences of Relationship Formation for Subjective Well-Being. *Journal of Marriage and Family*, 71(5), 1254–1270.
- Sormunen, M., Saaranen, T., Tossavainen, K., & Turunen, H. (2013). Monimenetelmätutkimus terveystieteissä. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 50(4), 312–321.
- Stack, S., & Eshleman, J. R. (1998). Marital status and happiness: A 17-nation study. *Journal of Marriage and the Family*, 60(2), 527–536.
- Stubbe, J.H., de Moor, M. H. M., Boomsma, D. I., & de Geus, E. J. C. (2007). The association between exercise participation and well-being: A co-twin study. *Preventive medicine*, 44(2), 148–152.
- Suen, Y. T. (2017) Older Single Gay Men's Body Talk: Resisting and Rigidifying the Aging Discourse in the Gay Community. *Journal of Homosexuality*, 64(3), 397–414.
- Sumter, S. R., Vandenbosch, L., & Ligtenberg, L. (2017). Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder. *Telematics and Informatics*, 34(1), 67–78.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2020a). *Asunnot ja asuinolot, Liitetaulukko 1. Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960–2019*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2020b). *Siviilisäädyn muutokset, 2019. Avioituvuus jyrkässä iässä – noin joka toinen naimisiin ennen 50. ikävuotta*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2020c). *Tulonjakotilasto. Väestöryhmittäiset tuloerot ja pienituloisuus, 2018, 1. Pienituloisuuden kehitys Suomessa vuosina 1966–2018*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT). (2020d). *Kuolemansyyt. 7. Itsemurhia edellisvuotta vähemmän*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Suoranta, J. (1998). *Jobdatus laadulliseen tutkimukseen*. 3. p. Jyväskylä: Gummerus.

- Taylor, A. (2012). *Single women in popular culture: The limits of postfeminism*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.
- THL (2020). *Toimeentulotuki, 2019: Toimeentulotuen saajien määrä laski. Tilastoraportti 22/2020*. Saatavissa <<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020061744704>>, luettu 13.2.2021.
- THL (2021). *Hyvinvointi*. Saatavissa <<https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>>, luettu 2.2.2021.
- Tiilikainen, E. (2016a). *Yksinäisyys ja elämänkulku: Laadullinen seuranta tutkimus ikääntyvien yksinäisyydestä*. [Väitöskirja. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta]. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Tiilikainen, E. (2016b). Yksinäisyys ja elämänkulku. *Lectio praecursoria. Gerontologia* 30(2), 91–93.
- Tijhuis, M. A., Jong-Gierveld, J. D., Feskens, E.J., & Kromhout, D. (1999) Changes in and factors related to loneliness in older men: The Zutphen Elderly Study. *Age Ageing*, 28(5), 491–495.
- Tilastokeskus (2020). *Findikaattori Elinajanodote*. Saatavissa <<https://findikaattori.fi/fi/46>>, luettu 14.10.2021.
- Time (2000) *Who needs a husband*. Cover picture 28.8.2008. Saatavilla <<http://content.time.com/time/magazine/0,9263,7601000828,00.html>>, luettu 15.10.2021.
- Timmermans, E., & de Caluwé, E. (2017). Development and validation of the Tinder Motives Scale (TMS). *Computers in Human Behavior* 70, 341–350.
- Tuomi, J., & Sarajarvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki.
- Tuomi, P (2018). Pakko katsoa? Nykypäivän provokatiivinen televisiotuotanto mediateollisuuden muotona. *Läbikuva*, 31(4), 48–79.
- Turunen, M. (2010). Vertaileva tutkimus leskeneläkejärjestelmistä Tanskassa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Italiassa ja Suomessa. (Topsos – Sosiaalivakuutuksen ammatillinen lisensiaattitutkimus. Turun yliopisto).
- TENK Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2013). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje, 2012. Helsinki: TENK.
- Törrönen, J., & Härkönen, J. (2016). Studying ritual and individual orientations to alcohol use: Drinking motives and their connection to intoxication in Finland in the, 2000s. *The International journal of drug policy*, 29, 33–40.
- Vaalavuo, M., Haula, T., & Bakkum, B. (2020). *Nuoret aikuiset, terveys ja toimeentulotuki*. THL Raportti 4/2020. Helsinki: THL.
- Vaarama, M., Moisio, P., & Karvonen, S. (2010) Johdanto. Teoksessa M. Vaarama, P. Moisio, S. Karvonen (Toim.) *Suomalaisten hyvinvointi 2010*. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos.
- Van Cappellen, P., Toth-Gauthier, M., Saroglou, V., & Fredrickson, B. (2016). Religion and Well-Being: The Mediating Role of Positive Emotions. *Journal of Happiness Studies*, 17(2), 485–505.
- Vandenbosch, L. & Eggermont, S. (2011). Temptation Island, The Bachelor, Joe Millionaire: A Prospective Cohort Study on the Role of Romantically Themed Reality Television in Adolescents' Sexual Development. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 55(4), 563–580.

- Veenhoven, R. (2013). Notions of the Good Life. Teoksessa S. A. David, I. Boniwell, A. C. Ayers (Toim.), *The Oxfors Hanbook of Happiness* (s. 161–173). Oxford: Oxford University Press.
- Vickery, J. R. (2009). "i HATE HATE HATE being single" and "why is getting a bf so hard for me?": Reproducing heteronormative femininity on URL.com. *Girlhood Studies*, 2(1), 40–53.
- Vuori, J. (2001). *Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa*. Tampere University Press: Tampere.
- Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The Experience of Emotional and Social Isolation*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Wilkinson, R., & Pickett, K. (2011). Tasa-arvo ja hyvinvointi: Miksi pienet tuloerot koituvat kaikkien hyväksi. (M. Myllyoja, suom.) Helsinki: HS kirjat.
- Wills, E. (2009). Spirituality and Subjective Well-Being: Evidences for a New Domain in the Personal Well-Being Index. *Journal of Happiness Studies*, 10(1), 49–69.
- Vilksa, M. (2006). *Vapaus vai vankila. Sinkkauden ja sinkkeujen representaatioita aikakauslehdissä*. (Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto).
- Wood, L. A., & Kroger, R. O. (2000). *Doing discourse analysis: Methods for studying action in talk and text*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications.
- Woodman, D. (2009). The mysterious case of the pervasive choice biography: Ulrich Beck, structure/agency, and the middling state of theory in the sociology of youth. *Journal of Youth Studies*, 12(3), 243–256. |
- Yang, K., Park, H. W., & Chung, C. J. (2018). Causal conditions for loneliness: a set-theoretic analysis on an adult sample in the UK. *Quality & quantity*, 52(2), 685–701.
- Yeung, W.-J. J., & Cheung, A. K.-L. (2015). Living Alone: One-person households in Asia. *Demographic research*, 32(40), 1099–1112.
- Yip, P. S.F., Yousuf, S., Chan, C. H., Yung, T., & Wu, K. C.-C. (2015). The roles of culture and gender in the relationship between divorce and suicide risk: A meta-analysis. *Social Science & Medicine*, 128, 87–94.
- Yoko, M., Nanako, T., Kawachi, N., & Maya, M. (2018). What Makes Super-Aged Nations Happier? Exploring Critical Factors of Happiness Among Middle-Aged Men and Women in Japan. *World Medical & Health Policy*, 10(1), 83–98.
- Yuval-Davis, N. (2006). Belonging and the politics of belonging. *Patterns of Prejudice*, 40(3), 197–214.
- Zadra, A., Pilon, M., & Donderi, D. C. (2006). Variety and Intensity of Emotions in Nightmares and Bad Dreams. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 194(4), 249–254.
- Zajicek, A. M., & Koski, P. R. (2003). Strategies of resistance to stigmatization among white middle-class singles. *Sociological Spectrum*, 23(3) 377–403.
- Zweig, J. S. (2015). Are Women Happier than Men? Evidence from the Gallup World Poll. *Journal of Happiness Studies*, 16(2), 515–541.
- Östlund, U., Kidd, L., Wengström, Y., & Rowa-Dewar, N. (2011). Combining qualitative and quantitative research within mixed method research designs: A methodological review. *International Journal of Nursing Studies*, 48(3), 369–383.

Kirjoituskutsu ilman parisuhdetta eläville miehille

Auta miesten hyvinvointia koskevan tiedon keräämisessä osallistumalla tutkimukseen!

Kuva: Matti Pikkujämsä

Oletko tällä hetkellä ilman vakituista parisuhdetta elävä suomalainen 25–64 vuotias mies?

Kerään ilman parisuhdetta elävien miesten kirjoitettuja tarinoita väitöstutkimukseni aineistoksi. Olet etsimäni henkilö huolimatta siitä, elätkö ilman parisuhdetta omasta tahdostasi vai toivotko itsellesi kumppania. Voit olla eronnut tai leski, mutta sinulla ei välttämättä tarvitse olla kokemusta parisuhteesta.

Väitöstutkimuksessani selvitän ilman parisuhdetta elävien hyvinvointiin ja onnellisuuden liittyviä tekijöitä. Osallistumalla tutkimukseen autat tuottamaan tietoa ilman parisuhdetta elävien tarpeista ja hyvinvoinnista.

Toteutan aineistonkeruun Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston verkkoalustalla (linkki ilmoitustekstin alaosassa). Keruun yhteydessä kysyn sinulta myös muutamia taustatietoja. Voit kirjoittaa tarinasi ensin tekstinkäsittelyohjelmalla ja kopioida valmiin tekstin verkkoalustalle.

Vastaamiseen kulunut aika riippuu tarinasi pituudesta, taustakysymyksiä ei ole montaa. Kerätyt tekstit ovat luottamuksellisia ja tulokset raportoidaan siten, että yksittäisiä henkilöitä ei voida tunnistaa.

Toivon, että tekstissäsi vastaat mahdollisimman laajasti seuraaviin kysymyksiin:

- Millaisena olet kokenut elämisen ilman parisuhdetta?
- Mitkä ovat erityisiä ilon tai surun aiheita elämässäsi?
- Mitä pidät syynä sille, ettei sinulla ole vakituista parisuhdetta?
- Miten haluaisit yhteiskunnan ottavan huomioon ilman vakituista parisuhdetta elävät?

Tutkimuksessani noudatetaan tutkimuseettisiä periaatteita. Kirjoituksista voidaan julkaista otteita analyysien yhteydessä. Otteen yhteydessä voidaan mainita kirjoittajan sukupuoli, ikä ja tieto siitä, kauanko kirjoittaja on ollut ilman vakituista parisuhdetta.

Kirjoituksista muodostettava sähköinen tutkimusaineisto arkistoidaan pysyvästi Yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon myöhempää tutkimus-, opiskelu- ja opetuskäyttöä varten. Oma vastauksesi arkistoidaan vain, jos annat siihen luvan. Arkistoitavia tekstejä muokataan tarvittaessa esimerkiksi poistamalla kolmansiin henkilöihin liittyviä tunnistetietoja. Henkilötietoja käsitellään tietosuoja-asetuksen mukaisesti.

Ennen vastaamistasi tutustu Pennan [käyttöohjeisiin](#), joihin löydät linkin sivun yläpalkista. HUOM! Palvelussa on huoltoikkuna torstaisin kello 7.00–10.00, jolloin palvelussa voi olla käyttökatkoja. Tietoaarkisto ei takaa Pennan käytettävyyttä kyseisenä aikana.

Aineistoa kerätään 5.5.-6.7.2018, voit jakaa kirjoituskutsua vapaasti. Jos haluat lisätietoja tutkimuksesta, älä epäröi ottaa yhteyttä:

Anu Kinnunen, Väitöskirjatutkija

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus

Tampereen yliopisto

Kinnunen.Anu.K@student.uta.fi

puh. 0400 799 181

Tutkimusta rahoittaa Suomen Kulttuurirahaston alainen Etelä-Savon maakunta- rahasto (2018–2019). Löydät lisätietoja tutkimuksesta ja osajulkaisuista [täältä](#).

JULKAISUT

- Julkaisu I Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo (2021) Suhteetonta elämää – Parisuhteettomien onnellisuustekijät. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti Janus. 29 (2), 141–159.
- Julkaisu II Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo (2018) Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti, 55(1), 22–34.
- Julkaisu III Kinnunen, Anu & Pietilä, Ilkka. The couple norm in digital stories of single men. Vertaisarvioitavana.
- Julkaisu IV Kolehmainen, Marjo & Kinnunen, Anu & Lahti, Annukka (2020) Parittomuuden politiikat. Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa. Yhteiskuntapolitiikka 85(4), 370–381.

JULKAISU I

Suhteetonta elämää – Parisuhteettomien onnellisuustekijät.

Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo

Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti Janus. 29 (2), 141–159.

DOI: <https://doi.org/10.30668/janus.89473>

Artikkelin käyttöön väitöskirjan osana on saatu kustantajan lupa

SUHTEETONTA ELÄMÄÄ – PARISUHTEETTOMIEN ONNELLISUUSTEKIJÄT

Anu Kinnunen: nuorempi tutkija, Tampereen yliopisto

Osmo Kontula: VTT, tutkimusprofessori, Väestöliitto

anu.kinnunen@tuni.fi; osmo.kontula@vaestoliitto.fi

Janus vol. 29 (2) 2021, 141–159

Tiivistelmä

Tässä tutkimuksessa selvitetään parisuhteettomien miesten ja naisten onnellisuuden yhteydessä olevia tekijöitä ja tarkastellaan, kuinka onnellisuus kytkeytyy intiimisuhteisiin, yksinäisyyden kokeemukseen, liikunnallisuuteen, alkoholin käyttöön, uskonnollisuuteen, terveyteen ja sosioekonomiseen asemaan. Aineistona käytetään FINSEX-kyselyn parisuhteettomien vastauksia (N=944) ja menetelmänä binääristä logistista regressioanalyysiä sekä ristiintaulukointia. Kysymme, eroavatko parisuhteettomat miehet ja naiset toisistaan onnellisuuden ja onnellisuuteen yhteydessä olevien tekijöiden suhteen. Tulokset osoittavat, että parisuhteettomat naiset ovat keskimäärin parisuhteettomia miehiä onnellisempia. Miehet raportoivat naisia useammin, että kumppanin löytäminen sitä kaivattaessa on vaikeaa. Parisuhteettomien naisten onnellisuus on vahvasti yhteydessä vähäiseen koettuun yksinäisyyteen. Parisuhteettomien miesten onnellisuutta puolestaan ennustavat voimakkaimmin vähäiset psykosomaattiset oireet ja liikunnallisuus.

JOHDANTO

Suomi on väestökyselyiden perusteella yksi maailman onnellisimmista maista (Helliwell ym. 2020). Suomessa on kuitenkin väestöryhmiä, jotka kokevat itsensä muita onnettomammiksi. Onnellisuutta mitataan monin eri tavoin. Suppeimmillaan ihmisen voidaan katsoa olevan onnellinen, mikäli hän on itse tyytyväinen elämäänsä. World Happiness Reportia varten kysytään subjektiivista arviota (asteikolla 1-10) siitä, kuinka lähellä oma elämä on parasta mahdollista elämää (Helliwell ym. 2020). Laajemmin tulkittuna ihminen ei voisi olla onnellinen, mikäli onnellille ei ole todellista oikeutusta. Tällainen onnellisuuskäsitys pitää sisällään onnellisuuden edellytyksinä sekä ympä-

ristöön että henkilön omiin kykyihin, kuten mielenterveyteen, liittyviä tekijöitä (Veenhoven 2013).

Monissa onnellisuutta tarkastelevissa tutkimuksissa avio- tai avoliitossa asuvat ovat yksin asuvia onnellisempia ja sosiaaliset suhteet näyttävät keskeisenä onnellisuuden lähteenä (Diener & Saligman 2002; Kainulainen 2014; Saarinen ym. 2013; Kontula 2011; Kontula & Saari 2016). Anne Birgitta Pessin (2008) mukaan perhe on tärkein onnellisuuden lähde, terveyden ja rakkauden seurattessa toisena ja kolmantena. Näiden jälkeen onnellisuutta tuottavat ystävät ja vakaat tulot. Parisuhteella on keskeinen merkitys ihmisten koetun onnellisuuden ja elämään tyytyväisyyden rakentajana eri-

tyisesti korkean elintason maissa (Richmond & Roehner 2017). Merkitys on aikaisemman tutkimustiedon mukaan erityisen suuri juuri Pohjoismaissa, sillä hyvinvointivaltioissa arvostetaan ihmissuhteita ja postmaterialistisia arvoja onnellisuuden lähteinä enemmän kuin tuloja tai omaisuutta (Saari 2012).

Parisuhteen merkitystä onnellisuuden lähteenä tukee teoria, jonka mukaan ihmisellä on perustarve kuulua joukkoon (Baumeister & Leary 1995). Teorian mukaan on keskeistä, että tekemisissä ollaan usein, kohtaamiset toistuvat saman henkilön kanssa, ja ovat emotionaalisesti miellyttäviä sisältäen tunteen yhteydestä. Tiedetään myös, että hyläytyksi tuleminen vähentää itsekeskeistä ajattelutapaa (Knowles 2014). Avio- tai avioliiton solmimisen myötä täyttyy myös normatiivinen parisuhdeoletta- ma, mikä voi osaltaan lisätä hyvinvointia (Musick & Bumpass 2012).

Parisuhteessa olevien vertaaminen parisuhteettomiin on kuitenkin ongelmallista, koska parisuhteeseen valikoituminen ei ole sattumanvaraista. On esimerkiksi esitetty, että onnelliset ihmiset valikoituvat parisuhteisiin ja naimisiin onnettomia helpommin (Stack 1998). Itsensä parisuhteessa onnettomaksi kokevat eroavat helpommin ja parantavat näin osaltaan parisuhteellisten onnellisuusprosenttia. Äskettäin vasten tahtoaan eronneet tai leskeksi jääneet eivät todennäköisesti ole kovin onnellisia. Tämä aiheuttaa parisuhteettomien ja parisuhteessa elävien vertailuun väkisinikin parisuhdeon- nea korostavaa vääristymää, jota on vaikea huomioda tuloksia tulkittaessa (DePaulo 2014).

Tämä tutkimus selvittää onnellisuuteen yhteydessä olevia tekijöitä tilanteessa, jossa vakituista parisuhdetta ei ole. Käytettävissä olevasta FINSEX-aineistosta on poimittu mukaan muuttujia, joilla on aikaisemmissa tutkimuksissa havaittu yhteys onnellisuuteen. Tällaisia tekijöitä ovat: yksinäisyys (Cacioppo ym. 2006), intiimisuhteet (Blanchflower & Oswald 2004), liikunnallisuus (Huang & Humphreys 2012), alkoholin käyttö (Koivumaa-Honkanen ym. 2012), uskonnollisuus (Van Cappellen ym. 2016), terveys (psykosomaattiset oireet) (Sun ym. 2016) ja sosioekonominen asema (tulot, työelämään sijoittuminen) (Berlin & Kaunitz 2015). Miehiä ja naisia tarkastellaan erikseen, koska aikaisemmissa tutkimuksissa on tullut esille onnellisuuden sukupuolisidonnaisuus ja parisuhdestatuksen erilainen vaikutus onnellisuuteen miehillä ja naisilla (Solé-Auró ym. 2018; Stavrova ym. 2011).

Aiempi parisuhteettomuutta koskeva tutkimus perustuu pääsääntöisesti haastatteluaineistoihin, ja kohderyhmänä on ollut vain joko miehet tai naiset (Budgeon 2008; Hostetler 2012; Lewis & Moon 1997; Reynolds ym. 2007). Nyt tehtävä tutkimus avaa parisuhteettomuuden kokemuksen mahdollista sukupuolittuneisuutta ja tarjoaa lisää ymmärrystä parisuhteettomien onnellisuuden ja siihen kytkeytyvän hyvinvoinnin ymmärtämiseen.

PARISUHTEETTOMIEN KASVAVA JOUKKO

Parisuhteellisten osuus Suomen väestössä on vähentynyt viimeisen viiden- toista vuoden aikana. Kehityskulun taustalla ei kuitenkaan ole havaittavis-

sa yksinelämistoiveiden samanaikaista lisääntymistä (Kinnunen & Kontula 2018). Pikemminkin sen taustalla vaikuttavat jo pitkään jatkunut nuoruusajan pidentyminen ilman vakituista kumppania, ikääntyvien parisuhteettomien määrän kasvu (SVT 2020), avo- ja avioerojen yleisyys (SVT 2019) sekä lisääntyneet toiveet niin potentiaalista kumppania kuin parisuhteen laatua kohtaan (Maksimainen 2014). Tässä tilanteessa on erityisen tärkeää sekä tutkijoiden että päättäjien ymmärtää tämän kasvavan väestöryhmän erityistarpeita.

Kaikki parisuhteettomat eivät asu yksin ja kaikki yksinasuvat eivät ole parisuhteettomia. Paremman tilastoinnin puuttuessa voidaan yksinasumisen kasvun nähdä heijastavan myös parisuhteettomuuden kasvua ja katkonaisuutta tai etäisyyden lisääntymistä parisuhteissa niin, että kumppanit asuvat yhä useammin toisistaan erillään. Koko Euroopan laajuisesti yksinasuvien osuus väestöstä kasvaa (Eurostat 2019). Suomessa yksinasuvien määrä on eurooppalaisittain korkea: kotitalouksista yhden hengen talouksia oli vuonna 2019 lähes 45 prosenttia (SVT 2020), kun koko Euroopan keskiarvo (vuonna 2017) oli 32 prosenttia (Eurostat 2019). Vain Norjassa ja Tanskassa yksinasuminen on yleisempää kuin Suomessa (Eurostat 2019).

Parisuhteettomuuden lisäksi, yksinäisyys on noussut viime aikoina poliittiseksi teemaksi ja saanut sen myötä paljon mediajulkisuutta. Yksinäisyyttä kokevia löytyy kaikista ikäryhmistä, aikuisväestössä yksinäisyyden kokemukset ovat yleisimpiä alle 30-vuotiailla ja yli 70-vuotiailla. (Junttila 2015; Sini ym. 2015.) Yksinasuvien keskuudessa

nuoret kokevat eniten yksinäisyyttä, keski-ikäisten ja eläkeikäisten kohdalla yksinäisyyttä kokevien osuudet vähenevät, mutta sosiaalinen eristyneisyys lisääntyy. Keski-ikäisistä yksinasuvista viidennes tapaa tuttaviaan harvemmin kuin kerran kuussa. Miesten kohdalla eristäytyneisyys on naisia yleisempää. (Terämä ym. 2018.) Yksinäisyyden on todettu heikentävän niin psyykkistä kuin fyysistäkin terveyttä (Müller & Lehtonen 2016). Yksinäisyys on yhteydessä koettuun hyvinvointiin yhtä voimakkaasti kuin sosioekonomisista muuttujista esimerkiksi tulot, työllisyys, koulutus ja varallisuus (Junttila ym. 2015). Yksinäisyys voidaan nähdä yhtenä sosiaalisen epätasa-arvon muodoista, sillä se heikentää kokonaisvaltaista hyvinvointia ja voi johtaa pienempiin tuloihin, heikompaan koulutukseen ja hankaluuteen työllistyä. Mekanismin taustalla voivat vaikuttaa yksinäisyyteen usein yhteydessä olevat tekijät, kuten aloitekyvyttömyys, masennus ja eristäytyneisyys (Junttila ym. 2015).

Parisuhteettomat ovat erityisen haavoittuvia yksinäisyyden kokemukselle (Kontula & Saari 2016), joten vastentahtoinen parisuhteettomuus tulisi huomioida myös yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä ihmisten kohtaamattomuudesta.

Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että naisten kokema yksinäisyys on tyypiltään miehiä useammin sosiaalista yksinäisyyttä, eli sosiaalinen verkosto on heikko eikä koeta kuuluvan mihinkään ryhmään. Miehet puolestaan kokevat naisia useammin emotionaalista yksinäisyyttä, joka kertoo läheisten luottamuksellisten ihmissuhteiden puutteesta (Junttila ym. 2015).

Yksi aikamme merkittävimmistä onnellisuuden tutkijoista Edward Diener muistuttaakin, että on tärkeää tehdä töitä sosiaalisten taitojen, läheisten ihmissuhteiden ja sosiaalisen tukiverkoston eteen, jotta voisi olla onnellinen (Diener & Oishi 2005). Yhteiskunnallisella päätöksenteolla voidaan vaikuttaa ihmisten onnellisuuteen ja siksi onkin tärkeää ymmärtää, miten eri väestöryhmien onnellisuus rakentuu (Kangas 2010).

MONENLAISET PARISUHTEETTOMAT JA ONNELLISUUS

Ilman parisuhdetta elämiseen on monia erilaisia polkuja. Avio- ja avoerot, seurustelusuhteiden päättymiset ja kumppanin kuolema ovat osasyitä. Parisuhteettomilla voi olla kokemuksia aikaisemmista suhteista, yhdessä asumisesta tai lapsia, mutta välttämättä ei mitään näistä. Kaikille sitä ensimmäistään kumppania ei ole löytynyt. Parisuhteettomuuteen voivat kytkeytyä myös lasten hankintaan, isyyteen ja äitiyteen tai siitä luopumiseen liittyvät asiat. On myös niitä, jotka viihtyvät yksin eivätkä toivokaan vakituista suhdetta.

Parisuhdestatuksen moniulotteisuutta kuvastaa se, että kaikki parisuhteessa elävät eivät kuitenkaan ole avoliitossa tai naimisissa eivätkä kaikki parisuhteettomat asu yksin. Rekisteriaineistoihin pohjaava tutkimus ei pysty tunnistamaan moninaisia elämäntilanteita, eikä näin anna parisuhteettomien tilanteesta täysin kattavaa kuvaa. Parisuhteella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa suhdetta, johon liittyy luonteeltaan vakituinen intiimisuuhde. Parisuhde voi siis olla avioliitto, avoliitto tai muu va-

kituinen seurustelusuhde. Parisuhteessa olevista suuri osa asuu kumppaninsa kanssa yhdessä. Tässä tutkimuksessa käytetty aineisto antaa meille mahdollisuuden lukea parisuhteellisiksi myös LAT (living appart together) suhteet ja vakituiset seurustelusuhdet ja näin voimme tarkastella täsmällisesti aidosti parisuhteettomia laajemman yksinasuvien joukon sijaan.

Yhteiskunnassa vallitsevat kulttuurisidonnaiset odotukset esimerkiksi taloudellisen menestyksen, itsenäisyyden ja perhekeskeisyyden suhteen vaikuttavat osaltaan parisuhteettomien hyvinvointiin (Lun & Bond 2016). Ajatus siitä, että asumisen tulisi aikuisiällä tapahtua kumppanin kanssa yhdessä, voi olla parisuhteettomalle hankala (Lahad 2017). Osa ihmisistä haluaa olla ilman parisuhdetta tai elää vähemmän perinteisissä parisuhdemalleissa. Parisuhteettomuuden ja yksin elämisen tutkimukseen keskittyneen brittisosologi Roona Simpsonin ilman kumppania eläviä naisia koskevassa tutkimuksessa (Simpson 2016) todetaan, että mikäli parisuhteettomuus ei ole oma valinta, voi tilanteeseen liittyä ulkopuolisuuden tunteita. Tutkimuksen naiset kokivat myös tarvetta selitellä omaa tilannettaan poikkeamana yleisestä parisuhdenormista.

Parisuhteettomien onnellisuutta selittävät todennäköisesti monet samat tekijät kuin parisuhteellisten kohdalla. On kuitenkin syytä olettaa, että ilman parisuhdetta elävien onnellisuutta selittävien tekijöiden lista poikkeaa jossain määrin parisuhteellisista. Esimerkiksi onnellisuuteen helposti yhdistettävä rakkauden kokeminen liittyy usein vakinaiseen parisuhteeseen

(Kontula 2011). Parisuhteettomilla on myös muita harvemmin läheiseksi koettu perhe tai omia lapsia. Myös henkisen/psykkisen hyvinvoinnin ongelmat saattavat vaikuttaa parisuhteettomien onnellisuuskokemuksiin parisuhteellisia enemmän. Esimerkiksi ilman parisuhdetta elävillä miehillä on parisuhteellisia miehiä enemmän psykosomaattista oireilua ja yksinäisyyttä (Kinnunen & Kontula 2018).

Parisuhteettomien onnellisuutta tukevat itsenäisyyden luomat mahdollisuudet, kuten vapaus päättää itsenäisesti omasta ajankäytöstä, mutta haastavat yksinäisyyden kokemukset. Väestötasolla onnellisuuden tiedetään olevan yhteydessä sekä fyysiseen terveyteen että mielenterveyteen. Onnellisuuden on havaittu olevan yhteydessä terveyteen niin, että terveys lisää onnellisuutta ja onnellisuus terveyttä (Bjørnskov 2008; Kageyama 2012; Ngamaba ym. 2017; Saarinen ym. 2013). Aiemmassa tutkimuksessa on todettu, että terveyteen liittyvät hyvinvointivajeet ovat parisuhteettomilla miehillä yhteydessä kumppanin toivomiseen ja että parisuhteettomista miehistä vähiten psykosomaattisia oireita kokivat ne, jotka suhtautuivat elämään ilman kumppania positiivisesti (Kinnunen & Kontula 2018).

Amerikkalaistutkimuksessa on todettu seksuaalisen aktiivisuuden olevan positiivisesti yhteydessä onnellisuuteen (Blanchflower & Oswald 2004). Suomessa parisuhteessa elävillä on ilman vakituista kumppania eläviä enemmän seksiä ja pariskunnilla säännöllinen seksielämä ennustaa pitkää parisuhdetta (Kontula 2016). Ajankäyttötutkimuksissa on osoitettu intiimin kanssakäymi-

sen tärkeys naisille. Intiimi kanssakäyminen oli naisille eniten onnellisuutta tuottava yksittäinen aktiviteetti (Kahneman ym. 2004). Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään myös naisten seksuaalisen halukkuuden laskevan iän myötä miehiä nopeammin (Beutel ym. 2008).

Aikaisemman tutkimuksen pohjalta herääkin kysymys, miten parisuhteettomien onnellisuus rakentuu. Tässä tutkimuksessa kysymme, kuinka työikäisten parisuhteettomien miesten ja naisten onnellisuus kytkeytyy aikaisemmassa tutkimuksessa onnellisuuteen yhteydessä oleviin tekijöihin: intiimisuhteisiin, yksinäisyyden kokemukseen, liikunnallisuuteen, alkoholin käyttöön, uskonnollisuuteen, terveyteen ja sosioekonomiseen asemaan.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimuksen aineistona käytetään FINSEX-hankkeessa kerättyä suomalaisten seksuaalisuutta, asenteita ja käyttäytymistä kartoittavaa FINSEX-poikkileikkausaineistoa vuosilta 1992, 1999, 2007 ja 2015 (Sievers ym. 1974; Haavio-Mannila ym. 2001; Kontula 2008; Kontula 2016). Aineisto koostuu 6159 vastauksesta, joista 944 on ilman vakituista parisuhdetta eläviltä. Parisuhteettomien osuus on vastaajissa ollut nouseva ollen 14,1 prosenttia vuonna 1992 ja 18,4 prosenttia vuonna 2015. Aineistossa parisuhteettomat on kuitenkin yhdistetty, jotta saadaan tarkasteltua luotettavasti muuttujien eri luokkia. Parisuhteettomissa oli 519 naista ja 425 miestä. Aineiston tarkempi kuvaus on esitelty aikaisemman artik-

kelin yhteydessä (Kinnunen & Kontula 2018).

Kyselylomake sisältää kaikkiaan 127 kysymystä, joista osassa on myös alakohtia. Kysymykset ovat pysyneet pääpiirteisään samoina vuodesta toiseen. Nyt tehtävässä analyysissä käytetään vain osaa vastauksista ja keskitytään tarkastelemaan työikäisiä, 25–64 vuotiaiden ikäryhmää. Eläkeikäisillä arki poikkeaa merkittävästi muusta aikuisväestöstä ja nuorempien kohdalla parisuhdetilanteet ja toiveet vaihtelevat vielä paljon. Nuoruudessa parisuhteettomuus on myös yleisempää kuin vanhempana ja siten kulttuurisesti hyväksytympää. Tässä tutkimuksessa ei tarkastella erikseen seksuaalista suuntautuneisuutta, joskin aineistossa on sekä homo- että heteroseksuaaleja vastaajia.

Onnellisuus on subjektiivinen kokemus. Toisin sanoen jokainen määrittelee itse sen, mistä hänen oma onnellisuutensa koostuu. Yksinkertaisimmillaan onnellisuutta voidaan tiedustella suoraan, kuinka onnelliseksi vastaaja on tuntenut itsensä jonakin aikana. Onnellisuuden syyt voivat olla hyvinkin erilaisia liittyen mielihyvän kokemuksiin, osallisuuden tunteeseen tai laajempaan merkityksellisyyden kokemukseen. Vaihtoehtoisesti onnellisuutta voidaan tutkia kysymyksellä tyytyväisyydestä elämään kokonaisuudessaan tai yhdistelemällä erilaisia koetun hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Lomakkeessa onnellisuutta oli mitattu kysymyksellä: ”Millainen on elämäntilanteenne juuri nyt?” Kysymyksen viittaus elämäntilanteeseen antaa selvän ohjeistuksen, että vastaajan tulisi ajatella nykyistä elämäntilannettaan kuvaavaa onnellisuutta eikä hetkellistä emotionaaliseen tilaan

liittyvää onnellisuutta. Vastausvaihtoehdot olivat: ”hyvin onnellinen”, ”melko onnellinen”, ”ei onnellinen eikä onneton”, ”melko onneton” ja ”hyvin onneton”. Analyysejä varten luokkia yhdistettiin seuraavasti: ”hyvin onnellinen” ja ”melko onnellinen” yhdistettiin luokaksi ”onnellinen” ja ”ei onnellinen eikä onneton”, ”melko onneton” ja ”hyvin onneton” yhdistettiin luokaksi ”onneton”.

Tarkasteltaviksi selittäviksi muuttujiksi valittiin yksinäisyys, intiimisuhteet, liikunnallisuus, alkoholin käyttö, uskonnollisuus, psykosomaattiset oireet (unettomuus, päänsärky, jännittyneisyys tai ahdistuneisuus, ylirasittuneisuus, yleinen väsymys tai heikkouden tunne, huimaus, painajaiset, käsien vapina, kuumotus tai hikoilu ilman ruumiillista työtä), tulot, työelämään sijoittuminen sekä taustamuuttujiksi sukupuoli, ikä, lapsettomuus ja tutkimukseen osallistumisvuosi. Psykosomaattisten oireiden osalta kysyttiin eri oireiden esiintymistiheyttä. Sukupuolikysymyksessä oli kaksi vastausvaihtoehtoa ”mies” ja ”nainen”. Liitetaulukossa yksi on esitetty FINSEX-aineistosta käytetyt kysymykset, niiden vastausluokat ja luokille tehty uudelleenluokittelu.

Vastausluokkia yhdistettäessä on sisällöllisesti samantyyppisiä luokkia yhdistetty. Esimerkiksi tuloluokissa tulokymmenykset on tiivistetty tulokvintiileiksi. Aineiston alkuperäiskysymykset ja luokittelut näkyvät liitetaulukossa 1.

Miesten ja naisten välisiä eroja onnellisuuden, sosioekonomisten muuttujien, psykosomaattisten oireiden ja elintapojen sekä intiimisuhteiden osalta analysoitiin ensin ristiintaulukoilla, joissa ti-

lastollisia eroja tarkasteltiin Khiin neliö -testin (chi² -testi) avulla.

Seuraavaksi, tarkastelimme onnellisuuden yhteydessä olevia tekijöitä erikseen miesten ja naisten parissa binääristen logististen regressiomallien avulla. Regressiomallista raportoimme vetosuhteen (odds ratio, OR), joka kertoo kustakin selittävistä muuttujasta johtuvan suhteellisen todennäköisyyden sille, että vastaaja pitää elämäntilannettaan onnellisena. Binäärisessä logistisessa regressioanalyysissä ei saada täsmällistä mallin selitystasetta, mutta malleillemme on laskettu likiarvoiset selitystasot (Pseudo R²).

Ensimmäisessä regressiotarkastelussa muuttujia tarkasteltiin yksi kerrallaan ja laskettiin muuttujakohtaiset vetosuhteet kullekin muuttujalle. Seuraavassa vaiheessa tämän tarkastelun pohjalta rakennettiin miehille ja naisille erilliset selitysmallit, jotka kontrolloivat myös muuttujien yhteisvaikutuksen. Malleihin otettiin mukaan ainoastaan yksittäisten muuttujien tarkastelussa merkitseviksi todettuja muuttujia. Aineistossa kaikki vastaajat eivät ole vastanneet kaikkiin kysymyksiin. Useita muuttujia sisältävissä malleissa otettiin mukaan tarkasteluun vastaamattomien luokka niiden muuttujien kohdalla, joissa yli 5 prosenttia oli jättänyt kysymykseen vastaamatta. Näin haluttiin estää aineiston suppeneminen regressiomallissa muiden muuttujien osalta.

PARISUHTEETTOMAT MIEHET JA NAISET

Tulokset paljastavat, että työikäisistä parisuhteettomista naisista suurempi osuus, 60 prosenttia, oli onnellisia,

kun taas vastaavassa tilanteessa olevista miehistä onnellisia oli vain 40 prosenttia (Taulukko 1). Miehet kokivat myös naisia enemmän yksinäisyyttä. Miehistä viisi kuudesta koki jossain määrin yksinäisyyttä, naisista kaksi kolmesta. Naisista yli puolella asui kotonaan oma lapsi tai lapsia, miehistä vajaalla kolmanneksella. Ilman parisuhdetta oleville naisille uskonnolla oli suurempi merkitys kuin miehille. Naisista 44 prosenttia piti uskontoa tärkeänä tai erittäin tärkeänä, kun miehistä näin koki vain 26 prosenttia.

Parisuhteettomat miehet olivat seksuaalisesti aktiivisempia kuin ilman parisuhdetta olevat naiset. Naisista kaksi viidestä ilmoitti, että he eivät ole ollenkaan seksuaalisesti aktiivisia, miehillä vastaava osuus oli hieman alle kolmannes. Edellisestä yhdyntästä kulunut aika oli miehillä lyhyempi kuin naisilla. Naisissa oli yli kolmannes niitä, joilla edellisestä yhdyntästä oli kulunut jo yli kolme vuotta. Samaan aikaan parisuhteettomat naiset kuitenkin kokivat itsensä seksuaalisesti viehättävämmäksi kuin vastaavassa tilanteessa olevat miehet. Naisissa oli myös miehiin nähden kolminkertainen osuus vastaajia, jotka eivät olleet koskaan olleet tilanteessa, jossa olisivat kaivanneet sukupuolikumppania. Miehistä lähes puolet oli kaivannut kumppania ja kokenut, että kumppanin löytäminen oli vaikeaa. Naisista kumppanin löytämisessä vaikeuksia oli kokenut reilu kolmannes. Miehistä keskimäärin kuudenneksella ei ollut kokemuksia yhdyntästä, naisista kokemukset puuttuivat noin joka kymmenenneltä parisuhteettomalta vastaajalta. Ikä lisäsi yhdyntäkokemusten todennäköisyyttä.

Sekä naisista että miehistä yli puolet harrasti kunnon kohotukseen tai ylläpitoon tähtäävää liikuntaa vähintään kaksi kertaa viikossa. Miehistä noin viidennes ei harrastanut liikuntaa juuri lainkaan, naisissa liikuntaharrastus oli vähäistä vain joka kymmenennellä. Miehillä esiintyi naisia runsaampaa humalaan johtavaa alkoholinkäyttöä. Miehet olivat kuitenkin keskimäärin hieman naisia terveempiä. Miehistä oli enemmän niitä, joilla ei ollut lainkaan psykosomaattisia oireita ja naisilla oli enemmän oireiden kasautumista. Parisuhteettomat naiset kuuluivat

parisuhteettomia miehiä korkeampiin tuloluokkiin. Tätä selittää naisten korkeampi koulutustaso sekä se, että parempituloisilla miehillä on muita miehiä suurimpi todennäköisyys solmia parisuhde tai tulla valikoiduksi tällaiseen suhteeseen. Naisilla tulotasolla ei sen sijaan ole ollut yhteyttä siihen ovatko he solmineet parisuhteen. Miehistä työttömiä oli 17 prosenttia, naisista 11. Vastaajissa eläkkeellä olevien osuus oli noin 18 prosenttia, sekä naisilla, että miehillä. Tämä on varsin korkea prosentti ottaen huomioon, että tarkasteltava ikäryhmä on alle 65 vuotiaita.

Taulukko 1. Onnellisuus, sosioekonominen asema, psykosomaattiset oireet, elintavat, sosiaaliset suhteet ja seksuaalisuus, työikäiset parisuhteettomat miehet (n=519) ja naiset (n=425), FINSEX-aineistossa

	Nainen n = 519	Mies n = 425	merkitsevyys p-arvo		Nainen n = 519	Mies n = 425	merkitsev. p-arvo
	%	%		Sosiaaliset suhteet	%	%	
Onnellisuus			<0,001	Yksinäisyys			<0,001
onnellinen	61,2	39,2		yksinäinen	22,5	35,8	
ei onnellinen	38,8	60,8		vähän yksinäinen	44,1	46,5	
Ikäryhmä vuosina			<0,001	ei lainkaan yksinäinen	33,4	17,7	
25 - 34	22,4	35,1		Olen sukupuolisesti puoleensavetävä			<0,001
35 - 44	20,0	21,6		samaa mieltä	38,9	25,4	
45 - 54	24,1	24,1		ei samaa eikä erimielä	27,7	36,9	
55 - 64	33,5	21,9		erimielä	24,9	28,7	
Asuu lasten kanssa			<0,001	ei vastausta	8,5	8,9	
kyllä	28,4	9,9		Oletteko koskaan ollut yhdynnässä			0,002
Olen aikaisemmin ollut avo- tai avioliitossa			<0,001	en ole	8,0	14,5	
kyllä	69,5	44,2		Sukupuolielämäni on kokonaisuudessaan ollut			0,051
Tulokymmenys johon kuuluu			0,034	tydyttävää	37,2	37,2	
1) 1-2, alle 600€/kk netto (vuonna 2015)	18,7	23,1		en osaa sanoa	34,7	27,5	
2) 3 & 4, 601 - 1050 €/kk netto (vuonna 2015)	22,4	26,4		epätydyttävää	24,1	31,1	
3) 5 & 6, 1051 - 1450 €/kk netto (vuonna 2015)	30,4	21,9		ei vastausta	6,2	4,2	
4) 7 & 8, 1451 - 1850 €/kk netto (vuonna 2015)	14,6	15,6		Kumppanin löytäminen kaivattaessa			<0,001
5) 9 & 10 yli 1851 €/kk netto (vuonna 2015)	11,8	13,0		vaikeaa	29,7	38,6	
Työtilanne			0,013	ei helppoa eikä vaikeaa	12,9	22,6	
toisää tai opiskelija	69,1	63,4		helppoa	16,8	12,2	
työtön tai lomautettu	10,6	17,0		en ole kaivannut	24,5	9,2	
eläkkeellä	18,0	18,6		ei vastausta	16,2	17,4	
muu	2,3	0,9		Onko olemassa mies tai nainen joka todella rakastaa sinua			0,583
<i>Terveys ja elintavat</i>				kyllä	17,3	19,2	
Viimeisen kuukauden aika esiintyneet psykosomaattiset oireet				ei	77,1	74,1	
summa muuttujan keskiarvo	13,5	13,0		en tiedä (vaihtoehto vain 1992)	5,6	6,7	
Liikunta			<0,001	Kysymyksiin vastausvuosi			0,455
ainakin kaksi kertaa viikossa	65,5	54,4		1992	24,1	26,1	
2-4 kertaa kuukaudessa	21,2	22,7		1999	13,9	16,2	
muutaman kerran vuodessa	13,2	22,9		2007	32,9	28,7	
Katson uskonnon merkityksen elämässäni			<0,001	2015	29,1	28,9	
hyvin tärkeäksi	13,3	6,9					
tärkeäksi	30,9	19,1					
ei tärkeäksi	55,9	74,0					
Alkoholin käyttö humalaan asti			<0,001				
vähintään pari kertaa viikossa	0,2	6,6					
1-4 krt kuukaudessa	12,3	37,6					
harvemmin kuin kerran kuukaudessa	38,3	34,4					
en lainkaan	49,2	21,5					

ONNELLISUUDEN YHTEYS ERI OSATEKIJÖIHIN

Sekä naisten että miesten onnellisuutta lisäsi muuttujakohtaisissa yhden muuttujan binäärisissä regressiomalleissa tunne siitä, ettei ole yksin ja hyvä psykosomaattinen terveys. Tilastollisesti merkitseviä selittäjiä olivat myös oma koettu tyytyväisyys omaan sukupuolielämään kokonaisuudessaan, uskonnollisuus, oma koettu viehättävyys, liikunnan harrastus ja työ- tai opiskeluelämään kiinnittyminen.

Näiden muuttujien lisäksi naisilla onnellisuus oli yhteydessä korkeisiin tuloihin. Miehillä onnellisuutta lisäsivät edellisten lisäksi helpoksi koettu kumppanin löytäminen, rakkaan ihmisen olemassaolo ja vähäinen alkoholin humalakäyttö. Parisuhdehistoriaa kuvaava muuttuja ”oletko ollut avo- tai avioliitossa” ei osoittautunut parisuhteettomien onnellisuuden kannalta merkitseväksi selittäjäksi. Kotona asuvat lapset eivät vaikuttaneet onnellisuuteen merkitsevästi, kuten ei myöskään vastaajan ikäluokka tai kyselyyn osallistumisvuosi.

Yhdistelmämalliin tuotiin kaikki yhden muuttujan mallissa tilastollisesti merkitsevinä onnellisuutta selittäneet muuttujat. Malleista rakentui hieman erilaiset työikäisille miehille ja naisille. Yhdistelmämallissa naisilla merkittävimmit onnellisuuden selittäjiksi nousivat vähäinen koettu yksinäisyys ja hyvä psykosomaattinen terveys. Myös uskonnollisuus ja tulot säilyivät yhteismallissa merkitsevinä onnellisuuden selittäjinä. Näin rakennetulla mallilla saatiin parisuhteettomien naisten onnellisuutta selitettyä noin 46 prosent-

tia eli selitysasteeksi pseudo R^2 saatiin 0,46.

Tärkeimmiksi muuttujiksi miesten onnellisuutta selitettäessä osoittautui hyvä psykosomaattinen terveys, viikoittainen liikuntaharrastus ja vähäinen humalajuominen. Työ- tai opiskeluelämään kiinnittyminen ja tyytyväisyys omaan sukupuolielämään kokonaisuudessaan olivat myös keskeisiä onnellisuuden selittäjiä. Tämä yhdistelmämalli selitti miesten onnellisuutta noin 27 prosenttia eli miesten onnellisuuden selitysaste pseudo R^2 oli 0,27.

POHDINTA

Nyt tehty tutkimus osoittaa, että työikäiset parisuhteettomat naiset ovat miehiä merkitsevästi onnellisempia (naiset 61%, miehet 39%). Koko väestöä tarkastelevassa World Values Surveyhin pohjaavassa tutkimuksessa on todettu naisten suurempi tai vähintään miesten tasoa oleva onnellisuus (Zweig 2015), samaan tulokseen on tultu myös Japanissa (Yoko ym. 2018). Koko väestöä kuvaavat erot eivät kuitenkaan ole yhtä suuria kuin nyt näyttäytyvä parisuhteettomien onnellisuusero. 96 maata kattavassa onnellisuustutkimuksessa Gallup World Poll) sukupuolten välisen onnellisuuden eron suunta vaihteli maittain. Naiset olivat miehiä onnellisempia 27 maassa ja miehet naisia onnellisempia 16 maassa keskimääräisen onnellisuuseron ollessa vain 0.18 yksikköä, kun onnellisuutta kysyttiin asteikolla 1-10. (Meisenberg & Woodley 2015).

Parisuhteettomat miehet myös kokivat itseänsä parisuhteettomia naisia useam-

Taulukko 2. Onnellisuuden yhteys sosioekonomiseen asemaan, psykosomaattisiin oireisiin, liikuntaan, uskonnollisuuteen, alkoholin käyttöön, yksinäisyyteen, intiimisuhteisiin ja kyselyn suorittamisajankohtaan; binäärinen logistinen regressiomalli, parisuhteettomat naiset ja miehet.

	Miehet vakiointon			Miehet yhdistetty			Naiset vakiointon			Naiset yhdistetty		
	OR	95 % lv	p	OR	95 % lv	p	OR	95 % lv	p	OR	95 % lv	p
Ikäryhmä vuosina												
55 - 64	1						1					
45 - 54	1,019	0,56-1,84	0,951				1,04	0,65-1,66	0,871			
35 - 44	0,719	0,39-1,32	0,284				1,16	0,70-1,91	0,572			
25 - 34	1,059	0,62-1,80	0,831				1,27	0,80-2,07	0,340			
Netto tulot kuukaudessa (v. 2015 raja-arvot)												
1 (alle 600)	1						1			1		
2 (601-1050)	0,92	0,52-1,63	0,775				1,156	0,67-1,99	0,599	1,02	0,49-2,12	0,957
3 (1051 - 1450)	1,089	0,60-1,97	0,777				2,538	1,50-4,30	0,001 ***	2,54	1,21-5,34	0,014 *
4 (1451-1850)	1,404	0,74-2,67	0,300				2,402	1,28-4,52	0,007 **	2,82	1,19-6,66	0,018 *
5 (yli 1851)	1,618	0,82-3,18	0,163				1,986	1,02-3,85	0,042 *	2,42	0,95-6,17	0,064
Olen nykyisin												
työtön (tai muu)	1			1			1			1		
työssä tai opiskelen	1,93	1,01-3,37	0,021 **	2,38	1,19-4,80	0,015 *	3,27	1,29-3,74	0,004 **	0,79	0,35-1,77	0,571
eläkkeellä	1,69	0,86-3,33	0,127	1,27	0,55-2,94	0,575	2,015	0,92-3,28	0,089	0,77	0,30-1,96	0,576
Olen ollut avo- tai avioliitossa												
kyllä	1						1					
ei	1,03	0,60-1,54	0,871				0,96	0,65-1,42	0,846			
Elämäntilanteeni on juuri nyt												
hyvin tai melko yksinäinen	1			1			1			1		
hieman yksinäinen	1,81	1,15-2,84	0,010 **	1,42	0,81-2,47	0,220	6,08	3,62-10,20	p < 0,001 ***	5,46	2,95-10,13	p < 0,001 ***
ei lainkaan yksinäinen	3,06	1,72-5,43	p < 0,001 ***	1,89	0,90-3,94	0,091	22,45	12,1-41,64	p < 0,001 ***	19,9	9,58-41,31	p < 0,001 ***
Olen sukupuolisesti puoleensavetävä												
eri mieltä	1			1			1			1		
en samaa enkä eri mieltä	0,84	0,51-1,39	0,500	0,68	0,37-1,26	0,22	1,68	1,04-2,72	0,034 *	0,97	0,52-1,79	0,918
samaa mieltä	1,82	1,07-3,08	0,027 *	1,26	0,65-2,43	0,491	2,64	1,67-4,17	p < 0,001 ***	1,71	0,92-3,16	0,09
ei vastausta	1,27	0,61-2,78	0,525	0,57	0,18-1,80	0,335	2,01	0,98-4,12	0,058	0,66	0,16-2,82	0,577
Seksuaalielelämäni on kokonaisuudessaan ollut												
epätydyttävää	1			1			1			1		
ei tydyttävää eikä epätydyttävää	0,99	0,58-1,69	0,960	1,1	0,58-2,09	0,767	1,57	0,99-2,50	0,058	0,98	0,53-1,83	0,954
tydyttävää	2,37	1,46-3,84	p < 0,001 ***	2,03	1,07-3,83	0,03 *	2,82	1,76-4,53	p < 0,001 ***	1,72	0,93-3,21	0,086
ei vastausta	1,78	0,65-4,83	0,261	1,73	0,37-7,99	0,484	1,50	0,68-3,32	0,317	0,75	0,18-3,11	0,69
Onko olemissa joku joka rakastaa sinua?												
ei	1,00			1			1			1		
kyllä	1,87	1,13-3,09	0,015 *	1,72	0,91-3,24	0,096	1,03	0,64-1,66	0,913	0,91	0,45-1,85	0,801
en osaa sanoa	2,33	1,05-5,17	0,037 *	1,74	0,67-4,50	0,253	0,85	0,39-1,85	0,687	0,49	0,18-1,35	0,169
Halutessani kumppanin löytäminen on ollut												
vaikeaa	1			1			1			1		
ei helppoa eikä vaikeaa	1,48	0,88-2,48	0,140	0,92	0,48-1,79	0,813	0,98	0,55-1,75	0,932			
helppoa	2,50	1,32-4,72	0,005 **	1,07	0,48-2,41	0,869	1,40	0,81-2,43	0,230			
en ole etsinyt	1,70	0,84-3,45	0,142	1,19	0,47-3,01	0,708	1,18	0,73-1,91	0,510			
ei vastausta (ei kysytty vuonna 1999)	0,91	0,51-1,65	0,759	0,59	0,28-1,17	0,129	1,06	0,62-1,83	0,832			
Psykosomaattiset oireet (summamuuttuja)	0,89	0,84-0,94	p < 0,001 ***	0,89	0,84-0,96	0,001 **	0,77	0,72-0,82	p < 0,001 ***	0,82	0,76-0,88	p < 0,001 ***
Harrastan kuntoliikuntaa												
maksimissaan muutaman kerran vuodessa	1			1			1			0,117		
2-4 kertaa kuukaudessa	2,02	1,08-3,76	0,027 *	1,94	0,96-3,94	0,064	1,60	0,87-2,94	0,135	1,45	0,62-3,27	0,687
ainakin kaksi kertaa viikossa	2,75	1,61-4,69	p < 0,001 ***	2,57	1,41-4,68	0,002 **	1,74	1,03-2,94	0,039 *	1,16	0,57-2,37	0,373
Uskonto on elämässäni												
ei tärkeää	1			1			1			1		
tärkeää	1,26	0,77-2,08	0,358	1,39	0,76-2,56	0,278	1,16	0,79-1,73	0,449	1,27	0,75-2,15	0,371
hyvin tärkeää	2,86	1,30-6,26	0,009 **	2,22	0,85-5,77	0,103	3,20	1,67-6,12	p < 0,001 ***	3,94	1,80-8,76	0,001 **
Käytän alkoholia tosi humalaan asti												
pari kertaa viikossa	1											
1-4 kertaa / kuukaudessa	3,47	1,14-10,55	0,028 *	1,00			1			1		
harvemmin kuin kerran kk	3,26	1,07-9,95	0,038 *	1,14	0,67-1,93	0,627	1,13	0,63-2,02	0,679	1,38	0,63-3,02	0,423
En lainkaan	6,90	2,20-21,6	0,001 ***	2,18	1,14-4,14	0,018 **	1,10	0,63-1,94	0,727	0,99	0,43-2,26	0,973
Vastausvuosi												
1992	1						1					
1999	0,74	0,39-1,42	0,363				1,02	0,57-1,85	0,943			
2007	1,51	0,89-2,55	0,127				1,05	0,66-1,68	0,842			
2015	1,22	0,72-2,06	0,469				1,26	0,77-2,06	0,352			

R² = 0,27R² = 0,46

min yksinäiseksi. Miehistä vain 17,7 prosenttia ilmoitti, ettei koe itseään lainkaan yksinäiseksi. Aikaisemmissa suomalaisissa tutkimuksissa erityisesti keski-ikäiset miehet on tunnistettu yksinäisyyden kannalta haavoittuvaksi ryhmäksi (Kontula 2013; Kainulainen 2016). Tutkimuksen naiset myös kokivat miehiä useammin itsensä sukupuolisesti puoleensavetäväksi ja kokivat kumppanin löytämisen harvemmin vaikeaksi.

Naiset olivat miehiä liikunnallisempia ja uskonnollisempia. Suomessa myös väestötasolla vähintään kaksi kertaa viikossa ainakin puoli tuntia kerrallaan vapaa-ajan liikuntaa harrastavien osuus oli naisilla miehiä korkeampi (Turpeinen & Hakamäki 2018). Voidaan kuitenkin todeta, että sekä parisuhteettomat naiset että miehet liikkuvat muuta ikäryhmäänsä enemmän.

Parisuhteettomien naisten onnellisuus on hyvin vahvasti yhteydessä vähäisiin yksinäisyyden kokemuksiin. Tuloksissa parisuhteettomien naisten onnellisuus näyttäytyikin ensisijaisesti vähäisen yksinäisyyden ja hyvän psykosomaattisen terveyden sanoittamalta. Naisista lähes kolmanneksella asui samassa taloudessa lapsia. Lapset eivät kuitenkaan tilastollisesti merkittävästi vähentäneet yksinäisyyttä. Näyttääkin, että yksinäisyyttä lievittämään tarvitaan nimenomaan toinen aikuinen. Lasten onnellisuutta lisäävä vaikutus on todettu tilapäiseksi myös parisuhteessa elävillä (Myrskylä & Margolis 2014) ja 90 tutkimusta käsittelevässä review-artikkelin perusteella lasten hankinta laskee parisuhdetyytyväisyyttä (Twenge ym. 2003). Aikaisemmassa tutkimuksessa on todettu, että naimisissa olevat naiset ja miehet

kääntyvät tuen ja avun tarpeessa ensisijaisesti puolisonsa puoleen (Gerstel & Sarkisian 2006), parisuhteettomat tukeutuvat ystäviin, kollegoihin ja laajempaan perheeseen turvallisuuden ja kuuluvuuden tunteen saamiseksi. Sosiaalisten suhteiden verkoston ja sosiaalisiin aktiviteetteihin osallistuminen on todettu olevan yhteydessä onnellisuuteen. Kislevin (2019) tutkimuksessa tämän yhteyden todetaan olevan erityisen voimakas parisuhteettomilla, jotka onnistuvat naimisissa olevia paremmin hyödyntämään sosiaalista pääomaa onnellisuuden lähteenä.

Miksi tutkimuksessamme onnellisuus oli yhteydessä yksinäisyyteen juuri naisilla, mutta ei vakioidussa mallissa miehillä? Yksi selitys voisi olla, että sosiaalisia verkostoja on pidetty perinteisesti erityisesti naisten vahvuutena. Sosiaalisen verkoston puute näyttäytyy tällöin normista poikkeamana erityisesti naisten kohdalla. Yksinäisiksi itsensä kokevilla naisilla voi olla myös miehiä enemmän tarvetta sosiaalisen verkoston tarjoamaan tukeen käytännön asioissa.

Uskonnollisuus oli naisilla vähäisen yksinäisyyden ja vähäisten psykosomaattisten oireiden jälkeen merkittävin onnellisuuden selittäjä. Uskonnon vaikutusta onnellisuuteen on perusteltu osittain uskonnollisten yhteisöjen tuomalla sosiaalisella verkostolla. Uskonnollisuus säilyi naisilla mukana myös yhteismallin selittävässä muuttujissa, joten uskonto tarjoaa myös jotain muuta kuin vain lievitystä yksinäisyyteen. Vaikutusmekanismi ei kuitenkaan selviä nyt tehdystä tutkimuksesta. Aikaisemmissa tutkimuksissa uskonnollisuuden on todettu olevan yhteydessä parempaan stressin hallintaan ja

vähentävän masennuksen, itsemurhan, ahdistuksen ja päihteiden väärinkäytön todennäköisyyttä (Koenig 2009; Ano ym. 2005). Uskonnollisuuden on myös todettu olevan yhteydessä positiiviseen maailmankuvaan ja tarjoavan elämälle merkitystä myös vaikeina aikoina (Koenig 2009).

Naisten kohdalla tulotaso oli yhteydessä onnellisuuteen, mutta työtilanne ei. Miesten kohdalla puolestaan työssä tai opiskelemissa olo lisäsi onnellisuutta, mutta tulotaso ei ollut yhteydessä onnellisuuteen. Työttömyyden negatiivinen vaikutus erityisesti miesten hyvinvointiin on todettu myös aikaisemmassa tutkimuksessa (Clark ym. 2008). Mahdollista on myös, että hyvä työmarkkina-asema tukee pysyvän parisuhteen löytymistä. Ainakin naimisiinmenohalukkuus näyttäisi olevan yhteydessä kumppanin hyviin tuloihin (Wiik ym. 2010).

Raha antaa mahdollisuuden tehdä valintoja muista riippumattomana ja toteuttaa näin mahdollisesti omia toiveita. Tavaroiden ostamisen onnellisuusvaikutus tiedetään varsin lyhytaikaiseksi, mutta tapahtumana kuluttamisen käytäntöihin liittyy myös sosiaalisia piirteitä, jotka voivat luoda kestävämpiä onnellisuuden tunteita (Goldsmith & Flynn 2016). Yhteiset ostosreissut ystävien kanssa, matkailu ja kahvilakulttuurissa eläminen vaativat tuloja. Tutkimuksen naiset kuuluivat miehiä korkeampiin tuloluokkiin. Naisilla oli miehiä useammin lapsia samassa taloudessa, mikä voi osaltaan lisätä naisten elinkustannuksia. Voi olla mahdollista, että miehillä työ- tai opiskelupaikan sosiaaliset suhteet antavat merkityksellistä kuuluvuuden tunnetta, kun taas naisilla

tämä kuuluvuus rakentuu ensisijaisesti ystäväverkostoissa ja onnellisuutta selittää työelämään integroitumista kuvaava muuttujaa paremmin näitä verkostoja kuvaava yksinäisyysmuuttuja.

Sekä miehillä että naisilla psykosomaattiset oireet ovat vahvasti yhteydessä onnellisuuteen. Onnellisuuden ja terveyden välinen yhteys on odotettu löydös aiemman tutkimuksen perusteella (Richards ym. 2015; Bjørnskov 2008; Mathew & Paulose 2011; Dockray & Steptoe 2010; Boehm & Kubzansky 2012; Pressman & Cohen 2005), eivätkä parisuhteettomat tehneet tästä poikkeusta. Parisuhteettomat naiset saivat hieman miehiä korkeamman pisteluvun psykosomaattisten oireiden summamuuttujalla, mutta olivat kuitenkin miehiin verrattuna selkeästi onnellisempia. Tähän vaikuttanee varmasti ainakin kaksi eri tekijää. Ensinnäkin naisten pisteluku rakentui useista lieväoireisista vastaajista ja pienestä joukosta vakavasti monioireisia. Miesten keskuudessa oli naisia tyypillisempää, että oirehtivalla oireet toistuivat usein, mikä on omiaan alentamaan onnellisuuden tunnetta. Toiseksi naisten onnellisuutta määrittivät keskeisesti myös muut tekijät kuten vähäinen yksinäisyys.

Onnellisille miehille on tyypillistä, että he harrastivat kuntoliikuntaa vähintään kaksi kertaa viikossa. Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu liikunnan yhteys onnellisuuteen (Ruseski ym. 2014; Huang & Humphreys 2012; Balish ym. 2016) ja yhteyden olevan erityisen voimakas sosiaalisia suhteita tukevilla lajeilla (Downward & Rasciute 2011). Liikuntaharrastusta muihin harrastuksiin vertaavassa yhteensä 48 maata kattavassa tutkimuksessa todetaan urheiluseuraan kuulumisen ennustavan

onnellisuutta muuta seuratoimintaa paremmin (Balish ym. 2016). Liikunnan yhteyttä hyvinvointiin on selitetty ihmisen psykologisilla tarpeilla, kuten joukkoon kuuluminen, palautuminen työstressistä, autonomia ja tavoitteiden saavuttaminen (Kim & James 2019). Tässä tutkimuksessa ei kuitenkaan ollut mahdollista selvittää eri liikuntamuotojen yhteyttä onnellisuuteen.

Nyt tehty tutkimus vahvisti seksuaalisen tyytyväisyyden tärkeyden myös parisuhteettomien miesten onnellisuuden rakentajana. Vaikka miehet näyttivät tutkimuksessa keskimäärin seksuaalisesti naisia aktiivisempina, oli heidän joukossaan kuitenkin naisiin verrattuna enemmän niitä, joilta yhdyntäkokemukset puuttuivat täysin. Näyttää siis siltä, että parisuhteettomien miesten joukko jakautuu tässä naisia selkeämmin seksuaalisesti aktiivisiin ja passiivisiin. Siinä missä väestötöksissä hyvinvoinnin kärjessä on perhe, parisuhteettomilla ei läheisiä ihmissuhteita kuvaava ”on olemassa joku, joka rakastaa minua” noussut keskeiseksi selittäjäksi. Sosiaalisten verkostojen tyydyttävyyttä kuvasivat paremmin vähäinen yksinäisyys ja tyytyväisyys sukupuolielämään.

Yhteenvedon voidaan todeta, että työikäiset parisuhteettomat naiset ovat usein vastaavassa tilanteessa olevia miehiä onnellisempia, liikunnallisempia ja uskonnollisempia. Naisilla oli myös usein miehiä parempi sosioekonominen asema. Hyvän sosioekonomisen aseman on todettu miehillä olevan yhteydessä parisuhteeseen valikoitumiseen, naisilla vastaavaa yhteyttä ei ole havaittu (Konttula 2008). Tyytymättömyys omaan sukupuolielämään kokonaisuudessaan,

psykosomaattinen oireilu ja humalaan asti juominen yhdistettynä liikunnalliseen passiivisuuteen ja työelämän ulkopuolisuuteen kuvaavat parisuhteetonta miestä onnettomimmillaan. Työelämän ulkopuolisuus voi vaikuttaa itsetuntoon negatiivisesti, tyytymättömyys omaan seksuaalielämään kertoo pettymyksistä, ja näitä miehet pahimmassa tapauksessa lievittävät alkoholin voimalla.

Tutkimuksen muuttujat (intiimisuhteet, yksinäisyyden kokemus, liikunnallisuus, alkoholin käyttö, uskonnollisuus, psykosomaattiset oireet ja sosioekonominen asema) selittivät naisten onnellisuutta paremmin kuin miesten onnellisuutta. Tämä johtuu osittain siitä, että vaikka naiset kokivat miehiä harvemmin yksinäisyyttä, heikensi se esiintyesään onnellisuutta erittäin voimakkaasti nimenomaan naisten kohdalla. Miesten kohdalla yksinäisyys ei laskenut onnellisuutta yhtä voimakkaasti, vaikkakin miehet kokivat naisia useammin yksinäisyyttä. Onnellisuus ja yksinäisyys eivät siis ole aivan suoraviivainen dikotomia, vaikka yhteys onkin hyvin selvä. Näyttää siltä, että naiset pystyvät paremmin hyödyntämään sosiaaliset suhteensa onnellisuuden lähteenä, mutta mikäli näitä suhteita ei ole, laskee onnellisuus erittäin voimakkaasti. Parisuhteettomien naisten onnellisuutta voisi lisätä tukemalla heitä sosiaalisten suhteiden muodostamisessa, kun taas miesten kohdalla tuen tulisi kohdistua liikunnallisuuteen kannustamiseen ja alkoholin käytön vähentämiseen. Molemmat sukupuolet hyötyisivät myös psykosomaattiseen terveyteen tähtäävien palveluiden helposta saatavuudesta. Kuten kaikilla tutkimuksilla, tälläkin on rajoitteita. Yksilön onnellisuutta voidaan tulkita laajemmilla tai suppeammilla mittareilla. Laajempien kri-

teeristöjen mukaan ihminen voi olla onnellinen vain, jos annetut kriteeristöt esimerkiksi ympäristön ja elämän hyödyllisyyden osalta täyttyvät (Pavot & Diener 1993; Diener ym. 2009; Veenhoven 2013). FINSEX-tutkimuksessa on päädytty käyttämään suppeaa onnellisuuden määritelmää, jossa ihmisen onnellisuutta mitataan kysymällä vastaajan omaa arviota onnellisuudesta. Lisäksi käyttämämme FINSEX-aineistoa rajoittaa käytettävissä olevien muuttujien määrä. Esimerkiksi parisuhteen ulkopuoliset ystävyysuhteet ja perhesuhteet ovat todennäköisesti yhteydessä parisuhteettomien onnellisuuden merkittävästi, mutta niitä ei voitu selvittää, sillä suhdeverkostoa kuvaavia muuttujia ei ollut tässä aineistossa käytettävissä. Yksinäisyyden kokemuksen voidaan kuitenkin katsoa kuvaavan sosiaalisten suhteiden verkostoa laadullisesti hyvin. Yksinäisyyden kokemuksesta on lopulta kysymys siitä, että nykyinen elämä ei vastaa niitä odotuksia, joita sosiaaliselle elämälle annetaan. Onnellisuus on yksilön sisäinen tila ja ihminen voi myös erehtyä omasta tunnetilastaan (Haybron 2008). Tunnetilat ovat suhteessa aikaisemmin koettuun ja rajallinen kokemusmaailma tekee myös tunteiden tulkinnasta rajallista. Tutkija on tässä tilanteessa aina tutkittavien lausuntojen ja arvioiden varassa. Onnellisuus rakentuu myös olettamista. Ihmiset kiinnittävät onnellisuutta erilaisiin asioihin ja tilanteisiin yleisten onnellisuusolettamien pohjalta (Ahmed 2010). Esimerkiksi kuvitelma parisuhteen onnellisuutta lisäävästä vaikutuksesta voi saada henkilön kaipaamaan suhdetta, vaikka hänellä ei olisi mitään kokemusta parisuhteen vaikutuksesta onnellisuuteen.

Tietyissä väestöryhmissä, kuten esimerkiksi vankien ja alkoholistien parissa, voidaan olettaa ilman parisuhdetta elävien osuuden olevan korkeampi kuin muussa väestössä. Parisuhteettomia tarkasteltaessa on siksi tärkeää muistaa, että kokonaisväestöön perustuvilla kyselytutkimuksilla ei yleensä tavoiteta kaikkein huono-osaisimpia (Saari 2015). Yli 65-vuotiaissa naisissa parisuhteettomien osuus korostuu, tässä tutkimuksessa tarkasteltiin vain työikäisiä, joten tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin parisuhteettomiin. Parisuhteettomien onnellisuutta tutkittaessa tulisi jatkossa tarkastella parisuhteettomia erilaisissa elämäntilanteissa. Hyviä jatkotutkimuskohteita olisivat esimerkiksi maaseutujen ja kaupunkilaisten väliset erot ja parisuhteettomuus eri sosioekonomisissa luokissa. Parisuhteettomista ei voida puhua onnellisuuden suhteen yhtenäisenä joukkona, vaan tarkempaa tutkimusta tarvitaan.

Tutkimusta on rahoittanut Kulttuurirahaston Etelä-Savon maakuntarahasto.

KIRJALLISUUS

- Ahmed, Sara (2010) *The promise of Happiness*. London: Duke University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv125jkk2>
- Ano, Gene & Vasconcelles, Erin (2005) Religious Coping and Psychological Adjustment to Stress: A Meta-Analysis. *Journal of Clinical Psychology* 61 (4), 461–480. <https://doi.org/10.1002/jclp.20049>
- Balish, Shea M & Conacher, Dan & Dithurbide, Lori (2016) Sport and Recreation Are Associated With Happiness Across Countries. *Research Quarterly for Exercise and Sport* 87 (4), 382–388. <https://doi.org/10.1080/02701367.2016.1229863>
- Baumeister, Roy F & Leary, Mark R (1995) The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human

- Motivation. *Psychological Bulletin* 117 (3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Berlin, Martin & Kaunitz, Niklas (2015) Beyond Income: The Importance for Life Satisfaction of Having Access to a Cash Margin. *Journal of Happiness Studies* 16 (6), 1557–1573. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9575-7>
- Beutel, Manfred E. & Stöbel-Richter, Yve & Brähler, Elmar (2008) Sexual desire and sexual activity of men and women across their lifespans: results from a representative German community survey. *BJU International*, 101 (1), 76–82. <https://doi.org/10.1111/j.1464-410X.2007.07204.x>
- Bjørnskov, Christian (2008) Healthy and happy in Europe? On the association between happiness and life expectancy over time. *Social Science & Medicine* 66 (8), 1750–1759. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2008.01.031>
- Blanchflower, David G. & Oswald, Andrew J. (2004) Money, Sex and Happiness: An Empirical Study. *Scandinavian Journal of Economics* 106 (3), 393–415. <https://doi.org/10.1111/j.0347-0520.2004.00369.x>
- Boehm, J. K., & Kubzansky, L. D. (2012). The heart's content: The association between positive psychological well-being and cardiovascular health. *Psychological Bulletin* 138 (4), 655–691. <https://doi.org/10.1037/a0027448>
- Budgeon, Shelley (2008) Couple Culture and the Production of Singleness. *Sexuality* 11 (3), 301–325. <https://doi.org/10.1177/1363460708089422>
- Cacioppo, John T. & Hughes, Mary Elisabeth & Waite, Linda J. & Hawkey, Luise C. & Thisted, Ronald A (2006) Loneliness as a Specific Risk Factor for Depressive Symptoms: Cross-Sectional and Longitudinal Analyses. *Psychology and Ageing* 21 (1), 140–151. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.21.1.140>
- Clark, Andrew E. & Diener, Ed & Georgellis, Yannis & Lucas, Richard E. (2008) Lags and Leads in Life Satisfaction: A Test of the Baseline Hypothesis. *The Economic Journal* 118 (529), 222–243. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2008.02150.x>
- DePaulo, Bella (2014) A Singles Studies Perspective on Mount Marriage. *Psychological Inquiry* 25 (1), 64–68. <https://doi.org/10.1080/1047840X.2014.878173>
- Diener, Edward & Wirtz, Derrick & Tov, William & Kim-Prieto, Chu & Choi, D. & Oishi, Shiege & Biswas-Diener, Robert (2009) New Measures of well-being. *Social Indicators Research* 39, 247–266. https://doi.org/10.1007/978-90-481-2354-4_12
- Diener, Edward & Seligman, Martin E.P. (2002) Very happy people. *Psychological Science* 13 (1), 80–83. <https://doi.org/10.1111/1467-9280.00415>
- Diener, Edward & Oishi, Shigehiro (2005) The Nonobvious Social Psychology of Happiness. *Psychological Inquiry* 16 (4), 162–167. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1604_04
- Dockray, Samantha & Steptoe, Andrew (2010) Positive affect and psychobiological processes. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews* 35 (1), 69–75. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2010.01.006>
- Downward, Paul & Rasciute, Simona (2011) Does sport make you happy? An analysis of the well-being derived from sports participation. *International Review of Applied Economics* 25 (3), 331–348. <https://doi.org/10.1080/02692171.2010.511168>
- Eurostat (2019) Distribution of population by household types. <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tesov190&plugin=1>. Luettu 22.5.2019.
- Gerstel, Naomi R & Sarkisian, Natalia (2006) Marriage: The Good, the Bad, and the Greedy. *Contexts* 5 (4), 16–21. <https://doi.org/10.1525/ctx.2006.5.4.16>
- Goldsmith, Ronald & Flynn, Fleisa Reinecke (2016) The big five, happiness, and shopping. *Journal of Retailing and Consumer Services* 31, 52–61. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2016.03.007>
- Haavio-Mannila, Elina & Kontula, Osmo & Kuusi, Elina (2001) Trends in Sexual Life: Measured by national sex surveys in Finland in 1971, 1992 and 1999 and a comparison to a sex survey in St.Petersburg in 1996. Working Papers E 10/2001. The Population Research Institute. Helsinki: The Family Federation of Finland.
- Haybron, Daniel M. (2008) *The Pursuit of Unhappiness: The Elusive Psychology of Well-being*. Oxford: Oxford University Press.
- Helliwell, John F. & Layard, Richard & Sachs,

- Jeffrey & De Neve, Jan-Emmanuel (2020) World Happiness Report 2020. New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Hostetler, Andrew J. (2012) Singlehood and Subjective Well-Being among Mature Gay Men: The Impact of Family, Friends, and of Being "Single by Choice". *Journal of GLBT Family Studies* 8 (4), 361–384. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2012.705621>
- Huang, Haifang & Humphreys, Brad R. (2012) Sports participation and happiness: Evidence from US microdata. *Journal of Economic Psychology* 33 (4), 776–793. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2012.02.007>
- Junttila, Niina (2015) *Kavereita nolla: Lasten ja nuorten yksinäisyys*. Helsinki: Tammi.
- Junttila, Niina & Kainulainen, Sakari & Saari, Juho (2015) Mapping the lonely landscape: Assessing loneliness and its consequences. *The Open Psychology Journal* 8 (1), 89–96. <https://doi.org/10.2174/1874350101508010089>
- Kageyama, Junji (2012) Happiness and Sex Difference in Life Expectancy. *Journal of Happiness Studies* 13 (5), 947–967. <https://doi.org/10.1007/s10902-011-9301-7>
- Kahneman, Daniel & Krueger, Alan B & Schkade, David & Schwarz, Norbert & Stone, Arthur (2004) Toward National Well-Being Accounts. *American Economic Review* 94 (2), 429–434. <https://doi.org/10.1257/0002828041301713>
- Kainulainen, Sakari (2014) Raha ja rakkaus hyvinvoinnin lähteinä. *Yhteiskuntapolitiikka* 79 (5), 485–497.
- Kainulainen, Sakari (2016) *Yksinäisen elämänlaatu*. Teoksessa Juho Saari (toim.) *Yksinäisten Suomi*. Helsinki: Gaudeamus, 114–125.
- Kangas, Olli (2010) One hundred years of money, welfare and death: mortality, economic growth and the development of the welfare state in 17 OECD countries 1900–2000. *International Journal of Social Welfare* 19, 42–59. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2397.2010.00735.x>
- Kim, Jeeyon & James, Jeffrey D. (2019) Sport and Happiness: Understanding the Relations Among Sport Consumption Activities, Long- and Short-Term Subjective Well-Being, and Psychological Need Fulfillment. *Journal of Sport Management* 33 (2), 119–132. <https://doi.org/10.1123/jsm.2018-0071>
- Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo (2018) Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti* 55 (1), 22–34. <https://doi.org/10.23990/sa.69222>
- Kislev, Elyakim (2020) Social Capital, Happiness, and the Unmarried: a Multilevel Analysis of 32 European Countries. *Applied Research in Quality of Life*. 15, 1475–1492. <https://doi.org/10.1007/s11482-019-09751-y>
- Knowles, Megan L. (2014) Social rejection increases perspective taking. *Journal of Experimental Social Psychology* 55, 126–132. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.06.008>
- Koenig, Harold D (2009) Research on Religion, Spirituality, and Mental Health: A Review. *The Canadian Journal of Psychiatry* 54 (5), 283–291. <https://doi.org/10.1177/070674370905400502>
- Koivumaa-Honkanen, H & Kaprio, J & Korhonen, T & Honkanen, R J & Heikkilä, K & Koskenvuo, M (2012) Self-reported life satisfaction and alcohol use: a 15-year follow-up of healthy adult twins. *Alcohol and alcoholism* 47 (2), 160–168. <https://doi.org/10.1093/alcalc/agr151>
- Kontula, Osmo (2008) *Halu ja intohimo: Tietoa suomalaisesta seksistä*. Helsinki: Otava.
- Kontula, Osmo (2011) Hyvinvoinnin ja onnen tärkeät rakennusaineet: Parisuhde ja seksuaalinen intimitteetti. Teoksessa Osmo Kontula (toim.) *Suomalaisen hyvinvoinnin ja onnellisuuden tulevaisuus*. Helsinki: VL-Markkinointi, 262–273.
- Kontula, Osmo (2013) *Yhdessä vai erikseen?: tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä*. Helsinki: Väestöliitto.
- Kontula, Osmo (2016) *Lemmen paula: Seksuaalinen hyvinvointi parisuhdeonnan avaimena*. Perheparometri 2016. Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E50/2016. Helsinki: Väestöliitto.
- Kontula, Osmo & Saari, Juho (2016). *Yksinäisyys parisuhteessa*. Teoksessa Juho Saari (toim.) *Yksinäisten Suomi*. Helsinki: Gaudeamus.
- Lahad, Kinneret (2017) A table for one: A

- critical reading of singlehood, gender and time. Manchester: Manchester University Press.
- Lewis, Karen Gail & Moon, Sidney (1997) Always single and single again women: a qualitative study. *Journal of Marital and Family Therapy* 23 (2), 115–34. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1997.tb00238.x>
- Lun, Vivien & Bond, Michael (2016) Achieving Subjective Well-Being Around the World: The Moderating Influence of Gender, Age and National Goals for Socializing Children. *Journal of Happiness Studies* 17 (2), 587–608. <https://doi.org/10.1007/s10902-015-9614-z>
- Maksimainen, Jaana (2014) Avioliiton pelastamisesta parisuhteen hoitamiseen. *Sociologia* 51 (2), 123–138.
- Mathew, Jobin & Paulose, Cheramadathikudyl S. (2011) The healing power of well-being. *Acta Neuropsychiatrica* 23 (4), 145–155. <https://doi.org/10.1111/j.1601-5215.2011.00578.x>
- Meisenberg, Gerhard & Woodley, Michael A. (2015) Gender Differences in Subjective Well-Being and Their Relationships with Gender Equality. *Journal of Happiness Studies* 16 (6) 1539–1555. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9577-5>
- Musick, Kelly & Bumpass, Larry (2012) Reexamining the Case for Marriage: Union Formation and Changes in Well-being. *Journal of marriage and family* 74 (1), 1–18. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2011.00873.x>
- Myrskylä, Mikko & Margolis, Rachel (2014) Happiness: Before and After the Kids. *Demography* 51 (5), 1843–1866. <https://doi.org/10.1007/s13524-014-0321-x>
- Müller, Kiti & Lehtonen, Johannes (2016) Yksinäisyys, aivot ja mieli. *Teoksessa Juho Saari (toim.) Yksinäisten Suomi*. Helsinki: Gaudeamus, 73–95.
- Ngamaba, Kayonda Hubert & Panagioti, Maria & Armitage, Christopher J. (2017) How strongly related are health status and subjective well-being? Systematic review and meta-analysis. *European Journal of Public Health* 27 (5), 879–885. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckx081>
- Pavot, William & Diener, Ed (1993) Review of the satisfaction with life scale. *Psychological Assessment* 5 (2), 164–172. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.5.2.164>
- Pessi, Anne Birgitta (2008) *What constitutes Experiences of Happiness and Good Life: Building a Novel Model on the Everyday Experiences*. Teoksessa Heli Tissari, Anne Birgitta Pessi & Mikko Salmela (toim.) *Happiness: Cognition, Experience, Language*. Helsinki: Helsinki Collegium for Advanced Studies.
- Reynolds, Jill & Wetherell, Margaret & Taylor, Stephanie (2007) Choice and chance: negotiating agency in narratives of singlehood. *Sociological Review* 55 (2), 331–351. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2007.00708.x>
- Pressman, Sarah D. & Cohen, Sheldon (2005) Does positive affect influence health? *Psychological Bulletin*, 131 (6), 925–971. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.131.6.925>
- Richards, Justin & Jiang, XiaoXiao & Kelly, Paul & Chau, Josephine & Bauman, Adrian & Ding, Ding (2015). Don't worry, be happy: cross sectional associations between physical activity and happiness in 15 European countries. *BMC public health* 15 (1), 53–53. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1391-4>
- Richmond, Peter & Roehner, Bertrand M. (2017) Impact of marital status on health. *Physica A: Statistical Mechanics and its Applications* 486, 542–553. <https://doi.org/10.1016/j.physa.2017.05.079>
- Ruseski, Jane E. & Humphreys, Brad R. & Hallman, Kirstin & Wicker, Pamela & Breuer, Christoph (2014) Sport participation and subjective well-being: instrumental variable results from German survey data. *Journal of Physical Activity & Health* 11 (2), 396–403. <https://doi.org/10.1123/jpah.2012-0001>
- Saari, Juho (2012) *Onnellisuuspolitiikka. Kohti sosiaalisesti kestävää Suomea*. Jyväskylä: Kalevi Sorsa -säätiö.
- Saari, Juho (2015) *Huono-osaiset: elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla*. Helsinki: Gaudeamus.
- Saarinen, Arttu & Airio, Ilpo & Kaikkonen, Risto & Luoma, Minna-Liisa (2013) *Onnellisuus erityyppisillä asuinalueilla. Yhteiskuntapolitiikka* 78 (5), 520–532.
- Sievers, Kai & Kortelainen, Osmo & Leppo, Kimmo (1974) *Suomalaisten sukupuolielämä*. Porvoo: Werner Söderström.
- Simpson, Roona (2016) Singleness and self-

- identity: The significance of partnership status in the narratives of never-married women. *Journal of Social and Personal Relationships* 33 (3), 385–400. <https://doi.org/10.1177/0265407515611884>
- Sini, Toikka & Vuorjoki, Ona & Koskela, Tuomas & Pentala, Oona (2015) Aikuisväestön yksinäisyys ja järjestötoimintaan osallistuminen Suomessa – ATH-tutkimuksen tuloksia. Teoksessa Jukka Murto, Oona Pentala, Satu Helakorpi & Risto Kaikkonen (toim.) *Yksinäisyys ja osallistuminen, ATH-tutkimuksen tuloksia: Järjestökentän tutkimusohjelma*. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 9–14.
- Solé-Auró, Aida & Jasilionis, Domantas & Li, Peng & Oksuzyan, Anna (2018) Do women in Europe live longer and happier lives than men? *European Journal of Public Health* 28 (5), 847–852. <https://doi.org/10.1093/eurpub/cky070>
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2020) Asunnot ja asuinolot, Liitetaulukko 1. Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960–2019. Helsinki: Tilastokeskus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) (2019) Siviilisäädyn muutokset 2018. Helsinki: Tilastokeskus.
- Sun, Sun & Chen, Jiaying & Johannesson, Magnus & Kind, Paul & Burström, Kristina (2016) Subjective Well-Being and Its Association with Subjective Health Status, Age, Sex, Region, and Socio-economic Characteristics in a Chinese Population Study. *Journal of Happiness Studies* 17 (2), 833–873. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9611-7>
- Stack, Steven & Eshleman, J. Ross (1998) Marital status and happiness: A 17-nation study. *Journal of Marriage and the Family* 60 (2), 527–536. <https://doi.org/10.2307/353867>
- Stavrova, Olga & Fetchenhauer, De-flev & Schlösser, Thomas (2012) Cohabitation, Gender, and Happiness: A Cross-Cultural Study in Thirty Countries. *Journal of Cross-Cultural Psychology* 43 (7), 1063–1081. <https://doi.org/10.1177/0022022111419030>
- Terämä, Emma & Tiitu, Maija & Paavola, Juho-Matti & Vainio, Arttu & Määttänen, Niku & Miettinen, Anneli & Kontula, Osmo & Hiilamo, Heikki (2018) Yksinäisyys elinkaarta (Alone along the life cycle). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 66/2018.
- Turpeinen, Salla & Hakamäki, Matti (2018) Liikunta ja tasa-arvo 2017 Katsaus sukupuolten tasa-arvon nykytilaan liikuntalalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 6. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Twenge, Jean M & Campbell, W. Keith & Foster, Craig A (2003) Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-Analytic Review. *Journal of Marriage and Family* 65 (3), 574–583. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00574.x>
- Van Cappellen, Patty & Toth-Gauthier, Maria & Saroglou, Vassilis & Fredrickson, Barbara (2016) Religion and Well-Being: The Mediating Role of Positive Emotions. *Journal of Happiness Studies* 17 (2), 485–505. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9605-5>
- Veenhoven, Ruut (2013) Notions of the Good Life. Teoksessa Susan A David, Iloona Boniwell & Amanda Conley Ayers (toim.) *The Oxford Handbook of Happiness*. Oxford: Oxford University Press, 161–173. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199557257.013.0012>
- Wiik, Kenneth Aarskaug & Bernhardt, Eva & Noack, Turid (2010) Love or Money?: Marriage Intentions among Young Cohabitators in Norway and Sweden. *Acta Sociologica* 53 (3), 269–287. <https://doi.org/10.1177/0001699310374488>
- Yoko, Moriyama & Nanako, Tamiya & Kawachi, Nobuyuki & Maya, Miyairi (2018) What Makes Super-Aged Nations Happier? Exploring Critical Factors of Happiness Among Middle-Aged Men and Women in Japan. *World Medical & Health Policy* 10 (1), 83–98. <https://doi.org/10.1002/wmh3.256>
- Zweig, Jacqueline S. (2015) Are Women Happier than Men? Evidence from the Gallup World Poll. *Journal of Happiness Studies* 16 (2), 515–541. <https://doi.org/10.1007/s10902-014-9521-8>

Liitetaulukko 1. Kysymykset aineistossa, vastausluokat ja uudelleenluokittelu

Kysymykset aineistossa	Alkuperäiset vastausluokat	Muokatut luokat
Taustamuuttajat		
Minä vuonna olette syntyneet?	syntymävuosi	ikä vuosina
Oletko tällä hetkellä?	1 = naimaton, 2 = naimisissa asuen yhdessä puolison kanssa, 3 = naimisissa asuen erillään, 4 = eronnut, 5 = leski.	1 = ei naimisissa (1,4&5) 2 = naimisissa (2&3)
Asutteko tällä hetkellä avoliitossa?	kyllä/ei	
Onko Teillä muu parisuhde, mutta ette asu kuitenkaan yhdessä?	1 = ei ole, 2 = kyllä, yksi, 3 = on, kaksi tai useampia.	kyllä/ei
Oletteko solminut avo- tai avoliiton?	Kyllä/ei	
Asuuko Teidän kanssanne vakituisesti kumppaninne tai omia lapsia?	Kyllä/ei	
Onnellisuus		
Millaisena pidätte elämäenne juuri nyt?	1 = hyvin onnellista, 5 = hyvin onnetonta	1 = onnellinen (1&2) 2 = ei onnellinen (3,4&5)
Sosiaaliset suhteet		
Millainen on elämäntilanteenne juuri nyt?	1-4, 1 = hyvin yksinäinen, 4 = ei lainkaan yksinäinen.	1 = hyvin tai melko yksinäinen (1&2), 2 = Vähän yksinäinen (3), 3 = Ei lainkaan yksinäinen (4)
Olen sukupuolisesti puoleensavetävä?	1-5, 1 = täysin samaa mieltä, 5 = täysin eri mieltä	1= samaa mieltä (1&2), 2 = eri mieltä (4,5), 3 = ei samaa eikä eri mieltä
Oletteko koskaan ollut sukupuoliyhdyntässä?	1 = kyllä, 2 = ei	
Kun arvioitte omaa sukupuolielämäenne kokonaisuutena katsottuna, niin pidättekö sitä:	1-5, 1 = hyvin tyydyttävänä, 5 = hyvin epätyydyttävänä	1 = tyydyttävä (1&2), 2 = vaikea sanoa (3), 3 = epätyydyttävä (4&5)
Jos olette ollut sellaisessa tilanteessa, että olette kaivannut sukupuoliikumppania, onko kumppanin löytäminen ollut Teille:	1 = erittäin vaikeaa, 2 = melko vaikeaa, 3 = ei vaikeaa eikä helppoa, 4 = melko helppoa, 5 = täysin helppoa, 6 = en ole kaivannut sukupuoliikumppania	1 = vaikeaa (1&2), 2 = ei helppoa eikä vaikeaa (3), 3 = helppoa (4&5), 4 = En ole kaivannut sukupuoliikumppania (6)
Onko olemassa joku, joka rakastaa sinua?	1 = kyllä, 2 = ei, 3 = en osaa sanoa (vaihtoehto vuonna 1992)	
Terveys ja elintavat		
Onko teillä viimeisen kuukauden aikana esiintynyt a) unettomuutta, b) päänsärkyä, c) jännittyneisyyttä tai ahdistuneisuutta, 1 = ei juuri lainkaan d) yllärittuneisuutta, e) yleistä väsymystä tai heikkouden tunnetta, f) huimausta, g) painajaisunia, h) kärsien vapinaa, 2 = joskus i) kuumatusta tai hikoilua ilman ruumiillista ponnistelua? 3 = usein (Tarkastelussa käytetyssä summamuuttujassa esiintyvyyksien arvot on laskettu yhteen)		
Kuinka usein harrastatte liikuntaa, jonka tarkoituksena on fyysisen kuntonne kohottaminen tai ylläpitäminen, vähintään puoli tuntia kerrallaan?	1) päivittäin, 2) 2 – 3 kertaa viikossa, 3) kerran viikossa, 4) 2 – 3 kertaa kuussa 5) muutaman kerran vuodessa, 6) En koskaan, 7) En voi vaman tai sairauden takia harrastaa	1 = ainakin kaksi kertaa viikossa (1&2), 2 = 2-4 kertaa kuukaudessa (3&4), 3 = maksimissaan muutaman
Katsotteko uskonnon elämässänne?	1-4, 1 = hyvin tärkeä, 4 = ei lainkaan tärkeä	1 = hyvin tärkeä (1), 2 = tärkeä (2), 3 = ei tärkeä (3&4)
Kuinka usein käytätte alkoholia tosi humalaan asti?	1 = vähintään kerran viikossa, 2 = Pari kertaa viikossa, 3 = Kerran viikossa, 4 = Pari kertaa kuukaudessa, 5 = Noin kerran kuukaudessa, 6 = Noin kerran kahdessa kuukaudessa, 7 = 3-4 kertaa vuodessa, 8 = Kerran vuodessa tai harvemmin, 9 = En lainkaan	1 = vähintään pari kertaa viikossa (1&2), 2 = 1 - 4 kertaa kk (3,4,5), 3 = harvemmin kuin kerran kuussa (6,7,8), 4 = En lainkaan (9)
Sosioekonominen asema		
Oleteko tällä hetkellä?	1 = palkansaaja kokopäiväisesti, 2 = palkansaaja osapäivätoimisesti, 3 = maatalousyrittäjä, työssä perheen maatilalla, 4 = muu yrittäjä, 5 = työtön tai lomautettu ilman palkkaa, 6 = eläkkeellä, 7 = opiskelija, 8 = hoidatte kotia, 9 = muu vaihtoehto	1 = työtön (5), 2 = töissä tai opiskelija (1,2,3,4,7), 3 = eläkkeellä (6), 4 = muu (8,9)
Kuinka suuret ovat tulonne kuukaudessa, kun verot on vähennetty?	1-10, keräyskerroittain vaihtuvat viralliset väestön tulokymmenykset	1-5, keräyskerroittain vaihtuvat viralliset väestön tulokymmenkiilit, tulokymmenykset yhdistetty kvintileiksi 1) 1 & 2, alle 600€/kk 2) 3 & 4, 601 - 1050 €/kk 3) 5 & 6, 1051 - 1450€/kk 4) 7 & 8, 1451 - 1850 €/kk 5) 9 & 10 yli 1851 €/kk

JULKAISU II

Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin

Kinnunen, Anu & Kontula, Osmo

Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti, 55(1), 22–34

DOI: <https://doi.org/10.23990/sa.69222>

Artikkelin käyttöön väitöskirjan osana on saatu kustantajan lupa

Miesten parisuhteettomuuden yhteys hyvinvointiin

Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu parisuhteen vaikuttavan elämänlaatuun erityisesti miehillä. Parisuhteettomuuden valinnaisuudesta ei juuri puhuta ja ydinperheolettama elää vahvana. Tässä tutkimuksessa selvitettiin, missä määrin miehet toivovat parisuhdetta ja miten parisuhteettomuus on yhteydessä miesten hyvinvointiin. Yksin eläviä mutta itselleen parisuhdetta toivovia miehiä verrattiin miehiin, jotka elävät yksin ilman parisuhdettoiveita ja parisuhteessa oleviin miehiin. Hyvinvointia tarkasteltiin kolmen eri ulottuvuuden avulla: onnellisuus, yksinäisyys ja psykosomaattiset oireet. Tutkimus tehtiin kvantitatiivisin menetelmin, ja se perustuu Väestöliiton ja Helsingin yliopiston keräämään FINSEX-aineistoon vuosilta 1992, 1999, 2007 ja 2015. Aineistossa on 2797 iältään 25–64-vuotiasta miestä. Heistä joka kuudes elää ilman parisuhdetta. Tästä joukosta enemmistö toivoo itselleen parisuhdetta. Parisuhdetta itselleen toivovat miehet kokivat muita parisuhteettomia enemmän yksinäisyyttä. Heillä oli myös enemmän yllätyksellisyyttä, ahdistuneisuutta ja jännittyneisyyttä sekä painajaisia kuin niillä parisuhteettomilla miehillä, jotka eivät toivoneet parisuhdetta. Parisuhdetta itselleen toivovat eivät kuitenkaan olleet merkittävästi onnettomampia kuin muut parisuhteettomat. Kaikista vertailuryhmistä parhaiten voivat parisuhteessa olevat miehet. Tutkimustulokset osoittavat, että varsinaisen parisuhdetilanteen lisäksi hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi myös omat toiveet tilanteen suhteen. Tulosten perusteella näyttää myös, että miesten parisuhde toiveiden taustalla voi olla enemmän yksinäisyyden kokemuksen lievittämiseen kuin onnellisuuden tavoitteluun liittyviä motiiveja.

ASIASANAT: yksinäisyys, parisuhde, hyvinvointi, mies

ANU KINNUNEN, OSMO KONTULA

JOHDANTO

Tutkimuksessa selvitetään ilman parisuhdetta elävien (single), jatkossa parisuhteettomien, hyvinvoinnin yhteyttä parisuhdettoiveisiin. Parisuhteettomuus jaetaan toivottuun eli yksilön toiveiden mukaiseen parisuhteettomuuteen ja ei-toivottuun parisuhteettomuuteen. Tutkimuksen aineisto tarjosi mahdollisuuden tarkastella hyvinvointia kolmella eri ulottuvuudella, yksinäisyyden, onnellisuuden ja psykosomaattisten oireiden perusteella.

Tässä tutkimuksessa tutkimuksen kohteeksi on rajattu vain miehet, koska viimeaikaisissa parisuhteettomien tutkimuksissa (1–5) on usein tutkittu ensisijaisesti naisia. Miehiin kohdistuvaa parisuhteettomien tutkimusta on huomattavasti vähemmän ja se kohdistuu usein yksinomaan

homomiehiin (6–9). Erojen terveysvaikutuksia koskevien tutkimusten perusteella miehillä näyttäisi olevan naisia suurempi riski eron ja leskeytymisen aiheutuviin ongelmiin, kuten masennukseen ja kohonneeseen itsemurhariskiin (10–12).

HYVINVOINTI

Vielä kymmenen vuotta sitten pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa nähtiin hyvinvoinnin kytkeytyvän ihmisten käytössä oleviin resursseihin, kuten työhön, tuloihin, terveyteen ja asumiseen. Tutkimuksen keskiössä oli näiden resurssien sosioekonomisen kohdentumisen tarkastelu (13). Erityisesti viimeisten kymmenen vuoden aikana tutkimuksen painopiste on siirtynyt kokemukselliseen suuntaan. Koetun hyvinvoinnin käsite

lähenee elämäntyytyväisyyttä ja onnellisuutta. Elämäntyytyväisyys- ja onnellisuustutkimukset tulevat hieman eri taustoista, mutta Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa niitä voidaan pitää jokseenkin synonyymeinä keskenään ja käyttää mittaamaan hyvinvoinnin kokemusta (13). Elämäntyytyväisyyttä mittaavat tutkimukset pohjaavat elämänlaadun (quality of life) näkökulmaan, jossa huomioidaan laajasti elämän eri osa-alueita. Onnellisuustutkimuksissa puolestaan keskitytään onnellisuuteen ensisijaisesti tunteena ja subjektiivisena kokemuksena. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos seuraa Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksella (ATH) väestön ja eri väestöryhmien hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtuneita muutoksia. Koettua hyvinvointia mitataan siinä onnellisuuteen, elämänlaatuun, ihmissuhteisiin ja työhön tyytyväisyyteen liittyvillä kysymyksillä (14).

Anne Birgitta Pessin tutkimuksessa osallistujat nimesivät eniten onnellisuutta tuoviksi elementeiksi elämässään tärkeysjärjestyksessä perheen, terveyden, rakkauden, ystävät ja säännölliset tulot (15).

Sakari Kainulaisen tutkimuksissa on todettu parisuhdetilanteen olevan selvästi yhteydessä elämänlaatuun (16,17). Parisuhteessa elävien elämänlaatu oli parisuhteettomia korkeampi. Yksineläjien kohdalla miesten elämänlaatu oli naisia heikompi. Erityisen huono elämänlaatu oli tutkimuksen mukaan eronneilla ja naimattomilla miehillä (16). Ihmissuhteet, muilta tuleva kunnioitus ja rakkaus vaikuttavat tutkimustulosten mukaan vahvasti elämänlaatuun, vaikka talouden vaikutus otetaan huomioon (17,18). Kainulainen käytti tutkimuksissaan yleisesti käytettyä ja hyvinvointia laaja-alaisesti kartoittavaa Personal Well Being -indeksiä (19), joka arvioi ihmisten tyytyväisyyttä kahdeksalla elämän osa-alueella: elintaso, terveydentila, saavutukset elämässä, henkilökohtaiset ihmissuhteet, oma turvallisuus, kuuluminen ryhmiin, turvattu tulevaisuus sekä hengellisyys.

Suomalaisessa iäkkäitä koskevassa tutkimuksessa on todettu kumppanittomuuden ja sosiaalisten verkostojen puutteen lisäävän turvattomuutta, mikä heikentää elämänlaatua (20). Näyttääkin siltä, että hyvinvointivaltioissa, missä perustarpeet on tyydytetty läheisten ihmissuhteiden merkitys hyvinvoinnille korostuu ja varallisuuden merkitys vähenee (13,21). Onnellisuus

tutkimukset eri maiden välillä ovat hieman hankalasti vertailtavissa, koska odotukset sille, mitä yhteiskunnan tulisi tarjota muuttuvat elintason noustessa. Onnellisuus on siis jossain määrin suhteellista toisin kuin resurssipohjaisesti määritely hyvinvointi.

Toimivat ihmissuhteet lisäävät elämänlaatua ja vastaavasti monissa eri tutkimuksissa on todettu yksinäisyyden alentavan elämänlaatua (22,23). Yksinäisyyttä on määritelty eri tavoin. Tutkittaessa yksinäisyyttä voidaan asiaa kysyä suoraan tai käyttää kattavaa monikohtaista, esimerkiksi UCLAn, yksinäisyysmittaristoa (24). Yhteistä useille määritelmille kuitenkin on, että yksinäisyys nähdään sosiaalisten suhteiden puutteena, subjektiivisena kokemuksena ja luonteeltaan epämiellyttävä (25). Yksin oleminen ei siis välttämättä tarkoita yksinäisyyttä. Elisa Tiilikainen puhuu yksinäisyyden elämänkulullisesta luonteesta (26). Yksinäisyys saattaa liittyä johonkin elämänvaiheeseen tai olla koko elämää varjostava kokemus. Tiilikaisen tutkimukseen osallistuneilla iäkkäillä yksinäisillä ilmeni rakkauden ja kiintymyksen kaipuuta, yhteen kuulumattomuuden tunnetta sekä arvottomuuden ja tarpeettomuuden kokemuksia (27).

Margaret Wetherel ja Jill Reynolds (3) ovat tutkineet parisuhteettomien identiteetin määrittymistä. Neljä keskeistä tulkintaa, joita tutkimukseen osallistuneet naiset käyttivät apunaan määrittäessään omaa parisuhteettomuuttaan, olivat: parisuhteettomuus henkilökohtaisena vajaina, parisuhteettomuus sosiaalisena kuulumattomuutena, parisuhteettomuus itsenäisyytenä ja valintana sekä parisuhteettomuus itsensä toteuttamisena ja saavutuksena. Näistä edellä mainituista kaksi ensimmäistä näyttäytyivät negatiivisina ja kaksi viimeistä korostuneen idealisoituneina.

Myös englantilaisen Shelley Budgeonin (28) tutkimuksessa parisuhteettoman identiteettiä määrittäessä toistui ulkopuolisuuden tarinat ja oletusarvoisen normatiivisen parisuhteen ”toisella puolella” oleminen. Parisuhteettomuus tai sinkkuus on jo määritelmältään jonkin puutetta ja siinä mielessä negatiivinen ”puutteen identiteetti”. Vanessa May (29) toteaa, että kaikkein henkilökohtaisimpiakin kokemuksiamme muokkaa sosiokulttuurinen konteksti, jossa kyseinen kokemus ilmenee. Parisuhteettomuuden valinta on kontrastissa yleisen diskurssin kanssa, jossa pari-

suhteettomuus nähdään joko henkilökohtaisena epäonnistumisena tai muista valinnoista maksettuna hintana (1). Mikäli parisuhteettomuus nähdään ainoastaan kielteisesti, tuetaan samalla normatiivista perinnettä ja parisuhteen kulttuurista erikoisasemaa ainoana oikeana tapana elää (30).

Omaan parisuhteettomuuteen positiivisesti suhtautuminen edellyttää, että kykenee luomaan itselle positiivisen identiteetin. Elämän valinnat edustavat sitä mitä olemme, identiteettiämme ja viestiä muille siitä, millainen ihminen olemme (1). Myös parisuhteettomuudesta puhuttaessa keskeinen teema on valinnaisuus. Onko parisuhteettomuus itse valittua vai onko kyseessä ei-toivottu tilanne? Naisten keskuudessa tehdyssä tutkimuksessa (5) oman parisuhteettomuuden selitykset vaihtelivat paljon henkilökohtaisista ominaisuuksista ulkopuolisiin olosuhteisiin. Valinnan käsite ei ole kuitenkaan täysin yksiselitteinen, sillä parisuhteettomuus voidaan nähdä epäsopevaa kumppania parempana vaihtoehtona. Avioeron jälkeen saatetaan uuden suhteen solmimista pitää julkisena osoituksena ja todisteena sitä, että erosta on selvitty onnistuneesti (31).

Aikaisemman tutkimuksen pohjalta tiedämme onnellisuuden usein liitettävän keskeisiin tekijöihin perhe, rakkaus ja ystävät. Yksin elävien määrän jatkuvasti kasvaessa on keskeistä ymmärtää, miten parisuhteettomuuden valitseminen tai toivotun kumppanin puuttuminen heijastuu hyvinvointiin.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tässä tutkimuksessa selvitettiin parisuhteettomien miesten koettua hyvinvointia. Erityisesti tarkasteltiin tutkittavien tilannetta parisuhteettomuuden valinnan näkökulmasta.

Tarkastelimme tutkimuksessa seuraavia kysymyksiä:

- Esiintyykö parisuhdetilanteesta riippuvia hyvinvointieroja miesten keskuudessa, kuten kirjallisuudessa on esitetty?
- Eroaako parisuhdetta toivovien miesten hyvinvointi muista parisuhteettomista miehistä?

TUTKIMUKSEN AINEISTO JA MENETELMÄT

AINEISTON KUVAUS

Tutkimusaineisto on kerätty osana suomalaisen seksuaalisuutta, asenteita ja käyttäytymistä kartoittava FINSEX-tutkimushanketta (32–35). Tutkimuksen poikkileikkausaineisto on kerätty vuosina 1992, 1999, 2007 ja 2015. Aineiston on kerännyt Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos (1999, 2007 ja 2015) ja Helsingin Yliopiston kansanterveystieteen laitos (1992). Aineisto kattaa koko maan aikuisväestön ja perustuu väestön keskusrekisteristä poimitulle otannalle. Vastaukset on kerätty käyntihaastatteluina vuonna 1992 ja postikyselyllä vuosina 1999, 2007 ja 2015. Vuonna 2015 oli mahdollista vastata myös sähköisesti. Vastauslomake sisälsi 127 kysymystä, joista osassa oli myös alakohtia. Kysymykset ovat pysyneet pääpiirteissään samoina vuodesta toiseen. Nyt tehdyssä tutkimuksessa hyödynnettiin vain osaa vastauksista.

Mukaan valitut vastaajat olivat 25–64-vuotiaita miehiä. Nuoremmilla katsottiin parisuhteettomuuden kuuluvan ikävaiheeseen ja vanhemmilla ikääntymisen vaikuttavan ratkaisevasti parisuhdetilanteisiin. Tutkimukseen osallistui 2797 miestä. Vastaajien keski-ikä oli 44,1 vuotta. Mukana oli 425 parisuhteetonta miestä. Miesten seksuaalinen suuntautuminen ei ollut tässä tutkimuksessa tarkastelun kohteena.

Kyselytutkimuksen vastausprosentit olivat keräysvuosina 75,9 %, 45,8 %, 43,4 % ja 36,0 %. Vastausprosentti on laskenut huomattavasti vuodesta 1992 vuoteen 2015, mikä johtuu ensisijaisesti keräystavan muuttumisesta käyntihaastattelusta postikyselyyn. Otoskokoa on vastaavasti nostettu, ja mukana olevista vastauksista 24 % oli vuodelta 2015. Parisuhteettomia miehiä tutkittaessa on kuitenkin syytä muistaa, että kokonaisväestöön perustuvilla kyselytutkimuksilla ei yleensä tavoiteta kaikkein huono-osaisimpia (36). Huono-osaisia miehiä sisältävissä väestöryhmissä voi olettaa ilman parisuhdetta elävien osuuden olevan korkeampi kuin muussa väestössä. On myös mahdollista, että parisuhteettomat ovat vastanneet tutkimukseen parisuhteellisia harvemmin.

Taulukko 1. Aineiston jakautuminen vuoden ja parisuhdetilanteen mukaan n=2657 FINSEX 1992–2015.

	1992 n = 815		1999 n = 400		2007 n = 792		2015 n = 650		yhteensä n = 2657	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
toivoo parisuhdetta	54	6,6	38	9,5	69	8,7	70	10,8	230	8,7
ei toivo parisuhdetta	49	6	16	4	50	6,3	44	6,8	259	6,0
parisuhteessa	712	87,4	346	86,5	673	85	536	82,5	2267	85,3

Khiin neliö -testi, $p=0,06$

MITTARIT

Alkuperäiset kysymykset, niiden vastausvaihtoehdot ja vastausten uudelleenluokittelu on esitetty taulukossa 2. Taustamuuttujina on käytetty ikää ja tuloja. Varsinaiset tutkimusmuuttujat olivat parisuhdetilanne, onnellisuus, yksinäisyys ja psykosomaattiset oireet. Parisuhdetilannetta kysyttiin neljällä kysymyksellä. Aineiston analyysia varten parisuhdetilannetta kartoittavien kysymyksiä vastaukset luokiteltiin uudelleen. Todellinen parisuhdetilanne ja parhaana pidetty elämäntyyli yhdistettiin uudeksi kolmiluokkaiseksi muuttujaksi (katso taulukko 2.) seuraavasti: 1) ilman parisuhdetta olevat, jotka eivät toivo parisuhdetta (ei ole naimisissa, ei asu avoliitossa, ei ole muuta suhdetta eikä toivo parisuhdetta) 2) ilman parisuhdetta olevat, jotka toivovat parisuhdetta (ei ole naimisissa, ei asu avoliitossa, ei ole muuta suhdetta, toivoo parisuhdetta) 3) tällä hetkellä parisuhteessa olevat (on naimisissa tai on avoliitossa tai on muu suhde). Kaikki parisuhteessa olevat otettiin mukaan luokkaan 3 riippumatta heidän parisuhdetoiveistaan.

Yksinäisyyttä kysyttiin aineistossa elämäntilanteeseen viittaavalla kysymyksellä, samoin onnellisuutta (taulukko 2). FINSEX-kyselyyn sisältyi viimeisen kuukauden aikana esiintyneiden psykosomaattisten oireiden esiintyvyyttä ja esiintymisen tiheyttä kuvaava indeksi (35). Psykosomaattisista oireista otettiin mukaan tarkasteluun lähes kaikki aineistossa mukana olevat oireet eli unettomuus, päänsärky, jännittynisyys/ahdistuneisuus, yllärasittuneisuus, väsymys, huimaus, painajaisunet ja ilman ruumiillista ponnistelua esiintyvä hikoilu tai kuumotus.

MENETELMÄT

Aineistoa analysoitiin frekvensseinä, prosentteina, keskiarvoina ja keskihajontoina. Muuttujien välisiä yhteyksiä tarkasteltiin ristiintaulukoinnin ja Khiin neliö -testin sekä binäärisen logistisen regression avulla.

Parisuhteettomuuden yleisyyttä tarkasteltiin ikäluokittain prosenttijakaumina. Erojen tilastollista merkitsevyyttä tutkittiin ristiintaulukoinnilla ja Khiin neliö -testillä. Psykosomaattisia oireita tarkasteltiin vertaamalla parisuhdetta toivovien oireilua niihin miehiin, jotka eivät toivo itselleen parisuhdetta ja parisuhteessa oleviin miehiin.

Parisuhdetilanteen, onnellisuuden, yksinäisyyden, tulojen ja iän välistä yhteyttä selvitettiin edelleen binäärisellä logistisella regressioanalyysillä. Tarkastelu tehtiin kahdessa erillisessä vertailussa. Ensin verrattiin parisuhdetta itselleen toivovia parisuhteettomiin, jotka eivät toivo itselleen parisuhdetta (vertailu 1) ja sitten parisuhteessa eläviin (vertailu 2). Parisuhdetta itselleen toivovat ovat viiteryhmä molemmissa tarkasteluissa. Malleille laskettiin vakioimattomat ja vakioidut regressiokertoimet. Vakioimattomassa mallissa muuttujia on tarkasteltu yksi kerrallaan ja vakioidussa mallissa kaikki selittävät muuttujat, eli onnellisuus, yksinäisyys, ikä ja tulot, on otettu mukaan malliin samanaikaisesti. Tuloksissa esitetään jokaiselle muuttujan luokalle n , ristitulosuhte (OR), 95 % luottamusväli (lv) sekä p -arvo ja mallin selitysaste Nagelkerke R^2 . Tilastollisesti merkitsevänsä pidettiin arvoa $p < 0,05$ (37). Analyysiin käytettiin IMB SPSS 23 -ohjelmistoa.

Taulukko 2. Kysymykset aineistossa, vastausluokat ja uudelleenluokittelu.

Kysymys aineistossa	Alkuperäinen luokittelu	Uudelleenluokittelu
Taustamuuttajat		
Minä vuonna olette syntyneet?	syntymävuosi	ikä vuosina
Kuinka suuret ovat tulonne kuukaudessa, kun verot on vähennetty?	1–10, keräyskerroittain vaihtuva raja-arvot vuonna 2015 1 = alle 500€, 10 = yli 2050 €	1–4 = 1, 5–6 = 2, 7–8 = 3, 9–10 = 4
Parisuhdetilanne		
Oletko tällä hetkellä?	1 = naimaton, 2 = naimisissa asuen yhdessä puolison kanssa, 3 = naimisissa asuen erillään, 4 = eronnut, 5 = leski.	1 = ei naimisissa (1,4&5) 2 = naimisissa (2&3)
Asutteko tällä hetkellä avioliitossa?	kyllä/ei	
Onko Teillä muu parisuhde, mutta ette asu kuitenkaan yhdessä?	1 = ei ole, 2 = kyllä, yksi, 3 = on, kaksi tai useampia.	kyllä/ei
Asuuko Teidän kanssanne vakituisesti omia tai kumppaninne lapsia?	kyllä/ei	
Mitä seuraavista elämäntyyleistä pidätte itsellenne parhaimpana elämäne tässä vaiheessa?	1 = En halua sukupuolikokemuksia tai solmia sukupuolisuhdetta, 2 = En halua vakituisia kumppaneita, tilapäisiä kylläkin, kun siltä tuntuu, 3 = Haluan muutamia vakituisia kumppaneita, 4 = Haluan yhden vakituisen kumppanin, mutta en halua asua hänen kanssaan, 5 = Haluan asua kumppanini kanssa (ilman avioliittoa) mutta haluan lisäksi muita suhteita, 6 = Haluan asua kumppanini kanssa (ilman avioliittoa) enkä haluan lisäksi muita suhteita, 7 = Haluan olla naimisissa, mutta haluan tämän lisäksi muita suhteita, 8 = Haluan olla naimisissa, enkä halua muita suhteita, 9 = En osaa sanoa mikä olisi paras.	1 = en toivo vakituista parisuhdetta (1,2&9) 2 = toivon vakituista parisuhdetta (3,4,5,6,7&8)
Jos olette ollut sellaisessa tilanteessa, että olette kaivannut sukupuoli-kumppania, onko kumppanin löytäminen ollut Teille:	1 = erittäin vaikeaa, 2 = melko vaikeaa, 3 = vaikeaa eikä helppoa, 4 = melko helppoa, 5 = täysin helppoa, 6 = en ole kaivannut sukupuolikumppania	
Yksinäisyys, onnellisuus ja psykosomaattiset oireet		
Millainen on elämäntilanteenne juuri nyt?		1–4, 1 = hyvin yksinäinen, 4 = ei lainkaan yksinäinen.
Millaisena pidätte elämäanne juuri nyt?		1 = hyvin onnellista, 5 = hyvin onnetonta
Onko teillä viimeisen kuukauden aikana esiintynyt a) unettomuutta, b) päänsärkyä, c) jännittyneisyyttä tai ahdistuneisuutta d) ylläsuruttuneisuutta, e) yleistä väsymystä tai heikkouden tunnetta, f) huimausta, g) painajaisunia, h) käsien vapinaa, i) kuumotusta tai hikoilua ilman ruumiillista ponnistelua?		1 = ei juuri lainkaan 2 = joskus 3 = usein

Taulukko 3. Miesten parisuhdetoiveet ikäryhmittäin, FINSEX 2002–2015 n = 2657.

ikäryhmä	25–34 n= 697		35–44 n = 680		45–54 n = 671		55–64 n = 609		yhteensä n = 2657	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
toivoo parisuhdetta	84	12,1	56	8,3	42	6,3	49	5,5	231	8,7
ei toivo parisuhdetta	58	8,3	29	4,3	38	5,7	34	5,4	159	6,0
parisuhteessa	555	79,6	595	87,5	591	88,1	526	86,5	2267	85,3

TULOKSET

MIESTEN PARISUHDETIILANNE

Tutkimukseen osallistuneista miehistä 2657 kertoi parisuhdetoiveistaan. 15 % ilmoitti elävänsä tällä hetkellä ilman parisuhdetta. Ilman parisuhdetta elävistä kolme viidennestä (59 %) toivoi jonkinlaista vakituista parisuhdetta. Yksi neljännes (25 %) ei toivonut itselleen vakituista parisuhdetta. Loput 16 % eivät osanneet sanoa, millainen elämäntyylisi olisi heille paras. He eivät siis kyenneet sanomaan haluaisivatko he olla parisuhteessa ja jos, niin minkälaisessa. Parisuhdetta toivovat olivat myös olleet muita useammin tilanteessa, jossa olivat kokeneet parisuhteen löytämisen vaikeaksi.

PARISUHTEEN TOIVOMINEN IÄN MUKAAN

Taulukossa 3 on esitetty miesten parisuhdeettomuuden esiintyvyys ikäryhmittäin. Parisuhteen toivominen oli parisuhdeettomilla miehillä yleistä. Kaikissa ikäryhmissä yli puolet parisuhdeettomista toivoi elävänsä vakituksessa parisuhteessa. Voimakkainta parisuhteen toivominen oli 35–44-vuotiaiden ikäryhmässä, jossa kaksi kolmesta (66 %) parisuhdeettomasta miehestä toivoi itselleen kumppania (Taulukko 3). Parisuhdeettomia oli eniten nuorimman ikäryhmän (25–34-vuotiaiden) keskuudessa: heistä viidennes (20 %) eli ilman vakituista kumppania. Parisuhteessa oleminen oli yleisintä 45–54-vuotiaiden ikäryhmissä. 55–64-vuotiaiden ryhmässä toiveet parisuhteesta laskivat ja kumppania kaipaamattomien yksineläjien osuus oli korkein yli 60-vuotiailla, heistä puolet (49 %) piti itsenäistä elämää ilman kumppania hyvänä ratkaisuna. Erot eri luokkien välillä olivat tilastollisesti merkitseviä, $p < 0,001$.

PARISUHTEETTOMUUS JA HYVINVOINTITEKIJÄT

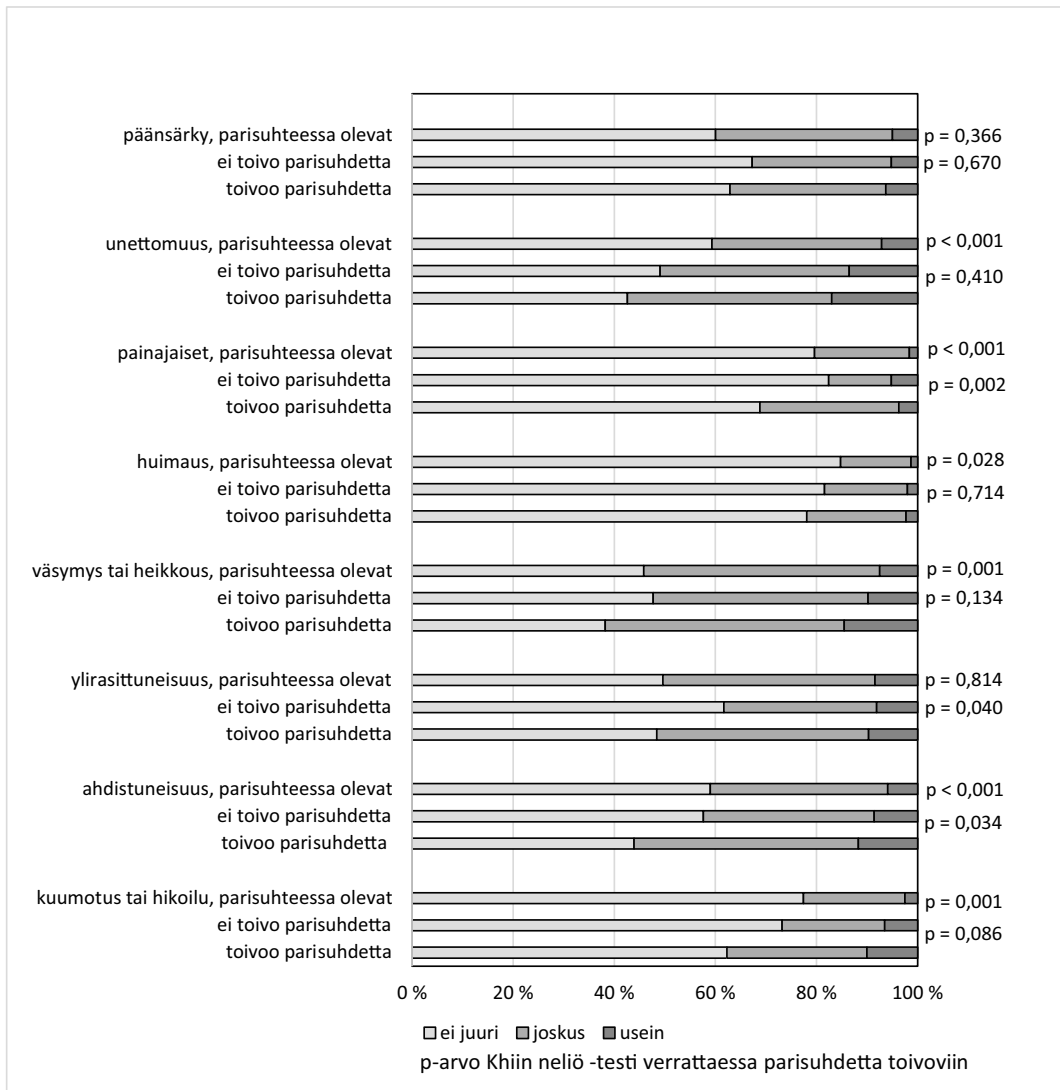
Parisuhdetta itselleen toivovien miesten psykoso-maattista oirehdintaa verrattiin yhtäältä miehiin, jotka eivät toivo parisuhdetta ja toisaalta parisuhteessa oleviin miehiin (Kuvio 1). Ne miehet, jotka toivoivat tällä hetkellä itselleen vakituista parisuhdetta, kokivat muita parisuhdeettomia enemmän seuraavia oireita: painajaisunia ($p = 0,002$), yllirasittuneisuutta ($p = 0,040$); jännittyneisyyttä ja ahdistuneisuutta ($p = 0,034$).

Parisuhteessa olevat miehet voivat analyysin tulosten perusteella paremmin kuin parisuhdeettomat miehet. He olivat ainoastaan yllirasittuneempia kuin miehet, jotka eivät toivo parisuhdetta. Yllirasittuneisuus saattoi johtua niin sanotusta ruuhkavuosisista, sillä yllirasittuneisuus oli korkeinta kaikista miehistä niillä, jotka asuivat yhdessä joko omien tai kumppanin lasten kanssa ($p = 0,036$).

Päänsärky osoittautui ristiintaulukoinneissa muuttujista ainoaksi, jolla ei ollut tilastollisesti merkitsevää yhteyttä parisuhdetilanteeseen.

Logistisella regressioanalyysillä tarkasteltiin parisuhdetilanteen yhteyttä onnellisuuteen, yksinäisyyteen, ikään ja tuloihin. Tulokset on esitetty taulukossa 4.

Ensimmäisessä vakioimattomassa vertailussa pyrittiin selittämään parisuhdetta toivovien ryhmään kuulumista (vertailu 1, parisuhdetta toivovat miehet vs. miehet, jotka eivät toivoneet parisuhdetta). Tarkasteltaessa muuttujia yksi kerrallaan havaittiin, että yksinäisyys ja tulot nousivat tärkeimmiksi selittäjiksi. Kun malli vakioitiin ja kaikki muuttujat (onnellisuus, yksinäisyys, ikä ja tulot) otettiin kerralla mukaan, saatiin mallin selitysasteeksi $R^2 = 0,045$. Vakioidussa mallissa ainoaksi tilastollisesti merkitseväksi selittäjäksi nousi tulot, tuloluokat 7 ja 8, $p = 0,009$. Parisuhteen toivominen korostuu tuloluokkien ääripäissä pieni- ja suurituloisissa.

Kuvio 1. Miesten raportoimien oireiden esiintyvyys parisuhdetilanteen mukaan, FINSEX 1992–2015 n = 2657

Toisessa vakioimattomassa vertailussa (vertailu 2, parisuhdetta toivovat miehet vs. parisuhhteessa olevat miehet) parisuhteen toivominen oli yhteydessä kaikkiin tarkasteltuihin muuttujiin. Korkeimmat vetosuhteet ja selitysasteet olivat yksinäisyydellä ($R^2 = 0,32$, $p < 0,001$), tuloilla ($R^2 = 0,065$, $p < 0,001$) ja onnellisuudella ($R^2 = 0,141$, $p < 0,001$). Kun malli vakioitiin ja kaikki muuttujat otettiin kerralla mukaan, saatiin mallin selitysasteeksi $R^2 = 0,37$. Mallia vakioitaessa kaikki selittävät muuttujat säilyivät tilastollisesti merkittävänä, onnellisuus ($p = 0,001$), yksinäisyys ($p < 0,001$), ikä ($p < 0,001$) ja tulot ($p < 0,001$).

Koska tutkimuksen aineisto on kerätty 23 vuoden aikana nähtiin tarpeelliseksi tarkastella myös aineiston yhtenäisyyttä. Eri keräyspisteistä saatuja aineistoja verrattiin toisiinsa muuttuja kerrallaan. Tehdyn ristiintaulukoinnin avulla oli havaittavissa, että vuonna 1992 monen tekijän kohdalla on voitu hieman paremmin kuin vuosina 1999, 2007 ja 2015. Erojen tilastollinen merkittävyys väheni, mikäli tarkastelu rajoitettiin ainoastaan parisuhdetta itselleen toivoviin miehiin. Koko ajanjaksolla yhtenäisenä muutossuuntana näkyi miesten ylirasittuneisuuden jatkuva väheneminen ja samalla myös vuosi vuodelta lisääntyvä onnellisuus. Aineistossa näkyy myös, että

Taulukko 4. Ei-toivotun parisuhteettomuuden yhteys onnellisuuteen, yksinäisyyteen, ikään ja tuloihin, logistinen regressioanalyysi FINSEX 1992–2015 n =2657.

	Tarkastelu 1 parisuhdetta toivoivat ja ne, jotka eivät toivo parisuhdetta						Tarkastelu 2 parisuhdetta toivoivat ja parisuhteessa olevat miehet.									
	Tarkastelu 1 vakioimaton 1			Tarkastelu 1 vakioitu 2			Tarkastelu 2 vakioimaton 1			Tarkastelu 2 vakioitu 2						
	n	OR	95 % lv	p	n	OR	95 % lv	p	n	OR	95 % lv	p				
Elämäne juuri nyt	R2 = 0,002															
hyvin onnellista	11	0,79	0,21-2,98	0,722	10	0,83	0,19-3,57	0,806	453	4,73	2,05-10,9	< 0,001	445	0,47	0,16-1,41	0,176
melko onnellista	145	0,88	0,44-1,75	0,707	143	1,25	0,58-2,67	0,569	1391	19,55	8,52-44,89	< 0,001	1368	1,45	0,76-2,76	0,256
ei onnellista eikä onnetonta	191	1,01	0,514-1,99	0,974	188	1,35	0,65-2,81	0,419	558	30,75	12,18-77,6	< 0,001	551	2,37	1,28-4,39	0,006
hyvin tai melko onnetonta	43	1			42	1			89	1			87	1		
Elämäntilanteenne juuri nyt	R2 = 0,015															
hyvin yksinäinen	23	1			23	1			33	1			32	1		
melko yksinäinen	115	1,82	0,69-4,84	0,228	113	1,97	0,69-5,42	0,208	157	40,14	18,76-85,88	< 0,001	155	42,07	17,03-103,92	< 0,001
vähän yksinäinen	181	1,82	1,00-3,33	0,051	176	1,76	0,94-3,32	0,078	527	44,06	27,95-69,44	< 0,001	521	30,02	17,97-50,07	< 0,001
ei lainkaan yksinäinen	71	1,34	0,77-2,33	0,294	71	1,26	0,71-2,24	0,429	1770	11,99	8,09-17,76	< 0,001	1743	8,63	5,66-13,18	< 0,001
Ikä	R2 = 0,004															
ikä	390	0,99	0,98-1,01	0,303	383	0,99	0,97-1,01	0,241	2498	0,98	0,97-0,99	0,001	2451	0,97	0,95-0,98	< 0,001
Tulor kuukaudessa	R2 = 0,02															
1-4 (alle 1050€)	183	1			183	1			609	1			606	1		
5-6 (1051€-1450€)	86	0,64	0,33-1,25	0,191	86	0,61	0,31-1,21	0,156	549	4,03	2,73-5,94	< 0,001	549	2,8	1,81-4,33	< 0,001
7-8 (1451€-1850€)	62	0,41	0,20-0,85	0,016	62	0,37	0,17-0,78	0,009	601	1,52	0,96-2,39	0,072	599	1,24	0,75-2,06	0,407
9-10 (yli 1851€)	52	0,53	0,24-1,15	0,107	52	0,49	0,22-1,09	0,079	698	1,11	0,69-1,78	0,681	697	1,06	0,63-1,79	0,817

1) vakioimaton: muuttujat tarkasteltu yksi kerrallaan erillisinä

R2 = 0,045

2) vakioitu: kaikki muuttujat samanaikaisesti mallissa mukana

R2 = 0,371

vastausprosentin laskiessa vuosina 2007 ja 2015 on samalla myös vastaajien sijoittuminen aikaisempaa korkeampiin tuloluokkiin korostunut. Parisuhteettomien alaryhmien tarkastelu ei ole vuositasolla luetettavasti mahdollista aineiston suppeudesta johtuen.

POHDINTA

Parisuhteettomuus oli yleisintä nuorimmassa 25–34-vuotiaiden ikäluokassa. Vaikka yksineläminen onkin yleistynyt (38), parisuhteettomuuteen tyytyväisten osuus laskee nopeasti iän myötä. Iäkkäimpien ryhmässä parisuhteettomuuteen tyytyväisyys kuitenkin kohoaa. Tähän voi ehkä olla syynä yksinelämiseen tottuminen tai oman kumppanin menetyksen hyväksyminen. Tutkimuksessa yli puolet parisuhteettomista toivoi parisuhdetta kaikissa tutkimuksen ikäryhmissä. Tämä tulos on yhteneväinen parisuhteettomien naisten tarinoita Britanniassa tutkineen Simpsonin tutkimustuloksien kanssa (1). Hän toteaa, että vaikka parisuhteettomien toimijuus omassa elämässään on vahvistunut, ei pitkittynyt parisuhteettomuus siltikään esiintynyt hänen tutkimien naisten tarinoissa toivottuna tilanteena.

Nyt tehty tutkimus jaotteli parisuhteettomat suhteen toiveen perusteella. Tuloksissa yksinäisyys nousi esille. Yksinäisyyttä esiintyi enemmän parisuhdetta toivovilla kuin omaan parisuhteettomuuteensa tyytyväisillä. Onnellisuuden kohdalla vastaavaa eroa ei näiden ryhmien välillä kuitenkaan löytynyt. Tämän perusteella näyttää, että kumppanin toivomisen taustalla voi olla enemmän halu pois epämiellyttävänä koetusta yksinäisyydestä kuin puuttuvan onnellisuuden tavoittelu. Aikaisemmissa tutkimuksissa on käynyt ilmi, että etenkin miehille kumppanin olemassaolo onkin tärkeä yksinäisyyden kokemuksen vähentäjä (39–41), ja että parisuhde toimii usein linkkinä myös muihin sosiaalisiin suhteisiin (42).

Psykosomaattisia oireita tarkasteltaessa havaittiin parisuhdetta itselleen toivovilla miehillä esiintyvän merkitsevästi muita parisuhteettomia enemmän painajaisia, yllärituneisuutta sekä jännittyneisyyttä tai ahdistuneisuutta. Kirjallisuudessa on esitetty, että päiväaikaan koettu stressi voi olla hyvin yhteydessä yöllisiin painajaisiin (43). Painajaisille on ominaista voimakkaat negatiiviset tunteet, kuten yleisimpänä pelko,

suru tai viha (44). Mikäli omaan parisuhteettomuuteen ei liittynyt toteutumattomia toiveita, olivat oireet vähäisempiä. Parisuhdetta toivovat olivat myös muita parisuhteettomia useammin kokeneet parisuhteen löytyminen vaikeaksi tai erittäin vaikeaksi. Niiden miesten joukossa, jotka eivät toivoneet tällä hetkellä parisuhdetta oli myös miehiä, jotka eivät olleet koskaan olleet siinä tilanteessa, että olisivat toivoneet parisuhdetta. Heitä voidaan pitää vakiintuneina yksineläjinä.

Oman elämäntilanteen hyväksynnällä näyttäisi siis olevan yhteys psykosomaattiseen oireiluun. Avun vastaanottaminen oman elämäntilanteen hyväksymiseen, esimerkiksi terapeutilta, voi auttaa hyväksymään parisuhteettomuuden, näkemään sen omana valintana tai muuten tarkoituksellisena tässä hetkessä. Hostetlerin (6) miehiä käsittelevässä tutkimuksessa on saatu samansuuntaisia tuloksia. Siinä selvitettiin parisuhteettomien miesten hyvinvoinnin yhteyttä parisuhteettomuuteen sopeutumiseen ja käytettävissä olevaan sosiaalisen tuen määrään. Tuki lisäsi hyvinvointia, mutta vastaava hyvinvoinnin taso oli saavutettavissa myös muulla tavoin tilanteeseen sopeutumisella. Parisuhteettomana hyvin voiminen ei siis edellytä välttämättä sosiaalista tukea vaan oman näköisen elämän elämistä.

Sopeutuminen parisuhteettomuuteen todennäköisesti riippuu pitkälti valinnan ja kontrollin kokemuksesta (6). Aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu, että naimisissa oleviin miehiin verrattuna parisuhteettomilla miehillä on vähemmän itsensä hyväksyntää, positiivisia ihmissuhteita ja he kokevat elämän vähemmän tarkoitukselliseksi (45). Miehillä parisuhteen puuttumiseen liittyy tilastojen perusteella myös heikompi asema työmarkkinoilla ja epävarmempi toimeentulo (46). Nämä tekijät voivat osaltaan selittää parisuhteettomien oireita, tosin eivät eroa suhdetta toivovien ja tilanteeseensa tyytyväisten välillä.

Miksi parisuhdetta kuitenkin niin vahvasti toivotaan? Arvotutkimuksissa suomalaisten on todettu arvostavan erityisen paljon parisuhdetta (47). Suomalaisessa 1051 vastausta kattavassa onnellisuustutkimuksessa onnellisuuden viisi tärkeintä lähdetä olivat perhe, terveys, rakkaus, ystävät ja vakaat tulot (15). Avioliitto on instituutiona menettänyt merkitystään, ja avioliiton vaalimisen sijaan painotetaan yhä enemmän

parisuhteen hoitamista (48). Samalla parisuhteen laadulle on asetettu aiempaa suurempia vaatimuksia (47,49). Äärimuotoa tällaisesta siirtymästä edustaa Giddensin ajatus ulkopuolisista sidoksista (suku, perinteet, talous) vapaista puhtaista suhteista, jotka rakentuvat täysin yksilöllisten valintojen varaan (50). Parisuhteen toimomisen taustalla voi olla myös toive vilkkaammasta seksielämästä. Tutkimustulosten mukaan vakituksessa parisuhteessa elävillä keski-ikäisillä on parisuhteettomia enemmän seksuaalista kanssakäymistä (51).

Historiaalisesti ilman parisuhdetta elävät ovat vähemmistö ja parisuhteessa olevat nauttivat erilaisia etuuksia niin sosiaalisella, taloudellisella kuin symbolisellakin tasolla (52–54). Ilmiö löytyy myös suomalaisesta yhteiskunnasta, esimerkiksi etuuspolitiikasta (55). Parisuhteettomana yleisesti hyväksytystä normista poikkeaminen asettaa haasteita positiivisen identiteetin luomiselle. Osa syistä toivoa parisuhdetta voi siis olla yhteiskunnan odotusten aiheuttamia.

Tutkimuksen jokaisella kolmella ulottuvuudella tarkasteltaessa ilmeni, että parisuhteessa olevat voivat parisuhteettomia paremmin. Parisuhteen vaikutusta koettuun hyvinvointiin on tutkittu aiemminkin ja nyt saadut tulokset ovat linjassa aikaisempien kanssa. Saman suuntaisia tuloksia on saatu myös fyysiseen terveyteen ja yksinäisyyden kokemukseen liittyen (23) (56) (57). Aina parisuhteessa olemisen hyvistä vaikutuksista kerrottaessa on syytä kuitenkin muistuttaa, että ne joilla on huonoja kokemuksia parisuhteessa todennäköisemmin eroavat ja eron aiheuttamat mahdolliset oireet näkyvät siten parisuhteettomien tilastoissa. Eronneet voivat eron jälkeen muita parisuhteettomia huonommin (58).

Tämän tutkimuksen vahvuuksia ovat aineisto, joka on kerätty osana laajempaa FINSEX-tutkimusprojektia. Vastauksiin ei ole näin ollen voi-

nut vaikuttaa tieto, että ollaan tekemässä juuri parisuhteettomuutta koskevaa tutkimusta.

Tutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Aineisto on kerätty 23 vuoden ajalta ja tarvittavan osallistujamäärän varmistamiseksi eri keräysajankohtien aineistot on yhdistetty. Aineisto ei ole kuitenkaan käyttäydy täysin yhtenäisesti eri vuosina, mikä osaltaan heikentää tulosten yleistettävyyttä. Vuoden 1992 aineiston mukana oleminen tuo tuloksiin optimistisuutta miesten hyvinvoinnin suhteen. Kysymys ”Mitä elämän tyyliä pidätte itsellenne parhaimpana tässä elämänvaiheessa?” oli kysymys numeroltaan 126/127 eli aivan lomakkeen lopussa. Tämä osaltaan supisti aineistoa, koska kaikista vastaajista ei ollut käytettävissä analyysin kannalta keskeisiä tietoja. Parisuhteettomien osuus oli vastanneissa sen verran pieni, ettei vuositasen tarkasteluja parisuhteettomien alaryhmien (toivo suhdetta/ei toivo suhdetta) kesken voitu tehdä.

Tutkimus tuo uutta tärkeää tietoa ei-toivotun parisuhteettomuuden yhteydestä miesten hyvinvointiin. Parisuhteettomia ei tule käsitellä yhtenäisenä ryhmänä. Parisuhteettomuuden valinnaisuus ja hyväksyntä ovat merkittäviä tekijöitä hyvinvoinnin taustalla. Olettamus parisuhdetoiveen keskeisyydestä johtaa riskiin parisuhteettomuuden tulkinnasta puutteen identiteettinä. Ei-toivottu parisuhteettomuus on uhka hyvinvoinnille. Siitä kärsiviä voidaan auttaa tukemalla heitä oman näköisen elämän luomisessa.

KIITOKSET

Tutkimusta on rahoittanut Oskar Öflundin säätiö.

KIRJOITTAJIEN KONTRIBUUTIOT:

AK osallistui tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen sekä oli vastuussa artikkelin kirjoittamisesta. OK osallistui artikkelin kirjoittamiseen. Tekijät vastaavat koko artikkelista yhdessä.

This article investigates to what extent men strive for couple relationships and how singleness relates to well-being. Three dimensions, viz. happiness, loneliness and psychosomatic symptoms, served as indicators of well-being. Our data is from the National Study of Human Relations, Sexual Attitudes and Lifestyles in Finland (FINSEX), 1992, 1999, 2007 and 2015. This data covers 2797 men aged 25–64. Of these, one in six lives without an intimate relationship; most strive for a couple relationship. In the quantitative analysis, we compared singles striving for a couple re-

lationship, singles without a strong wish for such a relationship, and men in couple relationships. Single men striving for a couple relationship reported higher levels of loneliness than other singles. They also had more nightmares, anxiety and overstraining than the other two groups. The results show that well-being is not only connected with the relationship status but also with the possible contradiction between the actual and the desired relationship status.

Keywords: loneliness, singleness, well-being, men

Saapunut 30.1.2017
Hyväksytty 23.5.2017

LÄHTEET

1. Simpson R. Singleness and self-identity: The significance of partnership status in the narratives of never-married women. *J Soc Pers Relt* 2016;33:385–400. <https://doi.org/10.1177/0265407515611884>
2. Byrne A. Developing a Sociological Model for Researching Women's Self and Social Identities. *European Journal of Women's Studies* 2003;10:443–64. <https://doi.org/10.1177/13505068030104010>
3. Reynolds J, Wetherell M. The Discursive Climate of Singleness: The Consequences for Women's Negotiation of a Single Identity. *Fem Psychol* 2003;13:489–510. <https://doi.org/10.1177/09593535030134014>
4. Mäkinen A. Oikeesti aikuiset: Puheenvuoroja yksineläjänaisen normaaliudesta, hyväksyttävyydestä ja aikuisuudesta. Tampere: Tampereen yliopisto; 2008.
5. Reynolds J, Wetherell M, Taylor S. Choice and chance: negotiating agency in narratives of singleness. *Sociol Rev* 2007;55:331–51. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2007.00708.x>
6. Hostetler AJ. Singlehood and Subjective Well-Being among Mature Gay Men: The Impact of Family, Friends, and of Being “Single by Choice”. *Journal of GLBT Family Studies* 2012;8:361–84. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2012.705621>
7. Hostetler AJ. Single by Choice? Assessing and Understanding Voluntary Singlehood Among Mature Gay Men. *J Homosex* 2009;56:499–531. <https://doi.org/10.1080/00918360902821486>
8. Sharp EA, Elliott C, Zvonkovic A. Young, Single Gay Men's Commitment and Long-Term Partner Preferences. *Journal of GLBT Family Studies* 2011;7:349–67. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2011.592965>
9. Suen YT. Older Single Gay Men's Body Talk: Resisting and Rigidifying the Aging Discourse in the Gay Community. *J Homosex* 2017(64).
10. Yip PSE, Yousuf S, Chan CH, ym. The roles of culture and gender in the relationship between divorce and suicide risk: A meta-analysis. *Soc Sci Med* 2015;128:87–94. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.12.034>
11. Stack S, Scourfield J. Recency of Divorce, Depression, and Suicide Risk. *J Fam Issues* 2015;36:695–715. <https://doi.org/10.1177/0192513X13494824>
12. Lee GR, DeMaris A. Widowhood, Gender, and Depression A Longitudinal Analysis. *Res Aging* 2007;29:56–72. <https://doi.org/10.1177/0164027506294098>
13. Saari J. Onnellisuuspolitiikka: Kohti sosiaalisesti kestäväää Suomea. Jyväskylä: Kalevi Sorsa säätiö; 2012.
14. Kaikkonen R, Murto J, Pentala O, ym. Alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen perustulokset 2010–2015. Luettu 2.12.2016. www.thl.fi/ath
15. Pessi A-B. What constitutes Experiences of Happiness and Good Life: Building a Novel Model on the Everyday Experiences. Kirjassa: Tissari H, Pessi AB, Salmela M (toim.) *Happiness: Cognition, Experience, Language*. Helsinki: Helsinki Collegium for Advanced Studies; 2008.
16. Kainulainen S. Yksinäisen elämänlaatu. Kirjassa: Saari, J (toim.) *Yksinäisten Suomi*. Helsinki: Gaudeamus; 2016.
17. Kainulainen S. Raha ja rakkaus hyvinvoinnin lähteinä. *Yhteiskuntapolitiikka* 2014;79:485–97.
18. Gillespie BJ, Lever J, Royce T, Frederick D. Gender and the Importance of Close Friendship for Life Satisfaction and Happiness. Conference Paper. *American Sociological Association* 2013;1–47.

19. International Wellbeing Group. *Personal Wellbeing Index: 5th Edition*. Melbourne: Australian Centre on Quality of Life, Deakin University; 2013.
20. Savikko N, Routasalo P, Tilvis R, Pitkälä K. Ikääntyneiden turvattomuus ja sen yhteys yksinäisyyden kokemiseen. *Sosiaalilääk Aikak* 2006;43:198–206.
21. Bok DC. *The Politics of Happiness : What Government Can Learn From the New Research on Well-Being*. Princeton: Princeton University Press; 2010.
<https://doi.org/10.1515/9781400832194>
22. Cacioppo JT, Hughes ME, Waite LJ, ym. Loneliness as a Specific Risk Factor for Depressive Symptoms: Cross-Sectional and Longitudinal Analyses. *Psychol aging* 2006;21(1):140–51.
<https://doi.org/10.1037/0882-7974.21.1.140>
23. Cacioppo J, Patric W. *Loneliness: human nature and the need for social connection*. New York: W. W. Norton & Company; 2008.
24. Russell D. UCLA Loneliness Scale Version 3: Reliability, validity, and factor structure. *Journal of Personality Assessment* 1996;(66):20–40.
https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6601_2
25. Perlman D, Peplau LA. *Loneliness research: A survey of empirical findings*. Teoksessa: Peplau LA, Goldston S, toimittajat. *Preventing the harmful consequences of severe and persistent loneliness*. U.S.: Government Printing Office; 1984, 13–46.
26. Tiilikainen E. Yksinäisyys ja elämäntilanne. *Lectio praecursoria. Gerontologia* 2016;30:91–3.
27. Tiilikainen E. Yksinäisyys ja elämäntilanne: Laadullinen seuranta tutkimus ikääntyvien yksinäisyydestä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, Valtiotieteellinen tiedekunta. Helsinki: Helsingin yliopisto; 2016.
28. Budgeon S. Couple Culture and the Production of Singleness. *Sexualities* 2008;11:301–25.
<https://doi.org/10.1177/1363460708089422>
29. May V. *Why sociology of Personal life? Kirjssa: May, V (toim.) Sociology of Personal Life*. UK: Morgan Center for Study of Relationships and Personal Life, University of Manchester; 2011.
<https://doi.org/10.1007/978-0-230-34421-1>
30. Ojala EM, Kontula O. Tarvitseeko minua kukaan? Keski-ikäiset yksineläjät perhekeskeisissä yhteisöissä. Helsinki: Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos; 2002.
31. Castrén A-M, Widmer ED. Insiders and outsiders in stepfamilies: Adults' and children's views on family boundaries. *Current Sociol* 2015;63:35–56.
<https://doi.org/10.1177/0011392114551650>
32. Kontula O. Lemmen paula: Seksuaalinen hyvinvointi parisuhdeonnan avaimena. *Perheparometri* 2016. Katsauksia Väestöntutkimuslaitos E50/2016. Helsinki: Väestöliitto; 2016.
33. Kontula O. *Halu ja intohimo: Tietoa suomalaisesta seksistä*. Helsinki: Otava; 2008.
34. Haavio-Mannila E, Kontula O, Kuusi E. Trends in Sexual Life: Measured by national sex surveys in Finland in 1971, 1992 and 1999 and a comparison to a sex survey in St.Petersburg in 1996. Working Papers E 10/2001. The Population Research Institute. Helsinki: The Family Federation of Finland; 2001.
35. Sievers K, Koskelainen O, Leppo K. *Suomalaisten sukupuolielämä*. Porvoo: Werner Söderström; 1974.
36. Saari J. *Huono-osaiset: elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla*. Helsinki: Gaudeamus; 2015.
37. Lang TA, Secic M. *How to Report Statistics in Medicine: Annotated Guidelines for Authors, Editors, and Reviewers*. Philadelphia: American College of Physicians; 1997.
38. Tilastokeskus. *Asuntokunnat koon mukaan ja asuntokuntien keskikoko 1960-2014*. Luettu 24.2.2017.
http://www.tilastokeskus.fi/til/asas/2014/asas_2014_2015-05-26_tau_001_fi.html
39. Lumme-Sandt K, Lyyra T-M. Ikääntyvän miehen muuttuva rooli perheessä. Kirjassa: Ojala H, Pietilä I (toim.) *Miehistä puhetta: Miehet, ikääntyminen ja vanhenemisen kulttuuriset mallit*. Tampere: Tampere University Press; 2013.
40. Tjihuis MA, Jong-Gierveld JD, Feskens EJ, Kromhout D. Changes in and factors related to loneliness in older men: The Zutphen Elderly Study. *Age Ageing* 1999;28:491–5.
<https://doi.org/10.1093/ageing/28.5.491>
41. Pinquart M. Loneliness in Married, Widowed, Divorced, and Never-Married Older Adults. *J Soc Pers Relat* 2003;20:31–53.
<https://doi.org/10.1177/02654075030201002>
42. Ketokivi K. The Intimate Couple, Family and the Relational Organization of Close Relationships. *Sociology* 2012;46:473–89.
<https://doi.org/10.1177/0038038511422552>
43. Loveland Cook CA, Caplan RD, Wolowitz H. Nonwaking Responses to Waking Stressors: Dreams and Nightmares 1. *J Appl Soc Psychol* 1990;20:199–226.
<https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.1990.tb00407.x>
44. Zadra A, Pilon M, Donderi DC. Variety and Intensity of Emotions in Nightmares and Bad Dreams. *J Nerv Ment Dis* 2006;194:249–54.
<https://doi.org/10.1097/01.nmd.0000207359.46223.dc>
45. Marks NF. Flying Solo at Midlife: Gender, Marital Status, and Psychological Well-Being. *J Marriage Fam* 1996;58:917–32.
<https://doi.org/10.2307/353980>
46. Julkunen R, Nätti J. Sukupuolijaot taloudessa nousussa. Kirjassa: Piirainen T, Saari J (toim.) *Yhteiskunnalliset jaot – 1990-luvun perintö*. Helsinki: Gaudeamus; 2002.
47. Kontula O. Yhdessä vai erikseen?: tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä. Helsinki: Väestöliitto; 2013.
48. Maksimainen J. Avioliiton pelastamisesta parisuhteen hoitamiseen: muodosta sisältöön. *Sosiologia* 2014;51:123–137.

49. Maksimainen J. Parisuhde ja ero: sosiologinen analyysi terapeuttisesta ymmärryksestä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos. Helsinki: Helsingin yliopisto; 2010.
50. Giddens A. Modernity and self-identity: self and society in the late modern age. Cambridge: Polity Press; 1991.
51. Haavio-Mannila E, Kontula O. Seksuaalinen aktiivisuus ikääntyessä. *Gerontologia* 2007;21:67–79.
52. DePaulo B. *Singled Out: How Singles Are Stereotyped, Stigmatized, and Ignored, and Still Live Happily Ever After*. Reprint edition. New York: St. Martin's Griffin; 2007.
53. Wilkinson, E. Learning to love again: 'Broken families', citizenship and the state promotion of coupledness. *Geoforum* 2013;49:206–13. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2013.02.012>
54. DePaulo B. *Singlism: What It Is, Why It Matters, and How to Stop It*. Lexington: DoubleDoor Books; 2011.
55. Yksinasuvat Ry. Tutkimuskooste. Luettu 27.8.2016. www.yksinasuvat.fi/tutkittua-tietoa
56. Moisio P. Koettu yksinäisyys demografisten ja sosioekonomisten taustatekijöiden mukaan Suomessa vuosina 1994 ja 2006. *Yhteiskuntapolitiikka* 2007;72:392.
57. van Gelder BM, Tijhuis M, Kalmijn S, Giampaoli S, Nissinen A, Kromhout D. Marital Status and Living Situation During a 5-Year Period Are Associated With a Subsequent 10-Year Cognitive Decline in Older Men: The FINE Study. *J Gerontol Psychol Sci Soc Sci* 2006;61B:213–9. <https://doi.org/10.1093/geronb/61.4.P213>
58. Soons JPM, Liefbroer AC, Kalmijn M. The Long-Term Consequences of Relationship Formation for Subjective Well-Being. *J Marriage Fam* 2009;71:1254–70. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2009.00667.x>

ANU KINNUNEN

Nuorempi tutkija

Itä-Suomen yliopisto

Yhteiskunta- ja kauppatieteiden tiedekunta

OSMO KONTULA

Tutkimusprofessori

Väestöliitto

Väestöntutkimuslaitos

JULKAISU III

The couple norm in digital stories of single men

Kinnunen, Anu & Pietilä, Ilkka

vertaisarvioitavana 25.10.2021

JULKAISU IV

Parittomuuden politiikat – Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa

Kolehmainen, Marjo & Kinnunen, Anu & Lahti, Annukka

Yhteiskuntapolitiikka 85(4), 370–381.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-202009296010>

Parittomuuden politiikat?

Sinkkuus suomalaisessa julkisessa keskustelussa

MARJO KOLEHMAINEN & ANU KINNUNEN & ANNUKKA LAHTI

Sinkkujen määrä on lisääntynyt länsimaissa 1960-luvulta lähtien. Ilman vakituista kumppania elävien asemasta ei kuitenkaan juuri käydä yhteiskuntapoliittista keskustelua. Artikkelissa analysoidaan sinkkuutta koskevaa keskustelua suomalaisissa sanoma- ja päivälehdissä. Lähtökohtana on, että julkinen keskustelu osallistuu keskeisellä tavalla sinkkuuden määrittelyyn.

.....
English summary at the end of the article

Johdanto

Tarkastelemme tässä artikkelissa sinkkuutta koskevaa keskustelua suomalaisessa julkisuudessa. Aineistomme koostuu *Helsingin Sanomissa*, *Aamulehdessä* ja *Iltä-Sanomissa* vuosina 2017–2018 julkaistuista sinkkuutta käsittelevistä artikkeleista. Olemme kiinnostuneita sinkkuudesta käytävästä keskustelusta kolmesta eri syystä. Ensinnäkin sinkkujen määrä on lisääntynyt kaikissa länsimaissa voimakkaasti 1960-luvulta lähtien, mutta hypotesimme on, että sinkkuudesta ei juurikaan käydä yhteiskuntapoliittista keskustelua. Toiseksi aikaisempaan tutkimukseen perustuen oletamme, että sinkkuja ja sinkkuutta määritellään ennen kaikkea parisuhteen puuttumisen kautta, ja julkinen keskustelu osaltaan osallistuu tähän määrittelyyn. Kolmanneksi sinkkuutta on tutkittu vain vähän, ja tutkimuksemme paikkaa tätä aukkoa.

Tilastot kertovat yksinelävien määrän kasvusta Euroopassa ja globaalisti (Eurostat 2017; SVT

2019; Klineberg 2012; Yeung & Cheung 2015). Erityisen paljon sinkkuja on Pohjoismaissa, myös Suomessa. Tätä selittää yksilökeskeinen kulttuuri, hyvinvointivaltioiden tuoma taloudellinen turva, luterilainen uskonto, joka ei ole kieltänyt avioeroja sekä naisten verrattain hyvä asema (Henriksen 2019; Gordon 1994). Epätyydyttävistä parisuhteista lähtemisestä on tullut hyväksyttävämpää kuin aiemmin. Myös pari- ja perhesuhteet järjestäytyvät aiempaa monipuolisemmilla tavoilla. Avioerojen määrä on lisääntynyt, ja samalla esimerkiksi uusperheet ja ei-konventionaaliset suhdemuodot, kuten erillään asuminen, ovat yleistyneet. Parisuhde nauttii yhä vahvaa arvostusta (Kolehmainen & Juvonen 2018; Lahti 2019), ja sinkkuutta pidetään marginaalisena ilmiönä länsimaissa, jossa parisuhde ja perheen perustaminen ovat edelleen ihanteita (Reynolds & Wetherell 2003; Budgeon 2008; 2015; Simpson 2016).

Edellä kuvailtu demografinen murros ei olekaan horjuttanut parisuhteen ja perheen yhteiskunnallista statusta ratkaisevalla tavalla. Sinkkuutta ymmärretään usein negatioiden kautta: puutteena, poissaolona ja vajavaisuutena (Reynolds & Wetherell 2003; Budgeon 2008; 2015; Simpson 2016). Tätä havainnollistavat myös monet termit, kuten kuten ”perheetön” ja ”parisuh-

Marjo Kolehmainen työtä rahoitti Suomen Akatemian hankke 287983: *Vain me kaksi? Affektiivinen eriarvoisuus intiimisuhteissa*. Anu Kinnusen työtä rahoitti Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Savon maakuntarahasto.

teeton”. Päinvastoin länsimaissa yhteiskunnissa on oltu huolestuneita yksilökeskeisyydestä, jonka vastavoimana on nähtävissä voimakas perheyönteisen ideologian nousu (Jallinoja 2006). Tällöin sinkkuus näyttäytyy poikkeamana normista, jopa henkilökohtaisena epäonnistumisena (Morris & Munt 2018). Sinkkuuden, erityisesti yksinhuoltajuuden, on katsottu olevan erityisen häpeällistä naisille, joiden nähdään olevan vastuussa parisuhteista ja perhe-elämästä (Lahad 2017; Morris & Munt 2018; Reynolds & Wetherell 2003). Edelleen, yksilöpsykologisissa tulkinnoissa sinkkuus mielletään kyvyttömyydeksi solmia läheissuhteita. Tämänkaltaiset yksilöllistävät tulkinnat vaikeuttavat sinkkujen kokemusten näkemisen yhteiskunnallisiin valtasuhteisiin liittyvinä kysymyksinä.

Toisin kuin voisi olettaa, sinkkuutta on tutkittu hyvin vähän. Sinkkuus kuitenkin koskettaa suurinta osaa suomalaisista, ainakin mikäli sinkkuiksi luetaan niin eronneet, lesket kuin aina yksin eläneet. Termiä tosin on hankala määritellä täsmällisesti, sillä sen piiriin mahtuu suuri joukko hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevia. Kansainvälisissä tutkimuksissa sanalla sinkku viitataan toisinaan kaikkiin naimattomiin, mutta on vaikea kuvitella, että Suomessa avoliitossa elävää kutsuttaisiin sinkuksi. Toisinaan sinkkuus on määritelty ilman parisuhdetta vietetyn ajan perusteella. Esimerkiksi Kinneret Lahad (2017) kirjoittaa ”myöhäisestä sinkkuudesta”, jolloin ikävaihe, jossa sinkkuutta voi ajatella pariutumista ja perheen perustamista edeltäväksi vaiheeksi, on ohi. Tässä tutkimuksessa emme ole tehneet lähtökohtaisesti vastaavaa rajausta, sillä olemme kiinnostuneita nimenomaan siitä, minkälaisia käsityksiä sinkkuudesta julkisessa keskustelussa rakentuu.

Käsitteen määrittelyn haastavuus lienee edesauttanut sitä, että yksinasumista ja yksinasuvia on tutkittu enemmän kuin varsinaista parisuhteettomuutta (esim. Kainulainen 2014; Saarinen ym. 2013). Sinkkuus ei kuitenkaan ole palautettavissa yksinasumiseen, sillä sinkku voi elää esimerkiksi yhteisössä tai lastensa kanssa ja yksinasuvalla voi olla vakituinen kumppani. Yksinasuviin kohdistuva tutkimus ei näin ollen välttämättä tavoita parisuhtenormatiivisuuteen liittyvää eriarvoisuutta, joka motivoi tutkimusasetelmaamme. Sinkkujen kokemaan eriarvoistamiseen viitataan kansainvälisessä sinkkuuden tutkimuksessa käsitteellä *singlismi* (DePaulo 2011; Lahad 2017). Singlismillä käsitteellä on kiinnitetty huo-

miota institutionaalisiin eriarvoistamisen mekanismeihin, kuten parisuhteellisille ja perheellisille kasaantuviin taloudellisiin etuihin (verovähennykset, lapsilisät ym.), sekä syrjintään ja stereotyyppioihin. Suomessa vastaavanlaiset yhteiskuntapoliittisesti relevantit keskustelunavaukset kuitenkin puuttuvat. Myös ajankohtainen tutkimus aiheesta puuttuu, vaikka esimerkiksi yksittäisiä väitöskirjoja, opinnäytetöitä ja artikkeleita onkin julkaistu (esim. Eeva 2014; Mäkinen 2008; Pyykkönen 2016; Kauppinen ym. 2014). Pyrimme tässä artikkelissa avaamaan keskustelua sinkkuudesta yhteiskuntapoliittisena kysymyksenä.

Aikaisempi tutkimus sinkkuudesta mediassa

Vaikka sinkkuutta on tutkittu varsin vähän, huomattava osa sinkkuutta käsittelevästä tutkimuksesta koskee sinkkuutta mediassa. Nämä tutkimukset eivät kuitenkaan käsittele sinkkuutta koskevaa yhteiskunnallista keskustelua, vaan ennen kaikkea ne kohdistuvat sinkkuutta käsittelevään fiktiiviseen mediakuvastoon – viihteellisiin televisiosarjoihin ja ns. sinkkukomedian elokuvagenreen (esim. Brasfield 2006; Taylor 2012). Edelleen tavanomaista on ollut tutkia lähinnä naishahmoja – pitkälti siksi, että sinkkusarjat- ja elokuvat käsittelevät nimenomaan naissinkkujen elämää. Nais-sinkun halu muodostaa konventionaalinen parisuhde on keskeinen sinkkusarjojen ja -elokuvien katalysaattori.

Jossain määrin konventioita haastavampaa kuvausta sinkku-elämästä tarjosi New Yorkiin sijoitettava *Sinkku-elämää*-sarja, jota on tutkittu runsaasti. Esimerkiksi Jane Arthurs (2003) tuo esille, että sarja erosi edeltäjistään siinä, että siinä naisten yksityiselämän vastoinkäymisistä ei syytetty naisten työssäkäyntiä. Sarjassa sinkkuutta ei esitetty häpeällisenä (mt.; Taylor 2012). Arthurs (2003) kuitenkin huomauttaa, että kulutuskulttuuriin ja seksisuhteisiin keskittynyt sarja oli suunnattu ensisijaisesti keskiluokkaisille, valkoisille kaupunkilaisnaisille (myös Taylor 2012). Rebecca Brasfield (2006) arvioikin, että sarjassa keskeistä oli päähenkilöiden tuleminen tasa-arvoiseksi valkoisten, keskiluokkaisten heteromiesten kanssa. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, rodullistetut vähemmistöt sekä työväenluokkaiset henkilöhahmot kuitenkin esitettiin stereotyyppisesti (mt.; Karkulehto 2011).

Vaikka fiktiivisestä sinkkuelämästä on tehty tutkimuksia, esimerkiksi sinkkujen keskustelupalstoja on tutkittu varsin niukasti. Jacqueline Vickeryn (2009) erityisesti amerikkalaisten teini-ikäisten tyttöjen suosimaa keskustelupalstaa koskeva tutkimus osoittaa, että jo nuoret tytöt pitivät sinkkuutta ongelmana. He uskoivat, että sinkkuudelle on löydettävissä ulkonäköön tai luonteeseen liittyvä ”syy” ja että sinkkuudesta voi päästä eroon muokkaamalla itseään aiempaa feminiinisemmäksi (myös Koeing ym. 2010). Suomalaisista keskustelupalstoista ei ole tutkimusta, lukuun ottamatta opinnäytetyötä korkeakouluopiskelijoiden vertaistukiryhmästä (Paajanen ym. 2012). Ryhmässä sinkkuutta pidettiin miltei yksinomaan kielteisenä asiana, ja myös suomalaiset sinkut kokivat, että sinkkuudelle on erityinen syy (mt.)

Sinkuille suunnattua itseapukirjallisuutta analysoineet Jennifer Koeing ja kumppanit (2010) toteavat, että kirjallisuudessa on useita viittauksia ajattelumalliin, jonka mukaan naisten tulisi tavoitella naimisiin menoa, miesten vältellä sitä. Samankaltaisesti self help -genreä tutkinut Lisa Blackman (2004) kiinnittää ensinnäkin huomiota siihen, kuinka sinkkuus kehystetään naisten ja miesten kohdalla toisistaan poikkeavilla tavoilla. Naistenlehdissä naiset konstruoidaan toistuvasti ”liian hyväksi” parisuhteisiin, kun taas miehet positoidaan suhteisiin kyvyttömiksi eikä heitä pidetä odottamisen arvoisina. Toinen ristiriitaisuus on se, että yhtäältä sinkku on riippumaton ja itsenäinen; toisaalta hän saa valinnoillaan ja itsen muokkaamisella aikaan halutut muutokset, kuten kumppanin löytämisen. (Mt., 232.)

Digitaaliset parinetsintään keskittyvät sovellukset ja niistä viimeisimpänä Tinder ovat tuoneet tutkimuskeskusteluihin oman lisänsä. Yhdysvaltalaisia ja hollantilaisia Tinderin käyttäjiä koskevissa tutkimuksissa on tarkasteltu etenkin käyttäjien motivaatiota (Timmermans ym. 2017; Sumter ym. 2017) ja itsen esittämisen tapoja (Ranzini ym. 2016). Sindy Sumter ja kumppanit (2017) esittävät, että hollantilaisten nuorten aikuisten Tinderin käyttöä motivoivat eritoten romanttisten ja seksuaalisten tarpeiden täyttämisen. Muita motiiveja ovat esimerkiksi kommunikaation helppous, omanarvon tunteen vahvistaminen ja jännityksen hakeminen. Tinderin käytön myötä tapailu saa pelillisiä piirteitä, mikä edelleen voi vaikuttaa siihen, miten deittailu ymmärretään ja millaisia merkityksiä sinkkuus saa.

Aikaisempaa tutkimusta siitä, miten sinkkuutta

käsitellään suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa, ei juuri ole paria opinnäytetyötä lukuun ottamatta. Mari Vilskan (2006) sinkkuutta suomalaisissa aikakauslehdissä käsittelevässä gradussa todettiin, että aineistossa esiintyi sekä positiivisia että negatiivisia representaatioita: sinkkuus esitettiin sekä onnellisena vapautena että onnettomana yksinelämisenä. Henna Laitisen (2015) opinnäytetyössä käsiteltiin sinkkumiehen kuvauksia naistenlehdissä. Sinkkumiehet olivat lehdissä marginaalissa. He eivät myöskään olleet helposti kategorisoitavissa, vaan esiintyivät sivuissa isinä, puolisoina ja veljinä. Sinkkuutta koskevasta julkisesta keskustelusta ei tietäksemme ole aiemmin tehty edes opinnäytetöitä.

Aineisto ja menetelmät

Aineistomme koostuu kolmen suomalaisen lehden sinkkuutta käsittelevistä jutuista. Nämä lehdet ovat *Helsingin Sanomat*, *Ilta-Sanomat* ja *Aamulehti*. Valitsimme lehdet niiden levikin ja asiasisältöjen perusteella. *Ilta-Sanomat* (IS) on kokonaistavoittavuudeltaan Suomen suurin päivälehti (2 493 000 lukijaa vuonna 2018), *Helsingin Sanomat* (HS) suurin sanomalehti (1 716 000 lukijaa). Myös *Aamulehti* (AL) kuuluu Suomen viiden suurimman lehden joukkoon (680 000 lukijaa) (Media Audit Finland 2019). *Aamulehden* halusimme mukaan siksikin, että hypotesimme mukaan lehtikeskustelussa asetetaan usein vastakkain ”pääkaupungin koulutetut naiset” ja ”maaseutujen miehet”, jotka eivät onnistu pariutumaan keskenään. Ajattelimme, että *Aamulehdessä* sinkkuutta saatettaisiin käsitellä tästä poikkeavalla tavalla. Lisäksi olimme alustavasti tutustuneet lehtiin, ja oletimme tämän pohjalta niiden käsittelytapojen eroavan toisistaan.

Toteutimme aineiston keruun siten, että aluksi kukin artikkelin kirjoittaja tutustui yhden lehden sinkkuutta käsitteleviin juttuihin, jotka oli julkaistu aikavälillä 2017–2018. Sovimme aineistonkeruun yhteisistä pääperiaatteista yhdessä ennen työn aloittamista. Käytännössä aineistonkeruuprosessit erosivat hieman jokaisen lehden kohdalla, etenkin koska olimme sopineet, että hakutuloksia voi rajata, mikäli haku tuottaa runsaasti osumia.

Aamulehden kohdalla aineisto hankittiin Suomen media-arkistosta kolmen hakusanan – sinkkuus, yksinasuminen sekä sinkku – avulla. Näis-

tä ”sinkku” tuotti selvästi eniten osumia. Yhteensä haun tuloksina oli 260 osumaa aikavälillä 1.1.2017–31.12.2018. Näistä 40 päätyi lopulliseen aineistoon, kun pois rajattiin ne jutut, jotka eivät varsinaisesti käsitelleet sinkkuutta. Näihin sisältyi esimerkiksi viittauksia levytyksiin, tapahtumamainoksia, juttuja, joissa sinkku-määre liitettiin haastateltavaan ohimennen, televisio- ja elokuvatiedot sekä kirja-, televisio- ja elokuva-arviot. Aineisto kerättiin Suomen media-arkistosta, joka antaa tulokseksi tekstiä. Koska esimerkiksi kuvituskuvat rajautuivat pois, päädyimme tarkastelemaan yksinomaan tekstiä myös muiden lehtien kohdalla.

Helsingin Sanomien aineisto hankittiin lehden arkiston kautta, joka on verkossa saatavilla lehden lukijoille. Hakusanalla ”sinkku” tuli osumia varsinkin runsaasti, 166 aikavälillä 1.1.2017–31.12.2018. Olimme sopineet, että jos osumia tulee yli 100 vuodessa, rajaamme aineistoa toistamiseen. Päädyimme sisällyttämään lopulliseen aineistoon vain vuonna 2018 julkaistut 84 juttua. Rajasimme pois lyhyet televisio-ohjelmien esittelyt, joissa sinkku-sana esiintyi vain elokuvan tai sarjan nimessä sekä henkilökuvat, joissa sinkkuuteen viitattiin vain lyhyesti. Lisäksi pois rajautuivat levytyksiä käsittelevät jutut.

Iltä-Sanomien kohdalla aineisto hankittiin verkkolehdestä käyttämällä hakusanaa ”sinkku”. Tarkasteluun otettiin 100 parasta osumaa sekä vuo-

delta 2017 että 2018. Aineistosta rajattiin pois julkaisut, joissa sinkku-sanalla viitattiin levytyksiin sekä sellaiset julkaisut, joissa sana ”sinkkuus” esiintyi, mutta joissa ei käsitelty sinkkuutta. Jäljelle jäi 126 osumaa. Lähemmässä tarkastelussa tuli esiin, että *Iltä-Sanomien* verkkolehdestä julkaitaan säännöllisesti *Me Naiset* -lehden verkkoversion sisältöä. Näitä ristiin julkaistuja tekstejä on aineistossa mukana 13.

Aineistonkeruuvaiheessa jokainen artikkelin kirjoittaja teki alustavaa analyysiä kiinnittämällä huomiota aineistossa toistuviin teemoihin ja siihen, miten sinkkuudesta aineistossa puhutaan. Analyysin edetessä kukin koodasi aineiston itsenäisesti. Tämän jälkeen ristiin tarkastimme toistemme tekemät luokittelut, keskustelimme käytetyistä koodeista ja etsimme kattoteemoja. Lopuksi päädyimme yhteensä 12 kategoriaan: 1) yksinäisyys 2) terapeutti sinkkuus 3) vastakkainasettelu sinkkujen ja parisuhteellisten välillä 4) ei-konventionaaliset intiimisuhteet 5) sinkkujen keskinäiset eroavaisuudet 6) seksuaalisuus 7) asuminen 8) pariutumisen 9) lisääntyminen ja lapset 10) politiikka ja politisoituminen 11) kuluttaminen 12) viihde.

Tarkemman analyysin kohteeksi valitsimme kolme suosituinta kategoriaa kustakin lehdestä. (Taulukko 1.)

Aamulehdessä keskusteltiin muita lehtiä enemmän erilaisista sinkuista, yhteiskunnallisista aiheis-

Taulukko 1. Teemojen esiintyminen lehdittäin

	Aamulehti (n=40)	Helsingin Sanomat (n=84)	Iltä-Sanomien (n=126)	Yhteensä
1) yksinäisyys	9	7	2	18
2) terapeutti sinkkuus	8	17	25	50
3) vastakkainasettelu sinkkujen ja parisuhteellisten välillä	16	17	39	72
4) ei-konventionaaliset intiimisuhteet	9	1	12	22
5) sinkkujen keskinäiset eroavaisuudet	20	17	6	43
6) seksuaalisuus	3		45	48
7) asuminen	16	4	6	26
8) pariutuminen	8	16	91	115
9) lisääntyminen ja lapset	8	8	17	33
10) politiikka ja politisoituminen	17	14	7	38
11) kuluttaminen	7	14	10	31
12) viihde	1	22	65	88

ta ja yksinasumisesta. *Helsingin Sanomissa* korostuivat sekä viihteellisyys että terapeutin sinkkuus, jossa sinkkuus nähdään mahdollisuutena omaan kasvuun. *Ilta-Sanomissa* viihteellisten sinkkusarjojen käänteitä seurattiin tiiviisti. On kuitenkin hyvä huomata, etteivät määrät ole vertailukelpoisia, koska teimme rajauksia kunkin aineistokokonaisuuden kohdalla hieman eri tavoin, kuten edellä kuvasimme. Lisäksi yksi teksti saatettiin liittää osaksi useampaa kategoriaa.

Aineiston analyysissä hyödynsimme diskursianalyttistä lähestymistapaa. Sovelsimme Michel Foucault'n (1998) ajatuksia diskursiivisesta, tuotavasta vallasta analysoidessamme sitä, miten lehdiartikkelit osallistuvat sinkkuutta koskevien käsitysten tuottamiseen. Foucault'laisen diskursianalyysin avulla on mahdollista tarkastella tietystä historiallisesta ajasta ja paikasta vakiintunutta ajattelua, kielenkäyttöä ja toimintatapoja, joita yhteiskunnalliset instituutiot normalisoivat ja uusintavat (Arribas-Ayllon & Walkerdine 2008; Burr 2004; Jokinen 2004). Esimerkiksi parisuhdenormatiivisuuden ruokkima käsitys sinkkuudesta ”puutteena” voi muuttua osaksi sosiaalisesti jaettua todellisuutta, jolloin tätä käsitystä ei enää tunnusteta opituksi (ks. Vuori 2001). Foucault'laisessa diskursianalyysissä näitä normalisoituneita diskursseja pyritään kuitenkin tekemään näkyväksi ja sitä kautta myös muuttamaan (Vuori 2001). Sen yksi tavoite on kyseenalaistaa itsestäänselvytykset ja osoittaa niiden diskursiivisesti tuotetu luonne (Jokinen 2004).

Lähtökohtamme siis on, että julkinen keskustelu tuottaa keskeisellä tavalla sinkkuutta koskevia käsityksiä ja siten osallistuu myös niihin prosesseihin, joiden myötä esimerkiksi sinkkuutta politisoivat tai depolitisoivat lähestymistavat korostuvat. Emme lähtökohtaisesti ajattele, että yhteiskuntapoliittisesti relevanttia keskustelua käytäisiin rajatusti vain tietynlaisessa ”asiajulkisuudessa” – päinvastoin, niin yhteiskuntapolitiikkaa suoraan kommentoivat tekstit kuin vaikkapa viihteellisten televisiosarjojen käsittely yhtä kaikki tuotavat sinkkuutta koskevia diskursiivisia käsityksiä (ks. Kolehmainen 2015). Analyysimme painottuikin julkisessa keskustelussa kiertävien kulttuuristen sinkkuutta koskevien puhatapojen tunnistamiseen ja näkyväksi tekemiseen sekä niiden seurausten pohtimiseen (Jokinen 2004). Pyrimme jäljittämään sitä, miten sinkkuutta määritellään ja millaisia käsityksiä julkisessa keskustelussa uusintetaan, tuotetaan tai kyseenalaistetaan.

Seuraavaksi siirrymme esittelemään analyysimme tuloksia. Olemme ryhmitelleet suosituimpien kategorioiden analyysitulokset neljäksi erilliseksi luvuksi.

Sinkkuus ja parisuhde

Yksi suosituimmista tavoista kuvata sinkkuutta aineistossa oli keskustella sinkkuudesta suhteessa parinmuodostukseen. Parisuhde on vahva kulttuurinen ”onnellisuusobjekti” (Ahmed 2010), jonka solmimisen odotetaan tekevän suhteen osapuolet onnelliseksi. Aineistossa konventionaalisen parisuhteen arvostus tuli selkeästi esille. Esimerkiksi ”deitti-uupumusta” käsittelevässä jutussa ongelmaksi mainitaan se, että Tinderin ominaisuudet eivät palvele parhaalla mahdollisella tavalla vakiintuneen parisuhteen solmimista:

Yhtäkkiä treffeillä voi käydä aiempaa useammin tai viestittelyn voi aloittaa yhtä aikaa useamman Tinder-matchin kanssa. Nopeus ja monipuolisuus ovat johtaneet siihen, ettei yksittäisen ihmisen eteen jakseta nähdä erityistä vaivaa.

HS 27.3.2018

Samankaltaisesti seuraavassa Väestöliiton johtajan haastattelun pohjalta kirjoitetussa parinmuodostusta käsittelevässä jutussa sellaista sinkkujen ajankäyttöä, johon ei liity tavoitteellinen kumppanin etsintä, kuvataan ”nolla-ajaksi”:

Ammatissaan kolmekymppisten pariutumiseen perehtynyt Vaaranen kuvailee nolla-aikaa ajaksi, jolloin todennäköinen mahdollisuus tavata kumppani on lähellä nollaa.

IS 3.8.2017

On kuitenkin huomionarvoista, että pariutuminen on läsnä myös sellaisissa yhteyksissä, jotka eivät varsinaisesti käsittele sinkkuelämää. Esimerkiksi seuraavassa kaupunkisuunnittelua koskevassa jutussa alleviivataan (heteroseksuaalisen) parinmuodostamisen tärkeyttä:

Ja naiset ovat myös päähuomiolla. Kaupunkiin on saatava jäämään naisia. Kiiruna on nyt hyvä paikka sinkkunaiselle, koska suurin osa asukkaista on miehiä. Ja he eivät ole tukholmalaisia metroseksuaaleja vaan miesmiehiä, Walldin naureskelee.

AL 22.5.2018

Samalla esimerkki havainnollistaa sitä, kuinka sinkkujen keskinäisten erojen esiin tuominen rajoittuu usein mies- ja naissinkkujen keskinäiseen vertailuun tai rinnastamiseen. Ajatus kahdes-

ta (ja vain kahdesta) toisiaan ”täydentävästä” sukupuoliesta pitää yllä yhteiskunnan heteronormatiivisuutta (Jackson 2006). Sitaatissa sukupuolten keskinäisten erojen toivottavuus korostuu, sillä siinä painotetaan sinkkunaisten ja ”miesmiehien” mahdollisuuksia keskinäisten suhteiden muodostamiseen.

Myös seuraavassa lasten saannin lykkäämistä koskevassa artikkelissa tuodaan esille eroja sinkkujen ryhmän sisällä, mutta keskeisimmäksi eroksi tässäkin jäsentyy sukupuoli-ero:

Naisten näkökulmasta ongelmana on se, että varsinkin pääkaupunkiseudulla monet miehet sitoutuvat parisuhteeseen vasta yli kolmekymppisenä.

HS 26.2.2018

Sinkkuutta käsitellään useimmiten näkökulmista, joissa kumppanin oletetaan olevan ”vastakkaisista” sukupuolta. Heteronormatiivisuuden haastavia tapoja jäsentää sinkkuutta aineistossa ei juurikaan esiinny. Sukupuolieron korostaminen johtaa helposti stereotyyppien uusintamiseen, kuten oletukseen siitä, että naissinkut haluavat naimisiin, mutta miehet eivät halua pariutua.

Sinkkujen keskinäisten erojen pohtimisen sijaan tyypillistä on sinkkujen vertaaminen suhteellisiin. Näissä vertailuissa sinkkuus näyttäytyy jopa riskinä sekä sinkulle itselleen että parisuhteessa eläville. Seuraavassa televisiosarja *Temptation Islandia* kuvaavassa lehtiotsikossa sinkku määritellään viettelijäksi:

Temptation Island alkaa räväkästi – varattu Joonas lankeaa heti sinkku-Cheyennen viettelykseen

IS 22.3.2017

Sarjan ohjelmaidea perustuu asetelmalle, jossa pariskunnat osapuolet erotetaan toisistaan. Varatut miehet sijoitetaan saarelle naissinkkujen kanssa ja varatut naiset puolestaan omalle saarelle miessinkkujen kanssa. Ideana on siis testata, pysyvätkö pariskunnan osapuolet toisilleen uskollisina. Sinkkujen tehtävä on toimia parisuhteen koetinkivinä, jolloin he näyttäytyvät riskinä monogaamiselle parisuhteelle.

Toisaalta sinkkuutta kuvataan myös (terveys) riskinä sinkulle itselleen. Esimerkiksi syöpätutkimusta käsittelevän uutisen otsikossa avioliitto kuvataan konkreettista suojaa antavana:

Näimisissä olevien melanoomat todetaan varhaisemmin kuin sinkkujen.

IS 20.4.2018

Vaikka esimerkiksi kumppanin löytämiseen liittyvät huolenaiheet ovat ajankohtaisia monille sinkuille, sinkkuuden liittäminen nimenomaan parisuhteen puuttumiseen kaventaa sen yhteiskunnallisen keskustelun mahdollisuuksia, mitä sinkkuudesta olisi mahdollista käydä.

Seksikäs sinkkuus

Sinkkuutta kuvataan etenkin *Ilta-Sanomissa* viihteellisuuden ja seksuaalisuuden näkökulmasta. Lehden viihteellisiä tv-sarjoja kommentoivat tekstit, kuten seuraava *Maajussille morsian* -sarjaa kommentoiva lehtikirjoitus, rajautuvat pääasiassa raportoimaan ohjelmasisältöä tai ohjelmissa esiintyvien henkilöiden yksityiselämää:

Kaksi naista sekoitti Maajussi-Antti-Jussin pään totaalisesti – kamppailee suhdekiemuroiden kanssa: ”Ovia on liikaa auki”.

IS 29.10.2018

Maajussille morsian -ohjelmaformaattissa keskitytään löytämään kumppani maaseudulla asuville isännille tai emännille. Sarjan lisäksi *Ilta-Sanomien* nettiversiossa seurattiin peräti yhdeksää muutakin parinlöytämiseen keskittyvää ohjelmaa, joita olivat *Temptation Island Suomi*, *Love Island*, *Ensitreffit alttarilla*, *Bachelorette Suomi*, *Bachelor Suomi*, *Unelmien poikamies*, *Paratiisihotelli*, *Napaykymppi* ja *Heikki Paasonen Show*. Yhteistä sarjoille on, että ne viihdyttävät katsojiaan kertomalla parisuhteen löytymisen ja ylläpitämisen eteen tehtävistä ponnisteluista. Kumppania etsivät televisiossa pääsääntöisesti nuoret ja kauniit sinkut. Useissa sarjoissa vähäpukeisena esiintyminen on yleistä ja seksi odotettua, mikä käy ilmi seuraavasta lainauksesta:

Shirly Karvinen paljastaa Love Island Suomen tuotannosta: ”Kyllä kannustimia suojattuun rakasteluun on (...) Tehtävänä rakkausrealiteetissa on pariutua ja selvitä parinsa kanssa kahdeksan viikkoa loppuun asti. Katsojat äänestävät suosikkipariaan, ja vähiten ääniä saavat joutuvat lähtemään. Voittajapariolle on tiedossa 25 000 euron potti.”

IS 25.9.2018

Love Island on kilpailullinen ohjelmaformaatti, jossa sinkut etsivät kumppania ”rakkauden saarelta”. Tämänkaltaisten viihteellisten ohjelmien kouttavista juonenkäänteistä ja osallistujista kirjoitetaan etenkin *Ilta-Sanomissa*, mutta sinkkuuden käsitteleminen viihteen kautta ei rajoitu iltapäivä-

lehtiin. Kuten *Helsingin Sanomien* kolumnin otsikko tuo esille, ovat ohjelmat löytäneet yleisönsä:

Kyllä, minä ja kymmenentuhannelle muut jääme koukuun Love Islandiin, vaikka meillä on sekä elämä että aivot – eikä kyse ollut nyt ylemmyyden tunteesta.

HS 23.11.2018

Etenkin *Ilta-Sanomissa* raportoitiin useista lehden tai sen yhteistyökumppanien toteuttamista seksikyselyistä. *Me Naisten* kyselyssä selvitettiin seksiseuran löytymistä, ja se vaikutti olevan vastausten perusteella helppoa:

Ei tarvitsisi olla itsekseen yhtään, jos ei haluaisi. Minulla on hyvinkin ihania herrasmiehiä, joiden kanssa treffailaan ja lemmitään.

IS 21.1.2017

Sinkkujen seksi-elämä kuvataan eksessiivisenä etenkin tv-sarjoihin liittyvissä jutuissa. Eksessiivisyydellä viittaamme seksuaalisuuteen, joka näytetään kulttuurissamme liiallisena suhteessa seksuaalisuutta sääteleviin normeihin, esimerkiksi monogaamiseen parisuhdenormiin (Finn 2012; Lahti 2018). Viihteen kehityksessä myös sinkut edustavat eksessiivistä seksuaalisuutta. Myös Aamulehden seksuaalisia ongelmia sivuavan henkilöjutun yhteydessä sinkkuja varoitellaan seksihurjastelusta:

Sinkkuvaiheeseen uudestaan hypänneiden vanhempienkin ihmisten pitäisi silti muistaa kondomin käyttö, vaikka raskaaksi tulo ei olisikaan enää mahdollista. Sukupuolitautilien määrä näissä ryhmissä on kasvanut selvästi.

AL 25.5.2017

Esimerkki havainnollistaa sitä, että sinkkuuden ja seksuaalisuuden kytkökset eivät rajaudu vain viihteseen. Sinkkujen seksuaalisuus esitetään myös huolen aiheena.

Sinkkuus yhteiskunnallisena kysymyksenä

Sinkkuutta yhteiskunnallisena kysymyksenä käsitteleviä tekstejä oli niukasti. Sinkkuus politisoitui aineistossa silloin tällöin. Ymmärrämme politisoitumisen viittaavan siihen, että sinkkuudelle ryhdytään antamaan poliittisia merkityksiä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Politisoituminen ei siis rajoitu vain siihen, että sinkkuja koskevat asiat ryhdyttäisiin huomioimaan (puolue)poliittisessa päätöksenteossa. Esimerkiksi *Helsingin Sanomat* uutisoi kirjallisuudesta, joka ei perustu me-

nestystarinoiden myymiselle. Otsikossa pohditaan sinkkujen yhteiskunnallista asemaa:

Sisko Savonlahti, 35, teki kirjan työttömän sinkkunaisen epäonnistumisista maailmassa, jossa ongelmiksi hyväksytään vain ruuhkavuodet ja työpaineet

HS 11.9.2018

Otsikko kommentoi sitä tapaa, jolla perhe-elämään liittyvät asiat – kuten ruuhkavuodet – nähdään yhteiskunnan tukea ja yhteiskuntapoliittisia ratkaisuja vaativina, kun taas sinkkujen elämäntilanteet ja niihin liittyvät ongelmat hahmotetaan usein henkilökohtaisina ja sellaisina, jotka yksilöiden itsensä tulee ratkaista (Eeva 2014; DePaulo & Morris 2005; Lahad 2017; Sihto 2018).

Aineistomme antaa kuitenkin viitteitä siitä, että sinkkujen asemasta on vähitellen ryhdytty keskustelemaan arjen tilanteissa ja keskustelupalstoilla. Esimerkiksi seuraava Vauva.fi-sivuston keskustelu, jonka pohjalta *Ilta-Sanomat* on tehnyt jutun, käsittelee vuokramökin majoituskulujen jakamista:

(...) ilmoitin, että koska maksan saman kuin pariskunnat, niin en todellakaan tyydy siihen pienimpään makuuhuoneeseen, vaan vaadin, että arvotaan huoneet. Ja että minulla on samalla tavalla 2 arpa per ”perhe” kuin muillakin. Sain parhaan huoneen omalla kylppärillä ja ison riidan aikaiseksi.

IS 20.8.2018

Kun sinkkuutta ei yleisesti politisoida samalla tavalla kuin perheellisten asioita, voi sinkkujen etujen ajaminen arjessa muodostua ”ison riidan” aiheeksi.

Erityisesti *Aamulehden* jutuissa kiinnitetään huomiota myös siihen, miten vähän sinkkujen tilannetta huomioidaan puoluepolitiikassa. Otsikolla ”Se, mistä ei puhuta, on tyly viesti äänestäjille” julkaistussa jutussa tuodaan esille vallitseva tilanne:

Suomessa on jo reilut 1,1 miljoonaa yhden hengen taloutta, mutta vaaliteemoista saa suurennuslasin kanssa etsiä näkemyksiä siitä, miten sinkkotalouksien määrän kasvu vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun, palveluiden kehittämiseen ja kaupunkikuvaan.

AL 1.4.2017

Kuten aineisto-otteesta todetaan, on yksinasuvia Suomessa paljon, vuonna 2018 jo 44 prosenttia kaikista asuntokunnista eli peräti 1 191 297 (SVT 2019). Muutos on suuri, sillä vielä 30 vuotta sitten yksinelävien asuntokuntia oli noin 600 000 ja sata vuotta sitten vain muutama prosentti väestöstä (Junnto 2010). Yksinasuvat muodostavat myös lukumäärältään suurimman pienitu-

loisten ryhmän (SVT 2017). Kuten sitaatissa huomautetaan, yksinasuvien asemasta tulee vain harvoin vaaliteema.

Yksinasuminen on silti yksi keskeinen teema, jota politisoitiin aineistossa. Yhden hengen kotitaloudet ovat muita kotitalouksia sosiaalisesti ja taloudellisesti haavoittuvampia (Kauppinen ym. 2014). Asuminen on yksineläville kalliimpaa, sillä pienet asunnot ovat suhteessa kalliimpia perheasuntoihin verrattuna. Lisäksi pariskunnat voivat jakaa monet asumiseen ja arkeen liittyvät kustannukset. Seuraavassa yhteisöllistä asumista käsittelevän artikkelin aineisto-otteesta kommentoidaan yksinasumisen korkeita kustannuksia ja pohditaan tälle vaihtoehtoisia asumisratkaisuja:

Korkeiden vuokrien vuoksi yhteisöllinen asuminen kiinnostaa yhä useampia sinkkuja, dinkkuja ja yksinhuoltajiaakin pääkaupunkiseudulla. Yksiön sijasta moni haluaa elää yhdessä kavereiden kanssa.

HS 6.1.2018

Yhteisölliset asumisratkaisut huomioivat paremmin perhe-elämää ja yksinasumista moninaisemmat elämisen tavat, eivätkä välttämättä syrji sinkkuja taloudellisesti.

Terapeuttinen sinkkuus

Sinkkuutta politisoivia artikkeleita enemmän varsin *Helsingin Sanomissa* julkaistiin juttuja, joissa valotetaan sinkkujen omaa näkökulmaa. Nämä artikkelit ovat yhtäältä hyvin yksilökeskeisiä, toisaalta ne tekevät sinkkuutta kulttuurisesti näkyväksi ja raivaavat tilaa erilaisille sinkkuuden kokemuksille. Seuraavissa lainauksissa nousee esiin, miten sinkkuna eläessä voi oivaltaa jotain tärkeitä itsestään. Artikkelissa ”Joulun yksinäisyydestä voi opetella myös nauttimaan” pohditaan joulunviettoa eron jälkeen:

Vaikka en olekaan katunut eroani, se toi yllättäviä asioita. Sisimmästäni nousi asioita, joita täytyi käydä läpi.

AL 24.12.2018

Edellä mainitun kaltaisissa teksteissä kyseenalaistetaan oletusta siitä, että kaikkien olisi toivotavaa elää parisuhteessa. Myös seuraavassa sitaatissa, jossa annetaan neuvoja 28-vuotiaalle miehelle, joka ei ole koskaan seurustellut, otetaan etäisyyttä parisuhteessa elämisen auvoisuuteen:

Ei noin nuorena tarvitsekaan vielä lähteä suhdesotkuhin. Aina parempi olla itseksen ja oppia tuntemaan

kunnolla itsensä. Minä tulin vasta 30 ikävuoden jälkeen sinuiksi itseni kanssa.

IS 16.2.2018

Esimerkissä annetaan ymmärtää, että sinkkuus on jopa toivottavaa nuoruudessa ja nuorena aikuisena. Sinkkuus onkin monesti hyväksyttävää, jos sen ajatellaan olevan väliaikainen vaihe ennen vakiintumisesta (Lahad 2017). Parisuhdemallin kyseenalaistamisella on kuitenkin rajansa esimerkiksi, jossa esitetään, ettei nuorena kannata ”lähteä suhdesotkuihin”.

Tutkimusten mukaan sinkkuuteen liittyy runsaasti kielteisiä tunteita, kuten häpeää ja yksinäisyyttä (Morris & Munt 2018; Heimtun 2010; Gordon 1994). Vaikka aineistossamme esiin tuodut sinkkuuden kokemukset kertovat monesti näistä kielteisistä tunteista, jutuissa sinkkuus näyttäytyy myös myönteisessä valossa. Esimerkiksi seuraavassa henkilöhaastattelussa korostetaan sitä, että osa ihmisistä saattaa kokea sinkkuuelämän parisuhteessa elämistä luontevammaksi:

Gustafssonin mukaan ongelmaksi on muodostunut se, ettei hänellä ole ollut aikaa parisuhteidensa hoitoon. Miehellä on aina ollut jatkuvia lupauksia, että vielä koittaa parempi aika. ”Eikä se päivä koskaan koittanut.” Nyt välit ex-vaimoon ovat ”paremmat kuin aikoihin”. Sinkkumies voi siis keskittyä täysillä projekteihinsa (...)

HS 2.9.2018

Vaikka miehen sinkkuus voidaan esittää onnekaana vapautumisena parisuhteesta, naisten sinkkuudesta kerrotaan usein suhteessa kumppanin ja lasten kaipuuseen. Tällöin sinkkuuden hyväksyminen ja siitä voimaantuminen on vaatinut asian käsittelyä, kuten seuraavassa lapsettomuutta ja sen hyväksymistä käsittelevässä jutussa:

Masennusta ja lapsettomuutta Sari pui terapiassa. (...) Elämä itsellisenä naisena tuntuu nyt hyvältä.

HS 20.11.2018

”Voimaantuneet” sinkut ovat julkisessa keskustelussa kuitenkin usein nimenomaan valkoisia, hyvin toimeentulevia, koulutettuja ja heteroseksuaaleja naisia.

Olemme tässä artikkelissa tarkastelleet sinkkuutta käsittelevää keskustelua kolmessa suomalaisessa lehdessä aikavälillä 2017–2018. Sinkkuutta käsiteltiin lehdissä monenlaisista näkökohdista, mutta on silti huomionarvoista, että sinkkuutta nimenomaan yhteiskunnallisena ilmiönä käsitteleviä tai sinkkuuteen liittyviä kysymyksiä politisoivia artikkeleita oli aineistossa verrattain vähän. Kun otetaan huomioon yhtäältä sinkkuuden yleisyys ja sinkkujen kasvava määrä sekä toisaalta pari- ja perhesuhteista aktiivisena käytävä keskustelu, on epäsuhta, että yhteiskuntapoliittinen keskustelu sinkkuudesta puuttuu suomalaisesta julkisuudesta lähes tyystin. Kuitenkin myös sinkkujen hyvinvoinnin turvaaminen on tärkeä yhteiskuntapoliittinen tavoite. Sellaiset sinkkuutta koskevat yhteiskunnalliset keskustelunavaukset, jotka eivät rajoitu parisuhteisiin liittyviin kysymyksiin, ovat keskeisiä toimia, joilla voidaan parantaa sinkkujen asemaa ja sitä kautta yksilöllistä hyvinvointia.

Aineistossa yksi keskeisimmistä tavoista käsitellä sinkkuutta on liittää se osaksi pariutumisen tematiikkaa. Sinkkuutta tuodaan osaksi julkista keskustelua suhteessa joko parin etsintään tai vertailemalla sinkkuja ja parisuhteellisia toisiinsa. Vaikka esimerkiksi kumppanin löytäminen on monen sinkun toive, keskustelemalla sinkkuudesta pariutumiseen liittyen uusintaa helposti parisuhenormatiivisuutta ja edelleen tekee hankalaksi sinkkuuteen liittyvien yhteiskunnallisten kysymysten politisoimisen. Sinkkuus on tutkimusten mukaan ns. ongelmaidentiteetti, johon kuulumista joudutaan puolustelemaan (Reynolds & Wetherell 2003), eikä parisuhteen asettaminen jo lähtökohtaisesti tavoitteeksi paranna sinkkujen asemaa. Tämänkaltainen yksilöllistävä näkökulma vaikeuttaa sinkkujen kokemusten näkemistä poliittisina, valtasuhteisiin liittyvinä kysymyksinä.

Vaikka lehtikeskustelussa tuodaan jossain määrin esille sinkkujen keskinäisiä eroja, nämä erot palautuvat usein nais- ja miessinkkujen (oletettujen tai olemassa olevien) eroihin. Julkisessa keskustelussa toistuvasta sukupuolittumisesta ja heteronormatiivisuudesta huolimatta sinkkuuteen liittyvät kokemukset eivät palaudu vain naisen ja miehen sukupuolikategorioihin (myös Kolehmainen & Lahti, tulossa). Aineistossamme esimerkiksi maahanmuuttajasinkkujen tai sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien sinkkujen kokemuksia ei edes mainita paria poikkeusta lukuun

ottamatta. Myöskään leskeytyneitä vanhuksia ei ymmärretä sinkkuiksi sanan arkikielisessä merkityksessä. He toki ovatkin jossain määrin erilaisessa asemassa kuin esimerkiksi nuoret sinkut. Silti monet sinkkuja eriarvoistavat rakenteelliset tekijät koskevat myös heitä, sillä asuminen on myös yksineläville leskille kalliimpaa, eivätkä hekään voi jakaa arjen kustannuksia puolison kanssa. Samoin kuin nuoret sinkut, voivat myös lesket tulla ulosuljetuksi parisuhteen ja perheen ympärille rakentuvasta sosiaalisuudesta.

Etenkin *Ilta-Sanomissa* sinkkuudesta kirjoitettiin usein viihteellisessä kehyksessä, jossa sinkkuus liittyi seksuaalisuuteen. Erityisesti *Ilta-Sanomien* nettiversiossa, josta sinkkuohjelmien raportoinnille annetaan paljon palstatilaa, sinkkuilla ja sinkkuudella houkutellaan, viihdytetään ja kiihötetään yleisöä. Sinkkuus on vahvasti heteronormatiivista ja keskiöön nostetaan parisuhteen löytämisen tärkeys. Julkisuuden henkilöiden sinkkuuskokemukset esitetään pääasiassa positiivisessa valossa. Vastentahtoiselle parisuhteettomuudelle ei paljoa palstamillimetrejä löydy, ja etenkin miesten sinkkuuskokemusten käsittely jää ohueksi.

Yhteiskunnalliselle keskustelulle sinkkuudesta näyttää olevan vähemmän tilaa kuin sen viihteelliselle käsittelylle. Sinkkujen asemaa pohditaan aineistossa jonkin verran suhteessa parisuhteessa elävien ja perheellisten asemaan, mutta näissäkin jutuissa saattaa olla parisuhenormatiivisuuden kaijuja – sinkkujen ongelmaksi nähdään ennen kaikkea parisuhteen puute, joka aiheuttaa esimerkiksi yksinäisyyttä. Tällöin huomiotta jää se, miten keskiluokkainen ydinperheen ihanne otetaan annettuna. Tunnisteta ei myöskään sitä, miten monet hyvinvointia tuottavat edut kasaantuvat ydinperheen ympärille tai miten sosiaaliset suhteet rakentuvat monella tavalla perhe-elämän ympärille. Yksittäisissä jutuissa sinkkuutta politisoidaan vaatimalla sinkuille tasa-arvoista kohtelua joko arjessa tai esimerkiksi asuntopoliitikassa. Aineistossamme esiintyy kuitenkin vain harvoin väittämiä, joiden mukaan siinä tavassa, jolla sinkkuja yhteiskunnassamme kohdellaan, olisi parantamisen varaa.

Terapeuttisen sinkkuuden kohdalla korostuivat etenkin sinkkuuteen liittyvät voimaantumisen, eheytyksen ja itsensä tutustumisen teemat. Suomalaisessa julkisuudessa tuotetaan kuvaa sinkkuudesta etenkin naisia koskevana rasitteena – naisia kun määritellään edelleen miehiä enemmän lasten saamisen ja puolison kautta. Vaikka aineistossamme myös jossain määrin kritisoidaan parisuhteen

ormatiivisuutta ja tuodaan itsellistä elämää esille, siinä ei huomioida sitä kenelle ”voimaantunut” sinkkuus on mahdollista. Myönteisistä sinkkuuskokemuksista puhuminen julkisesti on tärkeää, koska se luo tilaa myös sellaiselle sinkkuudelle, joka ei ole vain nuoruuteen kuuluva ”välivaihe”.

Jatkossa tarvitaankin lisää tutkimusta siitä, miten sukupuolen ja seksuaalisuuden lisäksi esimerkiksi luokka ja etnisyyt vaikuttavat sinkkuuden kokemuksiin – ja myös sinkkuudesta käytävään julkiseen keskusteluun.

Saapunut 5.7.2019
Hyväksytty 6.2.2020

KIRJALLISUUS

- Ahmed, Sara (2010) *The Promise of Happiness*. London: Duke University Press.
- Arribas-Ayllon, Michael & Walkerdine, Valerie (2008) Foucauldian discourse analysis. In Carla Willig & Wendy Stainton-Rogers (eds.) *The Sage handbook of qualitative research in psychology*. London: Sage, 91–109.
- Arthurs, Jane (2003) Sex and the City and Consumer Culture: Remediating Postfeminist Drama. *Feminist Media Studies* 3 (1), 83–98.
- Blackman, Lisa (2004) Self-Help, Media Cultures and the Production of Female Psychopathology. *European Journal of Cultural Studies* 7 (2), 219–236.
- Brasfield, Rebecca (2006) Rereading: Sex and the City: Exposing the Hegemonic Feminist Narrative 34 (3), 130–139.
- Budgeon, Shelley (2008) Couple culture and the production of singleness. *Sexualities* 11 (3), 301–325.
- Budgeon, Shelley (2015) Individualized femininity and feminist politics of choice *European Journal of Women's Studies* 22 (3), 303–318.
- Burr, Vivien (2004) *Social Constructionism*. London: Routledge.
- Deborah, Jeremyn (2009) *Sex in the city*. TV milestone series. Michigan: Wayne State University Press.
- DePaulo, Bella (2006) *Singled Out: How Singles are Stereotyped, Stigmatized, and Ignored, and Still Live Happily Ever After*. New York: St. Martin's Press.
- DePaulo, Bella. M. & Morris, Wendy L. (2005) Singles in society and in science. *Psychological Inquiry*, 16 (2–3), 57–83.
- Eeva, Raija (2014) ”Vahva täytyy olla että pärjää yksin”. Diskurssianalyttinen tutkimus yksinelävistä, heidän taloudellisesta asemastaan ja diskursiivisesta vallasta Taloussanomien nettikeskusteluissa. Pro-gradu -tutkielma. Turun yliopisto: Sosiaaliteiden laitos. Julkaisematon.
- Eurostat (2017) *People in the EU - statistics on household and family structures*. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_-_statistics_on_household_and_family_structures#Main_statistical_findings (luettu 26.6.2019)
- Finn, Mark (2012) Monogamous order and the avoidance of chaotic excess. *Psychology & Sexuality* 3 (2), 123–136.
- Foucault, Michel (1998/1976) *The history of sexuality* (Vol. 1). Harmondsworth: Penguin.
- Gordon, Tuula (1994) *Single Women: on the margins?* Basingstoke: Macmillan Press.
- Heimton, Bente (2010) The holiday meal: eating out alone and mobile emotional geographies. *Leisure Studies* 29 (2), 175–192.
- Henriksson, Anders (2019) Singles' activities: Sociability and the ambiguities of singledom. *Families, Relationships and Societies* 8 (1), 37–52.
- Jallinoja, Riitta (2006) *Perheen Vastaisku: Familistista Käännettä Jäljittämässä*. Helsinki: Gaudeamus.
- Jokinen, Arto (2004) Diskurssianalyysin kourissa. Sotilasteisteissä muotoutuva miehisyyt. Teoksessa Marianne Liljestrom (toim.) *Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta*. Tampere: Vastapaino, 191–208
- Junnto, Anneli (2010) Asumisen historiallinen muutos Suomessa ja polkuriippuvuus. Teoksessa Anneli Junnto (toim.) *Asumisen unelmat ja arki: Suomalainen asuminen muutoksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 17–47
- Kainulainen, Sakari (2014) Raha ja rakkaus hyvinvoinnin lähteinä. *Yhteiskuntapolitiikka* 79 (5), 485–497.
- Karkulehto, Sanna (2011) *Seksin mediamarkkinat*.

- Helsinki: Gaudeamus.
- Kauppinen, Timo M. & Martelin, Tuija & Hannikainen-Ingman, Katri & Virtala, Esa (2014) Yksin asuvien hyvinvointi. Mitä tällä hetkellä tiedetään? Työpäpaperi 27/2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Klineberg, Eric (2012) *Going Solo: The Extraordinary Rise and Surprising Appeal of Living Alone*. New York: Penguin Press.
- Koeing, Jennifer & Schindler Zimmerman, Toni & Haddock, Shelley A. & Banning, James H. (2010) Portrayals of Single Women in the Self-Help Literature, *Journal of Feminist Family Therapy* 22 (4), 253–274.
- Kolehmainen, Marjo & Lahti, Annukka (tulossa) Sateenkaarisinkkuus. Teoksessa Lahti, Annukka & Aarnio, Kia & Moring, Anna & Kerppola, Jenni (toim.) *Perhe- ja läheissuhteet sateenkaaren alla*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kolehmainen, Marjo & Juvonen, Tuula (2018) Thinking with and through affective inequalities. In Tuula Juvonen & Marjo Kolehmainen (eds.) *Affective Inequalities in Intimate Relationships*. London: Routledge, 1–15.
- Kolehmainen, Marjo (2015) *Satiiriset Itse valtiaat. Poliittinen huumori suomalaisessa julkisuudessa*. Acta Universitatis Tamperensis 2080. Tampere: University of Tampere Press.
- Lahad, Kinnered (2017) *A Table for One: A Critical Reading of Singlehood, Time and Gender*. Manchester: Manchester University Press.
- Lahti, Annukka (2018) Too much? Excessive sexual experiences in bisexual women's life stories. *Subjectivity* 11 (1), 21–39.
- Lahti, Annukka (2019) *Bisexuality in Relationships: A Queer Psychosocial Approach*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Laitinen, Henna (2015) *Sinkkumiehet Annassa ja Me Naisissa – Hyödyntämätön luonnonvara*. (opinnäytetyö). Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu.
- Media Audit Finland (2019) *KMT 2018 lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet*. <http://mediaauditfinland.fi> (luettu 2.7.2019)
- Morris, Charlotte & Munt, Sally R. (2018) Classed formations of shame in white, British single mothers. *Feminism & Psychology* 29 (2), 231–249.
- Mäkinen, Arja (2008) *Oikeesti aikuiset: Puheenvuoroja yksineläjän normaaliudesta, hyväksyttävyydestä ja aikuisuudesta*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Paajanen, Anna & Raamos, Nea & Seppälä, Salla (2012) *Sinkkuina: sinkkuuden kokemuksia*. Nyytiry: n nettiryhmässä. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu.
- Pyykkönen, Topias (2016) Väestörakenteen muutos selettää yksinasumisen yleistymistä. *Yhteiskuntapolitiikka* 81 (2), 221–226.
- Ranzini, Giulia & Lutz, Christoph & Gouderjaan, Marjolein (2016) *Swipe Right: An Exploration of Self-Presentation and Impression Management on Tinder*. Conference paper. 66th Annual Conference of the International Communication Association. Fukuoka, Japan.
- Reynolds, Jill & Wetherell, Margaret (2003) The discursive climate of singleness: The consequences for women's negotiation of a single identity. *Feminism & Psychology* 13 (4), 489–510.
- Saarinen, Arttu & Airio, Ilpo & Kaikkonen, Risto & Luoma, Minna-Liisa (2013) *Onnellisuus erityyppisillä asuinalueilla*. *Yhteiskuntapolitiikka* 78 (5), 520–532.
- Sihto, Tiina (2018) Sinkkunaisia ajan armoilla? Sukupuolentutkimus 31 (1), 44–46.
- Simpson, Roona (2016) Singleness and self-identity: The significance of partnership status in the narratives of never-married women. *Journal of Social and Personal Relationships* 3 (3), 385–400.
- Sumter, Cindy R. & Vandenbosch, Laura & Ligtenberg, Loes (2017) Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder. *Telematics and Informatics* 34 (1), 67–78.
- SVT Suomen virallinen tilasto (2019) *Asunnot ja asuinolot 2018*. Helsinki: Tilastokeskus.
- SVT Suomen virallinen tilasto (2017) *Tulonjakotilasto, tuloerot (kansainvälinen vertailu) Kotitalouden elinvaihe ja pienituloisuus*. Helsinki: Tilastokeskus.
- Taylor, Anthea (2012) *Single women in popular culture: The limits of postfeminism*. Basingstoke, New York: Palgrave Macmillan.
- Timmermans, Elisabeth & De Caluwé, Elien (2017) Development and validation of the Tinder Motives Scale (TMS). *Computers in Human Behavior* 70, 341–350.
- Vickery, Jacqueline Ryan (2009) “i HATE HATE HATE being single” and “why is getting a bf so hard for me?": Reproducing heteronormative femininity on gURL.com. *Girlhood Studies* 2 (1), 40–53.
- Vilksa, Mari (2006) *Vapaus vai vankila. Sinkkuuden ja sinkkujen representaatioita aikakauslehdissä*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
- Vuori, Jaana (2001). *Äidit, isät ja ammattilaiset. Sukupuoli, toisto ja muunnelmat asiantuntijoiden kirjoituksissa*. Tampere University Press: Tampere.
- Yeung, Wei-Jun Jean & Cheung, Adam Ka-Lok (2015) *Living Alone: One-person households in Asia*. *Demographic research* 32 (40), 1099–1112.

ENGLISH SUMMARY

Marjo Kolehmainen & Anu Kinnunen & Annukka Lahti: The politics of pairlessness: singlehood in the public debate in Finland (Parittomuuden politiikat? Sinkkaus suomalaisessa julkisessa keskustelussa)

The number of people living without a partner is continuing to grow across the world. However, the tenacity of the couple-norm remains unaffected, and despite the demographic shift there is still a paucity of research on singlehood. Our contribution in this article is to analyse the Finnish public debate on singlehood, single people and living alone. Our data consists of media coverage from three Finnish newspapers, *Helsingin Sanomat*, *Aamulehti* and *Ilta-Sanomat* (2017–2018). We approach our data in a discourse analytic framework in order to trace how singlehood is defined in the public debate. Furthermore, we are interested in what kind of conceptions of singlehood are produced, reproduced and challenged. We offer a detailed analysis of the most popular ways of discussing singlehood.

In the data analysed, singlehood was often associated with attempts to find a partner, and singles were compared with those who are married or otherwise coupled. One recurrent theme was to report on reality television shows in which singles are either supposed to find a partner or in which their presence is connected with entertaining and sexual elements in order to attract audiences. Politicizing singlehood and addressing singles as a disadvantaged or vulnerable social group was rare. Some individual articles focusing mainly on living alone and housing policy issues drew attention to the unequal treatment of single people. However, some articles covering the experience of single people challenged the couple-norm by voicing positive experiences. To conclude, there is an apparent mismatch between the growing number of singles and the ways in which social issues relating to singlehood fail to fuel any significant political debate.

Keywords: singlehood, public debate, media coverage, discourse analysis.

